

REGIONALNA DYREKCJA LASÓW PAŃSTWOWYCH
WE WROCŁAWIU

PLAN URZĄDZENIA LASU
DLA NADLEŚNICTWA OBORNIKI ŚLĄSKIE

na okres od 1 stycznia 2015 r. do 31 grudnia 2024 r.

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY



PROGRAM OPRACOWANO W BIURZE URZĄDZANIA LASU I GEODEZJI
LEŚNEJ ODDZIAŁ W BRZEGU

Program zaktualizowała:

.....
mgr inż. Urszula Franczak



sekretariat@brzeg.buligl.pl
www.brzeg.buligl.pl

Sprawdził:

Zastępca Dyrektora Oddziału

.....
mgr inż. Marek Matyjaszczyk

Akceptuje:

Dyrektor Oddziału

.....
mgr inż. Janusz Bańkowski

BRZEG 2015

Kierownik projektu: dr Dariusz Rosiński

Współpraca: dr Anna Wójcicka-Rosińska, mgr inż. Katarzyna Drozd

Fotografie: dr Anna Wójcicka-Rosińska, fot. 5-7
mgr inż. Bogusław Kowalczyk, fot. 1-4, 8-11

SPIS TREŚCI

I.	WSTĘP	11
II.	CELE PROGRAMU	12
III.	OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA NADLEŚNICTWA	13
III.1.	Informacje podstawowe	13
III.2.	Położenie	14
III.2.1.	Położenie według podziału administracyjnego kraju.....	14
III.2.2.	Regionalizacja fizycznogeograficzna	15
III.2.3.	Regionalizacja przyrodniczo-leśna	17
III.2.4.	Regionalizacja geobotaniczna	17
III.3.	Struktura użytkowania ziemi wg gmin	18
III.4.	Charakterystyka ogólna kompleksów leśnych	19
III.5.	Porównanie wybranych cech drzewostanów w ramach grup funkcji lasu	19
III.6.	Miejsce i rola nadleśnictwa w przestrzeni przyrodniczo-leśnej regionu.....	20
III.7.	Geologia i geomorfologia	20
III.8.	Klimat	21
III.9.	Warunki hydrologiczne	25
III.9.1.	Wody powierzchniowe.....	25
III.9.2.	Wody podziemne	26
III.10.	Gleby	27
IV.	FORMY OCHRONY PRZYRODY	29
IV.1.	Rezerваты przyrody.....	29
IV.1.1.	Istniejące rezerваты przyrody	30
IV.1.2.	Proponowane rezerваты przyrody.....	35
IV.2.	Obszary Chronionego Krajobrazu.....	35
IV.2.1.	Istniejące Obszary Chronionego Krajobrazu	36
IV.2.2.	Proponowane obszary chronionego krajobrazu	39
IV.3.	Obszary Natura 2000.....	39
IV.3.1.	Obszary mające znaczenie dla Wspólnoty	40
IV.3.1.1.	OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018.....	40
IV.3.1.2.	OZW Dolina Widawy PLH020036	54
IV.3.1.3.	OZW Jodłowice PLH020106.....	82
IV.3.2.	Obszary Specjalnej Ochrony.....	84
IV.3.2.1.	OSO Łęgi Odrzańskie PLB020008.....	84
IV.4.	Pomniki przyrody	92
IV.4.1.	Istniejące pomniki przyrody	92
IV.4.2.	Proponowane pomniki przyrody.....	120
IV.5.	Użytki ekologiczne.....	120
IV.5.1.	Proponowane użytki ekologiczne.....	120
IV.6.	Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe	124
IV.6.1.	Proponowane zespoły przyrodniczo-krajobrazowe	125
IV.7.	Ochrona gatunkowa roślin	125
IV.8.	Ochrona gatunkowa grzybów	136
IV.9.	Ochrona gatunkowa zwierząt	136
IV.9.1.	Ssaki.....	136
IV.9.2.	Ptaki.....	140
IV.9.2.1.	Strefy ochrony ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania gatunków ...	162
IV.9.3.	Płazy i gady	165
IV.9.4.	Ryby	169

IV.9.5.	Bezkręgowce	170
V.	WALORY PRZYRODNICZO–LEŚNE	176
V.1.	Roślinność potencjalna.....	176
V.2.	Siedliska przyrodnicze - występowanie i zalecenia ochronne.....	178
V.2.1.	Siedliska leśne	180
V.2.2.	Siedliska nieleśne	188
V.2.3.	Monitoring siedlisk przyrodniczych.....	191
V.3.	Zadrzewienia i zakrzaczenia na terenach zarządzanych przez nadleśnictwo występujące w formie powierzchniowej i cenne punktowe.....	192
V.4.	Obszary o szczególnych walorach przyrodniczych	195
V.5.	Obiekty i miejsca o wartości historycznej i kulturowej.....	198
V.6.	Charakterystyka drzewostanów w aspekcie typologii urządzeniowej.....	203
V.6.1.	Siedliskowe typy lasu	203
V.6.2.	Bogactwo gatunkowe i struktura pionowa drzewostanów	203
V.6.3.	Pochodzenie drzewostanów	206
V.6.4.	Zgodność składu gatunkowego z siedliskiem.....	207
V.7.	Formy degeneracji ekosystemów leśnych	209
V.7.1.	Borowacenie.....	209
V.7.2.	Neofityzacja.....	210
V.7.3.	Monotypizacja.....	211
V.7.4.	Juwenalizacja.....	212
VI.	ZAGROŻENIA.....	213
VI.1.	Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego.....	213
VI.1.1.	Zakłady przemysłowe uciążliwe dla środowiska	214
VI.2.	Strefy zagrożenia przemysłowego.....	214
VI.3.	Planowane przedsięwzięcia zabezpieczające lasy przed negatywnym oddziaływaniem przyszłych inwestycji.....	214
VI.4.	Stan i kształtowanie się stosunków wodnych	216
VI.4.1.	Stan czystości wód powierzchniowych i podziemnych	216
VI.4.2.	Stan gospodarki wodno-ściekowej na terenie gmin	216
VI.5.	Gospodarka odpadami na terenie gmin.....	220
VI.5.1.	Odpady niebezpieczne	220
VI.5.2.	Selektywna zbiórka odpadów	221
VI.5.3.	Prognoza ilości odpadów	221
VI.5.4.	Założenia i cele gospodarki odpadami	222
VI.6.	Zagrożenia biotyczne.....	222
VI.6.1.	Choroby grzybowe	223
VI.6.2.	Szkodniki owadzie	223
VI.6.3.	Szkody powodowane przez zwierzynę płąwą	224
VI.6.4.	Szkody powodowane przez zwierzynę drobną	224
VI.7.	Zagrożenia abiotyczne.....	225
VI.7.1.	Pożary.....	225
VI.7.2.	Czynniki klimatyczne	226
VI.7.2.1.	Wiatr	226
VI.7.2.2.	Wyładowania atmosferyczne	226
VI.7.2.3.	Opady i osady atmosferyczne.....	227
VI.7.2.4.	Niskie i wysokie temperatury	227
VI.7.2.5.	Zakłócenia stosunków wodnych.....	228
VI.7.1.	Czynniki antropogeniczne	228
VI.7.1.1.	Zaśmiecanie lasu.....	228
VI.7.1.2.	Zanieczyszczenia wód powierzchniowych.....	228

VII. WYTYCZNE DO ORGANIZACJI GOSPODARSTWA LEŚNEGO, REGULACJI ZASOBÓW ORAZ WYKONYWANIA PRAC LEŚNYCH	230
VII.1. Ogólne założenia prowadzenia gospodarki leśnej	230
VII.2. Regulacja użytkowania rębego	230
VII.2.1. Gospodarstwo specjalne	231
VII.2.2. Gospodarstwo wielofunkcyjnych lasów ochronnych.....	231
VII.2.3. Gospodarstwo wielofunkcyjnych lasów gospodarczych ze zrębowym sposobem zagospodarowania	231
VII.2.4. Gospodarstwo wielofunkcyjnych lasów gospodarczych z przerębowo-zrębowym sposobem zagospodarowania	231
VII.3. Obręby siedliskowe	232
VII.4. Wytyczne w sprawie poprawy stanu środowiska przyrodniczego w trakcie wykonywania prac leśnych.....	233
VIII. PLAN DZIAŁAŃ - ZESTAWIENIE PRAC OBJĘTYCH PROGRAMEM OCHRONY PRZYRODY	235
VIII.1. Kształtowanie stosunków wodnych	235
VIII.2. Kształtowanie strefy ekotonowej.....	235
VIII.3. Kształtowanie granicy polno – leśnej.....	236
VIII.4. Ochrona różnorodności biologicznej.....	236
VIII.4.1. Szczegółowe zagadnienia w zakresie ochrony bioróżnorodności	236
VIII.4.2. Ochrona fauny kręgowców – zalecenia	237
VIII.4.3. Ochrona fauny bezkręgowców – zalecenia.....	238
VIII.4.4. Ochrona cennych roślin naczyniowych – zalecenia	239
VIII.4.5. Ochrona siedlisk hydrogenicznych – zalecenia	240
VIII.5. Przewidywane rozwiązania mające na celu ograniczanie negatywnych oddziaływań projektu pul na środowisko.....	241
VIII.6. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zastosowanych w projekcie pul	245
VIII.7. Trudności napotkane podczas sporządzania Prognozy.....	247
VIII.8. Wnioski końcowe Prognozy	247
VIII.9. Promocja i edukacja ekologiczna	248
VIII.10. Rozwój turystyki i rekreacji	249
IX. LITERATURA	255

SPIS TABEL

Tabela 1.	Szczegółowy podział Nadleśnictwa Oborniki Śląskie na jednostki podrzędne.....	13
Tabela 2.	Struktura powierzchni Nadleśnictwa Oborniki Śląskie wg regionalizacji fizycznogeograficznej Polski.....	15
Tabela 3.	Struktura powierzchni Nadleśnictwa Oborniki Śląskie wg regionalizacji przyrodniczo-leśnej.....	17
Tabela 4.	Zestawienie powierzchni gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie w gminach.....	18
Tabela 5.	Liczba i wielkość kompleksów leśnych w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie.....	19
Tabela 6.	Wybrane cechy drzewostanów w ramach grup funkcji lasu w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie.....	19
Tabela 7.	Porównanie wybranych cech taksacyjnych drzewostanów Nadleśnictwa Oborniki Śląskie.....	20
Tabela 8.	Wieloletnie średnie miesięczne wartości temperatury powietrza we Wrocławiu (1951-2005).....	22
Tabela 9.	Wieloletnie średnie miesięczne wartości sum opadu atmosferycznego we Wrocławiu (1951-2005).....	24
Tabela 10.	Zadania ochronne dla rezerwatu przyrody „Jodłowice” wg załącznika do Zarządzenia Nr 21 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 21 sierpnia 2013 r.	33
Tabela 11.	Ogólna charakterystyka rezerwatów przyrody zlokalizowanych na gruntach w zarządzie Nadleśnictwie Oborniki Śląskie.....	34
Tabela 12.	Wykaz gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie leżących w całości w zasięgu granic obszaru chronionego krajobrazu „Wzgórza Trzebnickie”.....	36
Tabela 13.	Wykaz gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie leżących w części w zasięgu granic obszaru chronionego krajobrazu „Wzgórza Trzebnickie”.....	36
Tabela 14.	Wykaz gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie leżących w całości w zasięgu granic OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018 (granica obszaru wg decyzji wykonawczej Komisji z dnia 3 grudnia 2014 r., nr 2015/69).....	41
Tabela 15.	Siedliska przyrodnicze wymienione w załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory w zasięgu OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018 (wg SDF z 04.2014 oraz dokumentacji planu zadań ochronnych dla OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018).....	41
Tabela 16.	Powierzchniowa tabela klas wieku wg leśnych siedlisk przyrodniczych stanowiących przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018 wg stanu na 1 stycznia 2015 r. [ha] i na koniec obowiązywania planu [ha].....	43
Tabela 17.	Gatunki objęte art. 4 Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa i gatunki wymienione w załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory w zasięgu OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018 (wg Standardowego Formularza Danych z 04.2014 oraz dokumentacji planu zadań ochronnych dla OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018).....	43
Tabela 18.	Działania ochronne dla obszaru Natura 2000 Łęgi Odrzańskie PLH020018 na gruntach Nadleśnictwa Oborniki Śląskie na podstawie Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w	

	Gorzowie Wielkopolskim z dnia 30 września 2014 r. (Dz. Urz. Woj. Dolno. z dnia 1 października 2014 r. poz. 4042)	46
Tabela 19.	Planowane wskazania gospodarcze na powierzchniach z siedliskami przyrodniczymi stanowiącymi przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018	50
Tabela 20.	Planowane wskazania gospodarcze na powierzchniach, na których zinwentaryzowano gatunki zwierząt stanowiące przedmioty ochrony ostoi siedliskowej OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018	52
Tabela 21.	Wykaz gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie leżących w całości w zasięgu granic OZW Dolina Widawy PLH020036 (granica obszaru wg decyzji wykonawczej Komisji z dnia 3 grudnia 2014 r., nr 2015/69)	55
Tabela 22.	Wykaz gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie leżących w części w zasięgu granic OZW Dolina Widawy PLH020036 (granica obszaru wg decyzji wykonawczej Komisji z dnia 3 grudnia 2014 r., nr 2015/69)	55
Tabela 23.	Siedliska przyrodnicze wymienione w załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory w zasięgu OZW Dolina Widawy PLH020036 (wg Standardowego Formularza Danych z 4.2014 oraz dokumentacji planu zadań ochronnych dla OZW Dolina Widawy PLH020036)	56
Tabela 24.	Powierzchniowa tabela klas wieku wg leśnych siedlisk przyrodniczych stanowiących przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 OZW Dolina Widawy PLH020036 wg stanu na 1 stycznia 2015 r. [ha] i na koniec obowiązywania planu [ha]	58
Tabela 25.	Gatunki objęte art. 4 Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa i gatunki wymienione w załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory w zasięgu OZW 6 (wg Standardowego Formularza Danych z 4.2014 oraz dokumentacji planu zadań ochronnych dla OZW Dolina Widawy PLH020036)	59
Tabela 26.	Działania ochronne dla obszaru Natura 2000 OZW Dolina Widawy PLH020036 na gruntach Nadleśnictwa Oborniki Śląskie na podstawie Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 1 kwietnia 2014 r. (Dz. Urz. Dolno. z dnia 3 kwietnia 2014 r. poz. 1687)	62
Tabela 27.	Planowane wskazania gospodarcze na powierzchniach z siedliskami przyrodniczymi stanowiącymi przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 OZW Dolina Widawy PLH020036	71
Tabela 28.	Planowane wskazania gospodarcze na powierzchniach, na których zinwentaryzowano gatunki zwierząt stanowiące przedmioty ochrony ostoi siedliskowej OZW Dolina Widawy PLH020036	75
Tabela 29.	Wykaz gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie leżących w całości w zasięgu granic OZW Jodłowice PLH020106 (granica obszaru wg decyzji wykonawczej Komisji z dnia 3 grudnia 2014 r., nr 2015/69)	83
Tabela 30.	Siedliska przyrodnicze wymienione w załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory w zasięgu OZW Jodłowice PLH020106 (wg SDF z 04.2014)	83
Tabela 31.	Powierzchniowa tabela klas wieku wg leśnych siedlisk przyrodniczych stanowiących przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 OZW Jodłowice PLH020106 wg stanu na 1 stycznia 2015 r. [ha] i na koniec obowiązywania planu [ha]	84

Tabela 32.	Wykaz gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie leżących w całości w zasięgu granic OSO Łęgi Odrzańskie PLB020008 (granica ostoi wg rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. Dz.U. 2011 nr 25 poz. 133 z późn. zm.)	85
Tabela 33.	Gatunki objęte art. 4 Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa oraz wymienione w załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory występujące w zasięgu OSO Łęgi Odrzańskie PLB020008 (źródło: SDF z 04.2014 oraz dokumentacja planu zadań ochronnych).....	85
Tabela 34.	Zadania ochronne dla obszaru Natura 2000 OSO Łęgi Odrzańskie PLB020008 na gruntach Nadleśnictwa Oborniki Śląskie na podstawie Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 21 maja 2014 r. (Dz. Urz. Dolno. z dnia 21 maja 2014 r. poz. 2446)	87
Tabela 35.	Planowane wskazania gospodarcze na siedliskach gatunków ptaków stanowiących przedmioty ochrony OSO Łęgi Odrzańskie PLB020008.....	90
Tabela 36.	Wykaz pomników przyrody na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie (wg rejestru pomników przyrody RDOŚ Wrocław z dnia 4.03.2014).....	93
Tabela 37.	Wykaz pomników przyrody poza gruntami w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie (wg rejestru pomników przyrody RDOŚ Wrocław z dnia 4.03.2014).....	95
Tabela 38.	Wykaz drzew o wymiarach pomnikowych proponowanych do objęcia ochroną	120
Tabela 39.	Wykaz zagrożonych i chronionych gatunków roślin naczyniowych i mszaków stwierdzonych w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Oborniki Śląskie	127
Tabela 40.	Zestawienie chronionych i zagrożonych gatunków roślin i grzybów oraz przewidywany na nie wpływ zapisów projektu pul dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie.....	133
Tabela 41.	Wykaz zagrożonych i chronionych gatunków grzybów wielkoowocnikowych i porostów stwierdzonych w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Oborniki Śląskie	136
Tabela 42.	Wykaz chronionych gatunków ssaków w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa	136
Tabela 43.	Wykaz gatunków ptaków na gruntach w zarządzie nadleśnictwa oraz pozostałym obszarze nadleśnictwa	140
Tabela 44.	Zestawienie zapisów projektu pul w strefach ochrony ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania gatunków na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie	164
Tabela 45.	Wykaz chronionych gatunków płazów i gadów w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa	166
Tabela 46.	Wykaz chronionych i cennych gatunków ryb w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa ..	169
Tabela 47.	Wykaz chronionych i cennych gatunków bezkręgowców w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa.....	170
Tabela 48.	Dominujące zespoły roślinności potencjalnej w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Oborniki Śląskie oraz odpowiadające im typy siedliskowe lasu.....	177
Tabela 49.	Wykaz chronionych typów siedlisk przyrodniczych odnotowanych na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie	178
Tabela 50.	Zestawienie ustalonych typów drzewostanu i składów odnowieniowych upraw dla leśnych siedlisk przyrodniczych (przedmiotów ochrony bądź wskazanych jako przedmioty ochrony) ze składami naturalnych typów lasu w obszarach Natura 2000 OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018, OZW Dolina Widawy PLH020036 i OZW Jodłowice PLH020106.....	179
Tabela 51.	Zestawienie wyników monitoringu siedlisk przyrodniczych prowadzonego w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Oborniki Śląskie	191

Tabela 52.	Zestawienie tabelaryczne wybranych zadrzewień występujących w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Oborniki Śląskie	192
Tabela 53.	Zabytkowe parki podworskie w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Oborniki Śląskie	199
Tabela 54.	Stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru zabytków zlokalizowane w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Oborniki Śląskie	200
Tabela 55.	Wykaz obiektów historycznych i kulturowych zlokalizowanych na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie	200
Tabela 56.	Wykaz obiektów kultury materialnej zlokalizowanych na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie	202
Tabela 57.	Struktura powierzchniowa typów siedliskowych lasu wyróżnionych na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie.....	203
Tabela 58.	Zestawienie powierzchni [ha] i miąższości [m ³] drzewostanów wg grup wiekowych i bogactwa gatunkowego	204
Tabela 59.	Zestawienie powierzchni [ha] i miąższości [m ³] drzewostanów wg grup wiekowych i struktury	205
Tabela 60.	Zestawienie powierzchni [ha] wg rodzajów i pochodzenia drzewostanów oraz grup wiekowych	206
Tabela 61.	Zestawienie powierzchni wg zgodności składu gatunkowego drzewostanów z siedliskiem	208
Tabela 62.	Zestawienie powierzchni [ha] według form degeneracji lasu – borowacenie	210
Tabela 63.	Wykaz gatunków obcych występujących w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Oborniki Śląskie	211
Tabela 64.	Zestawienie uszkodzeń biotycznych drzewostanów na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie zarejestrowanych w trakcie prac urządzeniowych	223
Tabela 65.	Zestawienie uszkodzeń abiotycznych drzewostanów na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie zarejestrowanych w trakcie prac urządzeniowych	225
Tabela 66.	Zestawienie powierzchniowe i procentowe gospodarstw w ramach obrębów	230
Tabela 67.	Jednostki regulacji użytkowania rębego i długookresowego planowania hodowlanego (gospodarstwa siedliskowe)	232
Tabela 68.	Proponowane w Prognozie rozwiązania minimalizujące przewidywane negatywne oddziaływanie zapisów projektu pul.....	241
Tabela 69.	Wykaz ścieżek i obiektów edukacyjnych na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie	249
Tabela 70.	Zestawienie najważniejszych istniejących elementów infrastruktury turystycznej na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie	253

SPIS FOTOGRAFII

Fotografia. 1.	Drzewostan w rezerwacie przyrody „Las Bukowy w Skarszynie” (fot. B. Kowalczyk)....	30
Fotografia. 2.	Drzewostan rezerwatu przyrody „Jodłowice” (fot. B. Kowalczyk)	32
Fotografia. 3.	Fragment obszaru chronionego krajobrazu „Wzgórza Trzebnickie” (fot. B. Kowalczyk)	37
Fotografia. 4.	Odnowienie jodłowe w rezerwacie przyrody „Jodłowice” (fot. B. Kowalczyk).....	83
Fotografia. 5.	Buławnik wielkokwiatowy <i>Cephalanthera damasonium</i> (z lewej) i gnieźnik leśny <i>Neottia nidus-avis</i> (z prawej) (fot. A. Wójcicka-Rosińska)	126
Fotografia. 6.	Kotewka orzech wodny <i>Trapa natans</i> (fot. A. Wójcicka-Rosińska).....	126
Fotografia. 7.	Zaskroniec zwyczajny <i>Natrix natrix</i> (fot. A. Wójcicka-Rosińska)	168

Fotografia. 8. Krzyż pokutny z XIV – XVI w. (fot. B. Kowalczyk).....	201
Fotografia. 9. Grodzisko w oddziale 94 I leśnictwa Zwierzyniec (fot. B. Kowalczyk)	202
Fotografia. 10. Oznakowanie Trzebnickiej Pętli Rowerowej (fot. B. Kowalczyk)	251
Fotografia. 11. Miejsce postoju (fot. B. Kowalczyk)	253

SPIS RYCIN

Rycina. 1. Nadleśnictwo Oborniki Śląskie na tle podziału administracyjnego kraju.....	14
Rycina. 2. Lasy Nadleśnictwa Oborniki Śląskie na tle podziału fizycznogeograficznego Polski	16
Rycina. 3. Diagram klimatyczny dla stacji Wrocław (1951-2005)	22
Rycina. 4. Średnia roczna temperatura powietrza (°C) w Nadleśnictwie Oborniki Śląskie (1951-2005).....	23
Rycina. 5. Średnia roczna suma opadu atmosferycznego (mm) w Nadleśnictwie Oborniki Śląskie (1951-2005).....	24
Rycina. 6. Planowane wskazania gospodarcze na powierzchniach z siedliskami przyrodniczymi poza obszarami Natura 2000	180
Rycina. 7. Struktura powierzchni gatunków rzeczywistych Nadleśnictwie Oborniki Śląskie.....	212
Rycina. 8. Struktura klas wieku drzewostanów w Nadleśnictwie Oborniki Śląskie	212

I. WSTĘP

Obecnie w podstawowej jednostce gospodarczej Lasów Państwowych – nadleśnictwie ochrona przyrody realizowana jest w ramach systemu ochrony przyrody i kształtowania środowiska naturalnego w Lasach Państwowych, który jest pochodną wykonywania wybranych zadań z zakresu ochrony przyrody, racjonalnego kształtowania środowiska przyrodniczego, oczekiwań społecznych oraz potrzeb i możliwości gospodarczych kraju. System ochrony przyrody i kształtowania środowiska naturalnego w Lasach Państwowych realizowany jest poprzez określanie funkcji wiodących lasów zgodnie z formami ochrony przyrody wymienionymi w art. 6, pkt. 1, ust. 2-9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. *o ochronie przyrody* (tekst jednolity – Dz. U. z 2013 r. poz. 627 z późn. zm.) oraz zgodnie z kategoriami lasów ochronnych wyszczególnionymi w art. 15 ustawy *o lasach* (tekst jednolity - Dz.U. 2014 poz. 1153 z późn. zm.).

W niniejszym programie szeroko wykorzystano materiały i informacje z poprzedniego programu ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie, stanowiącego część *Planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie* na okres od 01.01.2005 r. do 31.12.2014 r. W obecnej wersji programu zaktualizowano akty prawne, adresy leśne oraz wykaz form ochrony przyrody. Zaktualizowano i uzupełniono wykaz roślin, grzybów i zwierząt podlegających ochronie gatunkowej, a także szereg informacji dotyczących charakterystyki walorów przyrodniczo-leśnych nadleśnictwa, zagrożeń i planowanych działań w zakresie ochrony przyrody. W programie wykorzystano także wyniki inwentaryzacji przyrodniczej gmin, wyniki inwentaryzacji przyrodniczej siedlisk oraz gatunków flory i fauny Lasów Państwowych z 2007 roku, dane WZS przy Wojewodzie Dolnośląskim z 2008 roku, wyniki weryfikacji siedlisk przyrodniczych i gatunków zwierząt realizowanych w ramach planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018, OZW Dolina Widawy PLH020036, OSO Łęgi Odrzańskie PLB020008, jak również informacje i materiały zebrane i przekazane przez pracowników Nadleśnictwa Oborniki Śląskie oraz dane pochodzące z publikacji naukowych.

II. CELE PROGRAMU

Program ochrony przyrody dla nadleśnictwa sporządzany jest w celu:

- Poprawy warunków ochrony i w miarę możliwości wzbogacania zasobów przyrodniczych ekosystemów leśnych, a w szczególności zachowania różnorodności biologicznej na wszystkich poziomach organizacji (genowym, gatunkowym, populacyjnym, ekosystemowym i krajobrazowym);
- Zinwentaryzowania i zobrazowania walorów przyrodniczych nadleśnictwa;
- Ukazania zagrożeń przyrody nadleśnictwa (głównie ekosystemów leśnych) na tle regionu i kraju;
- Ustalenia hierarchii grup funkcji poszczególnych (całych lub części) kompleksów leśnych;
- Wskazania kolejnych obiektów do objęcia szczególnymi formami ochrony i wstępnego określenia przedmiotów oraz celów i metod ich ochrony;
- Sprawowania ochrony przyrody poprzez doskonalenie gospodarki leśnej i pełne wykorzystanie prac glebowo-siedliskowych;
- Preferowania technologii prac leśnych przyjaznych dla środowiska przyrodniczego;
- Uświadczenia wszystkim grupom społeczeństwa obecnych i potencjalnych zagrożeń lasów oraz środowiska przyrodniczego;
- Umożliwienia w przyszłości wykonania szeregu analiz porównawczych dotyczących zmian stanu lasów i środowiska przyrodniczego;
- Ochrony zabytków kultury materialnej w lasach;
- Zebrania informacji dotyczących szeroko pojętych aspektów ochrony przyrody w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa, z podaniem materiałów źródłowych w jednym opracowaniu.

III. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA NADLEŚNICTWA

III.1. INFORMACJE PODSTAWOWE

Nadleśnictwo Oborniki Śląskie jest jednym z 33 nadleśnictw wchodzących w skład Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych we Wrocławiu. Składa się z 2 obrębów: Bagno i Oborniki Śląskie, podzielonych na 11 leśnictw, których łączna powierzchnia wynosi 15439,33 ha. Siedziba nadleśnictwa mieści się w Obornikach Śląskich, ul. Wrocławska 12.

Tabela 1. Szczegółowy podział Nadleśnictwa Oborniki Śląskie na jednostki podrzędne

Nr	Leśnictwo	Oddziały	Pow. [ha]*
I Obręb Bagno:			
1	Cieplice	9,13-16,60-67A, 70-76,85-93,97-100,228-232,234-238,243-247,254-256	1 417,59
2	Zwierzyniec	68-69,77-81,81A,82-84,94-96,101-118,233,239-242,248-253,257-263	1 402,71
3	Lipnica	119-141,264-273,273A-276,276A,277-286	1 332,97
4	Kraniec	314-316,332-338,348-365,365A, 366-377, 377A,378-387	1 388,91
5	Radecz	287-313,317-331,339-347	1 262,51
Razem obręb:			6 804,69
II Obręb Oborniki Śląskie:			
6	Prusice	1-8,10,10A,11-12,461-495,558-565	1 729,80
7	Osolin	17-59,553-557	1 597,35
8	Trzebnica	436,496,496A, 497-498, 498A, 499-551	1 224,49
9	Pęgów	388-398,400-435,437-444,460,552	1 446,53
10	Rościszewice	142-184	1 105,03
11	Jary	185-227,399,445-459	1 531,44
Razem obręb:			8 634,64
Razem Nadleśnictwo:			15 439,33

* bez gruntów stanowiących współwłasność skarbu państwa i osób fizycznych: 0,1812 ha

Nadleśnictwo Oborniki Śląskie graniczy z następującymi jednostkami administracyjnymi Lasów Państwowych, wchodzącymi w skład Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych we Wrocławiu:

- od północy z Nadleśnictwem Żmigród, obręb Sułów i obręb Żmigród;
- od wschodu z Nadleśnictwem Oleśnica Śląska, obręb Grochowo i obręb Oleśnica;
- od południa z Nadleśnictwem Miękinia, obręb Miękinia;
- od zachodu z Nadleśnictwem Wołów, obręb Dębno i obręb Wińsko.

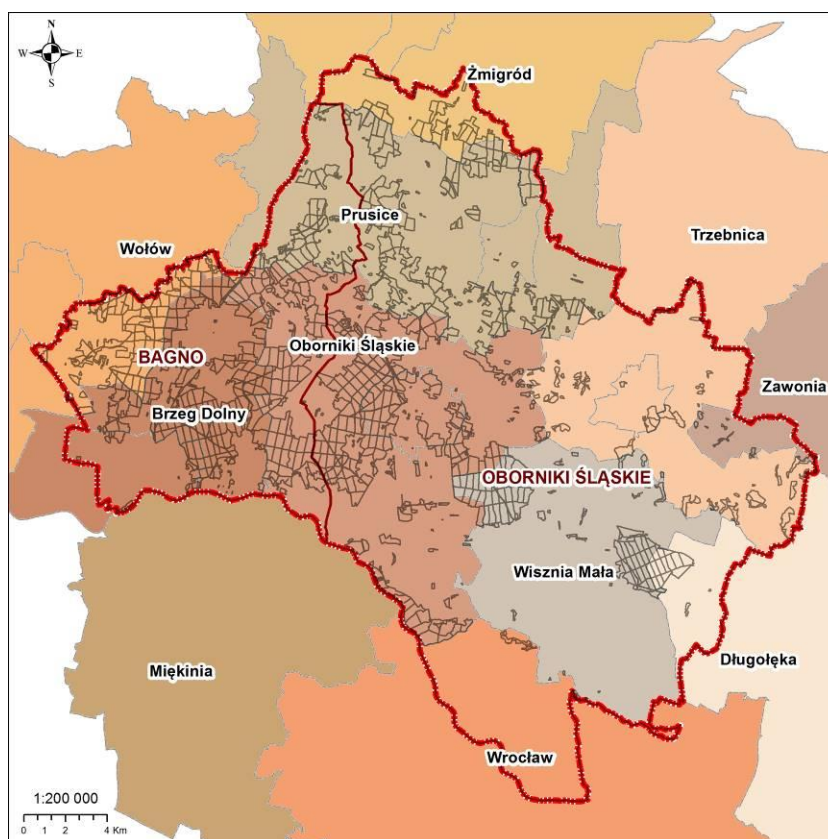
III.2. POŁOŻENIE

III.2.1. POŁOŻENIE WEDŁUG PODZIAŁU ADMINISTRACYJNEGO KRAJU

Pod względem przynależności administracyjnej, Nadleśnictwo Oborniki Śląskie znajduje się w zasięgu województwa dolnośląskiego i jest położone na terenie następujących jednostek administracyjnych:

Województwo dolnośląskie:

powiat trzebnicki:	gmina Oborniki Śląskie gmina Prusice gmina Trzebnica gmina Wisznia Mała gmina Zawonia gmina Żmigród
powiat wołowski	gmina Brzeg Dolny gmina Wołów - obszar wiejski
powiat Miasto Wrocław:	gmina Miasto Wrocław
powiat wrocławski:	gmina Długołęka



Rycina. 1. Nadleśnictwo Oborniki Śląskie na tle podziału administracyjnego kraju.

III.2.2. REGIONALIZACJA FIZYCNOGEOGRAFICZNA

Pod względem podziału fizycznogeograficznego lasy Nadleśnictwa Oborniki Śląskie położone są w następujących jednostkach fizycznogeograficznych Polski (Kondracki 2011):

Obszar: Europa Zachodnia

Podobszar: Pozaalpejska Europa Zachodnia

Strefa: Lasów Mieszanych

Prowincja: Niż Środkowoeuropejski (31)

Podprowincja: Niziny Środkowopolskie (318)

Makroregion: Obniżenie Milicko-Głogowskie (318.3)

Mezoregion: Kotlina Żmigrodzka (318.33)

Makroregion: Wał Trzebnicki (318.4)

Mezoregion: Wzgórza Trzebnickie (318.44)

Makroregion: Nizina Śląska (318.5)

Mezoregion: Wysoczyzna Rościszawska (318.51)

Mezoregion: Pradolina Wrocławska (318.52)

Mezoregion: Równina Oleśnicka (318.56)

Tabela 2. Struktura powierzchni Nadleśnictwa Oborniki Śląskie wg regionalizacji fizycznogeograficznej Polski

Obręb leśny	Prowincja	Makroregion	Mezoregion	Oddział
Bagno	Niż Środkowoeuropejski	Obniżenie Milicko-Głogowskie	Kotlina Żmigrodzka	9; 13-16; 60-64
		Wał Trzebnicki	Wzgórza Trzebnickie	65-67; 67A; 68-81; 81A; 82-127; 132-135; 138-139; 228-260
		Nizina Śląska	Wysoczyzna Rościszawska	128-131; 136-137; 140-141; 261-273; 273A; 274-276; 276A; 277-302; 306-317; 332
			Pradolina Wrocławska	303-305; 318-331; 333-365; 365A; 366-377; 377A; 378-387
Oborniki Śląskie	Niż Środkowoeuropejski	Obniżenie Milicko-Głogowskie	Kotlina Żmigrodzka	1-10; 10A; 11-12; 17-18; 461-495; 558-565
		Wał Trzebnicki	Wzgórza Trzebnickie	19-59; 142-194; 388-398; 400-408; 460; 496; 496A; 497-498; 498A; 499-503; 513-515; 553-557
		Nizina Śląska	Pradolina Wrocławska	195-197; 200-227; 444-459; 552
			Równina Oleśnicka	198-199; 399; 409-443; 504-512; 516-551

Mezoregion Kotlina Żmigrodzka obejmuje swym zasięgiem końcowe, kotlinowe zagłębienie lodowca warciańskiego. Zagłębienie to jest odwadniane przez rzekę Barycz i stanowi fragment pradoliny Odry. Mezoregion Kotliny Żmigrodzkiej jest jednym z czterech mezoregionów Obniżenia Milicko-Głogowskiego, stanowiącego część Pradoliny Barucko-Głogowskiej. Kotlina obejmuje

powierzchnię ok. 1025 km², porośniętą borami sosnowymi i lasami łęgowymi. Przez centralną część kotliny ze wschodu na zachód przepływa rzeka Barycz (Kondracki 2011).



Rycina. 2. Lasy Nadleśnictwa Oborniki Śląskie na tle podziału fizycznogeograficznego Polski

Mezoregion Wzgórza Trzebnickie tworzy pasmo moren końcowych zlodowacenia warciańskiego otaczającego od południa Kotlinę Żmigrodzką. Wzgórza obejmują mało zalesioną powierzchnię 610 km², a istniejące drzewostany tworzą buk, jodła i świerk. Południowe stoki wnieść pokrywają piaski sandrowe i lessy (Kondracki 2011).

Mezoregion Wysoczyzna Rościszawska obejmuje obszar położony między Pradolina Wrocławską a Wzgórzami Trzebnickimi. Mezoregion znajduje się w zasięgu zlodowacenia odrzańskiego, obejmując moreny martwego lodu późnej fazy deglacjacji zlodowacenia. Wysoczyzna obejmuje powierzchnię 150 km² o charakterze wzniesień do wysokości 150 m n.p.m. i wysokości względnej nad dnem doliny Odry 50 m. Część północna wysoczyzny ma charakter piaszczystego obniżenia z wydmami i jest porośnięta przez lasy, natomiast pozostały obszar ma charakter rolniczy. Przez zalesiony obszar przebiega północna granica zasięgu jodły (Kondracki 2011).

Mezoregion Pradolina Wrocławska jest jednym z mezoregionów Niziny Śląskiej obejmującym swym zasięgiem ponad 100 km odcinek doliny środkowej Odry od Krapkowic po okolice Malczyc i Lubięża. Mezoregion jak i cała Nizina Śląska znajduje się w zasięgu zlodowacenia odrzańskiego. Pradolina obejmuje powierzchnię 1220 km², pokrytą osadami rzecznyymi pochodzenia plejstoceniowego (piaski) i holoceniowego (tarasy wysłane madami). W okolicach Opola pradolina

wcina się w złoża wapieni kredowych. Pradolinę porastają min. dobrze zachowane lasy łąkowe i grądy (Kondracki 2011).

Mezoregion Równina Oleśnicka obejmuje obszar położony w dorzeczu Widawy i Stobrawy, między Pradolina Wrocławską a Wzgórzami Trzebnickimi. Mezoregion znajduje się w zasięgu zlodowacenia odrzańskiego, obejmując tereny pokryte gliną zwałową z lokalnymi ostańcami form glacialnych zlodowacenia. Przedpole Wzgórz Trzebnickich pokrywają sandry wykształcone podczas zlodowacenia warciańskiego. Równina obejmuje obszar o powierzchni 2350 km² (Kondracki 2011).

Obszar nadleśnictwa położony jest w zasięgu pięciu mezoregionów prowincji Niżu Środkowoeuropejskiego. Centralna część nadleśnictwa leży w zasięgu mezoregionu Wzgórz Trzebnickich, od północy wzgórze otacza mezoregion Kotliny Żmigrodzkiej, natomiast od południa wzgórze obejmuje łukiem pas mezoregionów wchodzących w skład makroregionu Nizin Śląskich.

III.2.3. REGIONALIZACJA PRZYRODNICZO-LEŚNA

Zgodnie z *Regionalizacją przyrodniczo-leśną Polski* (Zielony i Kliczkowska 2012) lasy Nadleśnictwa Oborniki Śląskie położone są w zasięgu następujących jednostek przyrodniczo-leśnych:

Kraina: Wielkopolsko-Pomorska (III)

Mezoregion: Kotliny Żmigrodzkiej, Milickiej i Grabowskiej (III.35)

Kraina: Śląska (V)

Mezoregion: Pradoliny Wrocławskiej (V.16)

Mezoregion: Wzgórz Trzebnicko-Ostrzeszowskich (V.17)

Mezoregion: Równiny Oleśnickiej (V.18)

Tabela 3. Struktura powierzchni Nadleśnictwa Oborniki Śląskie wg regionalizacji przyrodniczo-leśnej

Obręb leśny	Kraina	Mezoregion	Oddział
Bagno	Wielkopolsko-Pomorska	Kotliny Żmigrodzkiej, Milickiej i Grabowskiej	9; 13-14; 85
	Śląska	Pradoliny Wrocławskiej	383; 387
		Wzgórz Trzebnicko-Ostrzeszowskich	15-16; 60-67; 67A; 68-81; 81A; 82-141; 228-273; 273A; 274-276; 276A; 277-365; 365A; 366-377; 377A; 378-382; 384-386
Oborniki Śląskie	Wielkopolsko-Pomorska	Kotliny Żmigrodzkiej, Milickiej i Grabowskiej	1-8; 10; 10A; 11-12; 17-18; 461-495; 558-565
	Śląska	Pradoliny Wrocławskiej	446-459; 552
		Wzgórz Trzebnicko-Ostrzeszowskich	19-59; 142-227; 388-435; 437-445; 460; 496; 496A; 497-498; 498A; 499-515; 553-557
		Równiny Oleśnickiej	436; 516-551

III.2.4. REGIONALIZACJA GEBOTANICZNA

Według regionalizacji geobotanicznej Polski Matuszkiewicza (2008) obszar Nadleśnictwa Oborniki Śląskie leży w zasięgu następujących jednostek geobotanicznych:

Prowincja Środkowoeuropejska

Podprovincia Środkowoeuropejska Właściwa

B Dział Brandenbursko-Wielkopolski

B.4. Kraina Południowowielkopolsko-Łużycka

B.4b. Podkraina Południowowielkopolska

B.4b.12. Okręg Doliny Baryczy

B.4b.12.a Podokręg Żmigrodzki

B.4b.12.d Podokręg Czeszowski

B.4b.13. Okręg Wzgórz Trzebnickich

B.4b.13.a Podokręg Wiński

B.4b.13.b Podokręg Wołowski

B.4b.13.c Podokręg Trzebnicki

B.5. Kraina Dolnośląska

B.5.1. Okręg Legnicko-Brzeski

B.5.1.c Podokręg Doliny Odry „Wrocław - Lubiąż (254-315 km)”

B.5.2. Okręg Oleśnicki

B.5.2.a Podokręg Zakrzowski

III.3. STRUKTURA UŻYTKOWANIA ZIEMI WG GMIN

Tabela 4. Zestawienie powierzchni gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie w gminach

Lp.	Gmina	Powierzchnia [ha]			Ogółem [ha]
		Grunty leśne zalesione i niezalesione [ha]	Związane z gosp. leśną [ha]	Grunty nieleśne [ha]	
1	Oborniki Śląskie - miasto	638,71	18,09	9,98	666,78
2	Oborniki Śląskie - obszar wiejski	4595,43	143,13	147,21	4885,77
3	Prusice - miasto	205,65	5,59	8,22	219,46
4	Prusice - obszar wiejski	2436,68	59,51	300,02	2796,21
5	Trzebnica - miasto	60,51	1,63	3,31	65,45
6	Trzebnica - obszar wiejski	455,79	4,38	9,02	469,19
7	Wisznia Mała	1257,86	45,74	9,42	1313,02
8	Zawonia	32,68	-	-	32,68
9	Żmigród - obszar wiejski	391,88	9,96	24,11	425,95
10	Brzeg Dolny - miasto	170,82	8,14	2,58	181,54
11	Brzeg Dolny - obszar wiejski	2578,89	81,54	23,29	2683,72
12	Wołów - obszar wiejski	1346,18	36,93	21,88	1404,99
13	Długołęka	247,66	10	8,6	266,26
14	Wrocław-Psie Pole	25,9	0,58	1,83	28,31

III.4. CHARAKTERYSTYKA OGÓLNA KOMPLEKSÓW LEŚNYCH

Tabela 5. Liczba i wielkość kompleksów leśnych w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Wielkość kompleksu	Obręb Bagno		Obręb Oborniki Śląskie		Nadleśnictwo Oborniki Śląskie	
	Ilość kompleksów/ powierzchnia [ha]		Ilość kompleksów/ powierzchnia [ha]		Ilość kompleksów/ powierzchnia [ha]	
<1.00	26	11,29	60	30,89	86	42,18
1.01-5.00	25	55,64	68	174,94	93	230,58
5.01-20.00	15	134,36	46	448,80	61	583,16
20.01-100.00	2	62,53	19	773,51	21	836,04
100.01-200.00	2	221,43	6	817,62	8	1039,05
200.01-500.00	-	-	2	717,55	2	717,55
500.01-2000.00	-	-	5	5671,58	4	3755,12
>2000.00	1	6319,66	-	-	1	8236,30

III.5. PORÓWNANIE WYBRANYCH CECH DRZEWOSTANÓW W RAMACH GRUP FUNKCJI LASU

Tabela 6. Wybrane cechy drzewostanów w ramach grup funkcji lasu w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Obiekt, nazwa: rezerwatu, obrębu, nadleśnictwa	Grupa funkcji	Przeciętny wiek	Przeciętny zapas [m ³ /ha]	Średni przyrost [m ³ /ha]	Udział gatunków liściastych [%]	Udział gatunków iglastych [%]
Rezerwat przyrody „Las Bukowy w Skarszynie”	-	153	459	5	96,8	3,2
Rezerwat przyrody „Jodłowice”	-	154	412	5	40,4	59,6
Obręb Bagno	lasz ochronne	66	326	8	49,1	50,9
	ogółem obręb	61	303	8	38,0	62,0
Obręb Oborniki Śląskie	lasz ochronne	76	323	7	52,5	47,5
	ogółem obręb	73	301	7	53,3	46,7
Nadleśnictwo Oborniki Śląskie	lasz ochronne	74	324	7	51,6	48,4
	ogółem nadl.	68	302	8	46,5	53,5

III.6. MIEJSCE I ROLA NADLEŚNICTWA W PRZESTRZENI PRZYRODNICZO-LEŚNEJ REGIONU

Tabela 7. Porównanie wybranych cech taksacyjnych drzewostanów Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Jednostka	Średni wiek (lata)	Przeciętny zapas (m^3/ha)	Przeciętny przyrost ($m^3/ha/rok$)	Udział powierzchniowy siedlisk borowych (%)	Udział powierzchniowy gatunków iglastych (%)
Obręb Bagno	62	304	8	45,9	62,1
Obręb Oborniki Śląskie	73	301	7	32,8	46,2
Nadleśnictwo Oborniki Śląskie	68	302	8	38,7	53,4
RDLP Wrocław*	62	268	brak danych	brak danych	72,2
Lasy Państwowe*	62	261	9,7	51	76,7

*Wyniki aktualizacji stanu powierzchni leśnej i zasobów drzewnych w Lasach Państwowych na dzień 1 stycznia 2013 r.

III.7. GEOLOGIA I GEOMORFOLOGIA

Cały obszar nadleśnictwa położony jest w zasięgu jednej jednostki geologiczno-strukturalnej tj. monokliny przedsudeckiej. Monoklina zbudowana jest ze skał permsko-mezozoicznych, leżących na sfałdowanym podłożu paleozoicznym. Całą jednostkę przykrywa kompleks kenozoicznych osadów trzeciorzędowych i czwartorzędowych. Monoklina obejmuje rozległy obszar nachylony pod kątem kilku stopni ku północy i północnemu wschodowi.

Centralna część nadleśnictwa położona jest w pasie Wzgórz Trzebnickich, powstałych ze spiętrzonych moren końcowych zlodowacenia warciańskiego, zbudowanych z glin zwałowych. Południowe stoki wzgórz pokrywają pola sandrowe oraz lessy. Krajobraz wzgórz ma charakter wyżynny, pagórkowaty z licznymi jarami, wąwozami poprzecinanymi dolinami rzek. Wysokości bezwzględne wynoszą od 142 m n.p.m. w okolicy Pasikurowic, do 255 m n.p.m. na południe od Trzebnicy. Ku północnemu zachodowi rzeźba terenu przechodzi w bardziej falistą, a obszar lekko obniża się (Strupina - 134 m n.p.m.). Zachodni kraniec Grzbietu Trzebnickiego stanowią Wzgórza Strupińskie. Od północy wzgórz otacza rozległa Kotlina Żmigrodzka. Kotlinę pokrywają głównie holocenijskie piaski, żwiry, mady rzeczne, torfy i namuły oraz plejstocenijskie piaski, żwiry i mułki rzeczne, tworzące wyższy taras rzeczny. Rzeźba terenu północnego krańca nadleśnictwa jest wyraźnie równinna, a teren podmokły. Najwyższe wysokości to 95 m n.p.m. Południowa część nadleśnictwa położona jest w zasięgu Wysoczyzny Rościszawskiej Pradoliny Wrocławskiej i Równiny Oleśnickiej. Wysoczyzna Rościszawska obejmuje południowo-zachodni obszar nadleśnictwa, tworzy ją falista, denudacyjna równina morenowa pokryta głównie piaskami, żwirami i glinami. Rzeźba terenu jest falisto-pagórkowata o pasowym układzie wzniesień. Teren wznosi się ku wschodowi osiągając ok. 198 m n.p.m. w okolicach Wielkiej Lipy. W obrębie wysoczyzny wydzielony został płaski

i podmokły teren - Obniżenie Wołowskie, o minimalnej wysokości 138 m n.p.m. Na wschód od Wysoczyzny Rościśławskiej rozciąga się Pradolina Wrocławska, pokryta plejstoceńskimi i holoceniowymi osadami rzecznyymi, głównie piaskami, żwirami i małami. Pradolina obejmuje swym zasięgiem odcinek doliny środkowej Odry. Granica między Wysoczyzną Rościśławską a Pradolina Odry miejscami jest ostra w postaci wyraźnej skarpy powstałej w wyniku erozji Odry. Są to tereny w okolicach Brzegu Dolnego i Wałów. Tak wyraźna granica zostaje zacierana poprzez budowę obwałowań przeciwpowodziowych. Naturalna wysokość terenu pradoliny osiąga od 108 m n.p.m. w okolicach Brzegu Dolnego do 112 m n.p.m. w okolicach Świnar. W części wschodniej nadleśnictwa pomiędzy Wzgórzami Trzebnickimi a Pradolina Wrocławską rozciąga się Równina Oleśnicka. Stanowi ją płaski teren wypełniony glinami zlodowacenia odrzańskiego w części południowej oraz piaszczystymi osadami sandrowymi w części północnej. Najwyżej położony obszar wznosi się na wysokość 126 m n.p.m. w okolicach Psar.

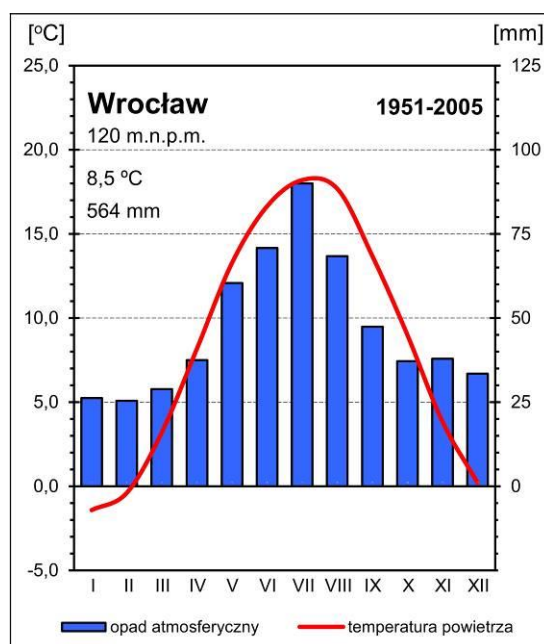
III.8. KLIMAT

Charakterystykę klimatyczną Nadleśnictwa Oborniki Śląskie oparto o wieloletnich pomiarów meteorologicznych w stacji Wrocław ($\gamma=51^{\circ}06' N$, $\lambda=16^{\circ}53' E$, $H=120$ m n.p.m.) znajdującej się około 20 kilometrów na południe od centralnej części nadleśnictwa. Przedstawione średnie wartości temperatury powietrza i sumy opadu atmosferycznego w tej stacji, obejmujące okres 1951-2005, zestawione zostały w oparciu o globalną, historyczną bazę danych meteorologicznych (GHCN) oraz o globalną bazę danych wielkości dobowych (GLOBALSD)¹.

Pogoda i klimat w zasięgu Nadleśnictwa Oborniki Śląskie kształtowane są głównie przez czynniki cyrkulacyjne. Na większej części obszaru nadleśnictwa nie obserwuje się znaczących odmienności klimatycznych. Specyficzne warunki obserwowane są tylko w obrębie i najbliższym otoczeniu Wzgórz Trzebnickich, gdzie wynoszące nawet do 150 metrów zróżnicowanie wysokości nad poziomem morza pomiędzy partią szczytową masywu a otaczającymi go: Pradolina Wrocławską, Kotliną Żmigrodzką i Równiną Oleśnicką wpływa na powstawanie pewnych różnic.

Klimat tej części Polski kształtowany jest przez stałe (Niż Islandzki i Wyż Azorski) oraz sezonowe (Wyż Azjatycki zimą i Niż Południowoazjatycki latem) ośrodki baryczne. Dominującymi masami powietrza w tym regionie są wilgotne masy polarno-morskie (46%) i wykazujące większą suchość masy polarno-kontynentalne (38%). Sytuacje z napływem chłodnych mas arktycznych stanowią tylko 10% dni w roku. Ciśnienie atmosferyczne jest wyrównane przez cały rok z wyraźnie zaznaczonym maksimum w zimie. Na obszarze nadleśnictwa przeważa cyrkulacja zachodnia, którą okresowo przerywa napływ powietrza z innych kierunków.

¹ Global Historical Climatology Network jest globalną bazą danych meteorologicznych należąca do Światowej Organizacji Meteorologicznej. Zawiera ona średnie wartości temperatury powietrza, a także sumy miesięczne opadu dla około 7300 stacji meteorologicznych z całego świata. Global Summary of Day jest zbiorem informacji o pogodzie z ponad 10000 stacji meteorologicznych od 1. stycznia 1994 roku do dnia obecnego. Niekomercyjny dostęp do danych, realizowany za pośrednictwem światowej sieci Internet, jest bezpłatny i nielimitowany.



Rycina. 3. Diagram klimatyczny dla stacji Wrocław (1951-2005)

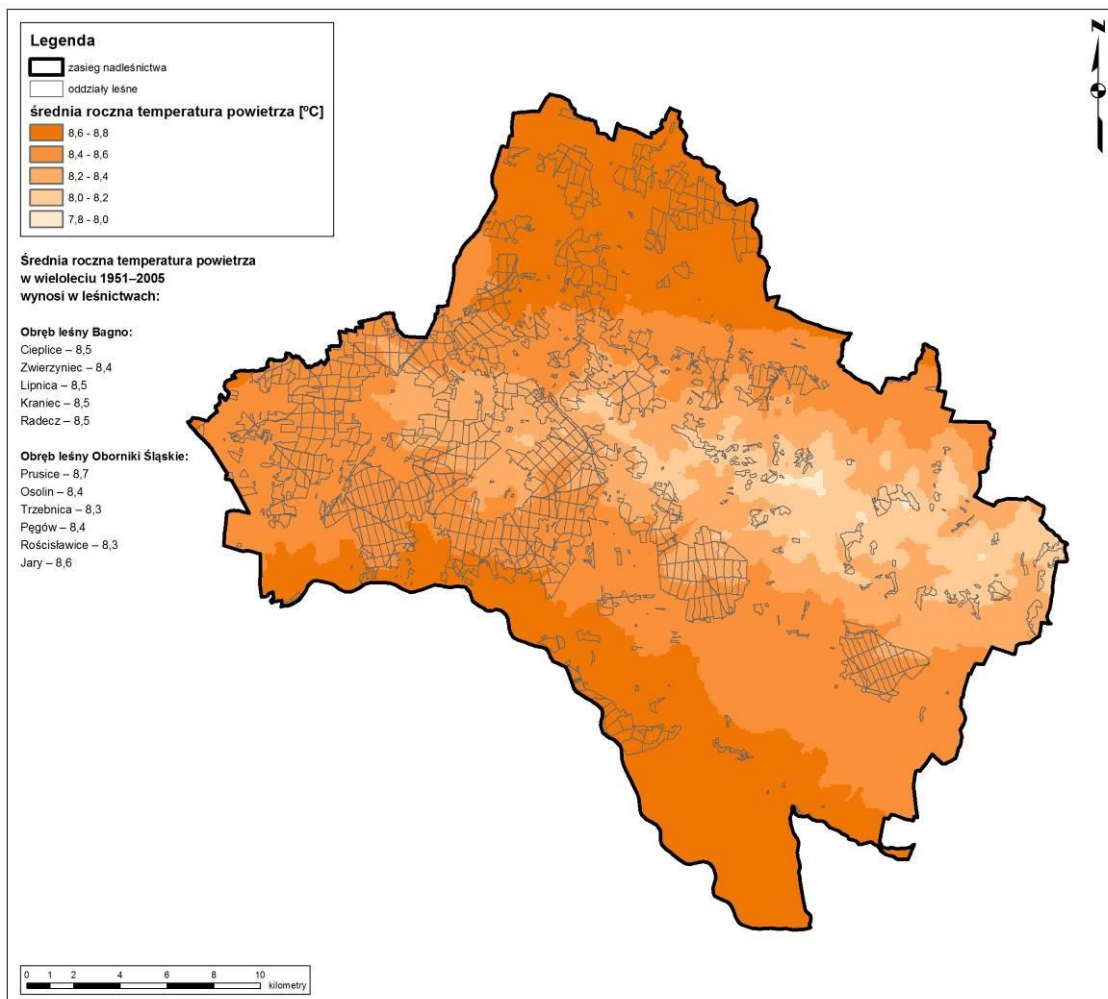
Średnia wieloletnia temperatura powietrza we Wrocławiu (1951-2005) wynosi 8,5°C. Jest ona podobna do przeciętnej notowanej w większości leśnictw (8,4-8,6°C). Tylko w leśnictwach Trzebnica i Rościszewice (obręb Oborniki Śląskie) z uwagi na wyższą średnią wysokość nad poziomem morza średnia roczna temperatura powietrza jest niższa i wynosi 8,3°C. Najwyższa średnia wieloletnia temperatura powietrza notowana jest w leśnictwie Prusice (obręb Oborniki Śląskie) i wynosi 8,7°C. Różnica średniej rocznej temperatury powietrza pomiędzy obrębami leśnymi jest zaniedbywalna i wynosi około 0,1°C.

Tabela 8. Wieloletnie średnie miesięczne wartości temperatury powietrza we Wrocławiu (1951-2005)

Wrocław	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	rok	IV-IX
1951-1960	-1,7	-2,4	2,1	7,4	12,8	17,0	18,6	17,6	13,6	8,7	3,8	1,0	8,2	14,5
1961-1970	-3,4	-1,4	1,9	8,7	12,4	17,0	17,7	16,9	14,0	9,2	4,2	-1,9	7,9	14,4
1971-1980	-1,4	0,4	3,8	7,2	12,8	16,1	17,2	17,1	13,1	8,1	3,8	1,1	8,3	13,9
1981-1990	-1,1	-0,8	3,9	8,2	13,9	16,1	18,1	17,4	13,8	9,7	3,7	0,8	8,6	14,6
1991-2000	-0,1	1,7	4,1	9,1	13,7	16,9	18,9	18,7	13,9	9,0	3,5	0,3	9,1	15,2
1996-2005	-0,8	1,1	3,7	9,1	14,6	17,2	18,6	18,9	14,0	9,6	4,1	0,0	9,2	15,4
1951-2005	-1,4	-0,4	3,2	8,2	13,3	16,6	18,2	17,7	13,7	9,0	3,8	0,2	8,5	14,6

Przeciętnie chłodniejszym jest obręb Oborniki Śląskie ze średnią temperaturą wynoszącą 8,4°C. We Wrocławiu w analizowanym wieloleciu 1951-2005 najcieplejszym miesiącem roku był lipiec (18,2°C), zaś najcieplejszą dekadą dziesięciolecie 1991-2000. Zima na obszarze Nadleśnictwa Oborniki Śląskie jest zazwyczaj dość łagodna, jednak na obszarze Wzgórz Trzebnickich uwidacznia się spadek temperatury powietrza, którego widocznymi efektami są produkty kondensacji pary wodnej.

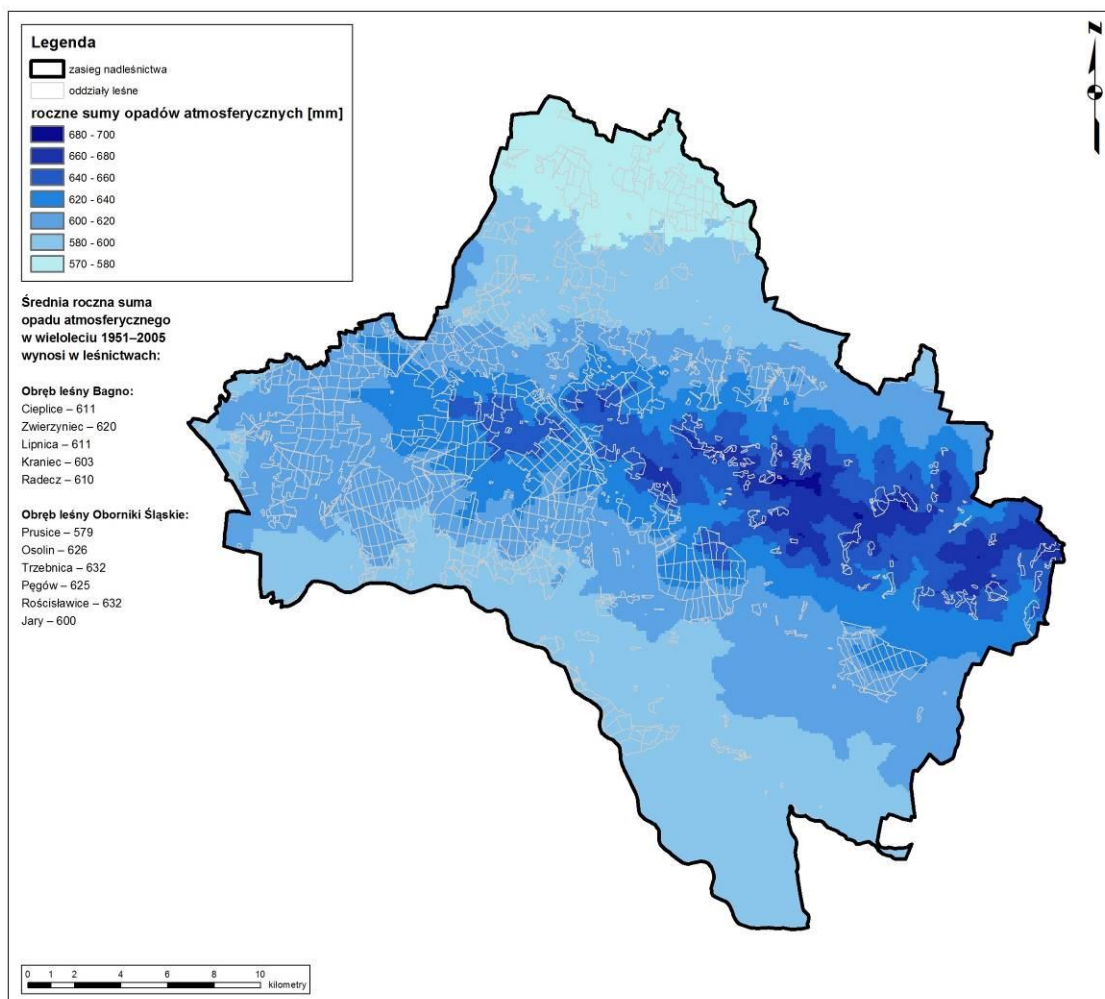
W okresie 1951-2005 w stacji Wrocław najchłodniejszym miesiącem był styczeń (-1,4°C), a najchłodniejszą dekadą dziesięciolecie 1961-1970.



Rycina. 4. Średnia roczna temperatura powietrza (°C) w Nadleśnictwie Oborniki Śląskie (1951-2005)

Suma roczna opadu w leśnej części całego Nadleśnictwa Oborniki Śląskie przeciętnie wynosi ok. 613 mm, należy jednak zwrócić uwagę, że ten parametr charakteryzuje się dużo większą zmiennością z roku na rok niż wielkość średniej temperatury powietrza. W centralnej i wschodniej części nadleśnictwa, na obszarze Wzgórz Trzebnickich wyraźnie zaznacza się wpływ formy terenu w przebiegu wielkości sum opadu atmosferycznego. Obserwuje się tutaj zwiększanie sum opadu atmosferycznego wraz z wysokością. Do najsuchszych zaliczyć można miesiące zimowe styczeń i luty (ok. 25 mm). W analizowanym okresie na terenie nadleśnictwa pokrywa śnieżna zalega przeciętnie od 50-70 dni w roku ze średnią grubością od 5 do 15 centymetrów.

Najwyższe roczne sumy opadu atmosferycznego cechuje leśnictwa Trzebnica i Rościszewice (obręb Oborniki Śląskie) ok. 630 mm. Najniższą średnią dziesięcioletnią sumę roczną opadu atmosferycznego we Wrocławiu zanotowano w latach 1951-1960 (517 mm), zaś najwyższą w latach 1971-1980 (658 mm). W tej stacji najwyższe opady notowane są w miesiącach ciepłej pory roku (maj-wrzesień) z maksimum wynoszącym przeciętnie 90 mm w lipcu.



Rycina. 5. Średnia roczna suma opadu atmosferycznego (mm) w Nadleśnictwie Oborniki Śląskie (1951-2005)

Tabela 9. Wieloletnie średnie miesięczne wartości sum opadu atmosferycznego we Wrocławiu (1951-2005)

Wrocław	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	rok	IV-IX
1951-1960	24	23	27	42	50	61	100	57	41	33	28	33	517	350
1961-1970	22	29	29	38	76	65	72	92	38	38	48	29	575	380
1971-1980	35	24	24	42	60	88	119	74	57	53	45	38	658	440
1981-1990	27	23	23	37	57	85	61	67	47	31	35	35	527	353
1991-2000	23	27	38	35	59	66	95	53	54	34	33	31	549	362
1996-2005	26	32	37	31	61	49	111	59	50	37	34	30	557	361
1951-2005	26	25	29	37	60	71	90	68	47	37	38	34	564	375

Warunki klimatyczne Nadleśnictwa Oborniki Śląskie z uwagi na przeciętnie wysokie sumy opadu atmosferycznego oraz dość korzystne warunki termiczne można zaliczyć do korzystnych dla wzrostu i hodowli lasu.

III.9. WARUNKI HYDROLOGICZNE

III.9.1. WODY POWIERZCHNIOWE

Zgodnie z podziałem hydrograficznym Polski (2007) teren nadleśnictwa położony jest w obszarze następujących jednostek hydrograficznych:

I Odra

II Barycz

III Barycz od Sąsiecznicy do Orli (p)

IV Krępa

V Krępa do Kisieliny (I), Kisielina, Krępa od Kisieliny do Jastrząbki (I), Jastrząbka, Krępa od Jastrząbki do Czarnego Potoku (p), Czarny Potok

III Sąsiecznica (Sieczka)

IV Struga

V Struga od Głownika do ujścia, Głownik, Struga od Poręby do Głownika (I), Struga od Bzianki do Poręby (p), Bzianka, Struga do Bzianki (I), Poręba

IV Sąsiecznica od Jesionki do Brzeźnicy (p)

V Strużyna (Struga)

IV Głęboki Rów

V Kanał Trzebnicki (Polska Woda), Sowa, Mleczna

II Odra od Nysy Kłodzkiej do Baryczy (p)

III Odra od Kaczawy do Baryczy (p)

IV Jezierzycza

V Juszka

III Odra od Widawy do Kaczawy (I)

IV Odra od Lubniówki do Średzkiej Wody (I)

V Odra od Lutyni do Średzkiej Wody (I), Lutynia, Odra od Jodłówki do Lutyni (p), Jodłówka, Odra od Uchodzy do Jodłówki (p), Odra od Strużni do Uchodzy (I), Strużnia, Odra od Lubniówki do Strużni (p)

IV Lubniówka (Młynówka)

V Lubniówka (Młynówka)

IV Odra od Ławy do Lubniówki (p)

V Odra od Ławy do Lubniówki (p)

IV Ława

V Ława od Mieni do ujścia, Mienia, Ława od dopł. spod Piotrkowiczek do Mieni (p), Dopływ spod Piotrkowiczek, Ława od Jagodnicy do dopł. spod Piotrkowiczek (p), Ława do Jagodnicy (p), Jagodnica

IV Odra od Widawy do Ławy (p)

V Odra od Widawy do Ławy (p)

III Widawa

IV Dobra (Widawka)

V Mielnica, Przyłęk

IV Widawa od Dobrej do ujścia

V Rakowski Potok, Dopływ spod Rogóza, Widawa od dopł. z Polanowic do dopł. spod Rogóza (p), Widawa od Rakowskiego Potoku do dopł. z Polanowic (l), Widawa od Dobrej do Rakowskiego Potoku (p), Dopływ z Szewców, Widawa od dopł. spod Rogóza do dopł. z Szewców (p), Widawa od dopł. z Szewców do ujścia

III Odra od Stobrawy do Bystrzycy (l)

IV Odra od Ługowiny do Bystrzycy (l)

V Trzciana, Odra od Ługowiny do Trzciany (p), Odra od Trzciany do Bystrzycy (l)

IV Odra od Oławy do Ślęzy (l)

V Odra od Starej Odry do Ślęzy (p), Stara Odra

IV Odra od Ślęzy do Ługowiny (l)

V Odra od Ślęzy do Ługowiny (l)

III Odra od Bystrzycy do Widawy (p)

IV Odra od Bystrzycy do Widawy (p)

V Odra od Bystrzycy do Widawy (p)

Pod względem hydrograficznym lasy Nadleśnictwa Oborniki Śląskie należą do zlewni rzeki Odry. Wody północnej części nadleśnictwa zbiera rzeka Barycz, natomiast południowej rzeka Odra i Widawa. Południowa granica nadleśnictwa opiera się o rzekę Odrę. Poza Widawą jednymi z największych dopływów Odry w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa są: Strużnia, Lubniówka, Ława, Trzciana, Jodłówka. Spośród większych cieków leżących w zasięgu zlewni Baryczy należy wymienić: Głownik, Strugę, Porębę, Strużynę, Krępę, Sowę. W zasięgu terytorialnym nadleśnictwa znajdują się liczne stawy i zbiorniki wodne.

III.9.2. WODY PODZIEMNE

Według podziału jednostek hydrogeologicznych (AHP) Nadleśnictwo Oborniki Śląskie znajduje się w zasięgu dwóch regionów prowincji niżowej (Paczyński i Sadurski 2007):

- regionu wielkopolskiego (północna część nadleśnictwa)
- regionu dolnośląskiego (południowa część nadleśnictwa).

Obszar nadleśnictwa położony jest w zasięgu występowania dwóch głównych zbiorników wód podziemnych (Kleczkowski 1990):

- 1) Pradolina Barycz - Głogów (GZWP nr 303) - geologiczny wiek utworów zbiornika to utwory czwartorzędu w pradolinach, środowisko porowe, powierzchnia 1 515 km², szacunkowe zasoby dyspozycyjne wynoszą 183 tys. m³/dobę, średnia głębokość ujęć wynosi 60 m, obszar

wysokiej/najwyższej ochrony, udokumentowany. Zbiornik obejmuje swym zasięgiem północną część nadleśnictwa.

- 2) Pradolina Odry (GZWP nr 320) - geologiczny wiek utworów zbiornika to utwory czwartorzędu w pradolinach, środowisko porowe, powierzchnia 500 km², szacunkowe zasoby dyspozycyjne wynoszą 225 tys. m³/dobę, średnia głębokość ujęć wynosi 12 m, obszar wysokiej ochrony, udokumentowany. Zbiornik obejmuje swym zasięgiem niewielką powierzchnię w południowej części nadleśnictwa (źródło: *Opracowanie Ekofizjograficzne dla Województwa Dolnośląskiego*).

III.10. GLEBY

Nadleśnictwo Oborniki Śląskie posiada opracowanie glebowo-siedliskowe sporządzone przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej oddział w Brzegu wg stanu na 01.01.2003 r. W wyniku założonych powierzchni typologicznych oraz wykonanego kartowania gleb i siedlisk wyróżniono następujące typy i podtypy gleb:

Typ 9. Czarne ziemie (CZ)

Podtyp 9.1. Czarne ziemie murszaste (CZms)

Podtyp 9.2. Czarne ziemie właściwe (CZw)

Typ 10. Gleby brunatne (BR)

Podtyp 10.1. Gleby brunatne właściwe (BRw)

Podtyp 10.3. Gleby brunatne wylugowane (BRwy)

Podtyp 10.4. Gleby brunatne kwaśne (BRk)

Podtyp 10.5. Gleby brunatne bielcowe (BRb)

Typ 11. Gleby płowe (P)

Podtyp 11.1. Gleby płowe właściwe (Pw)

Podtyp 11.2. Gleby płowe brunatne (Pbr)

Podtyp 11.3. Gleby płowe bielcowe (Pb)

Podtyp 11.4. Gleby płowe opadowoglejowe (Pog)

Typ 12. Gleby rdzawe (RD)

Podtyp 12.1. Gleby rdzawe właściwe (RDw)

Podtyp 12.2. Gleby rdzawe brunatne (RDbr)

Podtyp 12.3. Gleby rdzawe bielcowe (RDb)

Typ 14. Gleby bielcowe (B)

Podtyp 14.3. Gleby glejo-bielcowe właściwe (Bgw)

Podtyp 14.4. Gleby glejo-bielcowe murszaste (Bgms).

Typ 15. Gleby gruntowoglejowe (G)

Podtyp 15.1. Gleby gruntowoglejowe właściwe (Gw)

Podtyp 15.2. Gleby gruntowoglejowe próchniczne (Gp)

Podtyp 15.3. Gleby gruntowoglejowe z rudą darniową (Grd)

Podtyp 15.5. Gleby gruntowoglejowe torfiaste (Gts)

Podtyp 15.6. Gleby gruntowoglejowe murszowe (Gm)

- Podtyp 15.7. Gleby gruntowoglejowe murszaste (Gms)
- Podtyp 15.8. Gleby gruntowoglejowe mułowe (Gmł)
- Typ 16. Gleby opadowoglejowe (OG)
 - Podtyp 16.1. Gleby opadowoglejowe właściwe (OGw)
 - Podtyp 16.2. Gleby opadowoglejowe bielcowane (OGb)
 - Podtyp 16.6. Gleby amfiglejowe (OGam)
- Typ 17. Gleby mułowe (MŁ)
 - Podtyp 17.2. Gleby torfowo-mułowe (MŁt)
- Typ 19. Gleby murszowe (M)
 - Podtyp 19.1. Gleby torfowo-murszowe (Mt)
- Typ 20. Gleby murszowate (MR)
 - Podtyp 20.1. Gleby mineralno-murszowe (MRm)
 - Podtyp 20.2. Gleby murszowate właściwe (MRw)
- Typ 21. Mady rzeczne (MD)
 - Podtyp 21.4. Mady rzeczne brunatne (MDbr)
- Typ 23. Gleby deluwialne (D)
 - Podtyp 23.2. Gleby deluwialne właściwe (Dw)
- Typ 25. Gleby industrio- i urbanoziemne (AU)
 - Podtyp 25.1. Gleby industrio- i urbanoziemne o niewykształconym profilu (AUi)

Na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie dominują gleby rdzawe – łącznie obejmują ponad 58% stwierdzonych typów gleb. Szczegółowe dane dotyczące podtypów gleb w powiązaniu z utworami geologicznymi i wyróżnionymi typami siedliskowymi lasu zawarte są w tomie II rozdz. II.5. *Operatu glebowo-siedliskowego*. Systematykę podtypów gleb oparto o *Klasyfikację gleb leśnych Polski* (2000).

IV. FORMY OCHRONY PRZYRODY

Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 roku *o ochronie przyrody* (tekst jednolity - Dz.U. 2013 poz. 627 z późn. zm.) ustanowiła następujące formy ochrony przyrody:

- parki narodowe,
- rezerваты przyrody,
- parki krajobrazowe,
- obszary chronionego krajobrazu,
- obszary Natura 2000,
- pomniki przyrody,
- stanowiska dokumentacyjne,
- użytki ekologiczne,
- zespoły przyrodniczo-krajobrazowe,
- ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Teren Nadleśnictwa Oborniki Śląskie wyróżnia się szczególnym bogactwem przyrodniczym, które znajduje odbicie w ilości obszarów i obiektów objętych ochroną prawną oraz w różnorodności gatunkowej fauny i flory. W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Oborniki Śląskie znajdują się dwa rezerваты przyrody: „Las Bukowy w Skarszynie” i „Jodłowice”, obszar chronionego krajobrazu „Wzgórza Trzebnickie”, cztery obszary Natura 2000: trzy obszary mające znaczenie dla Wspólnoty (OZW) Łęgi Odrzańskie PLH020018, Dolina Widawy PLH020036 i Jodłowice PLH020106 oraz jeden obszar specjalnej ochrony ptaków (OSO) Łęgi Odrzańskie PLB020008. Ponadto na gruntach w zarządzie nadleśnictwa zlokalizowanych jest 8 pomników przyrody, zaś poza nimi 152.

Na terenach gmin leżących w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Oborniki Śląskie zaproponowano szereg kolejnych form ochrony przyrody, m.in. dwa rezerваты przyrody, obszary chronionego krajobrazu, pomniki przyrody, użytki ekologiczne i zespoły przyrodniczo-krajobrazowe. Wszystkie opisane propozycje pochodzą z aktualnie obowiązujących dokumentów strategicznych i planistycznych poszczególnych gmin w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa. Większość tych propozycji została przedstawiona wiele lat temu i obecnie wymaga weryfikacji oraz konsultacji odnośnie lokalizacji na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.

IV.1. REZERWATY PRZYRODY

Według ustawy *o ochronie przyrody* (tekst jednolity - Dz.U. 2013 poz. 627 z późn. zm.) rezerwat przyrody obejmuje obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi (art.13). Na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie zlokalizowane są obecnie dwa rezerваты przyrody: „Las Bukowy w Skarszynie” oraz „Jodłowice”.

IV.1.1. ISTNIEJĄCE REZERWATY PRZYRODY

Rezerwat przyrody „Las Bukowy w Skarszynie” - powołany Zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 15 grudnia 1980 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M.P. nr 30 poz. 171), które następnie zostało zastąpione Zarządzeniem Wojewody Dolnośląskiego z dnia 28 grudnia 2001 r. w sprawie ogłoszenia wykazu rezerwatów przyrody utworzonych do dnia 31 grudnia 1998 r. na terenie województwa dolnośląskiego (Dz. Urz. Woj. Dolno. nr 172 poz. 3104). Obecnie obowiązującym aktem prawnym jest Zarządzenie nr 6 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 28 stycznia 2011 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Las Bukowy w Skarszynie” (Dz. Urz. Woj. Dolno. Nr 28 poz. 350). Rezerwat nie posiada planu ochrony, ani obowiązujących zadań ochronnych. Na terenie rezerwatu obowiązują zakazy wymienione w art. 15 ustawy o ochronie przyrody (tekst jednolity - Dz.U. 2013 poz. 627 z późn. zm.). Nadzór nad rezerwatem sprawuje Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska we Wrocławiu.

Rezerwat obejmuje obszar lasu o powierzchni **23,68 ha**, położony na terenie gminy Trzebnica, w województwie dolnośląskim. Numery działek ewidencyjnych oraz adresów leśnych wchodzących w skład rezerwatu określa załącznik nr 1, zaś przebieg granicy rezerwatu określa mapa, stanowiąca załącznik nr 2 do zarządzenia do Zarządzenia nr 6 z dnia 28 stycznia 2011 r. (Dz. Urz. Woj. Dolno. Nr 28 poz. 350). Rezerwat w całości położony jest na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie, w obrębie leśnym Oborniki Śląskie, oddziały 505 ~a, c, ~c, d, f, g w leśnictwie Trzebnica.



Fotografia. 1. Drzewostan w rezerwacie przyrody „Las Bukowy w Skarszynie” (fot. B. Kowalczyk)

Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie fragmentu lasu bukowego z interesującymi oraz rzadkimi roślinami zielnymi. Dla rezerwatu przyrody ustala się: rodzaj – leśny (L), ze względu na dominujący przedmiot ochrony: typ – fitocenotyczny (PFI), podtyp – zbiorowisk leśnych (ZI), zaś ze względu na główny typ ekosystemu: typ – leśny i borowy (EL), podtyp – lasów nizinnych (InI).

Rezerwat stanowi leśną enklawę wśród gruntów rolnych i obszarów zabudowanych, na zboczach zwanych Bucznikiem, granicząc poprzez strumień Mielnica ze wsią Skarszyn od zachodu. Teren rezerwatu stanowią wzniesienia morenowe (polodowcowe) zlodowacenia środkowoeuropejskiego, zbudowane głównie z utworów morenowych (głazów, glin i żwirów) oraz trzeciorzędowych iłów i piasków. Na całej długości obszaru występują liczne bezimienne, niewielkie wzniesienia i dolinki (zwłaszcza w zachodniej części). W rezerwacie występuje dobrze zachowany płat siedliska kwaśnej buczyny niżowej *Luzulo pilosae-Fagetum*. Stosunkowo najmniej zmienionym siedliskiem, o najbogatszym gatunkowo runie są płaty żyznej buczyny niżowej *Galio odorati-Fagetum*, występujące głównie w południowej i wschodniej części zboczy. Stwierdzono tu występowanie m.in.: kokoryczy wątlej *Corydalis intermedia*, konwalii majowej *Convallaria majalis*, kopytnika pospolitego *Asarum europaeum*, kruszczyka szerokolistnego *Epipactis helleborine*, łuskiewnika różowego *Lathraea squamaria*, przylaszczki pospolitej *Hepatica nobilis*, wyżpina jagodowego *Cucubalus baccifer* oraz złoci małej *Gagea minima* (Bobrowicz i Konieczny 2004). Wzdłuż strumienia Mielnica przy zachodniej granicy rezerwatu ciągną się niewielkie płaty łągów jesionowo-olszowych *Circaeo-Alnetum*, w runie których można napotkać m.in. niewielkie kępy śnieżycy wiosennej *Leucoium vernum*. Jest to najbardziej zdegradowany teren, który graniczy bezpośrednio z zabudowaniami, powodując stosunkowo łatwe przedostawanie się na teren rezerwatu roślin synantropijnych. Przy wschodniej i południowej granicy rezerwatu występują również płaty grądu środkowoeuropejskiego *Galio-Carpinetum betuli*.

Rezerwat przyrody „Jodłowice” - powołany Zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 20 marca 1958 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M.P. nr 36 poz. 204), które zostało zmienione Zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 1 lipca 1964 r. (M.P. nr 49 poz. 240). Rezerwat został wymieniony w Zarządzeniu Wojewody Dolnośląskiego z dnia 28 grudnia 2001 r. w sprawie ogłoszenia wykazu rezerwatów przyrody utworzonych do dnia 31 grudnia 1998 r. na terenie województwa dolnośląskiego (Dz. Urz. Woj. Dolno. Nr 172 poz. 3104) pod pozycją 18. Obecnie obowiązującym aktem prawnym jest Zarządzenie nr 4 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 28 stycznia 2011 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Jodłowice” (Dz. Urz. Woj. Dolno. Nr 28 poz. 348). Zarządzeniem Nr 21 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 21 sierpnia 2013 r. ustanowiono na okres 5 lat zadania ochronne dla rezerwatu. Obszar rezerwatu objęty jest ochroną czynną. Rezerwat nie posiada planu ochrony. Na terenie rezerwatu obowiązują zakazy wymienione w art. 15 ustawy o ochronie przyrody (tekst jednolity - Dz.U. 2013 poz. 627 z późn. zm.). Nadzór nad rezerwatem sprawuje Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska we Wrocławiu.

Rezerwat obejmuje obszar lasu o powierzchni **9,36 ha**, położony na terenie gmin Oborniki Śląskie i Brzeg Dolny, w województwie dolnośląskim. Numery działek ewidencyjnych oraz adresów leśnych wchodzących w skład rezerwatu określa załącznik nr 1, zaś przebieg granicy rezerwatu

określa mapa, stanowiąca załącznik nr 2 do Zarządzenia Nr 4 z dnia 28 stycznia 2011 r. (Dz. Urz. Woj. Dolno. Nr 28, poz. 348). Rezerwat w całości położony jest na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie, w obrębie leśnym Bagno, oddziały 357 a, ~a, b, ~b, c, ~c, d, f oraz 358 a, ~a, b, ~b w leśnictwie Kraniec.



Fotografia. 2. Drzewostan rezerwatu przyrody „Jodłowice” (fot. B. Kowalczyk)

Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych fragmentu lasu mieszanego z udziałem jodły, występującej na granicy zasięgu. Jest to jedno z najdalej na północ wysuniętych stanowisk jodły pospolitej *Abies alba*. Stwierdzono tu występowanie siedliska przyrodniczego 91P0 - wyżynny bór jodłowy *Abietetum polonicum* o kresowym, zubożonym florystycznie charakterze. Wieloletnia ochrona rezerwatowa doprowadziła do wykształcenia się lasu o charakterze naturalnym, z kilkuwarstwowym drzewostanem oraz strukturą poziomą charakteryzującą się występowaniem luk, wykrotów, zwartych kęp samoodnowienia, a także drzewostanów zagęszczonych, pod którymi niemal nie występuje runo. Rezerwat otaczają drzewostany sosnowe, dębowo-sosnowe i świerkowe zaliczone siedliskowo do borów i lasów mieszanych świeżych. Na terenie rezerwatu wyznaczono obszar Natura 2000 OZW Jodłowice PLH020106, który w całości pokrywa się z obszarem rezerwatu.

Zadania ochronne dla rezerwatu ustanowione Zarządzeniem Nr 21 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 21 sierpnia 2013 r. na okres 5 lat obejmują:

- Identyfikację i ocenę istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz sposoby eliminacji lub ograniczania tych zagrożeń i ich skutków;
- Opis sposobów ochrony czynnej ekosystemów, z podaniem rodzaju, rozmiaru i lokalizacji poszczególnych zadań.

Tabela 10. Zadania ochronne dla rezerwatu przyrody „Jodłowice” wg załącznika do Zarządzenia Nr 21 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 21 sierpnia 2013 r.

Lp.	Nazwa rezerwatu przyrody	Identyfikacja i ocena istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych	Sposoby eliminacji lub ograniczania zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków	Opis sposobów ochrony czynnej ekosystemów		
				Rodzaj zadania	Rozmiar zadania	Lokalizacja działania
1	Jodłowice Powiat Wołów i Trzebnica, gmina Brzeg Dolny i Oborniki Śląskie, RDLP Wrocław, Nadleśnictwo Oborniki Śląskie	Wolna regeneracja jodły	Zbiór szyszek jodły	Zbiór szyszek jodły z drzew stojących z wyłączanego drzewostanu nasiennego jodły (drzewa o wysokich walorach przyrodniczych, będące bazą do pozyskania materiału rozmnożeniowego).	Wg potrzeb – po ustaleniu rozmiaru i terminu zbioru z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska we Wrocławiu.	Oddziały o numerach: 357 a, 357 b, 357 c Leśnictwo Kraniec

Tabela 11. Ogólna charakterystyka rezerwatów przyrody zlokalizowanych na gruntach w zarządzie Nadleśnictwie Oborniki Śląskie

Lp.	Nazwa	Rok utworzenia	Położenie		Rodzaj	Typ i podtyp wg dominującego		Pow. [ha] (leśna/ nieleśna)	Ważniejsze zbiorowiska, zespoły roślinne
			Obręb, leśnictwo, wydz.	Gmina, obręb ewid., dz. ewid.		Przedmiotu ochrony	Ekosystemu		
1	„Las Bukowy w Skarszynie”	1980	Oborniki Śląskie Trzebnica 505 c-g, ~a, ~c	Trzebnica Skarszyn 219 (część)	Leśny (L)	typ – fitocenotyczny (PFi), podtyp – zbiorowisk leśnych (zl)	typ – leśny i borowy (EL), podtyp – lasów nizinnych (lni)	23,68	żyzna buczyna niżowa <i>Galio odorati-Fagetum</i> ; kwaśna buczyna niżowa <i>Luzulo pilosae-Fagetum</i> ; łęg jesionowo-olszowy <i>Circaeo-Alnetum</i>
2	„Jodłowice”	1958	Bagno Kraniec 357 a-f, ~a~c, 358 a-b, ~a~b	Oborniki Śląskie Rościszewice 470/357 (część) Brzeg Dolny Jodłowice 718 (część)	Leśny (L)	typ – fitocenotyczny (PFi), podtyp – zbiorowisk leśnych (zl) typ – florystyczny (PFI), podtyp – roślin na granicy zasięgu (gz)	typ – leśny i borowy (EL), podtyp – lasów nizinnych (lni)	9,36	wyżynny bór jodłowy <i>Abietetum polonicum</i>

IV.1.2. PROPONOWANE REZERWATY PRZYRODY

Proponowany rezerwat przyrody „Wąwozy Włóknicy” – w gminie Trzebnica, między południowym skrajem wsi Marcinowo a szosą Trzebnica-Oborniki Śląskie przy Farnej Górze. Kompleks wąwozów o niezwykle bogatej rzeźbie ciągnących się wzdłuż malowniczo meandrującego, głęboko wciętego potoku Włóknica i jego dopływów. Teren porośnięty lasami grądowymi i łągowymi, z przestojami starych czereśni, dębów, wiązów i wierzb. Obszar źródliskowy, cechujący się wysokim stopniem naturalności (ślady wpływu działalności ludzkiej ograniczone są do akcydentalnej wycinki pojedynczych drzew oraz do wyrzucania gałęzi i korzeni drzew z okolicznych sadów). Stwierdzono tu występowanie czarki szkarłatnej *Sarcoscypha coccinea*, kaliny koralowej *Viburnum opulus*, paprotki zwyczajnej *Polypodium vulgare*, dzięcioła zielonego *Picus viridis*, ortolana *Emberiza hortulana* i turkawki *Streptopelia turtur* (Bobrowicz i Konieczny, 2004; *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Trzebnica*, 2012). Część proponowanego rezerwatu przyrody obejmuje oddziały 553 a-c w leśnictwie Osolin, obręb leśny Oborniki Śląskie, zakwalifikowane jako powierzchnie referencyjne.

Proponowany rezerwat przyrody „Łęg w Wiszni Małej” – w gminie Wisznia Mała. Proponowanym przedmiotem ochrony jest pas lasu wraz z przyległymi do niego podmokłymi łąkami. Dolina rzeki Ławy i jej dopływów wraz z ich terenami źródliskowymi i wysiękami zboczowymi, rozciągająca się między dwoma wyniesieniami terenu na wschód od Wiszni Małej i na południe od Pierwoszowa, zachowała wiele naturalnych cech. Proponowany do objęcia ochroną pas lasu wyraźnie odcina się od otaczających go monokultur sosnowych. Porasta go łąg jesionowo-olszowy z fragmentami olsu, w którym na stosunkowo niewielkiej powierzchni rozwija się bardzo duża populacja wawrzynka wilczetyko (*Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wisznia Mała*, 2008). Część proponowanego rezerwatu przyrody obejmuje oddziały 436 d-g w leśnictwie Trzebnica, obręb leśny Oborniki Śląskie.

IV.2. OBSZARY CHRONIONEGO KRAJOBRAZU

Zgodnie z ustawą o *ochronie przyrody* (tekst jednolity - Dz.U. 2013 poz. 627 z późn. zm.) obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnią funkcję korytarzy ekologicznych (art. 23). Działalność gospodarcza na takim obszarze nie ulega poważniejszym ograniczeniom, lecz powinna być prowadzona w sposób nienaruszający stanu względnej równowagi ekologicznej systemów przyrodniczych chronionego terenu. W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Oborniki Śląskie znajduje się obecnie jeden Obszar Chronionego Krajobrazu „Wzgórza Trzebnickie”.

Uwaga! Przy sporządzaniu wykazu gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie znajdujących się w zasięgu granic obszaru chronionego krajobrazu przyjęto, że do danego obszaru zalicza się wszystkie wydzielania leśne (wydzielenia literowane) zlokalizowane w jego zasięgu, których granice pokrywają się w całości lub w części z danym obszarem. Dla wydzieleń leśnych pokrywających się w części z obszarem chronionego krajobrazu przy zaliczaniu do niego nie stosowano kryterium

powierzchniowego. W zamian zastosowano kryterium odległości granicy obszaru od granicy wydzielenia. Jako minimalną wielkość przyjęto odległość 5 metrów zakładając, że podczas wektoryzacji granic obszaru chronionego krajobrazu dopuszczalna odchyłka mogłaby wynosić +/- 1mm na mapie w skali 1:5000 (mapa gospodarcza).

IV.2.1. ISTNIEJĄCE OBSZARY CHRONIONEGO KRAJOBRAZU

Obszar Chronionego Krajobrazu „Wzgórza Trzebnickie” - utworzony uchwałą Nr V/XXVIII/164/09 Rady Gminy Wisznia Mała z dnia 24 czerwca 2009 r. w sprawie ustanowienia obszaru chronionego krajobrazu Wzgórza Trzebnickie (Dz. Urz. Woj. Dolno. Nr 118 poz. 2473). Sprawującym nadzór nad Obszarem jest Wójt Gminy Wisznia Mała. Obszar zajmuje powierzchnię **około 3440 ha**. W jego skład wchodzi tereny z obrębów geodezyjnych Ozorowice, Mienice, Piotrkowiczki, Wisznia Mała, Wysoki Kościół, Machnice, Pierwoszów, Malin i Ligota Piękna. Granice obszaru przedstawiono na mapie, która stanowi załącznik nr 1, zaś opis jego granic określa załącznik nr 2 do uchwały Nr V/XXVIII/164/09 z dnia 24 czerwca 2009 r. (Dz. Urz. Woj. Dolno. Nr 118 poz. 2473). Obszar obejmuje **1262,82 ha** gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie, w tym 1255,08 ha gruntów leśnych i 7,74 ha gruntów nieleśnych (udział powierzchni obliczony w oparciu o przyjętą metodykę). Pozostała część obszaru znajduje się poza gruntami w zarządzie nadleśnictwa.

Tabela 12. Wykaz gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie leżących w całości w zasięgu granic obszaru chronionego krajobrazu „Wzgórza Trzebnickie”

Nazwa obrębu	Adres leśny	Powierzchnia [ha]*		
		leśna	nieleśna	razem
Oborniki Śląskie	400 h; 401 i-j; 404 a-r; 405 a-j; 406 a-h; 407 g-h; 413 a-k; 414 a-f; 415 a-i; 416 a-f; 417 a-h; 418 a-m; 419 a-c; 420 a-g; 421 a-g; 422 a-i; 423 a-d; 424 a-f; 425 a-k; 426 a-f; 427 a-g; 428 a-h; 429 a-k; 430 a-i; 431 a-f; 432 a-f; 433 a-d; 434 a-f; 435 a-f; 437 a-n; 438 a-i; 439 a-j; 440 a-l; 441 a-i; 442 a-h; 443 l, o-s; 460 l; 513 f-y; 515 a-h; 516 a-j, l-y, ax; 517 a-d; 518 a-g; 519 a-g; 520 a-i; 521 a-i; 522 a-i; 523 a-i; 525 a-d, o; 526 a-c; 527 a-g; 528 a-f; 529 a-h; 530 a-f; 531 a-f; 532 a-b, d-l; 540 a; 541 a-h; 542 a-h; 543 a-j; 544 a-c, f-k; 549 a-g; 550 a-i; 551 a-j	1188,29	7,74	1196,03
Ogółem		1188,29	7,74	1196,03

*powierzchnia wydzielen literowanych

Tabela 13. Wykaz gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie leżących w części w zasięgu granic obszaru chronionego krajobrazu „Wzgórza Trzebnickie”

Nazwa obrębu	Adres leśny	Powierzchnia [ha]*		
		leśna	nieleśna	razem
Oborniki Śląskie	510 f-g; 513 a-d; 514 b; 516 k; 525 f-g; 526 d, g-g; 527 h; 532 c; 544 d	66,79	-	66,79
Ogółem		66,79	-	66,79

*powierzchnia wydzielen literowanych



Fotografia. 3. Fragment obszaru chronionego krajobrazu „Wzgórza Trzebnickie” (fot. B. Kowalczyk)

Opisywany obszar został powołany dla ochrony wyjątkowego, bardzo zróżnicowanego krajobrazu i związanych z nim cennych ekosystemów. Na jego terenie wprowadza się następujące ustalenia dotyczące czynnej ochrony ekosystemów wg Uchwały Nr V/XXVIII/164/09 Rady Gminy Wisznia Mała z dnia 24 czerwca 2009 r. (Dz. Urz. Woj. Dolno. Nr 118 poz. 2473):

- 1) dotyczące ekosystemów leśnych:
 - a) utrzymanie ciągłości i trwałości ekosystemów leśnych,
 - b) wspieranie procesów sukcesji naturalnej poprzez inicjowanie i utrwalanie naturalnego odnowienia o składzie i strukturze odpowiadającej siedlisku; tam gdzie nie są możliwe odnowienia naturalne - używanie do odnowień gatunków miejscowego pochodzenia przy ograniczaniu gatunków obcych rodzimej florze czy też modyfikowanych genetycznie,
 - c) zwiększenie udziału gatunków domieszkowych i biocenotycznych,
 - d) pozostawianie drzew o charakterze pomnikowym, przestojów, drzew dziuplastych oraz części drzew obumarłych,
 - e) stopniowe usuwanie gatunków obcego pochodzenia chyba, że zaleca się ich stosowanie w ramach przyjętych zasad hodowli lasu,
 - f) opracowanie i wdrażanie programów czynnej ochrony oraz reintrodukcji i restytucji gatunków rzadkich, zagrożonych,
 - g) wykorzystanie lasów dla celów rekreacyjno-krajoznawczych i edukacyjnych w oparciu o wyznaczone szlaki turystyczne oraz ścieżki edukacyjno-przyrodnicze,
 - h) prowadzenie racjonalnej gospodarki łowieckiej, w szczególności poprzez dostosowanie liczebności populacji zwierząt łownych do warunków środowiskowych;

- 2) dotyczące nieleśnych ekosystemów lądowych:
 - a) przeciwdziałanie zarastaniu łąk i pastwisk poprzez koszenie i wypas, a także mechaniczne usuwanie samosiewów drzew i krzewów na terenach otwartych,
 - b) preferowanie zabiegów agrotechnicznych zgodnych z wymogami zbiorowisk i zasiedlających je gatunków fauny, w szczególności ptaków (odpowiednie terminy, częstotliwość i techniki koszenia),
 - c) ochrona oraz kształtowanie zróżnicowanego krajobrazu rolniczego poprzez utrzymanie istniejących parków wiejskich, zakrzaczeń i zadrzewień śródpolnych i przydrożnych oraz formowanie nowych zadrzewień i zakrzaczeń,
 - d) preferowanie ochrony roślin metodami biologicznymi,
 - e) utrzymanie i w razie konieczności odtwarzanie lokalnych korytarzy ekologicznych;
- 3) dotyczące ekosystemów wodnych:
 - a) zachowanie i ochrona naturalnych cieków i zbiorników wód powierzchniowych wraz z pasem roślinności okalającej,
 - b) prowadzenie prac związanych z regulacją i utrzymaniem cieków wodnych w zakresie niezbędnym dla rzeczywistej ochrony przeciwpowodziowej,
 - c) zachowanie i ewentualne odtwarzanie korytarzy ekologicznych opartych o ekosystemy wodne w celu zachowania stałych i okresowych dróg migracji gatunków związanych z wodą,
 - d) ograniczanie działań powodujących zmiany poziomu zwierciadła wód podziemnych,
 - e) poprawa stanu czystości wód powierzchniowych poprzez budowę sieci kanalizacyjnych (sanitarnych) i oczyszczalni ścieków.

Dla ochrony przed zmianami lub utratą wartości przyrodniczych obszaru wprowadza się następujące zakazy:

- 1) zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
- 2) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (dotyczy wyłącznie części Obszaru położonej na terenie obrębów geodezyjnych: Machnice, Wysoki Kościół, Piotrkowiczki oraz Mienice);
- 3) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych (nie dotyczy zadrzewień rosnących na gruntach określonych w ewidencji gruntów jako użytki rolne oraz usuwanych w ramach czynnej ochrony ekosystemów);
- 4) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym lub przeciwsuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych (dotyczy

wyłącznie części Obszaru położonej na terenie obrębów geodezyjnych: Machnice, Wysoki Kościół, Piotrkowiczki oraz Mienice);

- 5) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;
- 6) likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych.

IV.2.2. PROPONOWANE OBSZARY CHRONIONEGO KRAJOBRAZU

Proponowany obszar chronionego krajobrazu „Dolina Widawy” – w gminie Oborniki Śląskie, Wisznia Mała, Wrocław. Na terenie proponowanego obszaru znajduje się południowo-wschodni rejon gminy Oborniki Śląskie. W gminie Wisznia Mała jest to obszar obejmujący wyróżniający się krajobrazowo teren o różnych typach ekosystemów związanych bezpośrednio z rzeką i jej doliną (*Program ochrony środowiska gminy Oborniki Śląskie*, 2007; *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wisznia Mała*, 2008; *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Wrocławia*, 2010). Część proponowanego obszaru obejmuje m.in. oddział 552 w leśnictwie Pęgów oraz oddział 551 w leśnictwie Trzebnica, obręb leśny Oborniki Śląskie.

Proponowany obszar chronionego krajobrazu „Dolina Odry” – w gminie Wrocław. Obszar chronionego krajobrazu obejmujący północno-zachodni odcinek doliny Odry oraz część pól irygacyjnych, Las Osobowicki, Park Zachodni i ujściowy odcinek doliny Ługowiny (*Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Wrocławia*, 2010). Proponowany obszar nie obejmuje gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie.

Zgodnie z obowiązującym *Planem zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego* (2010) oraz przygotowywanym projektem zmiany tego planu objęcie ochroną dolin Widawy i Odry ma za zadanie wzmocnienie roli dolin rzecznych, jako ważnych korytarzy ekologicznych.

IV.3. OBSZARY NATURA 2000

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Oborniki Śląskie zlokalizowane są cztery obszary Natura 2000: trzy obszary o znaczeniu dla Wspólnoty (OZW) - Łęgi Odrzańskie PLH020018, Dolina Widawy PLH020036 i Jodłowice PLH020106 oraz jeden obszar specjalnej ochrony ptaków (OSO) - Łęgi Odrzańskie PLB020008.

Uwaga! Przy sporządzaniu wykazu gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie znajdujących się w zasięgu granic obszarów Natura 2000 przyjęto, że do danej ostoi zalicza się wszystkie wydzielania leśne (wydzielania literowane) zlokalizowane w jej zasięgu, których granice pokrywają się w całości lub w części z daną ostoją. Dla wydzieleni pokrywających się w części z obszarem Natura 2000 przy zaliczaniu do niego nie stosowano kryterium powierzchniowego. W zamian zastosowano kryterium odległości granicy obszaru Natura 2000 od granicy wydzielenia. Jako minimalną wielkość przyjęto odległość 5 metrów zakładając, że podczas wektoryzacji granic ostoi Natura 2000 dopuszczalna odchyłka mogłaby wynosić +/- 1mm na mapie w skali 1:5000 (mapa gospodarcza).

Granice obszarów przyjęto wg ósmego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (Decyzja wykonawcza Komisji z dnia 3 grudnia 2014 r., nr 2015/69, Dz.U.UE.L.2015.18.1) oraz rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz.U. 2011 nr 25 poz. 133 z późn. zm.).

IV.3.1. OBSZARY MAJĄCE ZNACZENIE DLA WSPÓLNOTY

IV.3.1.1. OZW ŁĘGI ODRZAŃSKIE PLH020018

Typ ostoi: B (obszar mający znaczenie dla Wspólnoty zaakceptowany decyzją Komisji Europejskiej)

Powierzchnia obszaru wg SDF: 20223,04 ha

Suma powierzchni wydziełów leśnych literowanych zaliczonych do obszaru Natura 2000 zgodnie z przyjętą metodyką: 9,13 ha gruntów leśnych

Uwaga! Obszar posiada plan zadań ochronnych ustanowiony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 30 września 2014 r. (Dz. Urz. Woj. Dolno. z dnia 1 października 2014 r. poz. 4042). Plan zadań ochronnych obejmuje identyfikację istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków zwierząt i ich siedlisk, będących przedmiotami ochrony; cele działań ochronnych, oraz działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania. Zestawienie powyższych elementów w odniesieniu do gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie zawiera tabela pt. *Działania ochronne dla obszaru Natura 2000 Łęgi Odrzańskie PLH020018 na gruntach Nadleśnictwa Oborniki Śląskie*. Zestawienia przedmiotów ochrony obszaru sporządzono na podstawie SDF z kwietnia 2014 r. (źródło: serwis <http://natura2000.gdos.gov.pl/>, data dostępu: 17.07.2014) oraz dokumentacji planu zadań ochronnych.

Granice obszaru OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018 były weryfikowane i będą miały skorygowany przebieg po przejściu przez obowiązującą procedurę zmiany granic i zatwierdzeniu tych zmian przez Komisję Europejską.

Charakterystyka obszaru

Obszar OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018 stanowi fragment doliny Odry o długości 101 km, od Brzegu Dolnego do Głogowa (od km 290 do km 385 szlaku żeglugowego rzeki Odry), w granicach dawnej terasy zalewowej rzeki, wraz z ujściowym odcinkiem doliny Baryczy. Położony jest w centralnej i północnej części województwa dolnośląskiego (powiat głogowski: gmina Głogów, gmina Pęcław; powiat górowski: gmina Jemielno, gmina Niechlów; powiat legnicki: gmina Prochowice; powiat lubiński: gmina Rudna, gmina Ścinawa; powiat średzki: gmina Malczyce, gmina Miękinia, gmina Środa Śląska; powiat wołowski: gmina Brzeg Dolny, gmina Wołów, gmina Wińsko) oraz w niewielkiej, południowo-zachodniej części na terenie województwa lubuskiego (powiat wschowski, gmina Szlichtyngowa). Obszar obejmuje siedliska nadrzeczne zachowane w międzywalu oraz najlepiej wykształcone lasy, łąki i torfowiska niskie poza jego obrębem. Duża część terenu jest regularnie

zalewana. Obszar porośnięty jest lasami, głównie łęgami jesionowymi i wiązowymi, rozwijającymi się na glebach aluwialnych. Przeważają dobrze zachowane płyty siedlisk, częste są starodrzewia ponad 100-letnie z licznymi drzewami pomnikowymi. Liczne, pozostałe po dawnym korycie Odry starorzecza są w różnych fazach zarastania. Można tu obserwować kolejne stadia sukcesyjne zbiorowisk związanych z dynamicznym układem doliny rzecznej, w tym także zbiorowisk szuwarowych, związanych ze starorzeczami. W dolinie znajdują się też duże kompleksy wilgotnych łąk. Obszar spełnia rolę bardzo ważnego korytarza ekologicznego (m.in. w ramach krajowej sieci ekologicznej ECONET-Polska (Liro 1998): południowa część obszaru stanowi międzynarodowy obszar węzłowy 17M - Dolina Środkowej Odry, a północna - międzynarodowy korytarz ekologiczny 18m - Głogowski Odry). Odznacza się on dużym bogactwem rzadkich i zagrożonych siedlisk przyrodniczych, charakterystycznych dla dużej rzeki nizinnej (11 typów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG, w tym oba typy bardzo dobrze zachowanych lasów łęgowych, zajmujących tu znaczną powierzchnię). Cennym elementem przyrody obszaru są łąki z takimi interesującymi gatunkami jak: goryczka wąskolistna *Gentiana pneumonanthe*, kosaciec syberyjski *Iris sibirica* czy czosnek kątowaty *Allium angulosum*. Na terenie ostoi stwierdzono obecność 22 gatunków zwierząt z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG; ważne jest przede wszystkim występowanie kilku rzadkich gatunków bezkręgowców oraz rzadkich gatunków ryb. Bardzo bogata jest flora ostoi z licznymi gatunkami prawnie chronionymi oraz gatunkami rzadkimi i zagrożonymi, tak w skali całej Polski, jak i lokalnie (m.in. liczne są storczykowate).

Tabela 14. Wykaz gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie leżących w całości w zasięgu granic OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018 (granica obszaru wg decyzji wykonawczej Komisji z dnia 3 grudnia 2014 r., nr 2015/69)

Nazwa obrębu	Adres leśny	Powierzchnia [ha]*		
		leśna	nieleśna	razem
Bagno	305 n-o	9,13	-	9,13
Ogółem		9,13	-	9,13

*powierzchnia wydzieleni literowanych

Tabela 15. Siedliska przyrodnicze wymienione w załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory w zasięgu OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018 (wg SDF z 04.2014 oraz dokumentacji planu zadań ochronnych dla OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018)

Kod siedliska	Nazwa siedliska	Pokrycie [ha] wg SDF	Ocena ogólna wg SDF	Uwagi dot. występowania wg PZO	Pow [ha]
				Adres leśny (% powierzchni wydzielenia zajmowany przez siedlisko)	
3150	Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nympheion</i> , <i>Potamion</i>	202,23	B	Siedlisko występuje w obszarze w postaci licznych starorzeczy położonych w strefie zawała i międzywala na całej długości doliny Odry w obszarze, większość stanowisk przypada jednak na odcinek Ścinawa-Głogów. Siedlisko przyrodnicze poza gruntami w zarządzie nadleśnictwa.	-

Kod siedliska	Nazwa siedliska	Pokrycie [ha] wg SDF	Ocena ogólna wg SDF	Uwagi dot. występowania wg PZO	Pow [ha]
				Adres leśny (% powierzchni wydzielienia zajmowany przez siedlisko)	
3260	Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników <i>Ranunculion fluitantis</i>	2,02	C	Siedlisko nie odnalezione w trakcie badań terenowych, prawdopodobnie podane omyłkowo; proponowane do usunięcia z przedmiotów ochrony.	-
3270	Zalewane muliste brzegi rzek	10,11	C	Występowanie siedliska stwierdzono przy korycie Odry na odcinkach z ostrogami a także na brzegach łach i starorzeczy mających połączenie z korytem rzeki oraz na pojedynczym stanowisku na Średzkiej Wodzie w pobliżu jej ujścia do Odry. Siedlisko przyrodnicze poza gruntami w zarządzie nadleśnictwa.	-
6210	Murawy kserotermiczne <i>Festuco-Brometea</i>	2,02	C	W Obszarze brak siedlisk typowych dla występowania muraw kserotermicznych, odnaleziono jednak kilka płatów, które, choć z fitosocjologicznego punktu widzenia mają charakter kałużowy, spełniają podstawowe kryteria siedliska. Jeden z nich to fragment terenów łąkowych koło Przedmościa, zaś pozostałe dwa stanowiska znajdują się na południowo-wschodnich zboczach wałów przeciwpowodziowych Odry w rejonie Przyborowa i Orska. Siedlisko przyrodnicze poza gruntami w zarządzie nadleśnictwa.	-
6410	Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe <i>Molinion</i>	202,23	B	Siedlisko to odnaleziono na śródleśnych łąkach w rejonie Miękini i Malczyc oraz na łąkach koło Glinian, w poprzednich latach notowano także niewielkie płaty w rejonie Pogalewa i Szaszorowic. Siedlisko przyrodnicze poza gruntami w zarządzie nadleśnictwa.	-
6430	Ziólorośla górskie <i>Adenostylion allariae</i> i ziólorośla nadrzeczne <i>Convolvuletalia sepium</i>	101,12	B	Siedlisko to występuje pospolicie na całej długości doliny Odry w obszarze przy korycie Odry i jej dopływów oraz w układach kompleksowych ze zbiorowiskami łągowymi. Siedlisko przyrodnicze poza gruntami w zarządzie nadleśnictwa.	-
6440	Łąki selernicowe <i>Cnidion dubii</i>	242,68	B	Łąki selernicowe obserwowano w obszarze najczęściej w strefie międzywala, rzadziej na zawalu. Najlepiej wykształcone płaty odnotowano na zawalu Odry, na terasie zalewowej rzeki Średzka Woda. Siedlisko przyrodnicze poza gruntami w zarządzie nadleśnictwa.	-
6510	Ekstensywnie użytkowane niżowe łąki świeże <i>Arrhenatherion</i>	1820,07	C	Siedlisko występuje w obszarze głównie w strefie międzywala, największe powierzchnie zaobserwowano w rejonie Miękini i Przedmościa, Rogowa Legnickiego i Domaszkowa. Obr. 1: 305 o (61%), 305 n (4%)	1,43
9170	Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny <i>Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum</i>	1415,61	C	Grądy występują powszechnie w całym obszarze głównie w strefie zawala Odry, największe powierzchnie zajmują jednak na odcinku Miękinia-Ścinawa. Siedlisko przyrodnicze poza gruntami w zarządzie nadleśnictwa.	-
9190	Kwaśne dąbrowy <i>Quercetea robur-petraeae</i>	-	-	W obszarze nieliczne stanowiska kwaśnych dąbrów, głównie w Pradolinie Głogowskiej. Rozpoznanie terenowe przeprowadzono w dwóch płatach: w rezerwacie „Skarpa storczyków” koło Orska i na zawalu Odry w okolicach Drogłowic. Siedlisko niewymienione w SDF, zaproponowano dodanie do SDF z kategorią D. Siedlisko przyrodnicze poza gruntami w zarządzie nadleśnictwa.	-

Kod siedliska	Nazwa siedliska	Pokrycie [ha] wg SDF	Ocena ogólna wg SDF	Uwagi dot. występowania wg PZO	Pow [ha]
				Adres leśny (% powierzchni wydzielenia zajmowany przez siedlisko)	
91E0	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe <i>Salicetum albae</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i> , olsy źródłiskowe	465,13	B	W obszarze występują trzy podtypy tego siedliska. Łęgi wierzbowe i topolowe, występują w międzywalu Odry. Łęg olszowo-jesionowy stwierdzono na kilku niewielkich powierzchniowo stanowiskach na zabagnionych terenach łąkowych koło Przedmościa. Natomiast łęgi wierzbowe i topolowe notowane są dość często w wilgotnych miejscach przy korycie Odry, głównie na odcinku Ścinawa-Głogów. Siedlisko przyrodnicze poza gruntami w zarządzie nadleśnictwa.	-
91F0	Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe <i>Ficario-Ulmetum</i>	3842,37	A	Większe i mniejsze płyty łęgów dębowo-wiązowo-jesionowych występują powszechnie w całym obszarze, przede wszystkim jednak w międzywalu Odry.	7,06
				Obr. 1: 305 o (39%), 305 n (87%)	

Tabela 16. Powierzchniowa tabela klas wieku wg leśnych siedlisk przyrodniczych stanowiących przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018 wg stanu na 1 stycznia 2015 r. [ha] i na koniec obowiązywania planu [ha]

Kod siedliska	Gr. nieleśne	Gr. leśne niezalesione	Gr. związane z gosp. leśną	D-stany			KO, KDO	Razem
				<40 lat	40-100 lat	>100 lat		
Stan na 1 stycznia 2015 r.								
91F0	-	1,9	-	-	7,23	-	-	9,13
Stan koniec obowiązującego planu								
91F0	-	1,9	-	-	7,23	-	-	9,13

Tabela 17. Gatunki objęte art. 4 Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa i gatunki wymienione w załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory w zasięgu OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018 (wg Standardowego Formularza Danych z 04.2014 oraz dokumentacji planu zadań ochronnych dla OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018)

Kod gatunku	Nazwa gatunku	Stan populacji wg PZO	Ocena ogólna wg PZO	Uwagi dot. występowania wg PZO
				Adres leśny
1037	Trzepla zielona <i>Ophiogomphus cecilia</i>	osiadła: R	B	Liczebność w obszarze wynosi od 200 do 300 osobników, rozmieszczonych na kilkunastu stanowiskach. Stan wiedzy o populacji gatunku w dolinie Odry jest niepełny i wymaga uzupełnienia.
				Nie odnotowano na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.
1042	Zalotka większa <i>Leucorrhinia pectoralis</i>	osiadła: V	C	Zajmuje jedynie 1 stanowisko w obszarze poza gruntami w zarządzie nadleśnictwa - zarastające starorzecze z welnianką wąskolistną <i>Eriophorum angustifolium</i> . Liczebność wynosi kilkanaście osobników (od 12-18). Stanowisko jest izolowane i wymaga kontroli w celu aktualizacji stanu wiedzy.

Kod gatunku	Nazwa gatunku	Stan populacji wg PZO	Ocena ogólna wg PZO	Uwagi dot. występowania wg PZO
				Adres leśny
6169	Przeplatka maturna <i>Euphydryas maturna</i>	osiadła: C	A	Łączna liczebność szacowana jest obecnie na co najmniej 100-120 gniazd gąsienic, co z grubsza przekłada się na około 2000-4000 (?) osobników dorosłych (w zależności od roku).
				Nie odnotowano na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.
1060	Czerwończyk nieparek <i>Lycaena dispar</i>	osiadła: R	B	Gatunek występujący na obszarze od Brzegu Dolnego do Głogowa, najliczniej na odcinkach Słup -Tarchalice oraz Bełcz Wielki -Głogów. Łączna liczebność ostrożnie szacowana jest na co najmniej 500 osobników (14 stanowisk i powierzchni).
				Nie odnotowano na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.
6177	Modraszek telejus <i>Phengaris teleius</i>	osiadła: R	B	Gatunek występujący na obszarze od Brzegu Dolnego do Dziewina, najliczniej na odcinku Brzeg Dolny -Domaszków. Łączna liczebność ostrożnie szacowana jest na co najmniej 500 osobników (17 stanowisk).
				Nie odnotowano na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.
6179	Modraszek nausitous <i>Phengaris nausithous</i>	osiadła: R	B	Gatunek występujący na obszarze od Brzegu Dolnego do Głogowa, najliczniej na odcinkach Brzeg Dolny-Domaszków i Mileszyn-Głogów. Łączna liczebność ostrożnie szacowana jest na co najmniej 300 osobników (14 stanowisk).
				Nie odnotowano na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.
1074	Barczatka kataks <i>Eriogaster catax</i>	osiadła: C	A	Gatunek występujący na obszarze od Brzegu Dolnego do Głogowa, najliczniej na odcinku Lubiatów-Bełcz Wielki. Łączna liczebność ostrożnie szacowana jest na co najmniej 2000-3000 gniazd gąsienic, co z grubsza przekłada się na około 30000-40000 osobników (licząc w stadium larwalnym L-3).
				Nie odnotowano na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.
1084	Pachnica dębowa <i>Osmoderma eremita</i>	osiadła: R	A	Liczebność gatunku na terenie obszaru wynosi od 500 do 700 osobników.
				Nie odnotowano na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.
1088	Kozioróg dębosz <i>Cerambyx cerdo</i>	osiadła: R	A	Liczebność gatunku na terenie obszaru wynosi od 750 do 1500 osobników.
				Nie odnotowano na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.
1106	Łosoś atlantycki <i>Salmo salar</i>	migrująca: R	C	Stan zachowania gatunku w obszarze aktualnie jest nieznany. Perspektywy dla przetrwania gatunku są trudne do określenia.
				Nie odnotowano na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.
1124	Kiełb białopłetwy <i>Gobio albipinnatus</i>	osiadła: C	B	Wody płynące poza zarządem nadleśnictwa.
1130	Boleń <i>Aspius aspius</i>	osiadła: C	B	
1149	Koza <i>Cobitis taenia</i>	osiadła: C	B	

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Kod gatunku	Nazwa gatunku	Stan populacji wg PZO	Ocena ogólna wg PZO	Uwagi dot. występowania wg PZO
				Adres leśny
5339	Różanka <i>Rhodeus amarus</i>	osiadła: C	B	
1166	Traszka grzebieniasta <i>Triturus cristatus</i>	osiadła: V	C	Zlokalizowano 7 stanowisk rozrodczych gatunku w obszarze.
				Nie odnotowano na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.
1188	Kumak nizinny <i>Bombina bombina</i>	osiadła: C	B	Liczebność gatunku na omawianym obszarze wynosi około 500-700 (1000) dorosłych, rozradzających się tu osobników.
				Nie odnotowano na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.
1308	Mopek <i>Barbastella barbastellus</i>	osiadła: R	B	Znane zimowisko gatunku w podziemiach klasztoru w Lubiążu.
				Występuje w starszych drzewostanach na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.
1318	Nocek łydkowłosy <i>Myotis dasycneme</i>	osiadła: R	B	Stosunkowo częste obserwacje gatunku nad rzeką Odrą i w nadodrzańskich lasach.
				Nie odnotowano na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.
1323	Nocek Bechsteina <i>Myotis bechsteinii</i>	osiadła: R	B	Tereny żerowiskowe gatunku na terenie lasów łęgowych i łąkowych w obszarze, z licznymi dziuplastymi starodrzewami.
				Występuje w starszych drzewostanach na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.
1324	Nocek duży <i>Myotis myotis</i>	osiadła: R	B	Stosunkowo częste obserwacje gatunku w nadodrzańskich lasach.
				Występuje w starszych drzewostanach na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.
1337	Bóbr europejski <i>Castor fiber</i>	osiadła: C	B	Optymalnym siedliskiem bobra w ostoi są wszelkie wody, zwłaszcza brzegi Odry, Baryczy, Jeziorki i ich dopływów, a także starorzecza, zwłaszcza Odry, większe oczka wodne oraz większe kanały. Stan populacji: minimum 200 osobników.
				Nie odnotowano na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.
1355	Wydra <i>Lutra lutra</i>	osiadła: R	C	Optymalnym siedliskiem wydry w Łęgach Odrzańskich jest rzeka Odra, jej większe starorzecza i jej największy dopływ – Barycz. Stan populacji: minimum 15-25 dorosłych osobników.
				Nie odnotowano na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.

*Kategorie liczebności (kategoria): C = powszechne, R = rzadkie, V = bardzo rzadkie, P = obecne

Tabela 18. Działania ochronne dla obszaru Natura 2000 Łęgi Odrzańskie PLH020018 na gruntach Nadleśnictwa Oborniki Śląskie na podstawie Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 30 września 2014 r. (Dz. Urz. Woj. Dolno. z dnia 1 października 2014 r. poz. 4042)

Lp.	Przedmiot ochrony	Ogólna charakterystyka (lokalizacja (obręb, oddz., wydzielenie)	Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Cele działań ochronnych	Działania ochronne wraz z obszarem wdrażania (adresy leśne) i podmiotem odpowiedzialnym	
					Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP/przewidywane metody i okresy realizacji	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych/przewidywane metody i okresy realizacji
1	6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie <i>Arrhenatherion elatioris</i>	Wszystkie płaty w obszarze Natura 2000 wymienione w tabeli nr 14.	<p><u>Zagrożenia istniejące:</u> Problematyczne gatunki rodzime.</p> <p><u>Zagrożenia potencjalne:</u> Zaniechanie / brak koszenia. Usuwanie trawy (łąk i pastwisk) pod grunty orne. Zalesianie terenów otwartych.</p>	Poprawa stanu zachowania siedliska do stanu co najmniej U1.	Brak.	<p><u>Działania obligatoryjne:</u> Ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe, pastwiskowe trwałych użytków zielonych.</p> <p><u>Podmiot odpowiedzialny:</u> Właściciele lub posiadacze obszaru.</p> <p><u>Działania fakultatywne:</u> Użytkowanie zgodnie z wymogami odpowiedniego pakietu rolnośrodowiskowego w ramach obowiązującego PROW, ukierunkowanego na ochronę siedliska przyrodniczego 6510.</p> <p><u>Podmiot odpowiedzialny:</u> Właściciele lub posiadacze obszaru na podstawie umowy zawartej z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000 albo na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu utraty dochodowości.</p>
2	91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe <i>Ficario-Ulmetum</i>	Wszystkie płaty w obszarze Natura 2000 wymienione w tabeli nr 14.	<p><u>Zagrożenia istniejące:</u> Inne zmiany ekosystemu. Obce gatunki inwazyjne.</p> <p><u>Zagrożenia potencjalne:</u> X Brak zagrożeń</p>	Zachowanie siedliska i poprawa jego stanu w zakresie wskaźnika martwe drewno do stanu co najmniej U1.	Odnawianie drzewostanu wyłącznie gatunkami zgodnymi z siedliskiem, z zachowaniem właściwej dla siedliska struktury składu gatunkowego; zachowanie naturalnego podrostu drzew; możliwość odstąpienia od składu gatunkowego zaleconego dla siedliska 91F0 w przypadku zamierania jesionu. Ograniczenie fragmentacji runa leśnego poprzez wykorzystywanie istniejących dróg leśnych: unikanie fragmentacji runa nowymi	Brak.

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Przedmiot ochrony	Ogólna charakterystyka (lokalizacja (obręb, oddz., wydzielenie)	Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Cele działań ochronnych	Działania ochronne wraz z obszarem wdrażania (adresy leśne) i podmiotem odpowiedzialnym	
					Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP/przewidywane metody i okresy realizacji	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych/przewidywane metody i okresy realizacji
					<p>drogami leśnymi.</p> <p>W trakcie zabiegów rębnych pozostawiać do naturalnej śmierci i rozkładu drzewa na powierzchni 5% każdego bloku drzewostanów rębnych przeznaczonych do wycięcia w dziesięciolecie. Nie dotyczy sytuacji klęskowych oraz bloków upraw pochodnych.</p> <p>Zapewnianie zasobów martwego drewna, z dostosowaniem do konkretnych uwarunkowań lokalnych (wieku i stanu sanitarnego drzewostanu, wymogów przeciwpożarowych i zagrożeń wynikających z wpływów antropogenicznych) poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pozostawianie wywrotów i złomów, - pozostawianie martwych drzew stojących i nie usuwanie drzew dziuplastych i próchniejących, - we fragmentach pozostawiać do naturalnego rozpadu, rozproszone pozostałości pozrębowe (niezagrożające trwałości lasu), z wyłączeniem sytuacji stwarzających zagrożenie zdrowia, życia lub mienia ludzkiego. <p>Nienaruszanie stosunków wodnych w płacie siedliska. Pozostawienie nieużytkowanych pasm drzewostanów po 30 m w każdą stronę od wszystkich rzek.</p> <p>Podmiot odpowiedzialny: Właściwe terytorialnie nadleśnictwa.</p>	
3	1308 Mopek <i>Barbastella barbastellus</i>	W granicach obszaru Natura 2000.	<p><u>Zagrożenia istniejące:</u> X Brak zagrożeń</p> <p><u>Zagrożenia potencjalne:</u> Drogi, autostrady. Stosowanie biocydów, hormonów i substancji</p>	<p>Poprawa stanu siedlisk gatunku w obrębie zimowisk gatunku do stanu właściwego (FV). Utrzymanie właściwego (FV)</p>	<p>Wstrzymanie w okresie rozrodu (czerwiec i lipiec) wycinki drzew liściastych z dziupłami i z odstającą korą, preferowanych przez nietoperze na kryjówki letnie. Wycinanie tylko tych egzemplarzy co do których jest pewność, że nie są zasiedlone przez nietoperze.</p> <p>Podmiot odpowiedzialny:</p>	Brak.

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Przedmiot ochrony	Ogólna charakterystyka (lokalizacja (obręb, oddz., wydzielenie)	Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Cele działań ochronnych	Działania ochronne wraz z obszarem wdrażania (adresy leśne) i podmiotem odpowiedzialnym	
					Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP/przewidywane metody i okresy realizacji	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych/przewidywane metody i okresy realizacji
			<p>chemicznych.</p> <p>Usuwanie żywopłotów i zagajników lub roślinności karłowatej.</p> <p>Wycinka lasu.</p> <p>Usuwanie podszytu.</p> <p>Usuwanie martwych i umierających drzew.</p> <p>Stosowanie biocydów, hormonów i substancji chemicznych.</p> <p>Produkcja energii wiatrowej.</p> <p>Linie energetyczne i telefoniczne.</p> <p>Chwywanie, trucie, kłusownictwo.</p> <p>Sporty i różne formy czynnego wypoczynku, rekreacji uprawiane w plenerze.</p> <p>Turystyka górską, wspinaczka.</p> <p>Wandalizm.</p>	<p>stanu leśnych żerowisk gatunku.</p> <p>Uzupełnienie stanu wiedzy w zakresie parametrów populacji gatunku, identyfikacja zagrożeń, ocena stanu ochrony oraz propozycja działań ochronnych.</p>	<p>Nadleśnictwa: Głogów, Góra Śląska, Legnica, Lubin, Miękinia, Oborniki Śląskie, Wołów.</p>	
4	1323 Nocek Bechsteina <i>Myotis bechsteinii</i>	W granicach obszaru Natura 2000.	<p><u>Zagrożenia istniejące:</u> X Brak zagrożeń</p> <p><u>Zagrożenia potencjalne:</u> Drogi, autostrady</p> <p>Stosowanie biocydów, hormonów i substancji chemicznych.</p> <p>Usuwanie żywopłotów i zagajników lub</p>	<p>Utrzymanie właściwego (FV) stanu siedlisk wiosenno-letnich gatunku w obrębie drzewostanów.</p> <p>Uzupełnienie stanu wiedzy w zakresie parametrów populacji gatunku, identyfikacja zagrożeń, ocena</p>	<p>Wstrzymanie w okresie rozrodu (czerwiec i lipiec) wycinki drzew liściastych z dziuplami i z odstającą korą, preferowanych przez nietoperze na kryjówki letnie. Wycinanie tylko tych egzemplarzy co do których jest pewność, że nie są zasiedlone przez nietoperze.</p> <p>Podmiot odpowiedzialny: Nadleśnictwa: Głogów, Góra Śląska, Legnica, Lubin, Miękinia, Oborniki Śląskie, Wołów.</p>	Brak.

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Przedmiot ochrony	Ogólna charakterystyka (lokalizacja (obręb, oddz., wydzielenie)	Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Cele działań ochronnych	Działania ochronne wraz z obszarem wdrażania (adresy leśne) i podmiotem odpowiedzialnym	
					Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP/przewidywane metody i okresy realizacji	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych/przewidywane metody i okresy realizacji
			roślinności karłowatej. Wycinka lasu. Usuwanie podszytu. Usuwanie martwych i umierających drzew. Stosowanie biocydów, hormonów i substancji chemicznych.	stanu ochrony oraz propozycja działań ochronnych.		
5	1324 Nocek duży <i>Myotis myotis</i>	W granicach obszaru Natura 2000.	<u>Zagrożenia istniejące:</u> X Brak zagrożeń <u>Zagrożenia potencjalne:</u> Drogi, autostrady. Stosowanie biocydów, hormonów i substancji chemicznych. Usuwanie żywoplotów i zagajników lub roślinności karłowatej. Wycinka lasu. Usuwanie podszytu. Usuwanie martwych i umierających drzew. Stosowanie biocydów, hormonów i substancji chemicznych. Produkcja energii wiatrowej. Linie energetyczne i telefoniczne. Chwywanie, trucie, kłusownictwo. Sporty i różne formy czynnego wypoczynku,	Poprawa stanu siedliska w obrębie zimowisk gatunku do stanu właściwego (FV). Utrzymanie właściwego (FV) stanu leśnych żerowisk gatunku. Uzupełnienie stanu wiedzy w zakresie parametrów populacji gatunku, identyfikacja zagrożeń, ocena stanu ochrony oraz propozycja działań ochronnych.	Prowadzenie gospodarki leśnej zgodnej z wymogami gatunku: zachowanie starodrzewu i dziuplastych drzew oraz pozostawianie drzew do naturalnego rozpadu, prace należy prowadzić tak aby w jak najmniejszym stopniu uszkadzać podszyt i runo leśne. Podmiot odpowiedzialny: Nadleśnictwa: Głogów, Góra Śląska, Legnica, Lubin, Miękinia, Oborniki Śląskie, Wołów.	Brak.

Lp.	Przedmiot ochrony	Ogólna charakterystyka (lokalizacja (obręb, oddz., wydzielenie)	Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Cele działań ochronnych	Działania ochronne wraz z obszarem wdrażania (adresy leśne) i podmiotem odpowiedzialnym	
					Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP/przewidywane metody i okresy realizacji	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych/przewidywane metody i okresy realizacji
			rekreacji uprawiane w plenerze. Turystyka górską, wspinaczka. Inne rodzaje sportu i aktywnego wypoczynku. Wandalizm.			

Tabela 19. Planowane wskazania gospodarcze na powierzchniach z siedliskami przyrodniczymi stanowiącymi przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018

Lp.	Nazwa i kod siedliska przyrodniczego oraz symbol znaczenia obszaru	Wskaźniki ²⁾ zachowania stanu ochrony przedmiotu ochrony	Rodzaje planowanych czynności gospodarczych ³⁾ i ich przewidywany wpływ ¹⁾ na zachowanie stanu ochrony przedmiotów ochrony						Ogólne uwagi o siedlisku i jego stanie ochrony oraz uwagi szczegółowe w sprawie oddziaływania negatywnego	Działania ograniczające negatywne oddziaływanie ustaleń pul w zarządzanym obiekcie
			odnowienia	pielęgnacje	pielęgnacje młodszych drzewostanów	trzebieże późne	rębnie zupełne	rębnie złożone		
1	Siedl. przyr.: Ekstensywnie użytkowane niżowe łąki świeże <i>Arrhenatherion</i> kod: 6510 ocena ogólna: C (wg SDF)	1	brak	brak	brak	brak	brak	brak	<p>W pzo brak zadań ochronnych z zakresu gospodarki leśnej! Siedlisko przyrodnicze zlokalizowane tylko w dwóch wydzieleniach na gruntach nadleśnictwa. Projekt pul nie przewiduje żadnych wskazań gospodarczych dla tych powierzchni. W tej sytuacji zapisy projektu pul ocenia się jako neutralne.</p>	brak
		2	brak	brak	brak	brak	brak	brak		
		3	brak	brak	brak	brak	brak	brak		

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Nazwa i kod siedliska przyrodniczego oraz symbol znaczenia obszaru	Wskaźniki ²⁾ zachowania stanu ochrony przedmiotu ochrony	Rodzaje planowanych czynności gospodarczych ³⁾ i ich przewidywany wpływ ¹⁾ na zachowanie stanu ochrony przedmiotów ochrony						Ogólne uwagi o siedlisku i jego stanie ochrony oraz uwagi szczegółowe w sprawie oddziaływania negatywnego	Działania ograniczające negatywne oddziaływanie ustaleń pul w zarządzanym obiekcie
			odnowienia	pielęgnacje	pielęgnacje młodszych drzewostanów	trzebieże późne	rębnie zupełne	rębnie złożone		
2	Siedl. przyr.: Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe <i>Ficario-Ulmetum</i> kod: 91F0 ocena ogólna: A (wg SDF)	1	brak	brak	brak	brak	brak	brak	W pzo zadania ochronne z zakresu gospodarki leśnej! Siedlisko przyrodnicze zlokalizowane tylko w dwóch wydzieleniach na gruntach nadleśnictwa. Projekt pul nie przewiduje żadnych wskazań gospodarczych dla tych powierzchni, co pozwoli w pełni zrealizować cele i działania ochronne zapisane w pzo dla siedliska łęgu 91F0. W tej sytuacji zapisy projektu pul ocenia się jako neutralne.	brak
		2	brak	brak	brak	brak	brak	brak		
		3	brak	brak	brak	brak	brak	brak		

¹⁾ Symbole wpływu planowanych czynności gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony oraz symbole dotyczące okresu tego oddziaływania: + (plus) – wpływ dodatni, pozytywny; 0 (zero) – wpływ obojętny; - (minus) – wpływ ujemny, negatywny; brak – gdy brak danej czynności w projekcie planu; 1. oddziaływanie krótkoterminowe, 2. oddziaływanie średnioterminowe, 3. oddziaływanie długoterminowe. ²⁾ Wskaźniki zachowania stanu: Kryterium 1: Naturalny zasięg i powierzchnia siedliska przyrodniczego w obrębie tego zasięgu są stałe lub zwiększają się: zwiększają się (+), pozostają bez zmian (0), zmniejszają się (-); Kryterium 2: Struktura drzewostanów i funkcje konieczne do długotrwałego zachowania siedliska przyrodniczego istnieją i prawdopodobnie będą istnieć nadal: poprawiają się (+), pozostają bez zmian (0), pogarszają się (-); Kryterium 3: Stan ochrony typowych gatunków siedliska przyrodniczego jest korzystny: poprawia się (+), pozostaje bez zmian (0), pogarsza się (-). ³⁾ Zadania gospodarcze formułowane na poziomie ogólnym (nieadresowane do wydzieleni drzewostanowych) nie kwalifikują się do ujęcia w formie macierzy, stąd omówienie ich przewidywanego wpływu możliwe tylko w formie tekstowej pod tabelą.

Tabela 20. Planowane wskazania gospodarcze na powierzchniach, na których zinwentaryzowano gatunki zwierząt stanowiące przedmioty ochrony ostoi siedliskowej OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018

Lp.	Nazwa gatunku zwierzęcia oraz symbol znaczenia obszaru	Wskaźniki ²⁾ zachowania stanu ochrony przedmiotu ochrony	Rodzaje planowanych czynności gospodarczych ³⁾ i ich przewidywany wpływ ¹⁾ na zachowanie stanu ochrony przedmiotów ochrony						Ogólne uwagi o siedliskach gatunków roślin lub zwierząt i ich stanie ochrony oraz uwagi szczegółowe w sprawie oddziaływania negatywnego	Działania ograniczające negatywne oddziaływanie ustaleń pul w zarządzanym obiekcie
			odnowienia	pielęgnacje	pielęgnacje młodszych drzewostanów	trzebieże późne	rębnie złożone	rębnie zupełne		
OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018										
1	Czerwończyk nieparek <i>Lycaena dispar</i> , kod: 1060	1	brak	brak	brak	brak	brak	brak	Zapisy projektu pul nie odnoszą się do siedlisk wskazanych gatunków, ponieważ żaden z nich nie został stwierdzony na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie w granicach OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018.	brak
	Modraszek telejus <i>Phengaris teleius</i> , kod: 6177	2	brak	brak	brak	brak	brak	brak		
	Modraszek nausitous <i>Phengaris nausithous</i> , kod: 6179	3	brak	brak	brak	brak	brak	brak		
	Nocek łydkowłosy <i>Myotis dasycneme</i> , kod: 1318									
	ocena ogólna: B (wg SDF)									
	Pachnica dębowa <i>Osmoderma eremita</i> , kod: 1084									
	Kozioróg dębosz <i>Cerambyx cerdo</i> , kod: 1088									
	Przeplatka matura <i>Euphydryas</i>									

Lp.	Nazwa gatunku zwierzęcia oraz symbol znaczenia obszaru	Wskaźniki ²⁾ zachowania stanu ochrony przedmiotu ochrony	Rodzaje planowanych czynności gospodarczych ³⁾ i ich przewidywany wpływ ¹⁾ na zachowanie stanu ochrony przedmiotów ochrony						Ogólne uwagi o siedliskach gatunków roślin lub zwierząt i ich stanie ochrony oraz uwagi szczegółowe w sprawie oddziaływania negatywnego	Działania ograniczające negatywne oddziaływanie ustaleń pul w urządzonym obiekcie
			odnowienia	pielęgnacje	pielęgnacje młodszych drzewostanów	trzebieże późne	rębnie złożone	rębnie zupełne		
	<i>matura</i> , kod: 6169 Barczatka kataks <i>Eriogaster catax</i> , kod: 1074 ocena ogólna: A (wg SDF)									
2	Mopek <i>Barbastella barbastellus</i> , kod: 1308	1	brak	brak	brak	brak	brak	brak	<p>W pzo zadania ochronne z zakresu gospodarki leśnej!</p> <p>Wskazane gatunki nietoperzy mogą występować głównie w drzewostanach liściastych i mieszanych w odpowiednim wieku (głównie ponad 80-letnich), wykorzystując je jako żerowiska i miejsca letnich schronień.</p> <p>Na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie zlokalizowane jest tylko jedno wydzielanie z drzewostanem powyżej 80 lat. Projekt pul nie przewiduje żadnych wskazań gospodarczych dla tej powierzchni.</p> <p>W tej sytuacji zapisy projektu pul ocenia się jako neutralne dla wskazanych gatunków nietoperzy.</p>	brak
	Nocek Bechsteina <i>Myotis bechsteinii</i> , kod: 1323	2	brak	brak	brak	brak	brak	brak		
	Nocek duży <i>Myotis myotis</i> , kod: 1324 ocena ogólna: B (wg SDF)	3	brak	brak	brak	brak	brak	brak		

¹⁾ Symbole wpływu planowanych czynności gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony oraz symbole dotyczące okresu tego oddziaływania: + (plus) – wpływ dodatni, pozytywny; 0 (zero) – wpływ obojętny; - (minus) – wpływ ujemny, negatywny; brak – gdy brak danej czynności w projekcie planu; 1. oddziaływanie krótkoterminowe, 2. oddziaływanie średnioterminowe, 3. oddziaływanie długoterminowe. ²⁾ Wskaźniki zachowania stanu: Kryterium 1: Liczebność populacji gatunku wskazuje na to, że sam utrzyma się w długim okresie jako żywotny składnik swoich siedlisk przyrodniczych: liczebność populacji zwiększa się (+), pozostaje bez zmian (0), zmniejsza się (-); Kryterium 2: Naturalny zasięg występowania gatunku nie zmniejsza się: zwiększa się (+), pozostaje bez zmian (0), zmniejsza się (-); Kryterium 3: Powierzchnia siedlisk odpowiednich dla rozwoju gatunku nie zmniejsza się: zwiększa się (+), pozostaje bez zmian (0), zmniejsza się (-). ³⁾ Zadania gospodarcze formułowane na poziomie ogólnym (nieadresowane do wydziałów drzewostanowych) nie kwalifikują się do ujęcia w formie macierzy, stąd omówienie ich przewidywanego wpływu możliwe tylko w formie tekstowej pod tabelą.

IV.3.1.2. OZW DOLINA WIDAWY PLH020036

Typ ostoi: B (obszar mający znaczenie dla Wspólnoty zaakceptowany decyzją Komisji Europejskiej)

Powierzchnia obszaru wg SDF: 2043,54 ha

Suma powierzchni wydziałów leśnych literowanych zaliczonych do obszaru Natura 2000 zgodnie z przyjętą metodyką: 434,37 ha, w tym 384,17 ha gruntów leśnych

Uwaga! Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 1 kwietnia 2014 r. (Dz. Urz. Dolno. z dnia 3 kwietnia 2014 r. poz. 1687) ustanowiono plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Widawy PLH020036. Plan zadań ochronnych obejmuje identyfikację istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków zwierząt i ich siedlisk, będących przedmiotami ochrony, cele działań ochronnych oraz działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania. Zestawienie powyższych elementów w odniesieniu do gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie zawiera tabela pt. *Działania ochronne dla obszaru Natura 2000 OZW Dolina Widawy PLH020036 na gruntach Nadleśnictwa Oborniki Śląskie*. Zestawienia przedmiotów ochrony obszaru sporządzono na podstawie SDF z kwietnia 2014 r. (źródło: serwis <http://natura2000.gdos.gov.pl/>, data dostępu: 17.06.2014).

Granice obszaru OZW Dolina Widawy PLH020036 były weryfikowane i będą miały skorygowany przebieg po przejściu przez obowiązującą procedurę zmiany granic i zatwierdzeniu tych zmian przez Komisję Europejską.

Charakterystyka obszaru

Obszar położony jest we wschodniej części Niziny Śląskiej, na północny zachód od aglomeracji wrocławskiej. Obszar obejmuje ujściowy odcinek doliny rzeki Widawy o długości 7 km (od ujścia do miejscowości Szymanów) oraz fragment doliny rzeki Odry na długości około 20 km (od Rędzina aż po stopień wodny w Brzegu Dolnym). W granicach obszaru znajduje się także ujściowy odcinek rzeki Bystrzycy o długości około 1 km. Przeważającą część terenu zajmują piaski, żwiry i gliny lodowcowe, uformowane w kilku miejscach w postaci moren czołowych. W obszarze dominują lasy liściaste, które zajmują prawie 75% jego powierzchni. Pozostałą część stanowią wody śródlądowe i mozaikowe tereny rolno-łąkowe. Głównymi walorami przyrodniczymi obszaru są ekosystemy związane z dolinami rzecznyymi. Pomimo, iż zarówno rzeka Odra, jak i Widawa na przestrzeni lat poddawane były regulacji i innym pracom związanym z szeroko pojętym utrzymaniem wód to jednak występujące tu siedliska przyrodnicze i zróżnicowane ekosystemy wodne i lądowe cechuje wysoki stopień naturalności. Na uwagę zasługują zwłaszcza wpływ procesów aluwialnych wpływający na funkcjonowanie i współistnienie wielu typów siedlisk przyrodniczych. Z naturalnymi i półnaturalnymi siedliskami związana jest także bogata fauna rzadkich i zagrożonych bezkręgowców, a także ryb, płazów i ssaków. W granicach obszaru wyróżniono 10 siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej, zajmujących w sumie ponad 40% jego powierzchni. Największą powierzchnię zajmują łąkowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe. Łęgi tego typu niemal zawsze są elementem mozaiki siedliskowej dolin rzecznych, w skład której wchodzi także łęgi wierzbowo-topolowe, łąki zalewowe

i ziołorośla nadrzeczne. Dzięki niskiemu stopniowi zagospodarowania i stosunkowo niewielkiej penetracji obszaru przez człowieka, znajdują się tu siedliska aż 22 gatunków zwierząt z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej. Obszar jest najistotniejszy z punktu widzenia ochrony bezkręgowców. Do kluczowych należy zaliczyć występowanie jednej z dwóch największych w Polsce populacji przeplatki maturna *Euphydryas maturna* i jednej z najliczniejszych w kraju populacji barczatki kataks *Eriogaster catax* oraz bardzo liczne występowanie kozioroga dębosza *Cerambyx cerdo* i pachnicy dębowej *Osmoderma eremita*. Na pojedynczych stanowiskach notowano także motyle – czerwończyka nieparka *Lycaena dispar*, modraszka nausitous *Phengaris nausithous* oraz modraszka telejus *Phengaris teleius*. Prowadzone na potrzeby planu zadań ochronnych badania wykazały w Obszarze trzeplę zieloną *Ophiogomphus cecilia*, bardzo licznie występującą nad brzegami Widawy i Bystrzycy oraz zgmiotka cynobrowego *Cucujus cinnaberinus*. Ponadto występują tu liczne populacje bobra *Castor fiber*, wydry *Lutra lutra*, kumaka nizinnego *Bombina bombina* i traszki grzebieniastej *Triturus cristatus*. Obszar jest także ważny dla ochrony nietoperzy związanych ze środowiskiem leśnym takich jak: mopek *Barbastella barbastellus*, nocek duży *Myotis myotis*, nocek tydkowłosy *Myotis dasycneme*. W nurcie Odry i Widawy w granicach obszaru występuje sześć gatunków ryb z Załącznika II: boleń *Aspius aspius*, kiełb białopłetwy *Romanogobio albipectus*, różanka *Rhodeus amarus*, koza *Cobitis taenia*, piskorz *Misgurnus fossilis* oraz koza złotawa *Sabanejewia aurata* (źródło: Standardowy Formularz Danych obszaru z 4.2014).

Tabela 21. Wykaz gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie leżących w całości w zasięgu granic OZW Dolina Widawy PLH020036 (granica obszaru wg decyzji wykonawczej Komisji z dnia 3 grudnia 2014 r., nr 2015/69)

Nazwa obrębu	Adres leśny	Powierzchnia [ha]*		
		leśna	nieleśna	razem
Bagno	337A p	0,26	-	0,26
Oborniki Śląskie	447 b-f, h-n; 448 b-f; 449 a-l; 450 a-i; 451 a-m; 452 a-h; 453 a-m; 454 c-m; 455 a-f; 456 d-r; 457 b-g; 458 b, f-h, j-n; 459 a-f, h-lx, ox-rx; 552 b-k, p-r	315,23	46,09	361,32
Ogółem		315,49	46,09	361,58

*powierzchnia wydzielei literowanych

Tabela 22. Wykaz gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie leżących w części w zasięgu granic OZW Dolina Widawy PLH020036 (granica obszaru wg decyzji wykonawczej Komisji z dnia 3 grudnia 2014 r., nr 2015/69)

Nazwa obrębu	Adres leśny	Powierzchnia [ha]*		
		leśna	nieleśna	razem
Oborniki Śląskie	447 a, g; 448 a; 454 b; 456 a-c; 457 a; 458 a, c-d, i; 459 g, nx; 552 a	68,68	4,11	72,79
Ogółem		68,68	4,11	72,79

*powierzchnia wydzielei literowanych

Z uwagi na stosowaną metodykę zaliczania wydzieleń leśnych do obszarów Natura 2000 oraz niedokładność prowadzenia granic obszarów, część powierzchni wydzieleń leżących w zasięgu granic ostoi jest minimalna i obejmuje jedynie niewielki fragment wydzielania. Powoduje to zawyżanie powierzchni gruntów nadleśnictwa zaliczonych do obszaru Natura 2000.

Tabela 23. Siedliska przyrodnicze wymienione w załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory w zasięgu OZW Dolina Widawy PLH020036 (wg Standardowego Formularza Danych z 4.2014 oraz dokumentacji planu zadań ochronnych dla OZW Dolina Widawy PLH020036)

Kod siedliska	Nazwa siedliska	Pokrycie [ha] wg SDF	Ocena ogólna wg SDF	Uwagi dot. występowania wg PZO	Pow. [ha]
				Adres leśny (% powierzchni wydzielania zajmowany przez siedlisko)	
3150	Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nympheion</i> , <i>Potamion</i>	16,85	A	Siedlisko to jest głównie reprezentowane przez stosunkowo dobrze zachowane liczne starorzecza rzek Odry i Widawy. Obr. 2: 451 l (73%), 453 h (73%), 454 f (100%), 456 b (100%), 456 c (100%), 459 d (100%), 459 g (22%), 459 h (12%)	4,85
3270	Zalewane muliste brzegi rzek	0,12	B	W obszarze siedlisko powstaje regularnie prawie wyłącznie w strefie brzegowej rzeki Widawy i nielicznie i wyjątkowo w okresach bardzo niskich poziomów wód w korycie Odry np. przy ujściach rzek Ława i Trzciana. Siedlisko przyrodnicze poza gruntami w zarządzie nadleśnictwa.	-
6410	Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe <i>Molinion</i>	0,60	B	Siedlisko występuje w formie nieistotnej dla jego ochrony, powierzchnia (0,6 ha) zaniedbywalna dlatego też jego reprezentatywność została sklasyfikowana jako ocena D - nieznacząca.	-
6430	Ziołorośla górskie <i>Adenostyilon alliariae</i> i ziołorośla nadrzeczne <i>Convolvuletalia sepium</i>	17,47	B	Siedlisko występuje głównie w bardzo wąskim pasie w strefie brzegowej koryt Widawy i Odry. Największe płaty wykształcają się na odspiskach w korycie Widawy i Bystrzycy. Siedlisko przyrodnicze poza gruntami w zarządzie nadleśnictwa.	-
6440	Łąki selemnicowe <i>Cnidion dubii</i>	40,51	B	Łąki selemnicowe są najliczniej reprezentowanym w Obszarze siedliskiem łąkowym. Największy płat siedliska występuje w pasie na prawym brzegu Odry na wysokości Lasu Lesickiego. Mniejsze płaty siedliska występują w strefie zalewów Widawy i Odry. Obr. 2: 456 k (90%), 456 r (100%), 459 bx (100%), 459 dx (100%), 459 ix (100%), 459 kx (100%), 459 l (79%), 459 m (100%), 459 o (100%), 459 t (100%), 459 x (100%)	9,50
6510	Ekstensywnie użytkowane niżowe łąki świeże <i>Arrhenatherion</i>	18,87	B	Siedlisko w Obszarze reprezentowane jest przez zaledwie kilka płatów, głównie na zawału Odry i Widawy. Siedlisko występuje w formie nieistotnej dla jego ochrony, powierzchnia zaniedbywalna dlatego też jego reprezentatywność została sklasyfikowana jako ocena D - nieznacząca. Siedlisko przyrodnicze poza gruntami w zarządzie nadleśnictwa.	-

Kod siedliska	Nazwa siedliska	Pokrycie [ha] wg SDF	Ocena ogólna wg SDF	Uwagi dot. występowania wg PZO	Pow. [ha]
				Adres leśny (% powierzchni wydzielenia zajmowany przez siedlisko)	
9170	Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny <i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i>	214,00	B	<p>Grąd środkowoeuropejski jest drugim co do zajmowanej powierzchni siedliskiem przyrodniczym występującym w Obszarze. Siedlisko występuje nie tylko na zawału czyli na obrzeżach dolin rzecznych w głównym obszarze występowania siedliska, lecz również w formie wilgotnej w strefie zalewów Odry.</p> <p>Obr. 2: 552 a (100%), 552 b (100%), 552 c (100%), 552 f (100%), 552 g (100%), 552 h (100%), 552 i (100%), 552 j (100%), 552 k (100%), 552 p (100%), 552 r (100%), 449 d (100%), 450 a (100%), 450 c (100%), 452 c (100%), 452 g (100%), 454 c (100%), 454 h (100%), 454 i (100%), 454 j (100%), 454 l (100%), 454 m (100%), 455 a (100%), 455 d (100%), 456 a (33%), 456 m (100%), 457 c (100%), 457 f (100%), 457 g (100%), 458 a (100%), 458 c (100%), 458 g (100%), 459 a (100%), 459 b (100%)</p>	120,09
9190	Kwaśne dąbrowy <i>Quercetea robur-petraeae</i>	0,16	C	<p>W trakcie ostatnich prac inwentaryzacyjnych w ramach planu zadań ochronnych nie stwierdzono siedliska w Obszarze. Siedlisko jednak może występować w Obszarze w innych lokalizacjach w formie niewielkich płatów wykształconych na piaszczystych wyniesieniach w terasach zalewowych lub na zawału, jednakże z dużym prawdopodobieństwem w skali nieistotnej dla jego ochrony. Powierzchnia zaniedbywalna dlatego też jego reprezentatywność została sklasyfikowana jako ocena D – nieznacząca.</p>	-
91E0	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe <i>Salicetum albae</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i> , olsy źródłiskowe	20,38	B	<p>Siedlisko występuje głównie w bardzo wąskim pasie w strefie brzegowej koryt Odry, Widawy i Bystrzycy. Jedyne większe płaty wykształciły się na nielicznych odsypiskach w korytach Widawy i Bystrzycy. Część płatów łęgów rozwinęła się na wyspach w północnej części Obszaru, nieco powyżej stopnia wodnego Brzeg Dolny.</p> <p>Obr. 2: 459 h (71%)</p>	1,95
91F0	Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe <i>Ficario-Ulmetum</i>	475,00	A	<p>Siedlisko występuje w formie dużych kompleksów leśnych, głównie w międzywalu Widawy, Odry i Bystrzycy.</p> <p>Obr. 2: 448 a (100%), 448 c (100%), 448 d (100%), 449 a (100%), 449 b (100%), 449 f (100%), 449 g (100%), 449 h (100%), 449 i (100%), 450 g (100%), 450 h (100%), 450 i (100%), 451 a (100%), 451 b (100%), 451 c (100%), 451 f (100%), 451 h (100%), 451 i (100%), 452 b (100%), 452 f (100%), 452 h (100%), 453 b (100%), 453 c (100%), 453 d (100%), 454 a (100%), 454 d (100%), 454 g (100%), 455 b (100%), 455 c (100%), 455 f (100%), 456 a (67%), 456 h (100%), 456 l (100%), 458 j (100%), 458 k (100%), 458 n (100%), 459 cx (100%), 459 fx (100%), 459 i (100%), 459 jx (100%), 459 k (100%), 459 lx (100%), 459 n (100%), 459 nx (100%), 459 w (100%), 459 y (100%)</p>	133,29

Tabela 24. Powierzchniowa tabela klas wieku wg leśnych siedlisk przyrodniczych stanowiących przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 OZW Dolina Widawy PLH020036 wg stanu na 1 stycznia 2015 r. [ha] i na koniec obowiązywania planu [ha]

Kod siedliska	Gr. nieleśne	Gr. leśne niezalesione	Gr. związane z gosp. leśną	D-stany			KO, KDO	Razem
				<40 lat	40-100 lat	>100 lat		
Stan na 1 stycznia 2015 r.								
9170	0,80	0,74	0,53	6,43	45,89	67,91	-	122,30
91E0	2,76	-	-	-	-	-	-	2,76
91F0	4,81	7,61	-	4,99	77,42	38,22	-	133,05
Stan koniec obowiązującego planu								
9170	0,80	0,74	0,53	0,98	21,18	98,07	-	122,30
91E0	2,76	-	-	-	-	-	-	2,76
91F0	4,81	7,61	-	0,49	75,90	42,20	2,04	133,05

Analiza zapisów projektu pul pod kątem uwzględnienia w nich zadań ochronnych dla obszaru OZW Dolina Widawy PLH020036 pokazała, że większość zapisanych w pzo zadań została uwzględniona w projekcie pul. Do powierzchni leśnych, w obrębie których nie będzie możliwe zrealizowanie działania ochronnego z pzo w ramach zaplanowanych w projekcie pul zadań gospodarczych należą:

1. Wszystkie wydzielania leśne z siedliskiem grądu 9170. W wydzieleniach z siedliskiem przyrodniczym grądu nie są planowane żadne czynności związane z odnawianiem powierzchni leśnych. Dlatego zadanie ochronne pn.: *„Zwiększenie udziału graba, lipy i liściastych gatunków domieszkowych z jednoczesnym ograniczaniem udziału dębu: a) zwiększenie udziału graba, lipy i liściastych gatunków domieszkowych (jawor, buk) w zaplanowanych odnowieniach (w celu osiągnięcia składu gatunkowego zgodnego ze składem określonym w planach urzędzenia lasu), w razie potrzeby stosowanie odnowień sztucznych; b) wykorzystanie w pierwszym etapie mikrosiedlisk, w których obecnie występuje grab i lipa i stopniowe powiększanie powierzchni z regularnym udziałem tych gatunków w drzewostanie”* nie będzie mogło zostać zrealizowane. Zwiększanie udziału wskazanych w zadaniu gatunków w nadchodzącym dziesięcioleciu będzie następować jedynie na drodze spontanicznych, naturalnych odnowień na powierzchniach leśnych.

Tabela 25. Gatunki objęte art. 4 Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa i gatunki wymienione w załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory w zasięgu OZW 6 (wg Standardowego Formularza Danych z 4.2014 oraz dokumentacji planu zadań ochronnych dla OZW Dolina Widawy PLH020036)

Kod gatunku	Nazwa gatunku	Stan populacji wg SDF	Ocena ogólna wg SDF	Uwagi dot. występowania wg PZO
				Adres leśny
1037	Trzepla zielona <i>Ophiogomphus cecilia</i>	osiadła: 1500 i	-	Populacja skupiona przy korycie rzeki Widawy lecz możliwe występowanie przy korycie Odry w miejscach z piaszczystym dnem i nieumocnioną linią brzegową w północnej części Obszaru.
				Nie odnotowano na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.
1060	Czerwończyk nieparek <i>Lycaena dispar</i>	osiadła: 40-100 i	B	Populacje rozmieszczone skupiskowo na terenie całego obszaru, głównie na wilgotnych łąkach lub terenach otwartych porastanych przez rośliny pokarmowe i zlokalizowanych w sąsiedztwie oczek wodnych, starorzeczy, rowów.
				Obr. 2: 459 m, o
1074	Barczatka kataks <i>Eriogaster catax</i>	osiadła: 200-2000 i	A	Populacje rozmieszczone skupiskowo na terenie całego Obszaru, głównie w zaroślach tarninowych wzdłuż Odry, zakrzywieniach śródpolnych, strefach okrajowych drzewostanów oraz z obrębie terenu otwartego przy kopalni piasku w Paniowicach.
				Obr. 2: 448 a, c-f;450 d;451 j-k, m;452 a, g;454 i, m; 552 a
1084	Pachnica dębowa <i>Osmoderma eremita</i>	osiadła: 52 trees	B	Populacja rozmieszczona na terenie całego Obszaru; w całym Obszarze znajdują się siedliska gatunku w postaci starych nasłonecznionych dziuplastych drzew liściastych z próchnowiskami.
				Obr. 2: 450 a, f, i;451 a;452 a, c, f, h
1086	Zgniotek cynobrowy <i>Cucujus cinnaberinus</i>	osiadła: 25000 area	B	Populacja stwierdzona na stanowisku w Obszarze, w Lesie Rędzińskim. W całym Obszarze znajdują się potencjalne siedliska gatunku w postaci leżących kłód martwego drewna. Konieczne jest przeprowadzenie badań mających na celu określenie parametrów populacji i siedliska.
				Obr. 2: 449g.
1088	Kozioróg dębosz <i>Cerambyx cerdo</i>	osiadła: 75 trees	B	Populacje rozmieszczone na terenie całego Obszaru, w formie skupisk (szpalerów, grup) lub pojedynczych drzew. Najliczniejsze populacje występują w parku przypałacowym w Świnarach oraz w Lesie Rędzińskim, pozostałe populacje występują w pojedynczych drzewach.
				Obr. 2: 449 c, h;450 a, f, i;451 a, c;452 a, c, f, h;455 a, d;456 l;552 a, g, i, k, p-r
6169	Przeplatka maturna <i>Euphydryas maturna</i>	osiadła: 1200-5000 i	B	Populacje rozmieszczone skupiskowo na terenie całego obszaru, głównie w drzewostanach ze znaczącym udziałem jesionu przylegających do terenów otwartych.
				Obr. 2: 448 a-f;449 a-l;450 a-i;452 a-h;456 a-r

Kod gatunku	Nazwa gatunku	Stan populacji wg SDF	Ocena ogólna wg SDF	Uwagi dot. występowania wg PZO
				Adres leśny
6177	Modraszek telejus <i>Phengaris teleius</i>	osiadła: 8 loc	B	Populacje rozmieszczone skupiskowo na terenie całego obszaru, głównie na łąkach selemnicowych i zmiennowilgotnych z udziałem krwiściągu lekarskiego, w pasach regularnie wykaszanych wałów przeciwpowodziowych porastanych przez roślinę żywicielską. Obr. 2: 456 k;459 o
6179	Modraszek nausitous <i>Phengaris nausithous</i>	osiadła: 8 loc	B	Populacje rozmieszczone skupiskowo na terenie całego obszaru, głównie na łąkach selemnicowych i zmiennowilgotnych z udziałem krwiściągu lekarskiego, w pasach regularnie wykaszanych wałów przeciwpowodziowych porastanych przez roślinę żywicielską. Nie odnotowano na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.
1130	Boleń <i>Aspius aspius</i>	osiadła: 11000 i	C	Populacje rozmieszczone na terenie całego obszaru w wodach Odry i ujściowym biegu Widawy. Nie odnotowano na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.
1145	Piskorz <i>Misgurnus fossilis</i>	osiadła: 1 loc	B	Populacja występuje jedynie w starorzeczach.
1146	Koza złotawa <i>Sabanejewia aurata</i>	osiadła: P	B	W trakcie prac inwentaryzacyjnych nie potwierdzono występowania w obszarze kozy złotawej mimo bardzo dobrych warunków siedliskowych dla tego gatunku w Widawie na co najmniej połowie długości odcinka rzeki w obszarze. Ze względu na niską wykrywalność gatunku, niewielką reprezentatywność w Obszarze oraz fakt, iż jest to gatunek rzadki, wskazane są dalsze, bardziej szczegółowe prace inwentaryzacyjne, w celu potwierdzenia lub nie występowania gatunku w Obszarze.
1149	Koza <i>Cobitis taenia</i>	osiadła: 12000 i	B	Populacje rozmieszczone na terenie całego obszaru w wodach Odry i Widawy.
5339	Różanka <i>Rhodeus amarus</i>	osiadła: 15000 i	B	Populacje rozmieszczone na terenie całego obszaru w wodach Odry i starorzeczach.
6144	Kiełb białopłetwy <i>Romanogobio albipinnatus</i>	osiadła: 40000 i	B	Populacje rozmieszczone na terenie całego obszaru w wodach Odry. Obr. 2: 458 d
1166	Traszka grzebieniasta <i>Triturus cristatus</i>	osiadła: 50-350 loc	C	Populacje rozmieszczone na terenie całego Obszaru - źródła i oczka wodne, rozlewiska cieków, stawy wśród łąk. Konieczne jest przeprowadzenie badań mających na celu określenie parametrów populacji i siedliska. Obr. 2: 453 h;454 f;552 d
1188	Kumak nizinny <i>Bombina bombina</i>	150-300 i	B	Populacje rozmieszczone na terenie całego Obszaru - źródła i oczka wodne, rozlewiska cieków, stawy wśród łąk. Obr. 2: 453 h;454 f;456 b;459 rx;552 a
1308	Mopek <i>Barbastella barbastellus</i>	osiadła: P	B	Populacja wykorzystująca prawie cały Obszar, głównie w obrębie dużych kompleksów leśnych wzdłuż dolin rzecznych. Konieczne jest przeprowadzenie badań mających na celu określenie stopnia wykorzystania obszaru Natura 2000 oraz jego znaczenia dla gatunku. Może występować w drzewostanach na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.
1318	Nocek łydkowłosy <i>Myotis dasycneme</i>	osiadła: P	A	Populacja wykorzystująca prawie cały Obszar, koncentrująca się wzdłuż koryt rzecznych i przybrzeżnej strefy lasu. Konieczne jest przeprowadzenie badań mających na celu określenie stopnia wykorzystania obszaru Natura 2000 oraz jego znaczenia dla gatunku. Nie odnotowano na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.

Kod gatunku	Nazwa gatunku	Stan populacji wg SDF	Ocena ogólna wg SDF	Uwagi dot. występowania wg PZO
				Adres leśny
1324	Nocek duży <i>Myotis myotis</i>	osiadła: P	B	Populacja wykorzystująca prawie cały Obszar, głównie w obrębie dużych kompleksów leśnych wzdłuż dolin rzecznych. Konieczne jest przeprowadzenie badań mających na celu określenie stopnia wykorzystania obszaru Natura 2000 oraz jego znaczenia dla gatunku.
				Może występować w drzewostanach na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.
1337	Bóbr europejski <i>Castor fiber</i>	osiadła: 20-25 p	A	Populacja osiadła wykorzystująca prawie cały Obszar, koncentrująca się wzdłuż koryt rzecznych i w obrębie starorzeczy oraz populacja migrująca wykorzystująca obszar jako miejsce przystankowe w trakcie dyspersji. Populacja nieistotna dla ochrony Obszaru (poniżej 1% populacji krajowej) – proponowana ocena D.
				Obr. 2: 456 b;458 c, h;459 r-s, z-ax, gx-hx
1355	Wydra <i>Lutra lutra</i>	osiadła: 10-20 i	C	Populacja osiadła wykorzystująca prawie cały Obszar, koncentrująca się wzdłuż koryt rzecznych i w obrębie starorzeczy oraz populacja migrująca wykorzystująca obszar jako miejsce przystankowe w trakcie dyspersji. Populacja nieistotna dla ochrony Obszaru (poniżej 1% populacji krajowej) – proponowana ocena D.
				Obr. 2: 448 a, c-d;452 h;458 g;459 nx

* Jednostka: i = osobniki pojedyncze, loc = lokalizacja, area = powierzchnia, trees = drzewa; lub Kategorie liczebności (kategoria): P = obecne

Tabela 26. Działania ochronne dla obszaru Natura 2000 OZW Dolina Widawy PLH020036 na gruntach Nadleśnictwa Oborniki Śląskie na podstawie Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 1 kwietnia 2014 r. (Dz. Urz. Dolno. z dnia 3 kwietnia 2014 r. poz. 1687)

Lp.	Przedmiot ochrony	Ogólna charakterystyka (lokalizacja (obręb, oddz., wydzielenie)		Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Cele działań ochronnych	Działania ochronne wraz z obszarem wdrażania (adresy leśne) i podmiotem odpowiedzialnym	
		wg zarządzenia	wg stanu na 1.01.2015 r.			Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP/przewidywane metody i okresy realizacji	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych/przewidywane metody i okresy realizacji
1	6440 Łąki selemnicowe <i>Cnidion dubii</i>	Nadl. Oborniki Śląskie Obr. Oborniki Śląskie oddz.: 459 m; 459 o; 459 t; 459 x; 459 bx; 459 dx; 459 ix; 459 kx; 456 j; 456 k	Nadl. Oborniki Śląskie Obr. Oborniki Śląskie oddz.: 456 k, r; 459 l-m, o, t, x, bx, dx, ix, kx	<p><u>Zagrożenia istniejące:</u> Intensywne koszenie lub intensyfikacja. Zaprzestanie użytkowania kośnego. Parkingi samochodowe i miejsca postojowe. Rurociągi. Obce gatunki inwazyjne. Problematyczne gatunki rodzime. Zmiana przebiegu koryt rzecznych na dużą skalę. Ewolucja biocenotyczna, sukcesja.</p> <p><u>Zagrożenia potencjalne:</u> Usuwanie trawy pod grunty orne. Wydeptywanie, nadmierne użytkowanie.</p>	1. Zachowanie lub odtworzenie siedliska i poprawa jego stanu (do stanu U1) poprzez ochronę czynną – ekstensywne użytkowanie łąkarskie oraz modyfikację metod gospodarowania.	Brak.	<p><u>Działania obligatoryjne:</u> Zachowanie siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków stanowiących przedmioty ochrony, położonych na trwałych użytkach zielonych, ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe trwałych użytków zielonych.</p> <p><u>Działania fakultatywne:</u> Usunięcie krzewów i podrostów drzew w terminie 1 października - 15 marca.</p> <p>Podmiot odpowiedzialny: Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział we Wrocławiu / Nadleśnictwo Oborniki Śląskie / dzierżawca</p>

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Przedmiot ochrony	Ogólna charakterystyka (lokalizacja (obręb, oddz., wydzielenie)		Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Cele działań ochronnych	Działania ochronne wraz z obszarem wdrażania (adresy leśne) i podmiotem odpowiedzialnym	
		wg zarządzenia	wg stanu na 1.01.2015 r.			Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP/przewidywane metody i okresy realizacji	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych/przewidywane metody i okresy realizacji
2	9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny <i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i>	Nadl. Oborniki Śląskie Obr. Oborniki Śląskie oddz.: 456 a (część północna)	Nadl. Oborniki Śląskie Obr. Oborniki Śląskie oddz.: 456 a (część północna)	<p><u>Zagrożenia istniejące:</u> Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska. Obce gatunki inwazyjne. Zmiana przebiegu koryt rzecznych na dużą skalę. Zalewanie. Przesunięcie i zmiana siedlisk.</p> <p><u>Zagrożenia potencjalne:</u> Brak zagrożeń.</p>	Zachowanie siedliska i poprawa jego stanu (głównie w zakresie wskaźników: udział graba, martwe drewno). Ograniczenie ekspansji obcych gatunków inwazyjnych runa.	Naturalna regeneracja drzewostanów: Złożenie stosownego wniosku o wyznaczenie powierzchni referencyjnych bez wskazań gospodarczych w celu umożliwienia wystąpienia naturalnych procesów siedliskotwórczych. Podmiot odpowiedzialny: Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych we Wrocławiu	Brak.
		Nadl. Oborniki Śląskie Obr. Oborniki Śląskie oddz.: 449 d; 450 a, c; 452 c, g; 454 c, h, i, j, l, m; 455 a, d, f; 458 a, c, g; 552 i; 456 l; 457 c, f, g; 459 a, b; 552 a, b, c, f, g, h, j, k, l	Nadl. Oborniki Śląskie Obr. Oborniki Śląskie oddz.: 449 d; 450 a, c; 452 c, g; 454 c, h-j, l-m; 455 a, d; 456 m; 457 c, f-g; 458 a, c, g; 459 a-b; 552 a-c, f-k, p-r	jw.	jw.	Zwiększenie udziału graba, lipy i liściastych gatunków domieszkowych z jednoczesnym ograniczaniem udziału dębu: - zwiększenie udziału graba, lipy i liściastych gatunków domieszkowych (jawor, buk) w zaplanowanych odnowieniach (w celu osiągnięcia składu gatunkowego zgodnego ze składem określonym w planach urządzenia lasu), w razie potrzeby stosowanie odnowień sztucznych; - wykorzystanie w pierwszym etapie mikrosiedlisk, w których obecnie występuje grab i lipa i stopniowe powiększanie powierzchni z regularnym udziałem tych gatunków w drzewostanie; - popieranie naturalnego odnowienia, w szczególności lipy, jaworu, klonu polnego; - preferowanie graba i lipy w planowaniu	Brak.

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Przedmiot ochrony	Ogólna charakterystyka (lokalizacja (obręb, oddz., wydzielenie)		Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Cele działań ochronnych	Działania ochronne wraz z obszarem wdrażania (adresy leśne) i podmiotem odpowiedzialnym	
		wg zarządzenia	wg stanu na 1.01.2015 r.			Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP/przewidywane metody i okresy realizacji	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych/przewidywane metody i okresy realizacji
						<p>cięć pielęgnacyjnych i rębni;</p> <ul style="list-style-type: none"> - pozostawianie drzew w wieku przeszłorębnym oraz przestojów Gb, Lp, Bk, Jw, Brz, Klp. <p>Zwiększenie zróżnicowania struktury pionowej i przestrzennej drzewostanu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - planowanie cięć rębnych przy zastosowaniu rębni z długimi i bardzo długimi okresami odnowienia i długimi okresami nawrotu cięć (głównie rębnie stopniowe), dopuszcza się stosowanie rębni II i III, o ile ich zakres i sposób przeprowadzenia zapewni utrzymanie lub poprawę parametru struktura i funkcje siedliska; - nie planowanie cięć rębnych w skrajnym 30 metrowym pasie drzewostanu przylegającym lub położonym najbliższej rzeki Odry. <p>Zwiększenie ilości martwego drewna. W miarę wydzielania się zwiększać ilość martwego drewna stojącego i leżącego poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nie usuwanie wywrotów i złomów; - pozostawianie martwych drzew stojących i nie usuwanie drzew dziuplastych i próchniejących; - we fragmentach pozostawiać do naturalnego rozpadu nieuporządkowane pozostałości pozrębowe (niezagrożające trwałości lasu), z wyłączeniem sytuacji stwarzających zagrożenie zdrowia, życia lub mienia ludzkiego i w przypadku wykonywania 	

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Przedmiot ochrony	Ogólna charakterystyka (lokalizacja (obręb, oddz., wydzielenie)		Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Cele działań ochronnych	Działania ochronne wraz z obszarem wdrażania (adresy leśne) i podmiotem odpowiedzialnym	
		wg zarządzenia	wg stanu na 1.01.2015 r.			Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP/przewidywane metody i okresy realizacji	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych/przewidywane metody i okresy realizacji
						<p>cięć sanitarnych.</p> <p>Usuwanie gatunków drzew i krzewów obcych siedliskowo i geograficznie na etapie zaplanowanych prac gospodarczych.</p> <p>Podmiot odpowiedzialny: Nadleśnictwo Oborniki Śląskie</p>	
3	91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe <i>Ficario-Ulmetum</i>	<p>Nadl. Oborniki Śląskie Obr. Oborniki Śląskie oddz.: 450 h; 454 d; 456 a (część południowa)</p>	<p>Nadl. Oborniki Śląskie Obr. Oborniki Śląskie oddz.: 450 h; 454 d; 456 a (część południowa)</p>	<p><u>Zagrożenia istniejące:</u> Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska. Obce gatunki inwazyjne. Zmiana przebiegu koryt rzecznych na dużą skalę. Zawleczenie choroby (patogeny mikrobowe). Susze i zmniejszenie opadów. Przesunięcie i zmiana siedlisk</p> <p><u>Zagrożenia potencjalne:</u> Niewielkie projekty hydroenergetyczne, jazy. Tamy i ochrona przeciwpowodziowa w śródlądowych systemach wodnych.</p>	<p>Zachowanie siedliska i poprawa jego stanu (głównie w zakresie wskaźników: gatunki dominujące, martwe drewno). Ograniczenie ekspansji obcych gatunków inwazyjnych runa.</p>	<p>Naturalna regeneracja drzewostanów: Złożenie stosownego wniosku o wyznaczenie powierzchni referencyjnych z brakiem wskaźników gospodarczych w celu zaistnienia naturalnych procesów siedliskotwórczych.</p> <p>Podmiot odpowiedzialny: Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych we Wrocławiu</p>	Brak.
		<p>Nadl. Oborniki Śląskie Obr. Oborniki Śląskie oddz.: 448 a;</p>	<p>Nadl. Oborniki Śląskie Obr. Oborniki Śląskie oddz.: 448 a, c-</p>	jw.	jw.	<p>Zwiększenie udziału jesionu i wiązu z jednoczesnym ograniczaniem udziału dębu: - zwiększenie udziału jesionu i wiązu w zaplanowanych odnowieniach (w celu osiągnięcia składu gatunkowego zgodnego ze składem określonym w</p>	Brak.

Lp.	Przedmiot ochrony	Ogólna charakterystyka (lokalizacja (obręb, oddz., wydzielenie)		Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Cele działań ochronnych	Działania ochronne wraz z obszarem wdrażania (adresy leśne) i podmiotem odpowiedzialnym	
		wg zarządzenia	wg stanu na 1.01.2015 r.			Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP/przewidywane metody i okresy realizacji	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych/przewidywane metody i okresy realizacji
		449 a, b, f, g, h; 450 g, i; 451 a, b, c, f, h, i; 452 b, f, h, i, j; 453 b, c, d; 454 a, g; 455 b, c, g; 456 h, o; 458 j, k, n; 459 i, k, n, y, w, cx, fx, jx, lx, nx	d; 449 a-b, f-i; 450 g, i; 451 a-c, f, h-i; 452 b, f, h; 453 b-d; 454 a, g; 455 b-c, f; 456 h, l; 458 j-k, n; 459 i, k, n, w, y, cx, fx, jx, lx, nx			<p>planach urządzenia lasu);</p> <ul style="list-style-type: none"> - optymalny skład odnowień - 30% Db, 30% Js, 30% Wz i 10% Tp, Jw, Ol, Kl i inne); - popieranie naturalnego odnowienia, w szczególności wiązu i jesionu, w razie potrzeby stosowanie odnowień sztucznych; - wykorzystanie w pierwszym etapie mikrosiedlisk, w których obecnie występuje jesion i wiąz i stopniowe powiększanie powierzchni z regularnym udziałem tych gatunków w drzewostanie. (Należy zaznaczyć, iż ze względu na obecny bardzo niski udział jesionu i wiązu w składzie gatunkowym drzewostanów, czynniki chorobowe, w efekcie których zaprzestano produkcji sadzonek jesionu na terenie szkółek leśnych, a także proponowane w Planie zadań ochronnych rodzaje rębni – może nie być możliwe osiągnięcie wskazanego wyżej składu odnowień w okresie obowiązywania Planu. W tej sytuacji za poprawę parametru stanu siedliska po okresie obowiązywania Planu należy uznać osiągnięcie odnowień jesionu i wiązu na łącznym poziomie 10 – 20 %); - preferowanie Js i Wz w planowaniu cięć pielęgnacyjnych i rębni; - pozostawianie drzew w wieku przeszłorębnym oraz przestojów Js i Wz. <p>Zwiększenie zróżnicowania struktury</p>	

Lp.	Przedmiot ochrony	Ogólna charakterystyka (lokalizacja (obręb, oddz., wydzielenie)		Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Cele działań ochronnych	Działania ochronne wraz z obszarem wdrażania (adresy leśne) i podmiotem odpowiedzialnym	
		wg zarządzenia	wg stanu na 1.01.2015 r.			Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP/przewidywane metody i okresy realizacji	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych/przewidywane metody i okresy realizacji
						<p> pionowej i przestrzennej drzewostanu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - planowanie cięć rębnych przy zastosowaniu rębni z długimi i bardzo długimi okresami odnowienia i długimi okresami nawrotu cięć (głównie rębnie stopniowe); dopuszcza się stosowanie rębni II i III, o ile ich zakres i sposób przeprowadzenia zapewni utrzymanie lub poprawę parametru struktura i funkcje siedliska; - nie planowanie cięć rębnych w skrajnym 30 metrowym pasie drzewostanu przylegającym lub położonym najbliżej rzeki Odry. <p>Zwiększenie ilości martwego drewna. W miarę wydzielania się zwiększać ilość martwego drewna stojącego i leżącego poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nie usuwanie wywrotów i złomów; - pozostawianie martwych drzew stojących i nie usuwanie drzew dziuplastych i próchniejących; - we fragmentach pozostawiać do naturalnego rozpadu nieuporządkowane pozostałości pozrębowe (niezagrożające trwałości lasu), z wyłączeniem sytuacji stwarzających zagrożenie zdrowia, życia lub mienia ludzkiego i w przypadku wykonywania cięć sanitarnych. <p>Usuwanie gatunków drzew i krzewów obcych siedliskowo i geograficznie na etapie zaplanowanych prac gospodarczych.</p>	

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Przedmiot ochrony	Ogólna charakterystyka (lokalizacja (obręb, oddz., wydzielenie)		Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Cele działań ochronnych	Działania ochronne wraz z obszarem wdrażania (adresy leśne) i podmiotem odpowiedzialnym	
		wg zarządzenia	wg stanu na 1.01.2015 r.			Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP/przewidywane metody i okresy realizacji	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych/przewidywane metody i okresy realizacji
						Podmiot odpowiedzialny: Nadleśnictwo Oborniki Śląskie	
4	6169 Przeplatka matura <i>Euphydryas maturna</i>	Nadl. Oborniki Śląskie Obr. Oborniki Śląskie oddz.: 448 a; 449 a-g; 450 a-c, f-i; 452 a, c-f, h-j; 456 g, i, j	Nadl. Oborniki Śląskie Obr. Oborniki Śląskie oddz.: 448 a, c-f; 449 a-g, i, l; 450 a-c, f-i; 452 a, c-f, h; 456 g, j, k, p, r	<u>Zagrożenia istniejące:</u> Wycinka lasu. Ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe. Zmiana przebiegu koryt rzecznych na dużą skalę. Zawleczenie choroby (patogeny mikrobowe). <u>Zagrożenia potencjalne:</u> Stosowanie biocydów, hormonów i substancji chemicznych (leśnictwo).	Zachowanie siedlisk gatunku i poprawa ich stanu (w zakresie wskaźników: baza pokarmowa i izolacja).	Brak.	Stopniowe wzbogacanie stanowisk gatunku poprzez nasadzenia kaliny koralowej w obrębie i w bezpośrednim sąsiedztwie stref okrajkowych siedlisk gatunku. Podmiot odpowiedzialny: Nadleśnictwo Oborniki Śląskie
		Nadl. Oborniki Śląskie Obr. Oborniki Śląskie oddz.: 448; 449; 450; 452; 456	Nadl. Oborniki Śląskie Obr. Oborniki Śląskie oddz.: 448; 449; 450; 452; 456	jw.	jw.	Nie prowadzenie prac związanych z pozyskaniem drewna w okresie od początku kwietnia do końca października) celem ograniczenia możliwości niszczenia złóż jajowych oraz zabijania żerujących gąsienic, z wyłączeniem sytuacji stwarzających zagrożenie zdrowia, życia lub mienia ludzkiego oraz sytuacji klęskowych stwarzających zagrożenie trwałości drzewostanu. Podmiot odpowiedzialny: Nadleśnictwo Oborniki Śląskie	Brak.

Lp.	Przedmiot ochrony	Ogólna charakterystyka (lokalizacja (obręb, oddz., wydzielenie)		Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Cele działań ochronnych	Działania ochronne wraz z obszarem wdrażania (adresy leśne) i podmiotem odpowiedzialnym	
		wg zarządzenia	wg stanu na 1.01.2015 r.			Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP/przewidywane metody i okresy realizacji	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych/przewidywane metody i okresy realizacji
5	1074 Barczatka kątaks <i>Eriogaster catax</i>	W granicach obszaru Natura 2000.		<p><u>Zagrożenia istniejące:</u> Usuwanie żywopłotów i zagajników lub roślinności karłowatej. Zmiana przebiegu koryt rzecznych na dużą skalę.</p> <p><u>Zagrożenia potencjalne:</u> Stosowanie biocydów, hormonów i substancji chemicznych. Stosowanie biocydów, hormonów i substancji chemicznych (leśnictwo).</p>	Zachowanie siedlisk gatunku w obszarze Natura 2000 we właściwym stanie.	Brak.	<p>Zachować istniejące zarośla tarninowe. W przypadku niezbędnej konieczności wycinki stosować obowiązek kompensacji przyrodniczej poprzez wprowadzanie nowych nasadzeń krzewów tarniny na powierzchni co najmniej dwukrotnie większej od powierzchni krzewów przewidzianych do usunięcia.</p> <p>Podmiot odpowiedzialny: Prezydent Wrocławia, Burmistrz Obornik Śląskich, Wójt Gminy Miękinia, Wójt Gminy Wisznia Mała, Starosta trzebnicki, Starosta średzki, RZGW we Wrocławiu, Nadleśniczy Nadleśnictwa Oborniki Śląskie, Nadleśniczy Nadleśnictwa Miękinia, Zarząd Zieleni Miejskiej we Wrocławiu, RDOŚ we Wrocławiu</p>

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Przedmiot ochrony	Ogólna charakterystyka (lokalizacja (obręb, oddz., wydzielenie)		Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Cele działań ochronnych	Działania ochronne wraz z obszarem wdrażania (adresy leśne) i podmiotem odpowiedzialnym	
		wg zarządzenia	wg stanu na 1.01.2015 r.			Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP/przewidywane metody i okresy realizacji	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych/przewidywane metody i okresy realizacji
6	<p>1084 Pachnica dębowa <i>Osmoderma eremita</i></p> <p>1088 Kozioróg dębosz <i>Cerambyx cerdo</i></p>	<p>Nadl. Oborniki Śląskie Obr. Oborniki Śląskie oddz.: 450 a, f, i; 451 b; 452 a, c, f, h</p> <p>Nadl. Oborniki Śląskie Obr. Oborniki Śląskie oddz.: 449 c, h; 450 a, f, i; 451 b, c; 452 a, c, f, h; 456 o; 552 a, f, i, l</p>	<p>Nadl. Oborniki Śląskie Obr. Oborniki Śląskie oddz.: 450 a, f, i; 451 a; 452 a, c, f, h</p> <p>Nadl. Oborniki Śląskie Obr. Oborniki Śląskie oddz.: 449 c, h; 450 a, f, i; 451 a, c; 452 a, c, f, h; 455 a, d; 456 l; 552 a, g, i, k, p-r</p>	<p><u>Zagrożenia istniejące:</u> X Brak zagrożeń.</p> <p><u>Zagrożenia potencjalne:</u> Usuwanie martwych lub umierających drzew. Chirurgia drzewna, ścinanie na potrzeby bezpieczeństwa, usuwanie drzew przydrożnych. Zmiana przebiegu koryt rzecznych na dużą skalę.</p>	<p>Zachowanie siedlisk gatunku i poprawa ich stanu (w zakresie wskaźnika: liczba zasiedlonych drzew).</p> <p>Zachowanie siedlisk gatunku i poprawa ich stanu (w zakresie wskaźników: liczba zasiedlonych drzew i potencjał siedliska).</p>	<p>Zachowanie i utrzymanie stanowisk gatunków i potencjalnych miejsc ich rozwoju, poprzez pozostawienie zasiedlonych drzew lub drzew z widocznymi wypróchnieniami do naturalnej śmierci i rozpadu, z wyłączeniem sytuacji stwarzających zagrożenie zdrowia, życia lub mienia ludzkiego.</p> <p>Podmiot odpowiedzialny: Nadleśnictwo Oborniki Śląskie</p>	<p>Brak.</p>

Tabela 27. Planowane wskazania gospodarcze na powierzchniach z siedliskami przyrodniczymi stanowiącymi przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 OZW Dolina Widawy PLH020036

Lp.	Nazwa i kod siedliska przyrodniczego oraz symbol znaczenia obszaru	Wskaźniki ²⁾ zachowania stanu ochrony przedmiotu ochrony	Rodzaje planowanych czynności gospodarczych ³⁾ i ich przewidywany wpływ ¹⁾ na zachowanie stanu ochrony przedmiotów ochrony						Ogólne uwagi o siedlisku i jego stanie ochrony oraz uwagi szczegółowe w sprawie oddziaływania negatywnego	Działania ograniczające negatywne oddziaływanie ustaleń pul w urządzanym obiekcie
			odnowienia	pielęgnacje	pielęgnacje młodszych drzewostanów	trzebieże późne	rębnie zupełne	rębnie złożone		
1	Siedl. przyr.: Starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nymphaeion</i> , <i>Potamion</i> kod: 3150 ocena ogólna: A (wg SDF)	1	brak	brak	brak	brak	brak	brak	W pzo brak zadań ochronnych z zakresu gospodarki leśnej! Siedlisko przyrodnicze zlokalizowane w 8 wydzieleniach na gruntach nadleśnictwa, przy czym 3 z tych powierzchni leśnych wchodzi w zasięg ostoi tylko częściowo. Projekt pul nie przewiduje żadnych wskazań gospodarczych dla tych powierzchni. W tej sytuacji zapisy projektu pul ocenia się jako neutralne.	brak
		2	brak	brak	brak	brak	brak	brak		
		3	brak	brak	brak	brak	brak	brak		
2	Siedl. przyr.: Łąki sełernicowe <i>Cnidion dubii</i> kod: 6440 ocena ogólna: B (wg SDF)	1	brak	brak	brak	brak	brak	brak	W pzo brak zadań ochronnych z zakresu gospodarki leśnej! Siedlisko przyrodnicze zlokalizowane w 11 wydzieleniach na gruntach nadleśnictwa. Projekt pul nie przewiduje żadnych wskazań gospodarczych dla tych powierzchni. W tej sytuacji zapisy projektu pul ocenia się jako neutralne.	brak
		2	brak	brak	brak	brak	brak	brak		
		3	brak	brak	brak	brak	brak	brak		
3	Siedl. przyr.: Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny <i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i> kod: 9170 ocena ogólna: B (wg SDF)	1	brak	brak	0	0	brak	brak	W pzo zadania ochronne z zakresu gospodarki leśnej! Siedlisko przyrodnicze zlokalizowane w 34 wydzieleniach na gruntach nadleśnictwa, przy czym 4 z tych powierzchni leśnych wchodzi w zasięg ostoi tylko częściowo. Dla 46% powierzchni wydziałów leśnych z siedliskiem projekt pul nie przewiduje żadnych wskazań gospodarczych. Wśród tej grupy wydziałów znajduje się również powierzchnia wskazana w pzo do pozostawienia bez wskazań gospodarczych w celu umożliwienia wystąpienia naturalnych procesów siedliskotwórczych (wydz. leśn. 456a obr. Oborniki Śl.). W pozostałych wydzieleniach leśnych z siedliskiem grądu projekt pul przewiduje jedynie zabiegi z zakresu pielęgnacji	W trakcie realizacji zaplanowanych zabiegów pielęgnacyjnych w drzewostanach na powierzchni wydz. leśn.: 450c, 456m, 459a (obręb Oborniki Śl.) oraz trzebieży późnych na powierzchni wydz. leśn.: 449d, 454c, h-j, l, m, 455a, d, 457 g, 458c, 459b (obręb Oborniki Śl.) konieczne jest: - preferowanie graba i lipy w trakcie cięć pielęgnacyjnych (zgodnie z pzo);
		2	brak	brak	+2	+2	brak	brak		
		3	brak	brak	0	-1	brak	brak		

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Nazwa i kod siedliska przyrodniczego oraz symbol znaczenia obszaru	Wskaźniki ²⁾ zachowania stanu ochrony przedmiotu ochrony	Rodzaje planowanych czynności gospodarczych ³⁾ i ich przewidywany wpływ ¹⁾ na zachowanie stanu ochrony przedmiotów ochrony						Ogólne uwagi o siedlisku i jego stanie ochrony oraz uwagi szczegółowe w sprawie oddziaływania negatywnego	Działania ograniczające negatywne oddziaływanie ustaleń pul w zarządzanym obiekcie
			odnowienia	pielęgnacje	pielęgnacje młodszych drzewostanów	trzebieże późne	rębnie zupełne	rębnie złożone		
									<p>młodszych drzewostanów oraz trzebieże późne. Taki sposób zagospodarowania siedliska uniemożliwia wdrożenie określonych dla niego w pzo niektórych zadań ochronnych, co zostało opisane poniżej tabeli.</p> <p>Uwzględnienie pozostałych działań ochronnych w trakcie realizacji planowanych zabiegów pozwoli na poprawę struktury gatunkowej i przetrzonnej drzewostanów na siedlisku w perspektywie nadchodzącego dziesięciolecia.</p> <p>W tej sytuacji zapisy projektu pul ocenia się jako pozytywne.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - pozostawianie drzew w wieku przeszlębnym oraz przestojów Gb, Lp, Bk, Jw, Brz, Klp (zgodnie z pzo). - zwiększenie ilości martwego drewna poprzez nie usuwanie wywrotów i złomów, pozostawianie martwych drzew stojących i nie usuwanie drzew dziuplastych i próchniejących (zgodnie z pzo); - usuwanie gatunków drzew i krzewów obcych siedliskowo i geograficznie (zgodnie z pzo).
4	Siedl. przyr.: Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe <i>Salicetum albae</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i> , olsy źródłiskowe kod: 91E0 ocena ogólna: B (wg SDF)	1	brak	brak	brak	brak	brak	brak	<p>W pzo brak zadań ochronnych z zakresu gospodarki leśnej!</p> <p>Siedlisko przyrodnicze zlokalizowane tylko w jednym wydzieleniu leśnym, dla którego projekt pul nie przewiduje żadnych wskaźników gospodarczych.</p> <p>W tej sytuacji zapisy projektu pul ocenia się jako neutralne.</p>	brak
		2	brak	brak	brak	brak	brak	brak		
		3	brak	brak	brak	brak	brak	brak		
5	Siedl. przyr.: Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe <i>Ficario-Ulmetum</i> kod: 91F0 ocena ogólna: A (wg SDF)	1	0	0	0	0	brak	0	<p>W pzo zadania ochronne z zakresu gospodarki leśnej!</p> <p>Siedlisko przyrodnicze zlokalizowane w 45 wydzieleniach na gruntach nadleśnictwa. Dla 43% powierzchni wydzieleni leśnych z siedliskiem projekt pul nie przewiduje żadnych wskaźników gospodarczych. Wśród tej grupy wydzieleni znajdują się również powierzchnie wskazane w pzo do pozostawienia bez wskaźników gospodarczych w celu umożliwienia wystąpienia naturalnych procesów siedliskotwórczych (wydz. leśn. 456a, 454d, 450h obr.</p>	<p>W trakcie realizacji odnowień po zaplanowanej rębni złożonej w wydz. leśn.: 449g (obr. Oborniki Śl.) konieczne jest zwiększenie udziału jesionu i wiązu z jednoczesnym ograniczeniem udziału dębu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie udziału jesionu i wiązu w zaplanowanych
		2	+3	0	+2	+2	brak	0		
		3	0	0	0	0	brak	0		

Lp.	Nazwa i kod siedliska przyrodniczego oraz symbol znaczenia obszaru	Wskaźniki ²⁾ zachowania stanu ochrony przedmiotu ochrony	Rodzaje planowanych czynności gospodarczych ³⁾ i ich przewidywany wpływ ¹⁾ na zachowanie stanu ochrony przedmiotów ochrony					Ogólne uwagi o siedlisku i jego stanie ochrony oraz uwagi szczegółowe w sprawie oddziaływania negatywnego	Działania ograniczające negatywne oddziaływanie ustaleń pul w zarządzanym obiekcie
			odnowienia	pielęgnacje	pielęgnacje młodszych drzewostanów	trzebieże późne	rębnie zupełne		
								<p>Oborniki Śl.).</p> <p>W zakresie pzo dla obszaru OZW Dolina Widawy PLH020036 w projekcie pul uwzględniono wszystkie zadania ochronne dla siedliska łągu 91F0 z zakresu gospodarki leśnej.</p> <p>W zakresie odnowień przyjęto składy odnowieniowe zgodne z siedliskiem przyrodniczym podawanym dla danej powierzchni leśnej, co szczegółowo prezentuje zestawienie w rozdz. VI.2.1. W nadchodzącym 10-leciu odnowienia w składzie gatunkowym odpowiadającym siedlisku łągu 91F0 są przewidziane na łącznej powierzchni 0,9 ha.</p> <p>W zakresie pozostałych zadań pzo wskazuje ogólne wytyczne dla powierzchni leśnych, na których projekt pul przewiduje cięcia pielęgnacyjne i zabiegi rębne. Zastosowanie się do nich pozwoli uniknąć potencjalnie negatywnego oddziaływania projektu pul na siedlisko przyrodnicze.</p> <p>Zabiegi rębne zaplanowane na siedlisku obejmują tylko jedną powierzchnię leśną w wydz. leśn. 449g (obręb Oborniki Śląskie) położoną z dala od koryta Odry. Zaplanowana rębnia to rębnia złożona IIIB, dopuszczona dla tego typu siedliska przez pzo o ile jej zakres i sposób przeprowadzenia zapewni utrzymanie lub poprawę parametru struktura i funkcje siedliska. Powierzchnia, którą obejmie planowany zabieg rębny to 2,04 ha. Na powierzchni drzewostan budowany jest głównie przez obce gatunki topoli w wieku 46 lat. Stopniowe usuwanie tego gatunku będzie sprzyjać kształtowaniu się właściwej struktury drzewostanu łągu 91F0, szczególnie przy sukcesywnym wprowadzaniu gatunków zgodnych z tym siedliskiem przyrodniczym w odnowieniach.</p> <p>W tej sytuacji zapisy projektu pul ocenia się jako pozytywne.</p>	<p>odnowieniach (w celu osiągnięcia składu gatunkowego zgodnego ze składem określonym w planach urządzenia lasu) (zgodnie z pzo);</p> <ul style="list-style-type: none"> - popieranie naturalnego odnowienia, w szczególności wiązu i jesionu, w razie potrzeby stosowanie odnowień sztucznych (zgodnie z pzo); - wykorzystanie w pierwszym etapie mikrosiedlisk, w których obecnie występuje jesion i wiąz i stopniowe powiększanie powierzchni z regularnym udziałem tych gatunków w drzewostanie (zgodnie z pzo); <p>W trakcie realizacji zaplanowanych zabiegów pielęgnacyjnych w drzewostanach na powierzchni wydz. leśn.: 449h, 450g, 451c, 459fx (obr. Oborniki Śl.) oraz trzebieży późnych na powierzchni wydz. leśn. 448a, c, d, 449b, f, 451a, b, f, h, i, 452b, 453b, 454g, 455f, 458n, 459k, nx (obr. Oborniki Śl.) konieczne jest:</p> <ul style="list-style-type: none"> - preferowanie Js i Wz na powierzchni wydzielonych z wykonywanym zabiegiem (zgodnie z pzo); - pozostawianie drzew w wieku przeszlębnym oraz przestojów Js i Wz (zgodnie z pzo). - zwiększenie ilości martwego drewna poprzez nie usuwanie

Lp.	Nazwa i kod siedliska przyrodniczego oraz symbol znaczenia obszaru	Wskaźniki ²⁾ zachowania stanu ochrony przedmiotu ochrony	Rodzaje planowanych czynności gospodarczych ³⁾ i ich przewidywany wpływ ¹⁾ na zachowanie stanu ochrony przedmiotów ochrony						Ogólne uwagi o siedlisku i jego stanie ochrony oraz uwagi szczegółowe w sprawie oddziaływania negatywnego	Działania ograniczające negatywne oddziaływanie ustaleń pul w zarządzanym obiekcie
			odnowienia	pielęgnacje	pielęgnacje młodszych drzewostanów	trzebieże późne	rębnie zupełne	rębnie złożone		
										<p>wywrotów i złomów oraz pozostawianie martwych drzew stojących i nie usuwanie drzew dziuplastych i próchniejących (zgodnie z pzo);</p> <p>- usuwanie gatunków drzew i krzewów obcych siedliskowo i geograficznie na etapie zaplanowanych prac gospodarczych.</p> <p>W trakcie realizacji planowanej rębni złożonej w wydz. leśn. 449g (obr. Oborniki Śl.) w fragmentach pozostawiać do naturalnego rozpadu nieuporządkowane pozostałości po zrębach (niezagrożające trwałości lasu), z wyłączeniem sytuacji stwarzających zagrożenie zdrowia, życia lub mienia ludzkiego (zgodnie z pzo).</p>

¹⁾ Symbole wpływu planowanych czynności gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony oraz symbole dotyczące okresu tego oddziaływania: + (plus) – wpływ dodatni, pozytywny; 0 (zero) – wpływ obojętny; - (minus) – wpływ ujemny, negatywny; brak – gdy brak danej czynności w projekcie planu; 1. oddziaływanie krótkoterminowe, 2. oddziaływanie średnioterminowe, 3. oddziaływanie długoterminowe. ²⁾ Wskaźniki zachowania stanu: Kryterium 1: Naturalny zasięg i powierzchnia siedliska przyrodniczego w obrębie tego zasięgu są stałe lub zwiększają się: zwiększają się (+), pozostają bez zmian (0), zmniejszają się (-); Kryterium 2: Struktura drzewostanów i funkcje konieczne do długotrwałego zachowania siedliska przyrodniczego istnieją i prawdopodobnie będą istnieć nadal: poprawiają się (+), pozostają bez zmian (0), pogarszają się (-); Kryterium 3: Stan ochrony typowych gatunków siedliska przyrodniczego jest korzystny: poprawia się (+), pozostaje bez zmian (0), pogarsza się (-). ³⁾ Zadania gospodarcze formułowane na poziomie ogólnym (nieadresowane do wydziałów drzewostanowych) nie kwalifikują się do ujęcia w formie macierzy, stąd omówienie ich przewidywanego wpływu możliwe tylko w formie tekstowej pod tabelą.

Tabela 28. Planowane wskazania gospodarcze na powierzchniach, na których zinwentaryzowano gatunki zwierząt stanowiące przedmioty ochrony ostoi siedliskowej OZW Dolina Widawy PLH020036

Lp.	Nazwa gatunku zwierzęcia oraz symbol znaczenia obszaru	Wskaźniki ²⁾ zachowania stanu ochrony przedmiotu ochrony	Rodzaje planowanych czynności gospodarczych ³⁾ i ich przewidywany wpływ ¹⁾ na zachowanie stanu ochrony przedmiotów ochrony						Ogólne uwagi o siedliskach gatunków roślin lub zwierząt i ich stanie ochrony oraz uwagi szczegółowe w sprawie oddziaływania negatywnego	Działania ograniczające negatywne oddziaływanie ustaleń pul w zarządzanym obiekcie
			odnowienia	pielęgnacje	pielęgnacje młodszych drzewostanów	trzebieże późne	rębnie złożone	rębnie zupełne		
OZW Dolina Widawy PLH020036										
1	Piskorz <i>Misgurnus fossilis</i> , kod: 1145	1	brak	brak	brak	brak	brak	brak	Zapisy projektu pul nie odnoszą się do siedlisk wskazanych gatunków, ponieważ żaden z nich nie został stwierdzony na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie w granicach OZW Dolina Widawy PLH020036.	brak
	Różanka <i>Rhodeus amarus</i> , kod: 5339	2	brak	brak	brak	brak	brak	brak		
	Modraszek nausitous <i>Phengaris nausithous</i> kod: 6179	3	brak	brak	brak	brak	brak	brak		
	Koza złotawa <i>Sabanejewia aurata</i> kod: 1146									
	Koza <i>Cobitis taenia</i> kod: 1149									
	ocena ogólna: B (wg SDF)									
	Boleń <i>Aspius aspius</i> kod: 1130	3	brak	brak	brak	brak	brak	brak		
	ocena ogólna: C (wg SDF)									
	Nocek tydkowłosy <i>Myotis dasycneme</i> , kod: 1318									
	ocena ogólna: A (wg									

Lp.	Nazwa gatunku zwierzęcia oraz symbol znaczenia obszaru	Wskaźniki ²⁾ zachowania stanu ochrony przedmiotu ochrony	Rodzaje planowanych czynności gospodarczych ³⁾ i ich przewidywany wpływ ¹⁾ na zachowanie stanu ochrony przedmiotów ochrony						Ogólne uwagi o siedliskach gatunków roślin lub zwierząt i ich stanie ochrony oraz uwagi szczegółowe w sprawie oddziaływania negatywnego	Działania ograniczające negatywne oddziaływanie ustaleń pul w zarządzanym obiekcie
			odnowienia	pielęgnacje	pielęgnacje młodszych drzewostanów	trzebieże późne	rębnie złożone	rębnie zupełne		
	SDF)									
2	Zgniotek cynobrowy <i>Cucujus cinnaberinus</i> kod: 1086 ocena ogólna: B (wg SDF)	1	brak	brak	brak	brak	-1	brak	<p>W pzo brak zadań ochronnych z zakresu gospodarki leśnej!</p> <p>Siedlisko gatunku zlokalizowane jest w 1 wydzieleniu leśnym – 449g (obręb Oborniki Śl.).</p> <p>Projekt pul przewiduje w tym miejscu rębnię IIIB. Realizacja zabiegu wymaga zastosowania działania minimalizującego.</p> <p>Ponadto na terenie ostoi znajduje się kilka powierzchni leśnych, gdzie panują warunki sprzyjające występowaniu wskazanego gatunku. W takich miejscach podobnie zaleca się stosować działania minimalizujące w trakcie realizacji planowanych prac leśnych.</p>	<p>Planowane zabiegi w wydzieleniach leśnych: 448c, d, 449b, c, d, f, h, 450c, g, 452b (obręb Oborniki Śl.) wykonywać na powierzchni z pozostawieniem martwych drzew leżących oraz stojących z wyjątkiem sytuacji zagrażających bezpieczeństwu ludzi i ich mienia oraz trwałości drzewostanu.</p> <p>Planowany zabieg w wydzieleniu leśnym 449g (obręb Oborniki Śl.) wykonywać z pozostawieniem martwych drzew leżących oraz stojących z wyjątkiem sytuacji zagrażających bezpieczeństwu ludzi i ich mienia oraz trwałości drzewostanu. Ponadto nie wykonywać żadnych czynności związanych z realizacją zabiegu w pasie drzewostanu przylegającym do rzeki o szerokości 30m.</p>
		2	brak	brak	brak	brak	0	brak		
		3	brak	brak	brak	brak	-2	brak		
3	Czerwończyk nieparek <i>Lycaena dispar</i> , kod: 1060 ocena ogólna: B (wg SDF)	1	brak	brak	brak	brak	brak	brak	<p>W pzo brak zadań ochronnych z zakresu gospodarki leśnej!</p> <p>Siedlisko gatunku zlokalizowane jest w 2 wydzieleniach leśnych. W opisie taksacyjnym powierzchnie te należą do kategorii użytkowania: łąka. Projekt pul w stosunku do tych powierzchni nie określa żadnych wskaźników gospodarczych, w związku z czym w tym zakresie ocenia</p>	brak
		2	brak	brak	brak	brak	brak	brak		
		3	brak	brak	brak	brak	brak	brak		

Lp.	Nazwa gatunku zwierzęcia oraz symbol znaczenia obszaru	Wskaźniki ²⁾ zachowania stanu ochrony przedmiotu ochrony	Rodzaje planowanych czynności gospodarczych ³⁾ i ich przewidywany wpływ ¹⁾ na zachowanie stanu ochrony przedmiotów ochrony						Ogólne uwagi o siedliskach gatunków roślin lub zwierząt i ich stanie ochrony oraz uwagi szczegółowe w sprawie oddziaływania negatywnego	Działania ograniczające negatywne oddziaływanie ustaleń pul w zarządzanym obiekcie
			odnowienia	pielęgnacje	pielęgnacje młodszych drzewostanów	trzebieże późne	rębnie złożone	rębnie zupełne		
									się go jako neutralny .	
4	Barczatka kataks <i>Eriogaster catax</i> , kod: 1074 ocena ogólna: A (wg SDF)	1	brak	brak	brak	0	brak	brak	<p>W pzo brak zadań ochronnych z zakresu gospodarki leśnej!</p> <p>Siedlisko gatunku zlokalizowane jest na obrzeżach 13 wydziałów leśnych. W obrębie 8 z nich projekt pul nie przewiduje żadnych wskazań gospodarczych. Pozostałe zagospodarowano trzebieżami późnymi. Zabieg będzie realizowany na powierzchni z drzewostanem i w żaden sposób nie będzie zagrażał zaroślom taminowym na obrzeżach wydziałów.</p> <p>W stosunku do siedlisk wskazanego gatunku zapisy projektu pul pozostają neutralne.</p>	brak
		2	brak	brak	brak	0	brak	brak		
		3	brak	brak	brak	0	brak	brak		
5	Pachnica dębowa <i>Osmoderma eremita</i> , kod: 1084 Kozioróg dębosz <i>Cerambyx cerdo</i> , kod: 1088 ocena ogólna: B (wg SDF)	1	brak	brak	0	0	brak	brak	<p>W pzo zadania ochronne z zakresu gospodarki leśnej!</p> <p>W większości znanych stanowisk wskazanych gatunków projekt pul nie przewiduje wskazań gospodarczych. Część powierzchni leśnych ze stanowiskami kozioroga dębosza (wydz. leśn.: 552a, g, i, k, p, r) stanowią powierzchnie ekosystemów reprezentatywnych.</p> <p>Powierzchnie wydziałów leśnych z zaplanowanymi wskazaniami gospodarczymi obejmują w przypadku pachnicy tylko jedno wydzielenie leśne z zaplanowaną trzebieżą późną (451a), natomiast w przypadku kozioroga dębosza 6 wydziałów, dla których zaplanowano trzebieże późne i zabiegi pielęgnacyjne młodszych drzewostanów.</p>	<p>W trakcie realizacji zabiegów pielęgnacyjnych w wydz. leśn.: 449h oraz 451c (obr. Oborniki Śl.) oraz trzebieży późnych w wydz. leśn.: 449c, 451a, 455a, d (obr. Oborniki Śl.) konieczne jest zachowanie i utrzymanie stanowisk gatunków i potencjalnych miejsc ich rozwoju, poprzez pozostawienie zasiedlonych drzew lub drzew z widocznymi wypróchnieniami do naturalnej śmierci i rozpadu, z wyłączeniem sytuacji stwarzających zagrożenie zdrowia, życia lub mienia ludzkiego (zgodnie z pzo).</p>
		2	brak	brak	0	0	brak	brak		
		3	brak	brak	0	0	brak	brak		

Lp.	Nazwa gatunku zwierzęcia oraz symbol znaczenia obszaru	Wskaźniki ²⁾ zachowania stanu ochrony przedmiotu ochrony	Rodzaje planowanych czynności gospodarczych ³⁾ i ich przewidywany wpływ ¹⁾ na zachowanie stanu ochrony przedmiotów ochrony						Ogólne uwagi o siedliskach gatunków roślin lub zwierząt i ich stanie ochrony oraz uwagi szczegółowe w sprawie oddziaływania negatywnego	Działania ograniczające negatywne oddziaływanie ustaleń pul w zarządzanym obiekcie
			odnowienia	pielęgnacje	pielęgnacje młodszych drzewostanów	trzebieże późne	rębnie złożone	rębnie zupełne		
6	Przeplatka matura <i>Euphydryas maturna</i> , kod: 6169 ocena ogólna: B (wg SDF)	1	brak	0	-1	-1	-1	brak	<p>W pzo zadania ochronne z zakresu gospodarki leśnej!</p> <p>W większości znanych stanowisk wskazanego gatunku projekt pul nie przewiduje wskazań gospodarczych.</p> <p>Potencjalne zagrożenie wymagające działań minimalizujących przewiduje się dla powierzchni leśnych, na których będą wykonywane zabiegi związane z pozyskaniem drewna (wydz. len.: 448a, c, d, 449b, c, d, f, g, h, 450c, g, 452b, 456m, n, o).</p>	<p>Dla powierzchni wydzieleni leśnych: 448a, c, d, 449b, c, d, f, g, h, 450c, g, 452b, 456m, n, o (obręb Oborniki Śląskie) konieczne jest nieprowadzenie prac związanych z pozyskaniem drewna w okresie od początku kwietnia do końca października celem ograniczenia możliwości niszczenia ziół jajowych oraz zabijania żerujących gąsienic, z wyłączeniem sytuacji stwarzających zagrożenie zdrowia, życia lub mienia ludzkiego oraz sytuacji kłeskowych stwarzających zagrożenie trwałości drzewostanu (zgodnie z pzo).</p>
		2	brak	0	0	0	0	brak		
		3	brak	0	0	0	0	brak		
7	Modraszek telejus <i>Phengaris teleius</i> , kod: 6177 ocena ogólna: B (wg SDF)	1	brak	brak	brak	brak	brak	brak	<p>W pzo brak zadań ochronnych z zakresu gospodarki leśnej!</p> <p>Siedlisko gatunku zlokalizowane jest w 2 wydzieleniach leśnych. W opisie taksacyjnym powierzchnie te należą do kategorii użytkowania: łąka. Projekt pul w stosunku do tych powierzchni nie określa żadnych wskazań gospodarczych, w związku z czym w tym zakresie ocenia się go jako neutralny.</p>	brak
		2	brak	brak	brak	brak	brak	brak		
		3	brak	brak	brak	brak	brak	brak		

Lp.	Nazwa gatunku zwierzęcia oraz symbol znaczenia obszaru	Wskaźniki ²⁾ zachowania stanu ochrony przedmiotu ochrony	Rodzaje planowanych czynności gospodarczych ³⁾ i ich przewidywany wpływ ¹⁾ na zachowanie stanu ochrony przedmiotów ochrony						Ogólne uwagi o siedliskach gatunków roślin lub zwierząt i ich stanie ochrony oraz uwagi szczegółowe w sprawie oddziaływania negatywnego	Działania ograniczające negatywne oddziaływanie ustaleń pul w zarządzanym obiekcie
			odnowienia	pielęgnacje	pielęgnacje młodszych drzewostanów	trzebieże późne	rębnie złożone	rębnie zupełne		
8	Kiełb białopłetwy <i>Romanogobio albiginnatus</i> , kod: 6144 ocena ogólna: B (wg SDF)	1	brak	brak	brak	brak	brak	brak	<p>W pzo brak zadań ochronnych z zakresu gospodarki leśnej!</p> <p>Siedlisko gatunku zlokalizowane jest w 1 wydzieleniu leśnym. W opisie taksacyjnym powierzchnia ta należy do kategorii użytkowania: bagno. Projekt pul w stosunku do tej powierzchni nie określa żadnych wskaźników gospodarczych, w związku z czym w tym zakresie ocenia się go jako neutralny.</p>	brak
		2	brak	brak	brak	brak	brak	brak		
		3	brak	brak	brak	brak	brak	brak		
9	Traszka grzebieniasta <i>Triturus cristatus</i> , kod: 1166 ocena ogólna: C (wg SDF)	1	brak	brak	brak	brak	brak	brak	<p>W pzo brak zadań ochronnych z zakresu gospodarki leśnej!</p> <p>Siedlisko gatunku zlokalizowane jest w 3 wydzieleniach leśnych. W opisie taksacyjnym powierzchnie te należą do kategorii użytkowania: bagno i staw rybny. Projekt pul w stosunku do tych powierzchni nie określa żadnych wskaźników gospodarczych, w związku z czym w tym zakresie ocenia się go jako neutralny.</p>	brak
		2	brak	brak	brak	brak	brak	brak		
		3	brak	brak	brak	brak	brak	brak		
10	Kumak nizinny <i>Bombina bombina</i> , kod: 1188 ocena ogólna: B (wg SDF)	1	brak	brak	brak	brak	brak	brak	<p>W pzo brak zadań ochronnych z zakresu gospodarki leśnej!</p> <p>Siedlisko gatunku zlokalizowane jest w 5 wydzieleniach leśnych. W opisie taksacyjnym 4 z nich należą do kategorii użytkowania: bagno. Projekt pul w stosunku do tych powierzchni nie określa żadnych wskaźników gospodarczych, w związku z czym w tym zakresie ocenia się go jako neutralny.</p> <p>Jedyne wydzielenie leśne z drzewostanem, w obrębie którego zlokalizowane jest siedlisko wskazanego gatunku, stanowi drzewostan referencyjny. Projekt pul nie przewiduje żadnych wskaźników gospodarczych dla tej powierzchni.</p>	brak
		2	brak	brak	brak	brak	brak	brak		
		3	brak	brak	brak	brak	brak	brak		

Lp.	Nazwa gatunku zwierzęcia oraz symbol znaczenia obszaru	Wskaźniki ²⁾ zachowania stanu ochrony przedmiotu ochrony	Rodzaje planowanych czynności gospodarczych ³⁾ i ich przewidywany wpływ ¹⁾ na zachowanie stanu ochrony przedmiotów ochrony						Ogólne uwagi o siedliskach gatunków roślin lub zwierząt i ich stanie ochrony oraz uwagi szczegółowe w sprawie oddziaływania negatywnego	Działania ograniczające negatywne oddziaływanie ustaleń pul w zarządzanym obiekcie
			odnowienia	pielęgnacje	pielęgnacje młodszych drzewostanów	trzebieże późne	rębnie złożone	rębnie zupełne		
11	Mopek <i>Barbastella barbastellus</i> , kod: 1308 Nocek duży <i>Myotis myotis</i> , kod: 1324 ocena ogólna: B (wg SDF)	1	brak	brak	brak	0	brak	brak	<p>W pzo brak zadań ochronnych z zakresu gospodarki leśnej!</p> <p>Wskazane gatunki nietoperzy mogą występować głównie w drzewostanach liściastych i mieszanych w odpowiednim wieku (głównie ponad 80-letnich), wykorzystując je jako zerowiska i miejsca letnich schronień.</p> <p>W OZW Dolina Widawy PLH020036 tego typu drzewostany stanowią ponad połowę wszystkich powierzchni drzewostanowych.</p> <p>46% powierzchni potencjalnych siedlisk wskazanych gatunków nietoperzy została pozostawiona bez wskazań gospodarczych. Stanowią je głównie stare drzewostany dębowe w wieku ponad 100 lat. Dla pozostałych powierzchni starych drzewostanów przewidziano w projekcie pul jedynie trzebieże późne.</p> <p>Realizacja zapisów projektu pul tylko w określonym zakresie niesie za sobą zagrożenie wywołania negatywnego oddziaływania na wskazane gatunki. Jednym z potencjalnych oddziaływań może być płoszenie lub zabijanie pojedynczych osobników w wyniku usuwania drzew dziuplastych. Ten rodzaj oddziaływania można określić jako negatywny, bezpośredni, chwilowy. Dotyczy on powierzchni leśnych, na których zaplanowano trzebieże późne.</p> <p>W tej sytuacji wskazane zagrożenia można ocenić jako nieistotne dla populacji wskazanych gatunków. Pomimo to, konieczne jest zastosowanie odpowiednich działań minimalizujących.</p>	<p>W trakcie realizacji planowanych trzebieży późnych pozostawiać na powierzchni wydzieleń leśnych drzewa dziuplaste.</p>
		2	brak	brak	brak	0	brak	brak		
		3	brak	brak	brak	0	brak	brak		

Lp.	Nazwa gatunku zwierzęcia oraz symbol znaczenia obszaru	Wskaźniki ²⁾ zachowania stanu ochrony przedmiotu ochrony	Rodzaje planowanych czynności gospodarczych ³⁾ i ich przewidywany wpływ ¹⁾ na zachowanie stanu ochrony przedmiotów ochrony						Ogólne uwagi o siedliskach gatunków roślin lub zwierząt i ich stanie ochrony oraz uwagi szczegółowe w sprawie oddziaływania negatywnego	Działania ograniczające negatywne oddziaływanie ustaleń pul w zarządzanym obiekcie
			odnowienia	pielęgnacje	pielęgnacje młodszych drzewostanów	trzebieże późne	rębnie złożone	rębnie zupełne		
12	Bóbr europejski <i>Castor fiber</i> , kod: 1337 ocena ogólna: A (wg SDF)	1	brak	brak	brak	0	brak	brak	<p>W pzo brak zadań ochronnych z zakresu gospodarki leśnej!</p> <p>Siedlisko gatunku zlokalizowane jest w 9 wydzieleniach leśnych. W opisie taksacyjnym 7 z nich należą do kategorii użytkowania: bagno, sukcesja. Projekt pul w stosunku do tych powierzchni nie określa żadnych wskaźników gospodarczych, w związku z czym w tym zakresie ocenia się go jako neutralny.</p> <p>Jedynie w 2 wydzieleniach leśnych z drzewostanem została zaplanowana trzebież późna. Zabieg nie obejmuje siedlisk gatunku i nie będzie stanowił dla bobra żadnego zagrożenia.</p> <p>Zapisy projektu pul ocenia się jako neutralne.</p>	brak
		2	brak	brak	brak	0	brak	brak		
		3	brak	brak	brak	0	brak	brak		
13	Wydra <i>Lutra lutra</i> , kod: 1355 ocena ogólna: C (wg SDF)	1	brak	brak	brak	0	brak	brak	<p>W pzo brak zadań ochronnych z zakresu gospodarki leśnej!</p> <p>Siedlisko gatunku rozpoznano w 6 wydzieleniach leśnych. Dla 2 z nich projekt pul nie określa żadnych wskaźników gospodarczych.</p> <p>W 4 wydzieleniach leśnych zaplanowano trzebież późną. Siedliska gatunku znajdują się w sąsiedztwie powierzchni z drzewostanem, dlatego zaplanowany zabieg nie będzie miał istotnego znaczenia dla wydry.</p> <p>Zapisy projektu pul ocenia się jako neutralne.</p>	brak
		2	brak	brak	brak	0	brak	brak		
		3	brak	brak	brak	0	brak	brak		

¹⁾ Symbole wpływu planowanych czynności gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony oraz symbole dotyczące okresu tego oddziaływania: + (plus) – wpływ dodatni, pozytywny; 0 (zero) – wpływ obojętny; - (minus) – wpływ ujemny, negatywny; brak – gdy brak danej czynności w projekcie planu; 1. oddziaływanie krótkoterminowe, 2. oddziaływanie średnioterminowe, 3. oddziaływanie długoterminowe. ²⁾ Wskaźniki zachowania stanu: Kryterium 1: Liczebność populacji gatunku wskazuje na to, że sam utrzyma się w długim okresie jako żywotny składnik swoich siedlisk przyrodniczych: liczebność populacji zwiększa się (+), pozostaje bez zmian (0), zmniejsza się (-); Kryterium 2: Naturalny zasięg występowania gatunku nie zmniejsza się: zwiększa się (+), pozostaje bez zmian (0), zmniejsza się (-); Kryterium 3: Powierzchnia siedlisk odpowiednich dla rozwoju gatunku nie zmniejsza się: zwiększa się (+), pozostaje bez zmian (0), zmniejsza się (-). ³⁾ Zadania gospodarcze sformułowane na poziomie ogólnym (nieadresowane do wydziałów drzewostanowych) nie kwalifikują się do ujęcia w formie macierzy, stąd omówienie ich przewidywanego wpływu możliwe tylko w formie tekstowej pod tabelą.

IV.3.1.3. OZW JODŁOWICE PLH020106

Typ ostoi: B (obszar mający znaczenie dla Wspólnoty zaakceptowany decyzją Komisji Europejskiej)

Powierzchnia obszaru wg SDF: 9,37 ha

Suma powierzchni wydziełów leśnych literowanych zaliczonych do obszaru Natura 2000 zgodnie z przyjętą metodyką: 9,08 ha gruntów leśnych

Uwaga! Na dzień 1.01.2015 roku obszar OZW Jodłowice PLH020106 nie posiada zatwierdzonego planu zadań ochronnych ani planu ochrony. Poniższe zestawienia przedmiotów ochrony obszaru sporządzono na podstawie SDF z kwietnia 2014 r. (źródło: serwis <http://natura2000.gdos.gov.pl/>, data dostępu: 17.06.2014). Obszar pokrywa się w całości z rezerwatem przyrody „Jodłowice”.

Charakterystyka obszaru

Obszar obejmuje rezerwat przyrody powołany w 1958 roku dla ochrony jednego z kilku kresowych, najdalej na północ wysuniętych stanowisk jodły pospolitej *Abies alba*. Położony jest na Wysoczyźnie Rościsławskiej (stanowiącej północno-zachodnią część Niziny śląskiej), pomiędzy wsiami Jodłowice a Rościsławice, w odległości około 5 km od Brzegu Dolnego w kierunku wschodnim, oraz 30 km na północny-zachód od Wrocławia. Znajduje się w powiecie trzebnickim, w województwie dolnośląskim. Podłoże geologiczne tworzą utwory pochodzenia polodowcowego, związane ze zlodowaceniem środkowopolskim oraz południowopolskim (utwory gliniaste i piaszczyste). W otoczeniu obszaru występują lasy gospodarcze, przede wszystkim monokulturowe uprawy sosny.

W obszarze występuje tylko jeden typ siedliska przyrodniczego: 91P0 - wyżynny bór jodłowy *Abietetum polonicum*, podlegający tu ochronie od roku 1958, z uwagi na występowanie kresowego stanowiska jodły pospolitej *Abies alba*. Przez ostatni okres obszar objęty był praktycznie ochroną bierną, a teren rezerwatu ogrodzono dla powstrzymania zwierzyny płowej przed zgryzaniem siewek jodły, w przeszłości znacznie ograniczającej odnawianie się gatunku. Ewentualne prace pielęgnacyjne ograniczały się do usuwania niektórych powalonych pni, przez co, z jednej strony, odsłaniano nowe powierzchnie dla obsiewania się jodły, jednak z drugiej zmniejszono wartość rezerwatu dla fauny i flory ksylofagicznej oraz dzięciołów. Wieloletnia ochrona rezerwatowa doprowadziła do wykształcenia się lasu o charakterze naturalnym, z kilkuwarstwowym drzewostanem oraz strukturą poziomą charakteryzującą się występowaniem luk, wykrotów, zwartych kęp samoodnowienia, a także drzewostanów zagęszczonych, pod którymi niemal nie występuje runo. Podczas badań prowadzonych w roku 2011 (Świerkosz i in. 2011) stwierdzono, iż występujący w rezerwacie mieszany bór jodłowy wykazuje zgodność z opisem identyfikatora fitosocjologicznego typu siedliska 91P0. Z gatunków charakterystycznych dla zespołu występują tu jodła pospolita *Abies alba*, spotykana we wszystkich warstwach drzewostanu, w podroście i warstwie runa, jeżyna gruczołowata *Rubus hirtus*, nerecznica szerokolistna *Dryopteris dilatata* oraz tujowiec tamaryszkowy *Thuidium tamariscinum*. Z gatunków charakterystycznych podzwiazku *Vaccinio-Abietenion* występują buk zwyczajny *Fagus sylvatica*, nerecznica samcza *Dryopteris filix-mas*, sałatnik leśny *Mycelis muralis* oraz wietlica samicza *Athyrium filix-femina* oraz jastrzębiec murowy *Hieracium murorum*. Płaty te znacznie różnią się od postaci siedliska znanych z Gór Świętokrzyskich oraz południowo-wschodniej części Polski, zarówno

bogactwem gatunkowym, jak i składem florystycznym, lecz zestaw gatunków typowych w nich występujących nie pozostawia wątpliwości co do klasyfikacji typu siedliska. Jednocześnie porównanie stanu zachowania omawianego lasu w porównaniu do badań z początku lat 90-tych ubiegłego wieku (Macicka i Wilczyńska 1995) wykazało znaczne zmiany we florze rezerwatu wskazujące na jego postępującą naturalizację. Z obszaru wycofała się w tym czasie znaczna liczba gatunków o charakterze synantropijnym, które kiedyś występowały na ścieżkach i drogach leśnych, zaś flora przybrała charakter typowo leśny (źródło: SDF obszaru z 04.2014).



Fotografia. 4. Odnowienie jodłowe w rezerwacie przyrody „Jodłowice” (fot. B. Kowalczyk)

Tabela 29. Wykaz gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie leżących w całości w zasięgu granic OZW Jodłowice PLH020106 (granica obszaru wg decyzji wykonawczej Komisji z dnia 3 grudnia 2014 r., nr 2015/69)

Nazwa obrębu	Adres leśny	Powierzchnia [ha]		
		leśna	nieleśna	razem
Bagno	357 a-f, 358 a-b	9,08	-	9,08
Ogółem		9,08	-	9,08

Tabela 30. Siedliska przyrodnicze wymienione w załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory w zasięgu OZW Jodłowice PLH020106 (wg SDF z 04.2014)

Kod siedliska	Nazwa siedliska	Pokrycie [ha] wg SDF	Ocena ogólna wg SDF	Adres leśny (% powierzchni wydzielenia zajmowany przez siedlisko)	Pow. [ha]
91P0	Wyżynny bór jodłowy <i>Abietetum polonicum</i>	9,4	B	Obr. 1: 357b (100%), 357c (100%), 357d (100%)	2,53

Tabela 31. Powierzchniowa tabela klas wieku wg leśnych siedlisk przyrodniczych stanowiących przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 OZW Jodłowice PLH020106 wg stanu na 1 stycznia 2015 r. [ha] i na koniec obowiązywania planu [ha]

Kod siedliska	Gr. nieleśne	Gr. leśne niezalesione	Gr. związane z gosp. leśną	D-stany			KO, KDO	Razem
				<40 lat	40-100 lat	>100 lat		
Stan na 1 stycznia 2015 r.								
91P0	-	-	-	-	0,77	1,66	-	2,43
Stan koniec obowiązującego planu								
91P0	-	-	-	-	-	2,43	-	2,43

IV.3.2. OBSZARY SPECJALNEJ OCHRONY

IV.3.2.1. OSO ŁĘGI ODRZAŃSKIE PLB020008

Typ ostoi: A (obszar specjalnej ochrony ptaków powołany rozporządzeniem Ministra Środowiska)

Powierzchnia obszaru: 17999,42 ha

Suma powierzchni wydziełów literowanych zaliczonych do obszaru Natura 2000 zgodnie z przyjętą metodyką: 9,13 ha gruntów leśnych.

Uwaga! Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 21 maja 2014 r. (Dz. Urz. Dolno. z dnia 21 maja 2014 r. poz. 2446) ustanowiono plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 OZW Łęgi Odrzańskie PLB020008. Plan zadań ochronnych obejmuje identyfikację istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony gatunków ptaków będących przedmiotami ochrony i ich siedlisk; cele działań ochronnych, oraz działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania. Zestawienie powyższych elementów w odniesieniu do gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie zawiera tabela pt. *Działania ochronne dla obszaru Natura 2000 OSO Łęgi Odrzańskie PLB020008 na gruntach Nadleśnictwa Oborniki Śląskie*. Zestawienia przedmiotów ochrony obszaru sporządzono na podstawie SDF z kwietnia 2014 r. (źródło: serwis <http://natura2000.gdos.gov.pl/>, data dostępu: 17.06.2014) oraz planu zadań ochronnych.

Granice obszaru OSO Łęgi Odrzańskie PLH020008 były weryfikowane i będą miały skorygowany przebieg po przejściu przez obowiązującą procedurę zmiany granic i zatwierdzeniu tych zmian przez Komisję Europejską.

Charakterystyka obszaru

Obszar stanowi fragment doliny Odry o długości 101 km, od Brzegu Dolnego do Głogowa, w przybliżeniu od 290 km do 385 km, w granicach dawnej terasy zalewowej rzeki. Obejmuje też ujście Baryczy. Granica obszaru poprowadzona jest zgodnie z zasięgiem aktualnego terenu zalewowego wraz z planowanymi polderami. Obejmuje siedliska nadrzeczne zachowane w międzywalu oraz najlepiej wykształcone lasy, łąki i torfowiska niskie poza jego obrębem. Duża część terenu jest

regularnie zalewana. Obszar porośnięty jest lasami, głównie łęgami jesionowymi i wiązowymi, rozwijającymi się na glebach aluwialnych. Przeważają dobrze zachowane płaty siedlisk, częste są starodrzewia ponad 100-letnie, z licznymi drzewami pomnikowymi. Liczne, pozostałe po dawnym korycie Odry starorzecza, są w różnych fazach zarastania. Można tu obserwować kolejne stadia sukcesyjne zbiorowisk związanych z dynamicznym układem doliny rzecznej, w tym także zbiorowisk szuwarowych, związanych ze starorzeczami. W dolinie znajdują się też duże kompleksy wilgotnych łąk.

Ostoja ptasia o randze europejskiej E53. Występuje tu co najmniej 35 łęgowych gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Rady 79/409/EWG, 11 gatunków z *Polskiej Czerwonej Księgi* (PCK). Gnieździ się tu około 100 gatunków ptaków. W okresie łęgowym obszar zasiedla kania czarna (PCK) - około 4% populacji krajowej (C6), muchołówka białoszyja - 2,5%-4% populacji krajowej (C6), dzięcioł średni - około 3% populacji krajowej (C6), kania ruda (PCK) - 1,5%-2% populacji krajowej (C6), dzięcioł zielonosiwy - 1%-2% populacji krajowej, czapla siwa - 1,8% populacji krajowej (C3), świerszczak - ponad 1% populacji krajowej (C3) oraz trzmiełojad i srokosz – około 1% populacji krajowej (C6, C3); stosunkowo licznie (C7) występuje żuraw (źródło: *Standardowy Formularz Danych obszaru z 04.2014*).

Tabela 32. Wykaz gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie leżących w całości w zasięgu granic OSO Łęgi Odrzańskie PLB020008 (granica ostoi wg rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. Dz.U. 2011 nr 25 poz. 133 z późn. zm.)

Nazwa obrębu	Adres leśny	Powierzchnia [ha]*		
		leśna	nieleśna	razem
Bagno	305 n-o	9,13	-	9,13
Ogółem		9,13	-	9,13

*powierzchnia wydzielań literowanych

Tabela 33. Gatunki objęte art. 4 Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa oraz wymienione w załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory występujące w zasięgu OSO Łęgi Odrzańskie PLB020008 (źródło: SDF z 04.2014 oraz dokumentacja planu zadań ochronnych)

Kod gatunku	Nazwa gatunku	Wielkość* populacji wg SDF	Ocena ogólna wg SDF	Uwagi dotyczące występowania wg PZO
				Adres leśny
A028	Czapla siwa <i>Ardea cinerea</i>	rozrodcza: 200-250 i	C	Gatunek łęgowy w starych lasach liściastych nad brzegami Odry i Baryczy, żerowiska przede wszystkim na starorzeczach i nad brzegami rzek. Aktualnie funkcjonują dwie kolonie łęgowe: w lesie nadodrzańskim naprzeciwko Malczyc oraz w lesie nad Baryczą na południowy wschód od Wyszanowa. Nie stwierdzono na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.

Kod gatunku	Nazwa gatunku	Wielkość* populacji wg SDF	Ocena ogólna wg SDF	Uwagi dotyczące występowania wg PZO
				Adres leśny
A038	Łabędź krzykliwy <i>Cygnus cygnus</i>	rozrodcza: 9-10 i	C	Zasiedla starorzecza Odry i Baryczy.
A055	Cyranka <i>Anas querquedula</i>	rozrodcza: 20-25 i	C	Gatunek lęgowy na zalewanych łąkach i turzycowiskach, często przy starorzeczach. Gatunek stwierdzany prawie wyłącznie w północnej połowie OSO, poniżej Ścinawy.
				Nie stwierdzono na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.
A070	Nurogęś <i>Mergus merganser</i>	rozrodcza: 15-20 i	C	Koryta rzek i starorzecza z urwistymi i zalesionymi brzegami. Gatunek stwierdzany głównie w pobliżu zalesionych odcinków brzegów Odry oraz nad Baryczą.
A073	Kania czarna <i>Milvus migrans</i>	rozrodcza: 3-5 i	B	Gniazduje w starych lasach nadrzecznych, zwykle w pobliżu lub na samej krawędzi lasu. Żeruje na terenach otwartych - rzeki, starorzecza, łąki, pola. Aktualnie zachowały się 3 stanowiska lęgowe w lasach nadodrzańskich między Rzeczą a Ścinawą oraz 1 stanowisko w pobliżu kolonii czapli pod Wyszanowem i 1 efemeryczne stanowisko nad Odrą koło Słupa.
				Nie stwierdzono na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.
A074	Kania ruda <i>Milvus milvus</i>	rozrodcza: 8-9 i	B	Gniazduje w starych lasach nadrzecznych, żeruje na terenach otwartych - łąki, pola, zbiorniki wodne. Stanowiska lęgowe rozmieszczone dość równomiernie w lasach i większych zadrzewieniach wzdłuż Odry, na odcinku poniżej Rzeczy. Nie stwierdzono na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.
				Nie stwierdzono na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.
A075	Bielik <i>Haliaeetus albicilla</i>	rozrodcza: 6-8 i, osiadła: 20 i	C	Gatunek lęgowy w starych lasach i zadrzewieniach wzdłuż Odry i Baryczy oraz w starym olsie w rezerwacie „Zabór”. Tereny łowieckie obejmują przede wszystkim koryta rzek (zwłaszcza koryta Odry), starorzecza i łąki.
				Nie stwierdzono na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.
A229	Zimorodek <i>Alcedo atthis</i>	rozrodcza: 25-30 i	C	Odcinki Odry, jej starorzeczy i dopływów, o zalesionych, urwistych brzegach.
A234	Dzięcioł zielonosiwy <i>Picus canus</i>	osiadła: 50-60 i	C	Starsze lasy liściaste, najchętniej grądy i łęgi, czasami także niewielkie laski i zadrzewienia. Przeważająca większość par gnieździ się w lasach nadodrzańskich powyżej Ścinawy.
A238	Dzięcioł średni <i>Dendrocopos medius</i>	osiadła: 300-400 i	B	Starsze lasy liściaste, najchętniej grądy i łęgi z dużym udziałem dębu, także małe kępy lasów i zadrzewień, w szczególności dębowych. Gatunek rozmieszczony dość równomiernie w lasach na terenie OSO, najliczniej między Rzeczą a Ścinawą.
A321	Muchołówka białoszyja <i>Ficedula albicollis</i>	rozrodcza: 150-200 i	C	Większe fragmenty starych lasów liściastych typu łągów, grądów i olsów. Prawie cała populacja lęgowa skupiona jest w lasach nadodrzańskich między Rzeczą a Ścinawą.

* Kategorie liczebności (kategoria): P = obecne lub Jednostka: i = osobniki pojedyncze, p = pary, males = osobniki męskie

Tabela 34. Zadania ochronne dla obszaru Natura 2000 OSO Łęgi Odrzańskie PLB020008 na gruntach Nadleśnictwa Oborniki Śląskie na podstawie Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 21 maja 2014 r. (Dz. Urz. Dolno. z dnia 21 maja 2014 r. poz. 2446)

Lp.	Przedmiot ochrony	Ogólna charakterystyka (lokalizacja (obręb, oddz., wydzielenie)	Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Cele działań ochronnych	Działania ochronne wraz z obszarem wdrażania (adresy leśne) i podmiotem odpowiedzialnym	
					Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP/przewidywane metody i okresy realizacji	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych/przewidywane metody i okresy realizacji
1	A073 Kania czarna <i>Milvus migrans</i> A074 Kania ruda <i>Milvus milvus</i> A075 Bielik <i>Haliaeetus albicilla</i>	W granicach obszaru Natura 2000.	<u>Zagrożenia istniejące:</u> Spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych. Usuwanie trawy pod grunty orne lub koszenie/ ścinanie trawy. Inne zmiany ekosystemu. Sporty i różne formy czynnego wypoczynku i rekreacji, uprawiane w plenerze. <u>Zagrożenia potencjalne:</u> Inne zmiany ekosystemu. Produkcja energii wiatrowej. Napowietrzne linie elektryczne i telefoniczne.	Utrzymanie populacji gatunku na poziomie stanu obecnego lub wzrost liczebności. Poprawa stanu siedlisk gatunku lub zachowanie siedlisk w nie pogorszonym stanie (co najmniej U1).	Nie planowanie cięć rębnych w skrajnym 30 metrowym pasie drzewostanu przylegającym lub położonym najbliższej rzeki Odry. W drzewostanach zlokalizowanych w odległości do 100 m od Odry jej dopływów i starorzeczy zwiększanie udziału topoli czarnej i topoli białej. Podmiot odpowiedzialny: Nadleśnictwa: Głogów, Góra Śląska, Legnica, Lubin, Miękinia, Oborniki Śląskie, Wołów.	Brak.

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Przedmiot ochrony	Ogólna charakterystyka (lokalizacja (obręb, oddz., wydzielenie)	Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Cele działań ochronnych	Działania ochronne wraz z obszarem wdrażania (adresy leśne) i podmiotem odpowiedzialnym	
					Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP/przewidywane metody i okresy realizacji	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych/przewidywane metody i okresy realizacji
2	A234 Dzięcioł zielonosiwy <i>Picus canus</i> A238 Dzięcioł średni <i>Dendrocopos medius</i> A321 Muchotłówka białoszyja <i>Ficedula albicollis</i>	W granicach obszaru Natura 2000.	<p><u>Zagrożenia istniejące:</u> Spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych. Inne zmiany ekosystemu. Obce gatunki inwazyjne. Sporty i różne formy czynnego wypoczynku i rekreacji, uprawiane w plenerze.</p> <p><u>Zagrożenia potencjalne:</u> Spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych. Inne zmiany ekosystemu.</p>	<p>Utrzymanie populacji gatunku na poziomie stanu obecnego lub wzrost liczebności. Zachowanie siedlisk w niepogorszonym stanie.</p>	<p>W miarę wydzielenia się zwiększać ilość martwego drewna stojącego i leżącego poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nie usuwanie wywrotów i złomów; - pozostawianie martwych i zamierających drzew stojących oraz nie usuwanie drzew dziuplastych i próchniejących; - we fragmentach pozostawiać do naturalnego rozpadu nieuporządkowane pozostałości pozrębowe (niezagrożające trwałości lasu), z wyłączeniem sytuacji stwarzających zagrożenie zdrowia, życia lub mienia ludzkiego oraz w przypadku usuwania posuszu czynnego w ramach wykonywania cięć sanitarnych, w sytuacjach zagrażających trwałości lasu. <p>Podmiot odpowiedzialny: Nadleśnictwa: Głogów, Góra Śląska, Legnica, Lubin, Miękinia, Oborniki Śląskie, Wołów.</p>	Brak.

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Przedmiot ochrony	Ogólna charakterystyka (lokalizacja (obręb, oddz., wydzielenie)	Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla właściwego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Cele działań ochronnych	Działania ochronne wraz z obszarem wdrażania (adresy leśne) i podmiotem odpowiedzialnym	
					Działania w ramach gospodarki leśnej finansowane ze środków własnych PGL LP/przewidywane metody i okresy realizacji	Działania – wskazania ochronne realizowane poza gospodarką leśną ze środków zewnętrznych/przewidywane metody i okresy realizacji
3	A070 Nurogęś <i>Mergus merganser</i>	W granicach obszaru Natura 2000.	<p><u>Zagrożenia istniejące:</u> Spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych. Inne zmiany ekosystemu. Sporty i różne formy czynnego wypoczynku i rekreacji, uprawiane w plenerze.</p> <p><u>Zagrożenia potencjalne:</u> Spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych. Produkcja energii wiatrowej. Napowietrzne linie elektryczne i telefoniczne. Inne zmiany ekosystemu.</p>	<p>Utrzymanie populacji gatunku na poziomie stanu obecnego lub wzrost liczebności. Zachowanie siedlisk w niepogorszonej formie.</p>	<p>Nie planowanie cięć rębnych w skrajnym 30 metrowym pasie drzewostanu przylegającym lub położonym najbliżej rzeki Odry. Podmiot odpowiedzialny: Nadleśnictwa: Głogów, Góra Śląska, Legnica, Lubin, Miękinia, Oborniki Śląskie, Wołów.</p>	Brak.

Tabela 35. Planowane wskazania gospodarcze na siedliskach gatunków ptaków stanowiących przedmioty ochrony OSO Łęgi Odrzańskie PLB020008

Lp.	Nazwa gatunku ptaka oraz symbol znaczenia obszaru	Wskaźniki ²⁾ zachowania stanu ochrony przedmiotu ochrony	Rodzaje planowanych czynności gospodarczych ³⁾ i ich przewidywany wpływ ¹⁾ na zachowanie stanu ochrony przedmiotów ochrony						Ogólne uwagi o siedliskach gatunków ptaków i ich stanie ochrony oraz uwagi szczegółowe w sprawie oddziaływania negatywnego	Działania ograniczające negatywne oddziaływanie ustaleń pul w urządzanym obiekcie
			odnowienia	pielęgnacje	pielęgnacje młodszych drzewostanów	trzebieże późne	rębnie złożone	rębnie zupełne		
OSO Łęgi Odrzańskie PLB020008										
1	Czapla siwa <i>Ardea cinerea</i> kod: A028	1	brak	brak	brak	brak	brak	brak	Wskazane gatunki nie występują na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie. Zapisy projektu pul pozostają neutralne w stosunku do tych gatunków i ich siedlisk.	brak
	Łabędź krzykliwy <i>Cygnus cygnus</i> kod: A038	2	brak	brak	brak	brak	brak	brak		
	Cyranka <i>Anas querquedula</i> kod: A055 ocena ogólna: C (wg SDF)	3	brak	brak	brak	brak	brak	brak		
2	Kania czarna <i>Milvus migrans</i> kod: A073	1	brak	brak	brak	brak	brak	brak	W pzo zadania ochronne z pzo z zakresu gospodarki leśnej! Na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie brak jest w zasięgu granic ostoi miejsc gniazdowania wskazanych gatunków. Wszystkie wydzielania leśne w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie, wchodzące w zasięg granic ostoi zostały pozostawione bez wskazań gospodarczych. W tej sytuacji zapisy projektu pul w odniesieniu do wskazanych gatunków i ich siedlisk ocenia się jako neutralne.	brak
	Kania ruda <i>Milvus milvus</i> kod: A074	2	brak	brak	brak	brak	brak	brak		
	Dzięcioł średni <i>Dendrocopos medius</i> kod: A238 ocena ogólna: B (wg SDF) Bielik <i>Haliaeetus albicilla</i>	3	brak	brak	brak	brak	brak	brak		

Lp.	Nazwa gatunku ptaka oraz symbol znaczenia obszaru	Wskaźniki ²⁾ zachowania stanu ochrony przedmiotu ochrony	Rodzaje planowanych czynności gospodarczych ³⁾ i ich przewidywany wpływ ¹⁾ na zachowanie stanu ochrony przedmiotów ochrony						Ogólne uwagi o siedliskach gatunków ptaków i ich stanie ochrony oraz uwagi szczegółowe w sprawie oddziaływania negatywnego	Działania ograniczające negatywne oddziaływanie ustaleń pul w urządzanym obiekcie
			odnowienia	pielęgnacje	pielęgnacje młodszych drzewostanów	trzebieże późne	rębnie złożone	rębnie zupełne		
	kod: A075 Dzięcioł zielonosiwy <i>Picus canus</i> kod: A234 Mucholówka białoszyja <i>Ficedula albicollis</i> kod: A321 Nurogęś <i>Mergus merganser</i> kod: A070 ocena ogólna: C (wg SDF)									
3	Zimorodek <i>Alcedo atthis</i> kod: A229 ocena ogólna: C (wg SDF)	1	brak	brak	brak	brak	brak	brak	Wszystkie wydzielenia leśne w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie, wchodzące w zasięg granic ostoi zostały pozostawione bez wskazań gospodarczych. W tej sytuacji zapisy projektu pul w odniesieniu do wskazanego gatunku i jego siedlisk ocenia się jako neutralne.	brak
		2	brak	brak	brak	brak	brak	brak		
		3	brak	brak	brak	brak	brak	brak		

¹⁾ Symbole wpływu planowanych czynności gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony oraz symbole dotyczące okresu tego oddziaływania: + (plus) – wpływ dodatni, pozytywny; 0 (zero) – wpływ obojętny; - (minus) – wpływ ujemny, negatywny; brak – gdy brak danej czynności w projekcie planu; 1. oddziaływanie krótkoterminowe, 2. oddziaływanie średnioterminowe, 3. oddziaływanie długoterminowe. ²⁾ Wskaźniki zachowania stanu: Kryterium 1: Liczebność populacji gatunku wskazuje na to, że sam utrzyma się w długim okresie jako żywotny składnik swoich siedlisk przyrodniczych: liczebność populacji zwiększa się (+), pozostaje bez zmian (0), zmniejsza się (-); Kryterium 2: Naturalny zasięg występowania gatunku nie zmniejsza się: zwiększa się (+), pozostaje bez zmian (0), zmniejsza się (-); Kryterium 3: Powierzchnia siedlisk odpowiednich dla rozwoju gatunku nie zmniejsza się: zwiększa się (+), pozostaje bez zmian (0), zmniejsza się (-). ³⁾ Zadania gospodarcze sformułowane na poziomie ogólnym (nieadresowane do wydzieleni drzewostanowych) nie kwalifikują się do ujęcia w formie macierzy, stąd omówienie ich przewidywanego wpływu możliwe tylko w formie tekstowej pod tabelą.

IV.4. POMNIKI PRZYRODY

Według ustawy o ochronie przyrody (tekst jednolity - Dz.U. 2013 poz. 627 z późn. zm.) pomnikami przyrody są *pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie* (art. 40 ust.1). Na terenach niezabudowanych, jeżeli nie stanowi to zagrożenia dla ludzi lub mienia, drzewa stanowiące pomniki przyrody podlegają ochronie aż do ich samoistnego, całkowitego rozpadu (art. 40 ust. 2).

IV.4.1. ISTNIEJĄCE POMNIKI PRZYRODY

Wykaz istniejących pomników przyrody sporządzono na podstawie danych uzyskanych z Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu oraz programów ochrony środowiska gmin w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa. Łącznie na gruntach w zarządzie nadleśnictwa zlokalizowano 8 pomników przyrody, zaś poza nimi 152.

Uwaga! Na podstawie danych pozyskanych z Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska (akty prawne ustanawiające pomniki przyrody oraz rejestr pomników przyrody) ustalono, że oznaczony jako pomnik przyrody „Głaz Romera”, znajdujący się przy północnej granicy rezerwatu przyrody „Jodłowice” formalnie nie jest pomnikiem przyrody. Zgodnie z Decyzją Nr 91/64 Wojewódzkiej Rady Narodowej we Wrocławiu z dnia 10 kwietnia 1964 r. jest nim znacznie mniejszy bezimienny głaz położony przy drodze leśnej z Bukowic do Jodłowic na terenie leśnictwa Radech.

Tabela 36. Wykaz pomników przyrody na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie (wg rejestru pomników przyrody RDOŚ Wrocław z dnia 4.03.2014)

Lp.	Akt prawny	Położenie		Opis obiektu			Zakazy obowiązujące na terenach objętych ochroną (wg aktu prawnego)
		Obręb, leśnictwo, wydz.	Gmina, obr. ew., dz. ewid.	Gatunek	Obw. [cm]	Wys. [m]	
1	Decyzja Nr 91/64 z dnia 10 kwietnia 1964 r. (Dz. Urz. Woj. Rady Narodowej we Wrocławiu Nr 3 z 20.05.1964 r.)	Bagno Radech 317 g	Brzeg Dolny Bukowice 223/317 (błędnie podana działka ewidencyjna w rejestrze RDOŚ - 276) Przy drodze leśnej z Bukowic do Jodłowic.	Głaz narzutowy	210 x 190 x 90 cm		Zabronione jest: 1. Przenoszenie, niszczenie i uszkodzanie, 2. Rycie znaków i napisów, 3. Umieszczanie tablic i napisów, 4. Zanieczyszczanie otoczenia, 5. Wzniesienie ognia.
2	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Oborniki Śląskie Prusice 494 r	Prusice Chodlewko 67 Park.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	415	25	-
3	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Oborniki Śląskie Prusice 494 r	Prusice Chodlewko 67 Park.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	390	29	-
4	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Oborniki Śląskie Prusice 494 r	Prusice Chodlewko 67 Park.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	425	27	-

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Akt prawny	Położenie		Opis obiektu			Zakazy obowiązujące na terenach objętych ochroną (wg aktu prawnego)
		Obręb, leśnictwo, wydz.	Gmina, obr. ew., dz. ewid.	Gatunek	Obw. [cm]	Wys. [m]	
5	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Oborniki Śląskie Prusice 494 r	Prusice Chodlewko 67 Park.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	610	27	-
6	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Oborniki Śląskie Trzebnica 500 f	Trzebnica Trzebnica 45 W Lesie Bukowym, przy kapliczce i drodze prowadzącej do Kościoła Leśnego.	Buk zwyczajny <i>Fagus sylvatica</i> U podstawy pnia naloty korzeniowe, rozgałęzia się na wysokości 15 m, silna duża korona, nieliczne suche gałęzie.	402	34	Wymienione drzewa podlegają szczególnej ochronie prawnej polegającej na zakazie: 1. Wycinania, niszczenia, uszkodzenia, 2. Zrywania lub pozyskiwania pączków, kwiatów, owoców, liści, pędów i innych elementów oraz ich części, 3. Nacinania drzew, rycia napisów lub znaków, 4. Umieszczania na nich tablic oraz wszelkich innych znaków lub przedmiotów, niezwiązanych z ochroną przyrody, 5. Zmian stosunków wodnych mogących mieć wpływ na stan drzew, 6. W promieniu nie mniejszym niż 15 metrów licząc od pnia drzew i w zasięgu rzutu korony drzew: wznoszenia, budowy lub rozbudowy jakichkolwiek obiektów budowlanych, urządzeń lub instalacji, a także prowadzenia prac ziemnych; zanieczyszczania terenu lub wód; wysypywania, zakopywania i wylewania odpadów, 7. Wzniesienia ognia.
7	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Oborniki Śląskie Trzebnica 500 f	Trzebnica Trzebnica 45 W Lesie Bukowym, naprzeciw bramy wjazdowej do Kościoła Leśnego.	Modrzew europejski <i>Larix decidua</i> Pień zdrowy, lekko pochylony, korona zdrowa, znajdująca się ponad wierzchołkami rosnących w pobliżu buków.	262	38	

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Akt prawny	Położenie		Opis obiektu			Zakazy obowiązujące na terenach objętych ochroną (wg aktu prawnego)
		Obręb, leśnictwo, wydz.	Gmina, obr. ew., dz. ewid.	Gatunek	Obw. [cm]	Wys. [m]	
8	Decyzja Nr 25/64 z dnia 21 marca 1964 r. (Dz. Urz. Woj. Rady Narodowej we Wrocławiu Nr 3 z 20.05.1966 r.)	Oborniki Śląskie Trzebnica 515 f	Wisznia Mała Machnice 116 Drzewo rośnie w lesie pomiędzy miejscowością Wysoki Kościół a miejscowością Machnice, w lesie obok dawnego PGR.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	427	32	Zabronione jest: 1. Wycięcie, niszczenie lub uszkodzenie drzew, 2. Zrywanie pędów, owoców i liści, 3. Umieszczanie na drzewie napisów i znaków, 4. Wchodzenie na drzewo, 5. Wzniesienie ognia, zanieczyszczanie otoczenia.

Tabela 37. Wykaz pomników przyrody poza gruntami w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie (wg rejestru pomników przyrody RDOŚ Wrocław z dnia 4.03.2014)

Lp.	Akt prawny	Położenie	Gatunek	Zakazy obowiązujące na terenach objętych ochroną (wg aktu prawnego)
		Gmina, obr. ew., dz. ewid.		
1	Decyzja Nr 65/64 z dnia 1 kwietnia 1964 r.	Brzeg Dolny Bukowice 15/2 Bukowice, po prawej stronie drogi, 200 m od ostatniej zabudowy wsi Bukowice, w kierunku Wołowa, na rozwidleniu drogi polnej do Godzięcina przy fabryce LINPAC PLASTICS PRODUCTION.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i> Drzewo całkowicie obumarte.	Zabronione jest: 1. Wycinanie, niszczenie lub uszkodzenie drzew, 2. Zrywanie pędów, owoców i liści, 3. Umieszczanie na drzewie tablic i napisów, 4. Nacinanie, rycie napisów i znaków, 5. Wchodzenie na drzewo, 6. Zanieczyszczanie otoczenia i wzniesienie ognia.
2	Decyzja Nr 66/64 z dnia 22 kwietnia 1964 r.	Brzeg Dolny Bukowice 75 Bukowice, na terenie byłego cmentarza ewangelickiego, w odległości 20 m od głównej drogi przez wieś.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Akt prawny	Położenie	Gatunek	Zakazy obowiązujące na terenach objętych ochroną (wg aktu prawnego)
		Gmina, obr. ew., dz. ewid.		
3	Decyzja Nr 70/64 z dnia 2 kwietnia 1964 r.	Brzeg Dolny Godzięcin 203/1 Godzięcin, w parku, w odległości 20 m od dawnego pałacu.	Lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i>	
4	Decyzja Nr 13/74 z dnia 19 kwietnia 1974 r.	Brzeg Dolny Brzeg Dolny 66/4 Brzeg Dolny, w parku XXV-lecia w pobliżu zbiornika wodnego Czarny Staw, około 150 m od budynku dawnej Zasadniczej Szkoły Chemicznej.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i> Odlamany pień drzewa.	
5	Decyzja Nr 12/74 z dnia 19 kwietnia 1974 r.	Brzeg Dolny Brzeg Dolny 66/4 Brzeg Dolny, w parku XXV-lecia, przy drodze prowadzącej ze szkoły do internatu Technikum Chemicznego.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	Zabronione jest: 1. Wycinanie, niszczenie lub uszkodzenie drzew, 2. Zrywanie pędów, owoców i liści, 3. Umieszczanie na drzewie tablic i napisów, 4. Nacinanie, rycie napisów i znaków, 5. Wchodzenie na drzewo, 6. Zanieczyszczanie otoczenia i wzniesienie ognia.
6	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Piotrkowice 1/4 Piotrkowice, park.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	-
7	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Piotrkowice 1/4 Piotrkowice, park.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	-
8	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Piotrkowice 1/4 Piotrkowice, park.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	-

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Akt prawny	Położenie	Gatunek	Zakazy obowiązujące na terenach objętych ochroną (wg aktu prawnego)
		Gmina, obr. ew., dz. ewid.		
9	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Piotrkowice 1/4 Piotrkowice, park.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	-
10	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Piotrkowice 1/4 Piotrkowice, park.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	-
11	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Piotrkowice 1/4 Piotrkowice, park.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	-
12	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Piotrkowice 1/4 Piotrkowice, park.	Klon polny <i>Acer campestre</i>	-
13	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Piotrkowice 1/4 Piotrkowice, park.	Lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i>	-
14	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Piotrkowice 1/4 Piotrkowice, park.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	-
15	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Piotrkowice 1/4 Piotrkowice, park.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	-
16	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Piotrkowice 1/4 Piotrkowice, park.	Cypryśnik błotny <i>Taxodium distichum</i>	-

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Akt prawny	Położenie	Gatunek	Zakazy obowiązujące na terenach objętych ochroną (wg aktu prawnego)
		Gmina, obr. ew., dz. ewid.		
17	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Piotrkowice 1/4 Piotrkowice, park.	Kasztanowiec zwyczajny <i>Aesculus hippocastanum</i>	-
18	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Budzicz 178/6 Park.	Platan klonolistny <i>Platanus x hispanica</i>	-
19	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Budzicz 178/6 Park.	Wiąz szypułkowy <i>Ulmus laevis</i>	-
20	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Budzicz 178/6 Park.	Buk zwyczajny odmiana czerwonolistna <i>Fagus sylvatica 'Atropunicea'</i>	-
21	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Budzicz 178/6 Park.	Buk zwyczajny odmiana czerwonolistna <i>Fagus sylvatica 'Atropunicea'</i> Drzewo zostało wycięte 15.10.1996 r. - do zniesienia ochrony.	-
22	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Budzicz 178/6 Park.	Buk zwyczajny odmiana czerwonolistna <i>Fagus sylvatica 'Atropunicea'</i> Drzewo zamarte 15.10.1996 r. - do zniesienia ochrony.	-
23	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Budzicz 178/6 Park.	Klon zwyczajny <i>Acer platanoides</i> Brak drzewa w terenie - do zniesienia ochrony.	-
24	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Skokowa 331/1 Między drogą a stawem.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	-

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Akt prawny	Położenie	Gatunek	Zakazy obowiązujące na terenach objętych ochroną (wg aktu prawnego)
		Gmina, obr. ew., dz. ewid.		
25	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Skokowa 331/1 Między drogą a stawem.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	-
26	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Skokowa 331/1 Między drogą a stawem.	Topola czarna <i>Populus nigra</i>	-
27	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Skokowa 333 Zadrzewienia na południe od stawu.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	-
28	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Skokowa 333 Zadrzewienia na południe od stawu.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	-
29	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Borów 67/4 Przy drodze.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	-
30	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Borów 165/1 Przy drodze.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	-
31	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Borów 165/1 Przy drodze.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	-
32	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Borów 165/1 Przy drodze.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	-

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Akt prawny	Położenie	Gatunek	Zakazy obowiązujące na terenach objętych ochroną (wg aktu prawnego)
		Gmina, obr. ew., dz. ewid.		
33	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Jagoszyce 136 Park komunalny.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	-
34	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Jagoszyce 136 Park komunalny.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	-
35	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Jagoszyce 136 Park komunalny.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	-
36	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Jagoszyce 136 Park komunalny.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	-
37	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Jagoszyce 136 Park komunalny.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	-
38	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Jagoszyce 136 Park komunalny.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	-
39	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Krościna Mała Zakład Doświadczalny Oceny Odmian w Krościnie Małej.	Lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i>	-
40	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Ligotka 133/5 We wsi koło przystanku.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	-

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Akt prawny	Położenie	Gatunek	Zakazy obowiązujące na terenach objętych ochroną (wg aktu prawnego)
		Gmina, obr. ew., dz. ewid.		
41	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Kopaszyn 89/1 Nad stawem.	Platan klonolistny <i>Platanus x hispanica</i>	-
42	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Kopaszyn 6 Przy drodze, działka prywatna.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	-
43	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Kosinowo 34/2 Przy drodze do Górkowic.	Grupa 50 drzew - Lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i>	-
44	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Kosinowo 5/4 Teren dawnego PGR.	Kasztanowiec zwyczajny <i>Aesculus hippocastanum</i>	-
45	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Kosinowo 5/4 Teren dawnego PGR.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	-
46	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Brzeźno 43/8 Park.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	-
47	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Brzeźno 43/8 Park.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	-
48	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Brzeźno 43/8 Park.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	-

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Akt prawny	Położenie	Gatunek	Zakazy obowiązujące na terenach objętych ochroną (wg aktu prawnego)
		Gmina, obr. ew., dz. ewid.		
49	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Brzeźno 43/8 Park.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	-
50	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Brzeźno 43/8 Park.	Lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i>	-
51	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Brzeźno 43/8 Park.	Jesion wyniosły <i>Fraxinus excelsior</i>	-
52	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Wilkowa Mała 165/4 Park podworski.	Buk zwyczajny odmiana czerwonołistna <i>Fagus sylvatica 'Purpurea'</i>	-
53	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Wilkowa Mała 165/4 Park podworski.	Buk zwyczajny odmiana czerwonołistna <i>Fagus sylvatica 'Purpurea'</i>	-
54	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Wilkowa Mała 165/4 Park podworski.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	-
55	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Wilkowa Wielka 60 Przy drodze do wsi Gola, przed lasem.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	-
56	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Wilkowa Wielka 60 Przy drodze do wsi Gola, przed lasem.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	-

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Akt prawny	Położenie	Gatunek	Zakazy obowiązujące na terenach objętych ochroną (wg aktu prawnego)
		Gmina, obr. ew., dz. ewid.		
57	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Wilkowa Wielka 87/40 Przy PGR.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	-
58	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Wilkowa Wielka 40/11 Przy skrzyżowaniu dróg, teren prywatny.	Żywotnik zachodni <i>Thuja occidentalis</i>	-
59	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Wilkowa Wielka 87/33 Przy stawie.	Jesion wyniosły <i>Fraxinus excelsior</i>	-
60	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Wilkowa Wielka 87/33 Przy stawie.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	-
61	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Wilkowa Wielka Przy drodze gruntowej.	Głąz narzutowy 300 x 300 x 200 cm	-
62	Uchwała Nr IX/83/95 Rady Gminy Prusice z dnia 10 marca 1995 r. w sprawie uznania drzew, krzewów i głązów narzutowych za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną	Prusice Pawłów Trzebnicki 449/1 Obok kościoła.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	-
63	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Trzebnica 21/19 W pobliżu restauracji Kasztelańska oraz dworca PKS.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	Wymienione drzewa podlegają szczególnej ochronie prawnej polegającej na zakazie: 1. Wycinania, niszczenia, uszkodzania, 2. Zrywania lub pozyskiwania pączków, kwiatów, owoców, liści, pędów i innych

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Akt prawny	Położenie	Gatunek	Zakazy obowiązujące na terenach objętych ochroną (wg aktu prawnego)
		Gmina, obr. ew., dz. ewid.		
64	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Trzebnica 2 Przed murami parku klasztornego, na skwerze im. Jana Pawła II.	Grupa 4 drzew - Platan klonolistny <i>Platanus acerifolia</i>	elementów oraz ich części, 3. Nacinania drzew, rycia napisów lub znaków, 4. Umieszczania na nich tablic oraz wszelkich innych znaków lub przedmiotów, niezwiązanych z ochroną przyrody, 5. Zmian stosunków wodnych mogących mieć wpływ na stan drzew, 6. W promieniu nie mniejszym niż 15 metrów licząc od pnia drzew i w zasięgu rzutu korony drzew: wznoszenia, budowy lub rozbudowy jakichkolwiek obiektów budowlanych, urządzeń lub instalacji, a także prowadzenia prac ziemnych; zanieczyszczania terenu lub wód; wysypywania, zakopywania i wylewania odpadów, 7. Wzniesienia ognia.
65	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Trzebnica 71/2 Park miejski, w pobliżu schodów prowadzących do fontanny przy ul. ks. Bochenka.	Grupa 3 drzew - Lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i>	
66	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Trzebnica 270 Ul. Witosy, w pobliżu domu towarowego „Centrum”.	Platan klonolistny <i>Platanus x hispanica</i>	
67	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Trzebnica 43 W pobliżu stacji kolejowej, obok schodów.	Klon jawor <i>Acer pseudoplatanus</i>	
68	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Trzebnica 38 W pobliżu stacji kolejowej.	Lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i>	
69	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Raszów 55/1 Na skraju parku, od strony boiska i linii wysokiego napięcia.	Dąb błotny <i>Quercus palustris</i>	
70	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Raszów 55/1 Za pałacem, przy drodze na boisko.	Żywotnik zachodni <i>Thuja occidentalis</i>	

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Akt prawny	Położenie	Gatunek	Zakazy obowiązujące na terenach objętych ochroną (wg aktu prawnego)
		Gmina, obr. ew., dz. ewid.		
71	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Raszów 56 Przy wjeździe do parku, niedaleko bramy.	Lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i>	
72	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Raszów 56 W parku, przed pałacem.	Lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i>	
73	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Raszów 56 W parku, przed pałacem.	Lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i>	
74	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Brochocin 44/1 Za stawem, w parku.	Grupa 3 drzew - Lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i>	
75	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Brochocin 44/1 Obok stawu.	Kasztanowiec zwyczajny <i>Aesculus hippocastanum</i>	
76	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Brochocin 44/1 Na łączce, przy stawie.	Sosna czarna <i>Pinus nigra</i>	
77	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Brochocin 44/1 Po drugiej stronie stawu.	Sosna wejmutka <i>Pinus strobus</i>	
78	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Brochocin 44/1 Obok stawu.	Grupa 6 drzew - Lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i>	

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Akt prawny	Położenie	Gatunek	Zakazy obowiązujące na terenach objętych ochroną (wg aktu prawnego)
		Gmina, obr. ew., dz. ewid.		
79	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Brochocin 44/1 Obok pałacu.	Klon jawor <i>Acer pseudoplatanus</i>	
80	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Brochocin 44/1 Pierwsze drzewo po prawej stronie przy drodze do pałacu.	Lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i>	
81	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Brochocin 44/1 Przed pałacem.	Sosna czarna <i>Pinus nigra</i>	
82	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Brochocin 44/1 Na lewo od drogi w kierunku stawu.	Magnolia pośrednia <i>Magnolia x soulangeana</i>	
83	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Jaszyce 141 Przy drodze z Księginic do Jaszyc.	Grupa 4 drzew - Platan klonolistny <i>Platanus x hispanica</i>	
84	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Jaszyce 141 Przy drodze gminnej, niedaleko przystanku autobusowego PKS.	Lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i>	
85	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Jaszyce 141 Przy drodze gminnej, obok prywatnej posesji, na końcu miejscowości, niedaleko boiska sportowego.	Iglicznia trójciemiowa <i>Gleditsia triacanthos</i>	

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Akt prawny	Położenie	Gatunek	Zakazy obowiązujące na terenach objętych ochroną (wg aktu prawnego)
		Gmina, obr. ew., dz. ewid.		
86	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Jaszyce 48/3 Usytuowany na prywatnej posesji (EKO-MAR).	Platan klonolistny <i>Platanus x hispanica</i>	
87	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Jaszyce 30 Na prywatnej posesji, w pobliżu ogrodzenia przylegającego do drogi asfaltowej prowadzącej do niedysiejszego składowiska odpadów.	Buk zwyczajny <i>Fagus sylvatica</i>	
88	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Cerekwica 271/4 Na obrzeżach parku wiejskiego, w pobliżu grupy zabytkowych cisów.	Miłorząb dwukłapowy <i>Ginkgo biloba</i>	
89	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Cerekwica 271/4 Na obrzeżach parku wiejskiego, w kierunku Trzebnicy.	Grupa 10 drzew - Cis pospolity <i>Taxus baccata</i>	
90	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Cerekwica 271/2 W drugiej części parku, przy boisku do piłki siatkowej, niedaleko kościoła.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	
91	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Cerekwica 271/2 W parku wiejskim, przy ścieżce, obok cisa o obwodzie 132 cm, na skraju wąwozu.	Platan klonolistny <i>Platanus x hispanica</i>	

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Akt prawny	Położenie	Gatunek	Zakazy obowiązujące na terenach objętych ochroną (wg aktu prawnego)
		Gmina, obr. ew., dz. ewid.		
92	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Cerekwica 271/2 W parku wiejskim, na zakręcie wąwozu.	Jesion wyniosły <i>Fraxinus excelsior</i>	
93	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Cerekwica 271/2 W parku wiejskim, przy ścieżce, na skarpie wąwozu.	Jesion wyniosły <i>Fraxinus excelsior</i>	
94	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Cerekwica 271/2 W parku wiejskim, w pobliżu boiska oraz rowu (wąwozu).	Klon jawor <i>Acer pseudoplatanus</i>	
95	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Cerekwica 271/2 W parku wiejskim, przy boisku do piłki nożnej, od strony zabudowań.	Grupa 3 drzew - Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	
96	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Cerekwica 271/2 W wąwozie, przy dawnym cieku wodnym, naprzeciw umieszczony jest granitowy słup graniczny, park wiejski.	Jesion wyniosły <i>Fraxinus excelsior</i>	
97	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Cerekwica 271/2 W parku wiejskim, przy boisku sportowym.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Akt prawny	Położenie	Gatunek	Zakazy obowiązujące na terenach objętych ochroną (wg aktu prawnego)
		Gmina, obr. ew., dz. ewid.		
98	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Cerekwica 271/2 W drugiej części parku wiejskiego, bliżej kościoła.	Jesion wyniosły <i>Fraxinus excelsior</i>	
99	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Cerekwica 271/2 W parku wiejskim, przy boisku do piłki siatkowej.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	
100	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Cerekwica 270/5 Obrzeża parku wiejskiego, na otwartej przestrzeni, obok zabudowań SKR.	Platan klonolistny <i>Platanus x hispanica</i>	
101	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Głuchów Górny 203/51 W parku wiejskim, 10 m od wąwozu.	Buk zwyczajny odmiana czerwonołistna <i>Fagus sylvatica 'Atropunicea'</i>	
102	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Głuchów Górny 203/51 W parku wiejskim, na skraju wąwozu.	Buk zwyczajny <i>Fagus sylvatica</i>	
103	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Głuchów Górny 203/51 W parku wiejskim.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	
104	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Głuchów Górny 203/51 W parku wiejskim, obok domu nr 131 (z tyłu).	Sosna wejmutka <i>Pinus strobus</i>	

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Akt prawny	Położenie	Gatunek	Zakazy obowiązujące na terenach objętych ochroną (wg aktu prawnego)
		Gmina, obr. ew., dz. ewid.		
105	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Głuchów Górny 203/51 Przy drodze do parku wiejskiego, niedaleko posesji nr 71, przy zarośniętym stawie.	Jesion wyniosły <i>Fraxinus excelsior</i>	
106	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Głuchów Górny 203/51 Przy ogrodzeniu w parku wiejskim, od strony wioski, w pobliżu magnolii.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	
107	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Głuchów Górny 203/51 W parku wiejskim, blisko posesji 131, przy ścieżce.	Lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i>	
108	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Głuchów Górny 203/51 W parku wiejskim, przy ścieżce.	Buk zwyczajny <i>Fagus sylvatica</i>	
109	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Głuchów Górny 203/51 W parku wiejskim (drzewo o obwodzie pnia 533 cm na prywatnej posesji).	Grupa 3 drzew - Platan klonolistny <i>Platanus x hispanica</i>	
110	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Głuchów Górny 203/51 Plac przy posesji nr 131.	Platan klonolistny <i>Platanus x hispanica</i>	

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Akt prawny	Położenie	Gatunek	Zakazy obowiązujące na terenach objętych ochroną (wg aktu prawnego)
		Gmina, obr. ew., dz. ewid.		
111	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Piersno 150 Przy drodze gruntowej prowadzącej do posesji nr 16, po przeciwnej stronie stary zarośnięty staw.	Lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i>	
112	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Boleścin 52/3 Przy drodze brukowanej.	Lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i>	
113	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Boleścin 69 Obok przystanku PKS.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	
114	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Skarszyn 143/17 W parku wiejskim, za świetlicą wiejską.	Lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i>	
115	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Skarszyn 143/17 W parku wiejskim, w pobliżu świetlicy.	Lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i>	
116	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Skarszyn 143/17 W parku wiejskim, w pobliżu świetlicy.	Lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i>	
117	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Skarszyn 143/17 W parku wiejskim, w pobliżu świetlicy.	Platan klonolistny <i>Platanus x hispanica</i>	

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Akt prawny	Położenie	Gatunek	Zakazy obowiązujące na terenach objętych ochroną (wg aktu prawnego)
		Gmina, obr. ew., dz. ewid.		
118	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Skarszyn 143/17 W parku wiejskim, przy świetlicy wiejskiej.	Miłorząb dwuklapowy <i>Ginkgo biloba</i>	
119	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Malczów 23/5 Przy drodze, w pobliżu stawu.	Kasztanowiec zwyczajny <i>Aesculus hippocastanum</i>	
120	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Malczów 2/6 Posesja pana Chmielewskiego, około 4 m od stawu.	Jesion wyniosły <i>Fraxinus excelsior</i>	
121	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Malczów 2/6 Posesja pana Chmielewskiego, nad stawem.	Buk zwyczajny odmiana czerwonołistna <i>Fagus sylvatica 'Atropunicea'</i>	
122	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Droszów 13/4 W parku wiejskim.	Lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i>	
123	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Droszów 13/4 W parku wiejskim.	Lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i>	
124	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Węgrzynów 106/2 Przy drodze gruntowej, w wąwozie (aleja dębowa).	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Akt prawny	Położenie	Gatunek	Zakazy obowiązujące na terenach objętych ochroną (wg aktu prawnego)
		Gmina, obr. ew., dz. ewid.		
125	Uchwała nr XI/85/95 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody	Trzebnica Węgrzynów 106/2 Przy drodze gruntowej, w wąwozie (aleja dębowa).	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	
126	Uchwała Nr V/XXXI/175/09 Rady Gminy Wisznia Mała z dnia 30 września 2009 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody na terenie gminy Wisznia Mała (Dz. Urz. Woj. Dolno. Nr 193 poz. 3393)	Wisznia Mała Wisznia Mała 73 Drzewo rośnie na terenie przylegającym do Szkoły Podstawowej w Wiszni Małej przy ul. Szkolnej (lokalizacja oznaczona na mapie stanowiącej załącznik do uchwały).	Platan klonolistny <i>Platanus x hispanica</i>	<p>W stosunku do ustanowionych pomników przyrody zakazuje się:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektu, 2. Wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym lub przeciwpowodziowym albo budową, odbudową, utrzymywaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych, 3. Uszkodzenia i zanieczyszczenia gleby, 4. Umieszczania tablic reklamowych.
127	Uchwała Nr V/XXXI/175/09 Rady Gminy Wisznia Mała z dnia 30 września 2009 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody na terenie gminy Wisznia Mała (Dz. Urz. Woj. Dolno. Nr 193 poz. 3393)	Wisznia Mała Wisznia Mała 73 Drzewo rośnie na terenie przylegającym do Szkoły Podstawowej w Wiszni Małej przy ul. Szkolnej (lokalizacja oznaczona na mapie stanowiącej załącznik do uchwały).	Platan klonolistny <i>Platanus x hispanica</i>	
128	Uchwała Nr V/XXXI/175/09 Rady Gminy Wisznia Mała z dnia 30 września 2009 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody na terenie gminy Wisznia Mała (Dz. Urz. Woj. Dolno. Nr 193 poz. 3393)	Wisznia Mała Wisznia Mała 73 Drzewo rośnie na terenie przylegającym do Szkoły Podstawowej w Wiszni Małej przy ul. Szkolnej (lokalizacja oznaczona na mapie stanowiącej załącznik do uchwały).	Platan klonolistny <i>Platanus x hispanica</i>	

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Akt prawny	Położenie	Gatunek	Zakazy obowiązujące na terenach objętych ochroną (wg aktu prawnego)
		Gmina, obr. ew., dz. ewid.		
129	Uchwała Nr V/XXXI/175/09 Rady Gminy Wisznia Mała z dnia 30 września 2009 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody na terenie gminy Wisznia Mała (Dz. Urz. Woj. Dolno. Nr 193 poz. 3393)	Wisznia Mała Wisznia Mała 73 Drzewo rośnie na terenie przylegającym do Szkoły Podstawowej w Wiszni Małej przy ul. Szkolnej (lokalizacja oznaczona na mapie stanowiącej załącznik do uchwały).	Buk zwyczajny odmiana czerwonołistna <i>Fagus sylvatica 'Atropunicea'</i>	
130	Uchwała Nr V/XXXI/175/09 Rady Gminy Wisznia Mała z dnia 30 września 2009 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody na terenie gminy Wisznia Mała (Dz. Urz. Woj. Dolno. Nr 193 poz. 3393)	Wisznia Mała Wisznia Mała 73 Drzewo rośnie na terenie przylegającym do Szkoły Podstawowej w Wiszni Małej przy ul. Szkolnej (lokalizacja oznaczona na mapie stanowiącej załącznik do uchwały).	Buk zwyczajny odmiana czerwonołistna <i>Fagus sylvatica 'Atropunicea'</i>	
131	Uchwała Nr V/XXXI/175/09 Rady Gminy Wisznia Mała z dnia 30 września 2009 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody na terenie gminy Wisznia Mała (Dz. Urz. Woj. Dolno. Nr 193 poz. 3393)	Wisznia Mała Malin 6 Drzewo rośnie na terenie parku podworskiego w Malinie (lokalizacja oznaczona na mapie stanowiącej załącznik do uchwały).	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	
132	Uchwała Nr V/XXXI/175/09 Rady Gminy Wisznia Mała z dnia 30 września 2009 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody na terenie gminy Wisznia Mała (Dz. Urz. Woj. Dolno. Nr 193 poz. 3393)	Wisznia Mała Szymanów 140/5 Drzewo rośnie na terenie przylegającym do świetlicy wiejskiej w Szymanowie (lokalizacja oznaczona na mapie stanowiącej załącznik do uchwały).	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Akt prawny	Położenie	Gatunek	Zakazy obowiązujące na terenach objętych ochroną (wg aktu prawnego)
		Gmina, obr. ew., dz. ewid.		
133	Uchwała Nr V/XXXI/175/09 Rady Gminy Wisznia Mała z dnia 30 września 2009 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody na terenie gminy Wisznia Mała (Dz. Urz. Woj. Dolno. Nr 193 poz. 3393)	Wisznia Mała Szymanów 140/5 Drzewo rośnie na terenie przylegającym do świetlicy wiejskiej w Szymanowie (lokalizacja oznaczona na mapie stanowiącej załącznik do uchwały).	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	
134	Uchwała Nr V/XXXI/175/09 Rady Gminy Wisznia Mała z dnia 30 września 2009 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody na terenie gminy Wisznia Mała (Dz. Urz. Woj. Dolno. Nr 193 poz. 3393)	Wisznia Mała Szymanów 140/5 Drzewo rośnie na terenie przylegającym do świetlicy wiejskiej w Szymanowie (lokalizacja oznaczona na mapie stanowiącej załącznik do uchwały).	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	
135	Uchwała Nr V/XXXI/175/09 Rady Gminy Wisznia Mała z dnia 30 września 2009 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody na terenie gminy Wisznia Mała (Dz. Urz. Woj. Dolno. Nr 193 poz. 3393)	Wisznia Mała Psary 199/6 Drzewo rośnie na terenie Parku w Psarach przy ul. Parkowej (lokalizacja oznaczona na mapie stanowiącej załącznik do uchwały).	Platan klonolistny <i>Platanus x hispanica</i>	
136	Uchwała Nr V/XXXI/175/09 Rady Gminy Wisznia Mała z dnia 30 września 2009 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody na terenie gminy Wisznia Mała (Dz. Urz. Woj. Dolno. Nr 193 poz. 3393)	Wisznia Mała Psary 199/6 Drzewo rośnie na terenie Parku w Psarach przy ul. Parkowej (lokalizacja oznaczona na mapie stanowiącej załącznik do uchwały).	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Akt prawny	Położenie	Gatunek	Zakazy obowiązujące na terenach objętych ochroną (wg aktu prawnego)
		Gmina, obr. ew., dz. ewid.		
137	Uchwała Nr V/XXXI/175/09 Rady Gminy Wisznia Mała z dnia 30 września 2009 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody na terenie gminy Wisznia Mała (Dz. Urz. Woj. Dolno. Nr 193 poz. 3393)	Wisznia Mała Psary 199/6 Drzewo rośnie na terenie Parku w Psarach przy ul. Parkowej (lokalizacja oznaczona na mapie stanowiącej załącznik do uchwały).	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	
138	Uchwała Nr LVI/399/2010 Rady Miejskiej w Wołowie z dnia 5 listopada 2010 r. (Dz. Urz. Woj. Dolno. Nr 228 poz. 3783)	Wołów Uskorz Mały 106 Na nieczynnym cmentarzu, obecnie terenie zieleni.	Morwa biała <i>Morus alba</i>	W stosunku do ustanowionych pomników przyrody zakazuje się: 1. Niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektów, 2. Uszkodzenia i zanieczyszczenia gleby, 3. Dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej, 4. Wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia użytkowanych gruntów rolnych, 5. Umieszczania tablic reklamowych.
139	Uchwała Nr XXXIV/275/93 Rady Gminy w Obornikach Śląskich z dnia 1 czerwca 1993 r. w sprawie uznania dwóch drzew rosnących na terenie gminy Oborniki Śląskie za pomniki przyrody	Oborniki Śląskie Kuraszków 266 Drzewo rośnie przy ul. Lipowej 22, w pasie drogi powiatowej nr 1330D.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	-
140	Uchwała Nr XXXIV/275/93 Rady Gminy w Obornikach Śląskich z dnia 1 czerwca 1993 r. w sprawie uznania dwóch drzew rosnących na terenie gminy Oborniki Śląskie za pomniki przyrody	Oborniki Śląskie Oborniki Śląskie 16 Drzewo rośnie w pasie drogi gminnej przy ul. Wolności.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	-

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Akt prawny	Położenie	Gatunek	Zakazy obowiązujące na terenach objętych ochroną (wg aktu prawnego)
		Gmina, obr. ew., dz. ewid.		
141	Orzeczenie Nr 14/53-54 z dnia 2 września 1954 r. (Dz. Urz. Woj. Rady Narodowej we Wrocławiu Nr 10 poz. 80)	Oborniki Śląskie Oborniki Śląskie 9 Drzewo rośnie w pasie drogi powiatowej nr 1348 D, naprzeciw posesji nr 42 przy ul. Wyszyńskiego.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i> „Cesarz”	-
142	Decyzja Nr 6/53 z dnia 16.02.1953 r.	Wrocław Wrocław - Rędzin (0060) 2 Las Lesicki, oddział 9 c.	Grupa 8 drzew - Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i> Drzewa w różnym stanie zdrowotnym w tym obumarłe, zasiedlone przez kozioroga.	-
143	Uchwała Nr XXV/2096/04 Rady Miejskiej Wrocławia z dnia 8 lipca 2004 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody (Dz. Urz. Woj. Dolno. Nr 160 poz. 2782)	Wrocław Wrocław - Rędzin (0060) 2 Las Rędziński, oddział 6c.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	<p>W stosunku do ustanowionych pomników przyrody zabrania się:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektów, 2. Wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym albo budową, odbudową, utrzymywaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych, 3. Dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce leśnej lub wodnej, 4. Uszkodzenia i zanieczyszczenia gleby, 5. Umieszczania tablic reklamowych.
144	Uchwała Nr XXV/2096/04 Rady Miejskiej Wrocławia z dnia 8 lipca 2004 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody (Dz. Urz. Woj. Dolno. Nr 160 poz. 2782)	Wrocław Wrocław - Rędzin (0060) 2 Las Rędziński, oddział 18f.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	
145	Uchwała Nr XXV/2096/04 Rady Miejskiej Wrocławia z dnia 8 lipca 2004 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody (Dz. Urz. Woj. Dolno. Nr 160 poz. 2782)	Wrocław Wrocław - Rędzin (0060) 2 Las Rędziński, oddział 21a.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	
146	Uchwała Nr XXV/2096/04 Rady Miejskiej Wrocławia z dnia 8 lipca 2004 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody (Dz. Urz. Woj. Dolno. Nr 160 poz. 2782)	Wrocław Wrocław - Osobowice (0055) 3 Las Osobowicki, oddział 24a.	Grab pospolity <i>Carpinus betulus</i>	
147	Uchwała Nr XXV/2096/04 Rady Miejskiej Wrocławia z dnia 8 lipca 2004 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody (Dz. Urz. Woj. Dolno. Nr 160 poz. 2782)	Wrocław Wrocław - Osobowice (0055) 3 Las Osobowicki, oddział 25a.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	
148	Uchwała Nr XXV/2096/04 Rady Miejskiej Wrocławia z dnia 8 lipca 2004 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody (Dz. Urz. Woj. Dolno. Nr 160 poz. 2782)	Wrocław Wrocław - Osobowice (0055) 3 Las Osobowicki, oddział 25c.	Jesion wyniosły <i>Fraxinus excelsior</i>	

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Akt prawny	Położenie	Gatunek	Zakazy obowiązujące na terenach objętych ochroną (wg aktu prawnego)
		Gmina, obr. ew., dz. ewid.		
149	Uchwała Nr XXV/2096/04 Rady Miejskiej Wrocławia z dnia 8 lipca 2004 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody (Dz. Urz. Woj. Dolno. Nr 160 poz. 2782)	Wrocław Wrocław - Osobowice (0055) 3 Las Osobowicki, oddział 27d.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	
150	Uchwała Nr X/199/03 Rady Miejskiej Wrocławia z dnia 12 czerwca 2003 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody (Dz. Urz. Woj. Dolno. Nr 117 poz. 2123)	Wrocław Wrocław - Osobowice (0055) 27 Przy Przedszkolu nr 7, ul. Osobowicka 132.	Cyprysik Lawsona <i>Chamaecyparis lawsoniana</i>	W stosunku do ustanowionych pomników przyrody zabrania się: 1. Niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektów, 2. Dokonywania zmian stosunków wodnych, jeśli służą innym celom niż ochrona przyrody, 3. Uszkodzenia, zanieczyszczenia gleby, 4. Wysypywania, zakopywania i wylewania odpadów i innych nieczystości, 5. Budowy budynków, budowli, obiektów małej architektury i tymczasowych obiektów budowlanych mogących mieć negatywny wpływ na obiekty chronione, 6. Zaśmiecania terenu wokół obiektów.
151	Uchwała Nr LV/1689/10 Rady Miejskiej Wrocławia z dnia 14 października 2010 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz. Urz. Woj. Dolno. Nr 210 poz. 3258)	Wrocław Wrocław - Osobowice (0055) 18/2 Na terenie Szkoły Podstawowej Nr 21 przy ul. Osobowickiej 127. Przy prawym narożu budynku od strony wejścia głównego.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i> „Mieszko”	W stosunku do ustanowionego pomnika przyrody zabrania się: 1. Niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektu, 2. Wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, 3. Dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody, 4. Uszkodzenia, zanieczyszczenia gleby, 5. Zmiany sposobu użytkowania ziemi, 6. Umieszczania tablic reklamowych.

Lp.	Akt prawny	Położenie	Gatunek	Zakazy obowiązujące na terenach objętych ochroną (wg aktu prawnego)
		Gmina, obr. ew., dz. ewid.		
152	Uchwała Nr XXIX/1004/08 Rady Miejskiej Wrocławia z dnia 30 grudnia 2008 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz. Urz. Woj. Dolno. Nr 13 poz.373 z dnia 2.02.2009 r.)	Wrocław Wrocław - Różanka (0061) 2/2 Na terenie Szkoły Podstawowej nr 50 przy ul. Obornickiej 28.	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i> „Nestor”	W stosunku do ustanowionego pomnika przyrody zabrania się: 1. Niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektu, 2. Wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu w promieniu rzutu korony plus 2 metry, 3. Dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody, 4. Uszkodzenia, zanieczyszczenia gleby, 5. Zmiany sposobu użytkowania ziemi, 6. Umieszczania tablic reklamowych.

IV.4.2. PROPONOWANE POMNIKI PRZYRODY

Na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie znajduje się wiele egzemplarzy drzew o parametrach drzew pomnikowych. W trakcie bieżącej taksacji wyszczególniono najbardziej wartościowe z nich i zaproponowano do objęcia ochroną.

Tabela 38. Wykaz drzew o wymiarach pomnikowych proponowanych do objęcia ochroną

Lp.	Gatunek	Położenie		Opis pomnika
		Leśnictwo, wydz.	Gmina, obr. ewid.	
1	Olsza czarna <i>Alnus glutinosa</i>	Osolin 22 l	Prusice Wilkowa Mała	wiek: 110 lat obwód: 80 cm, wysokość: 29 m
2	Olsza czarna <i>Alnus glutinosa</i>	Osolin 22 l	Prusice Wilkowa Mała	wiek: 110 lat obwód: 85 cm, wysokość: 29 m
3	Buk zwyczajny <i>Fagus sylvatica</i>	Osolin 556 k	Oborniki Śląskie Przeclawice	wiek: 170 lat obwód: 120 cm, wysokość: 35 m
4	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i> „Wiktor”	Radecz 290 b	Wołów Lipnica	wiek: 180 lat obwód: 140 cm, wysokość: 28 m
5	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	Radecz 293 j	Wołów Lipnica	wiek: 170 lat obwód: 120 cm, wysokość: 35 m
6	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	Radecz 328 g	Brzeg Dolny Radecz	wiek: 200 lat obwód: 130 cm, wysokość: 30 m
7	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	Zwierzyniec 118 a	Brzeg Dolny Godzięcin	wiek: 250 lat obwód: 250 cm, wysokość: 27 m
8	Grupa 2 drzew - Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	Pęgów 395 l	Oborniki Śląskie Wilczyn	wiek: 210 lat obwód: 40 cm, wysokość: 33 m
9	Grupa 3 drzew - Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	Pęgów 396 f	Oborniki Śląskie Wilczyn	wiek: 180 lat obwód: 110 cm, wysokość: 32 m
10	Grupa 2 drzew - Buk zwyczajny <i>Fagus sylvatica</i>	Pęgów 407 b	Oborniki Śląskie Wilczyn	wiek: 160 lat obwód: 120 cm, wysokość: 32 m
11	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	Trzebnica 496A f	Trzebnica Cerekwica	wiek: 150 lat obwód: 130 cm, wysokość: 28 m

IV.5. UŻYTKI EKOLOGICZNE

Dotychczas w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa nie ustanowiono tej formy ochrony przyrody. W opracowaniach dotyczących obszaru gmin w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Oborniki Śląskie znalazło się kilka propozycji objęcia ochroną w formie użytku ekologicznego obszarów cennych dla zachowania różnorodności biologicznej. Większość z nich znajduje się poza gruntami w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie.

IV.5.1. PROPONOWANE UŻYTKI EKOLOGICZNE

Proponowany użytek ekologiczny „Radeczyński Strumień” – w gminie Brzeg Dolny. Projektowany użytek ekologiczny o powierzchni około 20 ha - nizinne strugi płynące przez lasy na źródłiskach (*Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Brzeg*

Dolny, 2013). Obiekt położony 0,5 km na południowy wschód od Radecza, obejmuje oddziały 329 c-g, 330 b-d, f-h, j oraz 346 d, f w leśnictwie Radecz, obręb leśny Bagno. Wolorami tego użytku są malownicze, meandrujące strugi z obfitymi płatami porostnicy wielokształtnej *Marchantia polymorpha*, mozaika łągu jesionowo-olszowego i boru świerkowego z licznymi źródłiskami i zbiorowiskami mchów, w tym kilku gatunków torfowców *Sphagnum* spp. Stwierdzono tu występowanie m.in. kukułki plamistej *Dactylorhiza maculata* i żmii zygzakowatej *Vipera berus* (Bobrowicz i Konieczny 2001).

Proponowany użytek ekologiczny „Torfowce” – w gminie Brzeg Dolny. Projektowany użytek ekologiczny o powierzchni około 2 ha - podmokłe obniżenie terenu, o charakterze mszysto-trzcinowym, pośród borów sosnowych (*Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Brzeg Dolny*, 2013). Obiekt położony około 0,2 km na wschód od Radecza, jego fragment obejmuje oddział 313 b w leśnictwie Radecz, obręb leśny Bagno. Znajdują się tu zbiorowiska mchów, w tym kilku gatunków torfowców *Sphagnum* spp. oraz stanowisko żmii zygzakowatej *Vipera berus* (Bobrowicz i Konieczny 2001).

Proponowany użytek ekologiczny „Buławniki” – w gminie Brzeg Dolny. Projektowany użytek ekologiczny o powierzchni około 5 ha - kępa acydofilnej dąbrowy położona 1 km na południowy zachód od Godzięcina (*Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Brzeg Dolny*, 2013). Obejmuje oddział 306 i w leśnictwie Radecz, obręb leśny Bagno. Znajdują się tu stanowiska buławnika mieczolistnego *Cephalanthera longifolia* oraz listery jajowatej *Listera ovata* (Bobrowicz i Konieczny 2001).

Proponowany użytek ekologiczny „Lonicera” – w gminie Oborniki Śląskie. Fragment lasu położony przy szosie z Obornik Śląskich do Osoli. Występują tu m.in. wiciokrzew pomorski *Lonicera periclymenum*, podkolan biały *Platanthera bifolia*, listera jajowata *Listera ovata*, kruszczyk szerokolistny *Epipactis helleborine*, gnieźnik leśny *Neottia nidus-avis*. Położony w rejonie wsi Morzęcin Wielki, obejmuje fragmenty oddziałów 146, 148, 150, 158, 167 w leśnictwie Rościszawice, obręb leśny Oborniki Śląskie (*Program ochrony środowiska gminy Oborniki Śląskie*, 2007; *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Oborniki Śląskie*, 2012).

Proponowany użytek ekologiczny „Łęg” – w gminie Oborniki Śląskie. Położony na obszarze około 16 ha w rejonie wsi Borkowice, obejmuje oddziały 400 a-f w leśnictwie Pęgów, obręb leśny Oborniki Śląskie (*Program ochrony środowiska gminy Oborniki Śląskie*, 2007; *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Oborniki Śląskie*, 2012). Stwierdzono tu występowanie m.in. śnieżyczki przebiśnieg *Galanthus nivalis*, kaliny koralowej *Viburnum opulus*, kopytnika pospolitego *Asarum europaeum* i bluszczu pospolitego *Hedera helix*.

Proponowany użytek ekologiczny „Las Będkowski” – w gminie Wisznia Mała. Postuluje się objęcie ochroną terenu pomiędzy Machnicami i Będkowem. Obszar ochrony obejmowałby wzgórze pokryte naturalnym lasem z dobrze zachowanymi fitocenozaami buczyny niżowej i środkowoeuropejskiego grądu oraz w bezpośrednim sąsiedztwie ciek – także płaty łągu. Zbiorowiska tam rozwijające się warte są ochrony również ze względu na skupienie stanowisk takich gatunków jak: cis pospolity *Taxus baccata*, stanowisko jaskra kaszubskiego *Ranunculus cassubicus* i inne (*Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wisznia Mała*,

2008). Proponowany użytek ekologiczny obejmuje oddział 515 b w leśnictwie Trzebnica, obręb leśny Oborniki Śląskie.

Proponowany użytek ekologiczny „Kopytnik w Malinie” – w gminie Wisznia Mała. Postuluje się objęcie ochroną terenu położonego w obrzeżnych partiach kompleksu leśnego na wschód od wsi Malin. Do ochrony proponuje się dolinę strumienia wcinającego się w porośnięte grądem zbocza wzniesień. W runie łągu jesionowo-olszowego, bogatym w liczne gatunki siedlisk eutroficznych, występują duże populacje kopytnika pospolitego *Asarum europaeum* (*Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wisznia Mała*, 2008). Proponowany użytek ekologiczny obejmuje oddziały 548 c, d, g, j, 549 a-g, 550 b, d, g, h, 551 c-j w leśnictwie Trzebnica, obręb leśny Oborniki Śląskie.

Na terenie gminy Prusice występują zróżnicowane pod względem przyrodniczym typy środowisk, które tworzą naturalne elementy krajobrazu, będące pozostałością występujących niegdyś na danym terenie zbiorowisk, np. niewielkie bagna i torfowiska, zadrzewienia śródpolne, starorzecza, nasłonecznione wzniesienia, jak i środowiska powstałe na skutek działalności człowieka, takie jak stawy rybne, żwirownie czy piaskownie. Wiele z nich zostało zakwalifikowane do objęcia ochroną w postaci użytku ekologicznego. Na gruntach Nadleśnictwa Oborniki Śląskie zlokalizowano 3 z nich:

Proponowany użytek ekologiczny nr 09 – w gminie Prusice. Oczka wodne położone około 400 m na wschód od Kopaszyna (*Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Prusice*, 2011). Proponowany użytek ekologiczny obejmuje oddział 40 p w leśnictwie Osolin, obręb leśny Oborniki Śląskie.

Proponowany użytek ekologiczny nr 13 – w gminie Prusice. Zbiornik wodny położony około 500 m na południowy wschód od Wilkowej (*Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Prusice*, 2011). Proponowany użytek ekologiczny obejmuje oddział 55 c w leśnictwie Osolin, obręb leśny Oborniki Śląskie.

Proponowany użytek ekologiczny nr 43 – w gminie Prusice. Staw rybny na południe od Borowa (*Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Prusice*, 2011). Proponowany użytek ekologiczny obejmuje oddział 87 g, h w leśnictwie Cieplice, obręb leśny Bagno.

Pozostałe propozycje obejmują grunty poza zarządem Nadleśnictwa Oborniki Śląskie.

Proponowany użytek ekologiczny „Zagubione Oczko” – w gminie Brzeg Dolny. Projektowany użytek ekologiczny o powierzchni około 0,5 ha – śródpolne oczko wodne położone 1 km na północny wschód od Naborowa (*Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Brzeg Dolny*, 2013). Znajdują się tu godowiska rzekotki drzewnej *Hyla arborea* (Bobrowicz i Konieczny 2001). Obszar poza gruntami w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie.

Proponowany użytek ekologiczny „Murawy pod Żerkówkiem” – w gminie Brzeg Dolny. Projektowany użytek ekologiczny o powierzchni około 2 ha - murawy napiaskowe na krawędzi Wysoczyzny Rościśławskiej, położone 0,3 km na południe od Żerkówka. Przez obszar projektowanego użytku przebiega trasa obwodnicy Brzegu Dolnego (*Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Brzeg Dolny*, 2013). Występują tu stanowiska interesujących gatunków roślin – goździk kartuzek *Dianthus carthusianorum* i kocanki piaskowe *Helichrysum arenarium* oraz owadów prostoskrzydłych – łączyn brodawnik *Decticus verrucivorus*,

podłateczyn *Metrioptera bicolor* oraz siwoszek błękitny *Oedipoda caerulescens* (Bobrowicz i Konieczny 2001). Obszar poza gruntami w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie.

Proponowany użytek ekologiczny „Listera na Zakręcie” – w gminie Brzeg Dolny. Projektowany użytek ekologiczny o powierzchni około 0,5 ha - stare wyrobisko o wilgotnym podłożu, położone 0,3 km na północ od Żerkówka, przy łuku szosy (*Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Brzeg Dolny*, 2013). Występują tu stanowiska listery jajowatej *Listera ovata* i bluszczu pospolitego *Hedera helix* (Bobrowicz i Konieczny 2001). Obszar poza gruntami w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie.

Proponowany użytek ekologiczny „Storczykowa Łąka” – w gminie Brzeg Dolny. Projektowany użytek ekologiczny o powierzchni około 2 ha - podmokła łąka położona około 1 km na północ od Brzegu Dolnego (Osiedle Fabryczne) (*Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Brzeg Dolny*, 2013). Występują tu stanowiska rzadkich gatunków roślin – pierwiosnek lekarski *Primula veris*, kukułka szerokolistna *Dactylorhiza majalis*, wierzba rokita *Salix repens ssp. rosmarinifolia*, pełnik europejski *Trollius europaeus* oraz motyl – paż królowej *Papilio machaon* (Bobrowicz i Konieczny 2001). Obszar poza gruntami w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie.

Proponowany użytek ekologiczny „Słowicze Stawki” – w gminie Brzeg Dolny. Projektowany użytek ekologiczny o powierzchni około 1 ha - stawki z zadrzewieniami położone w krajobrazie rolniczym. Obiekt znajduje się 0,5 km na wschód od Godzięcina (*Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Brzeg Dolny*, 2013). Znajdują się tu godowiska rzekotki drzewnej *Hyla arborea* (Bobrowicz i Konieczny 2001). Obszar poza gruntami w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie.

Proponowany użytek ekologiczny „Wiatrakowa Góra” – w gminie Trzebnica. Położony przy północnym skraju wsi Kobylice, o powierzchni około 0,5 ha. Nasłonecznione wzgórze o ostrych stokach wyraźnie wyróżniające się w krajobrazie, porośnięte murawą napiaskową i zakrzaczeniami, pełniące funkcje lokalnego punktu widokowego (wysokość 139,2 m n.p.m.). Przedmiot ochrony: ciepłolubna, śródłądowa murawa napiaskowa *Koelerion glaucae* ze stanowiskami rzadkich roślin i bezkręgowców. Całe wzgórze wymaga pilnego odkrzaczenia (Bobrowicz i Konieczny 2004). Obszar poza gruntami w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie.

Proponowany użytek ekologiczny „Łęg w Taczowie” – w gminie Trzebnica. Położony wzdłuż zachodniego skraju wsi Taczów Mały o powierzchni 2,5 ha. Smuga lasu łęgowego o długości około 500 m i średniej szerokości około 5m, przylegająca od zachodu do naturalnej skarpy, natomiast od wschodu – do stawów i niewielkich enklaw łąkowych; od północy las ten przylega do szosy o nawierzchni asfaltowej, a od południa – do drogi gruntowej. Regenerujący łąg jesionowo-olszowy *Fraxino-Alnetum* z bujnym runem wczesnowiosennych geofitów, m.in. kokoryczą pustą *Corydalis cava* i złocią żółtą *Gagea lutea*. Konieczne pozostawienie łągu bez ingerencji człowieka, utrzymanie czystości cieku, powstrzymanie się od wszelkich prac melioracyjnych (Bobrowicz i Konieczny 2004). Obszar poza gruntami w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie.

Proponowany użytek ekologiczny „Wąwóz Lessowy pod Taczowem” – w gminie Trzebnica. Malowniczy wąwóz lessowy położony wzdłuż drogi gruntowej z Taczowa Małego do

Pierwoszowa, zaczynający się w południowej części wsi Taczów Mały przy mostku na rzece Ławie i biegnący na południe przez 800 metrów, do końca lasu. Wąwóz w znacznej części po brzegach porośnięty fragmentami lasów liściastych z dębem szypułkowym *Quercus robur*, brzozą brodawkowatą *Betula verrucosa*, klonem pospolitym *Acer platanoides*, w podszybie z szakłakiem pospolitym *Rhamnus catharticus*, głogiem jednoszyjkowym *Crataegus monogyna*, porzeczką czerwoną *Ribes spicatum*, tarniną *Prunus spinosa*, leszczyną *Corylus avellana*, różą dziką *Rosa canina*, w runie z dzwonkiem pokrzywolistnym *Campanula trachelium*, nerecznicą samczą *Dryopteris filix-mas*, rzepikiem pospolitym *Agrimonia eupatoria*, wilczomleczem sosnka *Euphorbia cyparissias*. Zalecane utrzymanie drogi gruntowej biegnącej dnem wąwozu w stanie obecnym poprzez pozostawienie ruchu pojazdów na dotychczasowym poziomie, pozostawienie nawierzchni drogi (Bobrowicz i Konieczny 2004). Obszar poza gruntami w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie.

Proponowany użytek ekologiczny „Karyncka Murawa” – w gminie Trzebnica. Położony przy wschodniej części wsi Boleścina, na północ od szosy asfaltowej z Boleścina do Krakowian. Nasłonecznione wzgórze o stromym stoku wyraźnie wyróżniające się w krajobrazie, porośnięte murawą napiaskową, z pojedynczymi krzewami. Siedlisko ciepłolubnej, śródłądowej murawy napiaskowej *Koelerion glaucae* ze stanowiskami rzadkich motyli. Wzgórze wymaga okresowego odkrzaczenia (Bobrowicz i Konieczny 2004). Obszar poza gruntami w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie.

Proponowany użytek ekologiczny „Kraśnikowa Skarpa” – w gminie Trzebnica. Położona 0,25 km na południowy zachód od skrzyżowania dróg asfaltowych między Piersnem, Skotnikami a Głuchowem Górnym, przy północnej krawędzi drogi. Nasłoneczniona przydrożna skarpa porośnięta murawą napiaskową *Koelerion glaucae* z dominacją goździka kartuzka *Dianthus carthusianorum*. Skarpa wymaga okresowego odkrzaczenia (Bobrowicz i Konieczny 2004). Obszar poza gruntami w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie.

Proponowany użytek ekologiczny „Goździkowa Górka” – w gminie Trzebnica. Położona 0,3 km na południowy zachód od zachodniego krańca wsi Gołuchów Górny i 0,2 km na południowy wschód od drogi gruntowej biegnącej od cmentarza w Głuchowie Górnym do Taczowa Małego. Nasłonecznione wzgórze wyraźnie wyróżniające się w krajobrazie, porośnięte murawą napiaskową *Koelerion glaucae*, zakrzaczeniami i starym sadem. Całe wzgórze wymaga pilnego odkrzaczenia (Bobrowicz i Konieczny 2004). Obszar poza gruntami w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie.

IV.6. ZESPOŁY PRZYRODNICZO-KRAJOBRAZOWE

Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody (tekst jednolity - Dz.U. 2013 poz. 627 z późn. zm.) na ochronę w formie zespołu przyrodniczo-krajobrazowego zasługują fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego wyróżniające się walorami widokowymi lub estetycznymi (art. 43). Dotychczas w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa nie ustanowiono tej formy ochrony przyrody. W opracowaniach dotyczących obszaru gmin w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Oborniki Śląskie zaproponowano dwa obszary do objęcia ochroną w formie zespołu przyrodniczo-krajobrazowego, obydwa zlokalizowane częściowo na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.

IV.6.1. PROPONOWANE ZESPOŁY PRZYRODNICZO-KRAJOBRAZOWE

Proponowany zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Wały Śląskie” – w gminie Brzeg Dolny. Cenny przyrodniczo i malowniczy widokowo teren o powierzchni około 100 ha w rejonie wsi Wały Śląskie. Obszar ten obfituje w stanowiska różnorodnych gatunków ryb i bogatą ornitofaunę (Bobrowicz i Konieczny 2001; *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Brzeg Dolny*, 2013). Fragment proponowanego zespołu przyrodniczo-krajobrazowego obejmuje oddziały 387 i 383 cx w leśnictwie Kraniec w obrębie leśnym Bagno.

Proponowany zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Buczyna Trzebnicka” – w gminie Trzebnica. Kompleks leśny o powierzchni około 60 ha przylegający od południowego wschodu do Trzebnicy, graniczący od północy z zabudowaniami miasta, od wschodu – z szosą asfaltową Trzebnica-Głuchów Górny, od południa – z sadami, a od zachodu z linią kolejową. Zwarty masyw leśny, w którym przeważają lasy bukowe – żyzna buczyna niżowa *Galio odorati-Fagetum* i kwaśna buczyna niżowa *Luzulo pilosae-Fagetum*; liczne przestoje wiekowych buków; pośród lasów znajdują się: neogotycki Kościółek Leśny, Grota Matki Boskiej z Lourdes, Kalwaria Trzebnicka. Stwierdzono tu występowanie buławnika czerwonego *Cephalanthera rubra*, bluszczu pospolitego *Hedera helix*, przytulii wonnej *Galium odoratum*, dzięcioła czarnego *Dryocopus martius*, dzięciołka *Dendrocopos minor*, siniaka *Columba oenas* oraz borowca wielkiego *Nyctalus noctula* (Bobrowicz i Konieczny, 2004). Proponowany zespół przyrodniczo-krajobrazowy obejmuje oddziały 498, 499 oraz 500 w leśnictwie Trzebnica, obręb leśny Oborniki Śląskie.

IV.7. OCHRONA GATUNKOWA ROŚLIN

Na podstawie danych pochodzących z inwentaryzacji florystycznych terenu gmin leżących w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa stwierdzono występowanie 53 gatunków roślin chronionych i/lub zagrożonych w skali regionu. Spośród nich 16 objętych jest ochroną ścisłą, 25 - częściową, 6 z nich wpisanych jest do *Polskiej Czerwonej Księgi Roślin*, 18 znajduje się na *Czerwonej Liście Roślin i Grzybów Polski*, a 40 zagrożonych jest w skali Dolnego Śląska. Najcenniejsze i najrzadsze gatunki związane są ze zbiorowiskami leśnymi. Szczególną ich koncentrację stwierdzono w trójkącie wyznaczonym przez miejscowości: Oborniki Śląskie, Wielką Lipę i Osolę. Rosną tu m.in. gnieźnik leśny *Neottia nidus-avis*, kruszczyk szerokolistny *Epipactis helleborine*, listera jajowata *Listera ovata* oraz podkolan biały *Platanthera bifolia*. Podobną koncentrację zauważyć można w dąbrowach i grądach koło Bukowic. Na uwagę zasługuje również stanowisko śnieżycy wiosennej *Leucoium vernum* położone na północ od Paniowic, w starym lesie podworskim o charakterze grądowym, pasmo lasu i podmokłych łąk nad Ławą przy północnej granicy kompleksu leśnego na wschód od Wiszni Małej, gdzie stwierdzono m.in. wawrzynek wilczyko *Daphne mezereum*. Godne uwagi są stosunkowo rozległe murawy i podmokłe łąki na południe od Malina i na wschód od Kryniczna, gdzie występuje m.in. zimowit jesienny *Colchicum autumnale*. Na szczególną ochronę zasługują również stanowiska kukułki szerokolistnej *Dactylorhiza majalis*, związanej z podmokłymi łąkami.



Fotografia. 5. Buławnik wielkokwiatowy *Cephalanthera damasonium* (z lewej) i gnieźnik leśny *Neottia nidus-avis* (z prawej) (fot. A. Wójcicka-Rosińska)



Fotografia. 6. Kotewka orzech wodny *Trapa natans* (fot. A. Wójcicka-Rosińska)

Tabela 39. Wykaz zagrożonych i chronionych gatunków roślin naczyniowych i mszaków stwierdzonych w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Status ochronny (prawo krajowe, N2000)	Polska Czerwona Księga	Polska Czerwona Lista	Zagrożone gatunki Dolnego Śląska	Adres leśny / Uwagi dot. występowania
1	Buławnik czerwony	<i>Cephalanthera rubra</i>	Ochrona ścisła	EN	E	EN	Gatunek widnych, żyznych lasów liściastych. Notowany pod Trzebnicą, na terenie projektowanego ZPK Buczyzna Trzebnicka. Obr. 2: 499 a
2	Buławnik mieczolistny	<i>Cephalanthera longifolia</i>	Ochrona ścisła	-	V	VU	Gatunek widnych, żyznych lasów liściastych. Znany z jednego stanowiska pod Godzięcinem, gdzie rośnie w kwaśnej dąbrowie. Obr. 1: 306 i
3	Buławnik wielkokwiatowy	<i>Cephalanthera damasonium</i>	Ochrona ścisła	-	V	VU	Gatunek widnych, żyznych lasów liściastych. Odnotowany na terenie projektowanego ZPK Buławniki w gminie Brzeg Dolny. Obr. 1: 306 i
4	Centuria pospolita	<i>Centaurium erythraea</i>	Ochrona częściowa	-	-	-	Gatunek łąk, pastwisk, ugorów i muraw. Notowana z terenu gmin Brzeg Dolny, Oborniki Śląskie i Wisznia Mała.
5	Cis pospolity	<i>Taxus baccata</i>	Ochrona częściowa	VU	-	-	Jest obecnie gatunkiem rzadkim i w warunkach naturalnych w większej liczbie osobników występuje prawie wyłącznie w rezerwach przyrody. Rośnie najczęściej na podłożu zasobnym w węglan wapnia, na glebach żyznych oraz wilgotnych. Obr. 1: 94 f; 96 c Obr. 2: 54 z; 55 d, i; 144 c-d; 170 a; 406 g; 515 b; 557 o
6	Czosnek niedźwiedzi	<i>Allium ursinum</i>	Ochrona częściowa	-	[V]	-	Rośnie w żyznych, wilgotnych i cienistych lasach liściastych, szczególnie buczynach. Notowany z terenu gminy Brzeg Dolny.
7	Czyściec prosty	<i>Stachys recta</i>	Niechroniony	-	-	EN	Gatunek suchych muraw. Stwierdzony pod Świątnikami.
8	Dzięgiel litwor nadbrzeżny	<i>Angelica archangelica ssp. litoralis</i>	Ochrona częściowa	-	-	-	Rośnie w zbiorowiskach ziołorośli nadrzecznych i nad brzegami stawów. Występuje w rozproszeniu wzdłuż Odry.

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Status ochronny (prawo krajowe, N2000)	Polska Czerwona Księga	Polska Czerwona Lista	Zagrożone gatunki Dolnego Śląska	Adres leśny / Uwagi dot. występowania
9	Fiołek przedziwny	<i>Viola mirabilis</i>	Niechroniony	-	-	NT	Gatunek lasów liściastych i zarośli. Stwierdzony w rezerwacie przyrody „Las bukowy w Skarszynie”, gdzie rośnie nielicznie w grądzie niskim. Gatunek dość rzadki na Wale Trzebnickim. Obr. 2: 505 c
10	Gnieźnik leśny	<i>Neottia nidus-avis</i>	Ochrona częściowa	-	-	VU	Gatunek cienistych lasów liściastych. Stwierdzony w zbiorowisku kwaśnej dąbrowy na granicy gmin Brzeg Dolny i Oborniki Śląskie. Obr. 1: 249 g
11	Goździk pyszny	<i>Dianthus superbis</i>	Ochrona ścisła, wymaga ochrony czynnej	-	V	VU	Preferuje wilgotne łąki, torfowiska, skraje lasów. Gatunek charakterystyczny dla łąk trzęślicowych ze związku <i>Molinion caeruleae</i> . Notowany z terenu gmin Brzeg Dolny i Oborniki Śląskie.
12	Gruszyca mniejsza	<i>Pyrola minor</i>	Ochrona częściowa	-	-	NT	Występuje w lasach iglastych i liściastych o ubogim podłożu, na torfowiskach, piaszczystych wydmach. Gatunek charakterystyczny dla klasy <i>Vaccinio-Piceetea</i> . Tereny leśne w trójkącie wyznaczonym przez Oborniki Śląskie, Wielka Lipę i Osolę.
13	Gruszyca okrągłolistna	<i>Pyrola rotundifolia</i>	Ochrona częściowa	-	-	LC	Występuje w lasach iglastych i liściastych o ubogim podłożu, na torfowiskach, piaszczystych wydmach. Gatunek charakterystyczny dla klasy <i>Vaccinio-Piceetea</i> . Tereny leśne w trójkącie wyznaczonym przez Oborniki Śląskie, Wielka Lipę i Osolę.
14	Grzybień białe	<i>Nymphaea alba</i>	Ochrona częściowa	-	-	LC	Występuje w starorzeczach, stawach, przybrzeżnych strefach jezior, w wodach wolno płynących kanałów i zakolach rzek. Odnotowane w śródleśnym stawie na północ od miejscowości Jary w gminie Oborniki Śląskie. Obr. 2: 194 i
15	Jarząb szwedzki	<i>Sorbus intermedia</i>	Ochrona ścisła, nie dotyczy odstępstwo, o którym mowa w § 8 pkt 1	EN	-	-	Gatunek jest utrwalonym mieszańcem poliploidalnym jarzębu pospolitego <i>S. aucuparia</i> , jarzębu mącznego <i>S. aria</i> i jarzębu brekinii <i>S. torminalis</i> . Stanowiska na terenie gminy Oborniki Śląskie są pochodzenia antropogenicznego.
16	Karmnik bezpłatkowy	<i>Sagina ciliata</i>	Niechroniony	VU	-	VU	Gatunek namulisk, wilgotnych pól i przydroży. Podawany spod Gluchowa Górnego i Taczowa.
17	Kocanki piaskowe	<i>Helichrysum arenarium</i>	Ochrona częściowa	-	-	-	Gatunek muraw piaskowych i przydroży. Notowane z terenu gmin Brzeg Dolny i Wisznia Mała.

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Status ochronny (prawo krajowe, N2000)	Polska Czerwona Księga	Polska Czerwona Lista	Zagrożone gatunki Dolnego Śląska	Adres leśny / Uwagi dot. występowania
18	Kokorycz wątła	<i>Corydalis intermedia</i>	Niechroniona	-	-	LC	Gatunek lasów liściastych. Występuje w rezerwacie Las bukowy w Skarszynie, znana z kilku stanowisk w lasach nad Odrą. Obr. 2: 505 c
19	Konitrut błotny	<i>Gratiola officinalis</i>	Ochrona częściowa	-	-	VU	Rośnie w miejscach wilgotnych – na łąkach, bagnach, przy rowach i na brzegach wód stojących lub wolno płynących. Preferuje glebę wapienną. Obr. 1: 350 a; 365 m
20	Kotewka orzech wodny	<i>Trapa natans</i>	Ochrona ścisła, wymaga ochrony czynnej; nie dotyczy odstępstwo, o którym mowa w § 8 pkt 1	CR	E	EN	Występuje w naturalnych, eutroficznych zbiornikach wodnych. Notowana w starorzeczach Odry na terenie gminy Brzeg Dolny.
21	Kruszczyk błotny	<i>Epipactis palustris</i>	Ochrona ścisła	-	V	EN	Rośnie na torfowiskach niskich i źródliskowych, wilgotnych łąkach, w dolinach wydmykowych, czasami na obrzeżach lasów. Preferuje gleby wapienne. Notowany na torfowisku śródleśnym o charakterze przejściowym położonym na wschód od szosy do Brzegu Dolnego, na południe od Radecza, obecnie stanowisko niepotwierdzone. Obr. 1: 330 f
22	Kruszczyk szerokolistny	<i>Epipactis helleborine</i>	Ochrona częściowa	-	-	-	Rośnie w żyznych lasach liściastych, także na ich obrzeżach i na śródleśnych przydrożach, w lasach na siedliskach kwaśnych i ubogich, w zaroślach, na łąkach i wydmach. Notowany także na stanowiskach silnie przekształconych antropogenicznie. Występuje nielicznie pod Brochocinem, w rezerwacie „Las bukowy w Skarszynie”, koło Brzeźna, Urazu, Osoli, Godzięcina, Bukowic i Wałów. Obr. 1: 241 c; 306 c; 309 a; 319 a Obr. 2: 505 d
23	Kukułka Fuchsa	<i>Dactylorhiza fuchsii</i>	Ochrona ścisła, wymaga ochrony czynnej	-	V	LC	Rośnie w żyznych wilgotnych lasach olszowych, na brzegach wód, na podmokłych łąkach i torfowiskach, czasami na skrajach łąk i w podmokłych zaroślach na granicy z lasem. Odnotowana w pobliżu potoku Struga na wschód od szosy Kuraszków – Prusice w gminie Oborniki Śląskie.

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Status ochronny (prawo krajowe, N2000)	Polska Czerwona Księga	Polska Czerwona Lista	Zagrożone gatunki Dolnego Śląska	Adres leśny / Uwagi dot. występowania
24	Kukułka plamista	<i>Dactylorhiza maculata</i>	Ochrona częściowa	-	V	VU	Gatunek mokrych łąk i zarośli. Odnotowana pod Taczowem Wielkim, na łące ostrożeńiowo-rdestowej oraz w projektowanym użytku ekologicznym Magdalenka i ZPK Radeczyński Strumień w gminie Brzeg Dolny. Obr. 1: 329 f
25	Kukułka szerokolistna	<i>Dactylorhiza majalis</i>	Ochrona częściowa	-	-	NT	Rośnie na wilgotnych glebach torfowych, głównie na wilgotnych łąkach. Notowana w całym zasięgu nadleśnictwa. Obr. 1: 90 i; 305 a Obr. 2: 10A c; 474 g; 478 h; 479 g
26	Lilia złotogłów	<i>Lilium martagon</i>	Ochrona ścisła	-	-	LC	Spotykana w rzadkich, widnych lasach, zaroślach, zrębach, rzadziej wśród ziołorośli. Odnotowana w pobliżu Górowa. Obr. 1: 73 g
27	Lipiennik Loesela	<i>Liparis loeselii</i>	Ochrona ścisła, wymaga ochrony czynnej; nie dotyczy odstępstwo, o którym mowa w § 8 pkt 1 DS – zał. II i IV (kod: 1903)	EN	V	CR	Torfowiska i bagna między poduszkami mchów z podłożem węglanowym. Stwierdzany także na siedliskach antropogenicznych. Notowany na zatorfionych łąkach w gminie Brzeg Dolny.
28	Listera jajowata	<i>Listera ovata</i>	Ochrona częściowa	-	-	-	Gatunek wilgotnych lasów i zarośli. Występuje nielicznie pod Brochocinem, w rezerwacie Las bukowy w Skarszynie, koło Osoli, Morzęcina, Brzegu Dolnego, Bukowic, Jodłowic i w projektowanym użytku ekologicznym Listera na zakręcie. Obr. 1: 303 j; 306 d, i-i; 330 j Obr. 2: 148 g; 158 c; 505 d
29	Naparstnica zwyczajna	<i>Digitalis grandiflora</i>	Ochrona częściowa	-	-	-	Gatunek świetlistych lasów, rośnie na porębach leśnych, na obrzeżach lasów. Obr. 2: 173 d, g
30	Nasięźrzał pospolity	<i>Ophioglossum vulgatum</i>	Ochrona ścisła, wymaga ochrony czynnej	-	V	VU	Występuje na wilgotnych, śródleśnych polanach i wilgotnych łąkach. Gatunek charakterystyczny dla łąk trzęślicowych ze związku <i>Molinion caeruleae</i> . Notowany w projektowanym użytku ekologicznym Magdalenka.
31	Orlik pospolity	<i>Aquilegia vulgaris</i>	Ochrona częściowa	-	-	VU	Preferuje widne lasy liściaste i niezbyt wilgotne zarośla.

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Status ochronny (prawo krajowe, N2000)	Polska Czerwona Księga	Polska Czerwona Lista	Zagrożone gatunki Dolnego Śląska	Adres leśny / Uwagi dot. występowania
32	Ostróżeczka polna	<i>Consolida regalis</i>	Niechroniona	-	-	LC	Gatunek pól i ugorów, występujący najczęściej w uprawach zbóż ozimych i rzepaku oraz na ścierniskach, na glebach lessowych lub gliniasto-pyłowych. W centralnej części Wzgórz Trzebnickich znajduje się największe skupisko stanowisk na Dolnym Śląsku. Ostatnio odnotowano jej występowanie m.in. pod Piersnem oraz na obfitym stanowisku na południe od Taczowa Małego i Głuchowa Górnego.
33	Paprotnik kolczysty	<i>Polystichum aculeatum</i>	Ochrona ścisła	-	[V]	VU	Rośnie w półcienistych wąwozach, często skalistych, przeważnie w buczynach. Notowany nad ciekami w gminie Brzeg Dolny.
34	Pełnik europejski	<i>Trollius europeus</i>	Ochrona ścisła, wymaga ochrony czynnej	-	-	VU	Preferuje łąki bagienne, torfowiska, lasy bagienne, brzegi potoków, ziołorośla. Stwierdzony na wilgotnej łące na obrzeżu grądu, na północ od Brzegu Dolnego.
35	Podkolan biały	<i>Platanthera bifolia</i>	Ochrona częściowa	-	-	LC	Gatunek świetlistych lasów i zarośli, występuje na polanach i porębach. Notowany koło Bukowic, Godzięcina i w projektowanym użytku ekologicznym „Lonicera”. Obr. 1: 260 c; 306 a; 309 a; 311 a; 321 a Obr. 2: 150 g
36	Pomocnik baldaszkowy	<i>Chimaphila umbellata</i>	Ochrona częściowa	-	-	EN	Gatunek ciepłolubny i światłolubny. Występuje przeważnie na słonecznych wzgórzach, w świetlistych zaroślach z leszczyną i na obrzeżach lasów.
37	Rokitnik zwyczajny	<i>Hippophae rhamnoides</i>	Ochrona częściowa	-	-	-	W Polsce rośnie nad Bałtykiem na wydmach i na klifach, tworząc tam gęste zarośla. Stanowisko antropogeniczne na obrzeżu plantacji choinek między Jagoszycami a Łęgowem. Obr. 2: 490 o
38	Rosiczka okrągłolistna	<i>Drosera rotundifolia</i>	Ochrona ścisła	-	V	VU	Porasta torfowiska, bory bagienne, wilgotne wrzosowiska oraz brzegi dystroficznych jezior. Notowana z obszaru gminy Brzeg Dolny.
39	Salwinia pływająca	<i>Salvinia natans</i>	Ochrona ścisła	-	V	VU	Występuje głównie w wodach stojących - w starorzeczach, stawach, rowach, wchodząc w skład zbiorowisk pleustonowych. Odnotowana na stawie rybnym na północ od Chodlewka. Obr. 2: 12 k
40	Storczyk męski	<i>Orchis mascula</i>	Ochrona ścisła, wymaga ochrony czynnej	-	V	VU	Rośnie głównie na łąkach, rzadziej w świetlistych zaroślach i lasach liściastych i murawach z bliźniczką psią trawka. Preferuje gleby umiarkowanie wilgotne, o lekko kwaśnym odczynie. Notowany z obszaru gminy Brzeg Dolny.

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Status ochronny (prawo krajowe, N2000)	Polska Czerwona Księga	Polska Czerwona Lista	Zagrożone gatunki Dolnego Śląska	Adres leśny / Uwagi dot. występowania
41	Szałwia okrągowa	<i>Salvia verticillata</i>	Niechroniona	-	-	NT	Gatunek suchych muraw i przydroży. Odnotowana pod Droszowem.
42	Śniedek baldaszkowaty	<i>Ornithogalum umbellatum</i>	Niechroniony	-	-	LC	Gatunek suchych muraw i przydroży. Odnotowany pod Ligotką i Kuraszówkiem.
43	Śnieżyca wiosenna	<i>Leucoium vernum</i>	Ochrona częściowa	-	V	NT	Występuje w lasach łęgowych oraz na kwaśnych i wilgotnych łąkach. Występuje w starym lesie podworskim w Paniowicach oraz koło Radecza i Osolina. Obr. 1: 90 t; 331 a
44	Śnieżyczka przebiśnieg	<i>Galanthus nivalis</i>	Ochrona częściowa DS – zał. V (kod: 1866)	-	-	NT	Występuje w rozproszaniu w wilgotnych lasach łęgowych i grądach. Obr. 2: 400 d; 450 i; 455 c
45	Torfowiec - rodzaj	<i>Sphagnum spp.</i>	Wszystkie gatunki objęte są ochroną częściową, z wyjątkiem torfowca Lindberga <i>Sphagnum lindbergii</i> , który objęty jest ochroną ścisłą DS – zał. V (kod: 1409)	-	-	-	Odnotowane w podmokłym olsie koło Jodłowic. Obr. 1: 330 f; 338 h-k
46	Wawrzynek wilczczyko	<i>Daphne mezereum</i>	Ochrona częściowa	-	-	-	Występuje w cienistych lasach liściastych i mieszanych oraz zaroślach. Obr. 1: 339 d-f; 361 f; 363 g Obr. 2: 157 i; 163 f-g; 164 d, h; 172 f; 173 a; 436 d; 504 a; 505 d; 516 p; 518 a; 519 a; 520 a; 522 a
47	Wężymord niski	<i>Scorzonera humilis</i>	Niechroniony	-	-	NT	Porasta łąki torfowiskowe, bory sosnowe, wilgotne wrzosowiska.
48	Wiciokrzew pomorski	<i>Lonicera periclymenum</i>	Ochrona częściowa	-	-	-	Gatunek podszytowy świetlistych lasów i zarośli. Obr. 2: 23 i; 158 a; 175 k; 176 f, h; 177 j; 183 d; 393 f
49	Widłak goździsty	<i>Lycopodium clavatum</i>	Ochrona częściowa DS – zał. V (kod 5105)	-	-	VU	Porasta torfowiska, wrzosowiska, widne suche bory i lasy mieszane. Obr. 1: 118 a Obr. 2: 498 a; 554 m

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Status ochronny (prawo krajowe, N2000)	Polska Czerwona Księga	Polska Czerwona Lista	Zagrożone gatunki Dolnego Śląska	Adres leśny / Uwagi dot. występowania
50	Wilczomlecz błotny	<i>Euphorbia palustris</i>	Niechroniony	-	V	NT	Zasiedla trzcinowiska, wilgotne łąki, brzegi wód płynących lub stojących, wilgotne lasy i zarośla. Występuje w dolinie Odry.
51	Zdrojówka rutewkowata	<i>Isopyrum thalictroides</i>	Niechroniona	-	-	NT	Występuje w cienistych lasach liściastych i zaroślach. Występuje w rezerwacie „Las bukowy w Skarszynie”, gdzie rośnie dość licznie w grądzie. Gatunek bardzo rzadki na Wale Trzebnickim. Jego stanowisko w rezerwacie leży na północno-zachodniej granicy zasięgu tego gatunku w Polsce. Obr. 2: 505 c
52	Zimowit jesienny	<i>Colchicum autumnale</i>	Ochrona częściowa	-	-	LC	Zasiedla wilgotne łąki, widne lasy mieszane i rzadkie zarośla. Występuje na wilgotnych łąkach koło Kryniczna, Malina i Rakowa Wielkiego.
53	Złoc mała	<i>Gagea minima</i>	Niechroniona	-	V	NT	Rośnie na łąkach, w zaroślach, na wyrębach leśnych. Występuje pod Taczowem Małym i w rezerwacie Las bukowy w Skarszynie. Obr. 2: 505 f

Prawo krajowe - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz.U. z dnia 16 października 2014 r. poz. 1409). Kategorie zagrożenia wg **Polskiej Czerwonej Księgi Roślin** (Kaźmierczakowa i in. 2001): CR - gatunki krytycznie zagrożone, EN - gatunki zagrożone, VU - gatunki narażone. Kategorie zagrożenia wg **Czerwonej Listy Roślin i Grzybów Polski** (Zarzycki i in. 2006): E - gatunki wymierające, krytycznie zagrożone, V - gatunki narażone, [V] - gatunki narażone na izolowanych stanowiskach, poza głównym obszarem swojego występowania. Kategorie zagrożenia wg **Czerwonej listy roślin naczyniowych Dolnego Śląska** (Kaćki i in. 2003): CR - gatunki krytycznie zagrożone, EN - gatunki wymierające, VU - gatunki narażone, NT - gatunki bliskie zagrożenia, LC - gatunki słabo zagrożone. **DS** - Dyrektywa Siedliskowa - Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory.

Tabela 40. Zestawienie chronionych i zagrożonych gatunków roślin i grzybów oraz przewidywany na nie wpływ zapisów projektu pul dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Gatunek	Powierzchnia i liczba wydzieleń ze zinventaryzowanym stanowiskiem gatunku na gruntach w zarządzie nadleśnictwa	Zabiegi zaplanowane w miejscach występowania	Przewidywane oddziaływanie	Uwagi, wnioski do projektu pul
Część III: Gatunki roślin, dla których przewiduje się potencjalne wystąpienie negatywnego wpływu zapisów projektu pul, wymagające stosowania działań minimalizujących ten wpływ				
Buławnik czerwony	12,67 (1)	rębnia złożona	Wpływ zapisów projektu pul bezpośredni, średnioterminowo negatywny. Wymaga	Planowany zabieg w wydz. leśn. 499a (obręb Oborniki Śl.) wykonać poza okresem wegetacyjnym.

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Gatunek	Powierzchnia i liczba wydziałów z inventaryzowanym stanowiskiem gatunku na gruntach w zarządzie nadleśnictwa	Zabiegi zaplanowane w miejscach występowania	Przewidywane oddziaływanie	Uwagi, wnioski do projektu pul
			działań minimalizujących.	
Buławnik mieczolistny, buławnik wielkokwiatowy, listera jajowata	4,93 (1)	rębnia złożona	j.w.	Planowany zabieg w wydz. leśn. 306i (obręb Bagno) wykonać poza okresem wegetacyjnym.
Cis pospolity	8,42 (4)	pielęgnacje młodszych drzewostanów	j.w.	Podczas prac leśnych w wydziałach leśnych 94f (obręb Bagno); 55d, i, 557o (obręb Oborniki Śl.) chronić widoczne stanowiska gatunku przed zniszczeniem.
Cis pospolity	19,88 (4)	rębnia złożona	j.w.	Podczas prac leśnych w wydziałach leśnych 515b, 144c, d, 170a (obręb Oborniki Śl.) chronić widoczne stanowiska gatunku przed zniszczeniem.
Cis pospolity	9,02 (3)	trzebież późna	j.w.	Podczas prac leśnych w wydziałach leśnych 96c (obręb Bagno), 54z, 406g (obręb Oborniki Śl.) chronić widoczne stanowiska gatunku przed zniszczeniem.
Gnieźnik leśny	0,9 (1)	trzebież późna	j.w.	Planowany zabieg w wydz. leśn. 249g (obręb Bagno) wykonać poza okresem wegetacyjnym.
Kruszczyk szerokolistny, podkolan biały	16,89 (1)	rębnia złożona	j.w.	Planowany zabieg w wydz. leśn. 309a (obręb Bagno) wykonać poza okresem wegetacyjnym.
Kruszczyk szerokolistny	12,49 (1)	rębnia zupełna	j.w.	Planowany zabieg w wydz. leśn. 241c (obręb Bagno) wykonać poza okresem wegetacyjnym.
Kruszczyk szerokolistny	5,18 (1)	trzebież późna	j.w.	Planowany zabieg w wydz. leśn. 319a (obręb Bagno) wykonać poza okresem wegetacyjnym.
Kukułka szerokolistna	8,35 (1)	pielęgnacje upraw	j.w.	W miarę technicznych możliwości podczas prac w wydz. leśn. 305a (obręb Bagno) chronić widoczne osobniki gatunku. W tym celu zaleca się odpowiednie przeszkolenie pracowników, którzy będą wykonywali prace leśne.
Kukułka szerokolistna	5,78 (1)	rębnia złożona	j.w.	Planowany zabieg w wydz. leśn. 478h (obręb Oborniki Śl.) wykonać poza okresem wegetacyjnym.
Lilia złotogłów	7,86 (1)	rębnia złożona	j.w.	Planowany zabieg w wydz. leśn. 73 g (obręb Bagno) wykonać poza okresem wegetacyjnym.

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Gatunek	Powierzchnia i liczba wydzieleń ze zinwentaryzowanym stanowiskiem gatunku na gruntach w zarządzie nadleśnictwa	Zabiegi zaplanowane w miejscach występowania	Przewidywane oddziaływanie	Uwagi, wnioski do projektu pul
Listera jajowata	8,18 (3)	trzebież późna	j.w.	Planowany zabieg w wydz. leśn. 306d (obręb Bagno), 148g, 158c (obręb Oborniki Śl.) wykonać poza okresem wegetacyjnym.
Naparstnica zwyczajna	4,64 (1)	pielęgnacje młodszych drzewostanów	j.w.	Podczas prac leśnych w wydz. leśn. 173d (obręb Oborniki Śl.) chronić widoczne stanowiska gatunku przed zniszczeniem.
Naparstnica zwyczajna	2,75 (1)	trzebież późna	j.w.	Podczas prac leśnych w wydz. leśn. 173g (obręb Oborniki Śl.) chronić widoczne stanowiska gatunku przed zniszczeniem.
Podkolan biały	10,1 (2)	trzebież późna	j.w.	Planowany zabieg w wydz. leśn. 311a (obręb Bagno), 150g (obręb Oborniki Śl.) wykonać poza okresem wegetacyjnym.
Wiciokrzew pomorski	13,53 (3)	rębnia złożona	j.w.	Podczas realizacji prac leśnych w wydz. leśn. 393f, 176f, h (obręb Oborniki Śl.) pozostawiać na powierzchni wydzieleń egzemplarze drzew ze wskazanym gatunkiem.
Wiciokrzew pomorski	5,91 (2)	trzebież późna	j.w.	Podczas realizacji prac leśnych w wydz. leśn. 158a, 183d (obręb Oborniki Śl.) pozostawiać na powierzchni wydzieleń egzemplarze drzew ze wskazanym gatunkiem.
Widłak goździsty	15,58 (1)	rębnia złożona	j.w.	Podczas realizacji prac leśnych w wydz. leśn. 498a (obręb Oborniki Śl.) chronić widoczne stanowiska gatunku przed zniszczeniem.

IV.8. OCHRONA GATUNKOWA GRZYBÓW

Dane na temat występowania zagrożonych i chronionych gatunków grzybów na terenie nadleśnictwa są bardzo ubogie. Zanotowano tu jedynie występowanie płucnicy islandzkiej *Cetraria islandica*, siedzunia sosnowego *Sparassis crispa* oraz czarki szkarłatnej

Tabela 41. Wykaz zagrożonych i chronionych gatunków grzybów wielkoowocnikowych i porostów stwierdzonych w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Status ochronny	Czerwona Lista Roślin i Grzybów	Adres leśny / Uwagi dot. występowania
1	Czarka szkarłatna	<i>Sarcoscypha coccinea</i>	Niechroniona	I	Owocniki wyrastają pod koniec zimy w okresach bezmroźnych i wczesną wiosną do maja na zbutwiałym drewnie drzew liściastych, zwykle na wilgotnych stanowiskach. Obr. 2: 553 c
2	Płucnica islandzka	<i>Cetraria islandica</i>	Ochrona częściowa	VU	Rośnie w widnych lasach sosnowych i na wrzosowiskach. Obr. 1: 106 h
3	Siedzuń sosnowy (Szmaciak gałęzisty)	<i>Sparassis crispa</i>	Niechroniony	R	Występuje w lasach iglastych i mieszanych. Rośnie na korzeniach drzew iglastych, zarówno martwych, jak i żywych. Najczęściej rośnie na korzeniach sosny, na świerku rzadko. Owocniki wyrastają u podstawy pnia. Obr. 1: 256 a; 355 i

Prawo krajowe - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz.U. z dnia 16 października 2014 r. poz. 1408). Kategorie zagrożenia wg Czerwonej Listy Roślin i Grzybów Polski (Zarzycki i in. 2006): VU - gatunki narażone, R - potencjalnie zagrożony z powodu ograniczonego zasięgu geograficznego i małych obszarów siedliskowych, I - o nieokreślonym zagrożeniu.

IV.9. OCHRONA GATUNKOWA ZWIERZĄT

IV.9.1. SSAKI

Na podstawie danych zawartych w inwentaryzacjach faunistycznych gmin położnych w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa stwierdzono występowanie na tym terenie 20 chronionych gatunków ssaków.

Tabela 42. Wykaz chronionych gatunków ssaków w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa

Lp.	Gatunek	Status ochronny	Obręb, oddział (stanowiska dokładnie zlokalizowane)	Uwagi
Nietoperze <i>Chiroptera</i>				
1	Borowiec wielki <i>Nyctalus noctula</i>	PL – ochrona ścisła DS – zał. IV KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC	Obr. 2: oddz. 500	Gatunek związany z obszarami leśnymi. Zasiadla szczeliny w drzewach, dziuple i skrzynki lęgowe dla ptaków. Związany zwłaszcza z lasami liściastymi. Występuje w rozproszeniu w całej gminie Trzebnica, zwłaszcza w pobliżu lasów i większych zadrzewień.

Lp.	Gatunek	Status ochronny	Obręb, oddział (stanowiska dokładnie zlokalizowane)	Uwagi
2	Gacek brunatny <i>Plecotus auritus</i>	PL – ochrona ścisła DS – zał. IV KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Gatunek związany z terenami zabudowanymi. Latem kolonie rozrodcze spotykane są w budynkach (głównie na strychach), w dziuplach drzew oraz skrzynkach dla ptaków i nietoperzy. Żeruje na terenach leśnych. Na terenie nadleśnictwa stwierdzono wiele kolonii rozrodczych i dziennych schronień gatunków, zlokalizowanych w większości na strychach budynków mniejszych i większych miejscowości (Uraz, Bagno, Psary, Wisznia Mała, Brzeźno, Piotrkowice, Wały, Jodłowice, Brzeg Dolny, Radech, Godzięcin).
3	Karlik malutki <i>Pipistrellus pipistrellus</i>	PL – ochrona ścisła DS – zał. IV KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Gatunek synantropijny, poluje głównie nad wodami, ale też w osiedlach i terenach otwartych. Samice tworzą kolonie letnie liczące do 50-500 osobników pod okapami, w szczelinach murów, lub belek nośnych, w pustych drzewach lub pod korą; zimują w zakamarkach budynków, na wieżach, za obrazami w kościołach. Na terenie nadleśnictwa stwierdzono kilka żerowisk gatunku, głównie nad zbiornikami wodnymi i brzegach lasu (przy drodze w Obornik do Rościsławic, z Bagna do Osolina, park w Górowie, na brzegu lasu k. Jodłowic, drogi leśne na trasie Wały-Jodłowice).
4	Mopek <i>Barbastella barbastellus</i> kod: 1308	PL – ochrona ścisła PCzL – DD DS – zał. II i IV KB – zał. II Czerwona lista IUCN – NT	Zgodnie z danymi GDLP gatunek odnotowany poza obszarami Natura 2000 w oddziałach: Obr. 1: 105 Obr. 2: 58; 465; 519	Przedmiot ochrony OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018 i OZW Dolina Widawy PLH020036. Gatunek w dużym stopniu leśny, o osiadłym trybie życia. Hibernuje w podziemiach. Latem jako schronień używa zwykle szczelin za drewnianymi okiennicami oraz szczelin na strychach i konstrukcjach betonowych lub murowanych. Za letnie kryjówki służą mu również drewniane budynki, dziuple, szczeliny za odstającą korą drzew i skrzynki dla nietoperzy.
5	Mroczek późny <i>Eptesicus serotinus</i>	PL – ochrona ścisła DS – zał. IV KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Gatunek synantropijny. Jego kryjówkami letnimi są niemal wyłącznie budynki, gdzie kryje się na strychach, w szczelinach dachów i ścian. Zimuje głównie w nadziemnych częściach budynków (strychy, przewody wentylacyjne), rzadko w piwnicach i fortyfikacjach. Na terenie nadleśnictwa stwierdzono kilka kolonii rozrodczych i dziennych schronień gatunków, zlokalizowanych w większości na strychach budynków mniejszych i większych miejscowości (Bagno, Psary, Wisznia Mała, Piotrkowiczki, Górowo, Wały).
6	Nocek duży <i>Myotis myotis</i> kod: 1324	PL – ochrona ścisła DS – zał. II i IV KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC	Zgodnie z danymi GDLP gatunek odnotowany poza obszarami Natura 2000 w oddziałach: Obr. 1: 139 Obr. 2: 38; 167; 174; 198; 216; 418; 437; 467	Przedmiot ochrony OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018 i OZW Dolina Widawy PLH020036. Zamieszkuje głównie w osiedlach ludzkich, latem kryjąc się na dużych strychach, wieżach kościelnych i w innych budowlach. Zimuje w piwnicach, fortyfikacjach, opuszczonych kopalniach, w jaskiniach. Związany z terenami leśnymi, gdzie zlokalizowane są jego żerowiska. Na terenie nadleśnictwa stwierdzono wiele kolonii rozrodczych i dziennych schronień gatunków, zlokalizowanych w większości na strychach budynków mniejszych i większych miejscowości (Uraz, Rościsławice, Bagno, Wisznia Mała, Wilkowa, Jodłowice).

Lp.	Gatunek	Status ochronny	Obręb, oddział (stanowiska dokładnie zlokalizowane)	Uwagi
7	Nocek Natterera <i>Myotis nattereri</i>	PL - ochrona ścisła DS – zał. IV KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Preferuje tereny zalesione i mozaikę polno-leśną. Jego letnimi kryjówkami najczęściej są dziuple i skrzynki. Zimuje w wilgotnych, umiarkowanie ciepłych podziemiach - jaskiniach, fortyfikacjach, starych kopalniach, piwnicach i studniach. Żeruje w pobliżu koron drzew lub krzewów. Dawniej stwierdzano występowanie tego gatunku w okresie jesiennym na terenie gminy Trzebnica.
8	Nocek rudy <i>Myotis daubentonii</i>	PL – ochrona ścisła DS – zał. IV KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC	Obr. 1: oddz. 85	Preferuje okolice obfitujące w wody płynące i stojące, zarówno w krajobrazie zalesionym, jak i otwartym. Latem zamieszkują głównie dziuple drzew, zimą hibernuje w kryjówkach podziemnych - jaskiniach, starych kopalniach, fortyfikacjach, piwnicach i studniach, wybierając w nich miejsca chłodne (3-6 °C) i wilgotne. Związany z wodami otwartymi, gdzie żeruje na owadach, których rozwój larwalny przebiega w wodzie. Na terenie nadleśnictwa stwierdzono kilka żerowisk gatunku, głównie nad zbiornikami wodnymi i brzegach lasu (nad Odrą k. Urazu, Wałów i Brzegu Dolnego, nad stawem w Wilkowej, Brzeźnie i Górowie).
Gryzonie Rodentia				
9	Bóbr europejski <i>Castor fiber</i> kod: 1337	PL – ochrona częściowa DS – zał. II, IV, V KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC	Notowany w OZW Dolina Widawy PLH020036, w wydzieleniach: Obr. 2: 456 b; 458 c, h; 459 r-s, z-ax, gx-hx Ponadto zgodnie z danymi GDLP gatunek odnotowany poza obszarami Natura 2000 w wydzieleniach: Obr. 1: 77 b Obr. 2: 12 k; 459 r-s, z-ax, gx-hx	Przedmiot ochrony OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018 i OZW Dolina Widawy PLH020036. Gatunek ziemnowodny ściśle związany z wszelkiego typu ciekami i zbiornikami. Zasiada zarówno duże rzeki i jeziora jak i niewielkie śródlądnie potoki i strumienie, stawy czy starorzecza. Preferuje biotopy naturalne z dobrze zachowaną zwartą roślinnością nadbrzeżną zapewniającą odpowiednią bazę pokarmową. Występuje nad Odrą i Widawą, również w mniejszych ciekach i zbiornikach wodnych na terenie nadleśnictwa.
10	Wiewiórka pospolita <i>Sciurus vulgaris</i>	PL – ochrona częściowa KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Spotykana w większych kompleksach leśnych w północnej części gminy Trzebnica. Występuje często w parkach, zadrzewieniach śródpolnych i sadach. Preferuje drzewostany liściaste w starszych klasach wiekowych (powyżej 70 - 80 lat). Spotykana w większych kompleksach leśnych na południowy wschód od Trzebnicy.
Drapieżne Carnivora				
11	Gronostaj <i>Mustela erminea</i>	PL – ochrona częściowa KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Zamieszkuje skraje lasów, zarośla, również doliny rzeczne i groble stawowe. Preferuje doliny rzeczne. Występuje rzadko i nielicznie. Częściej widywany wzdłuż doliny Odry i jej dopływów, w pobliżu glinianek koło Pęgowa i stawów w okolicy Bagna.
12	Łasica <i>Mustela nivalis</i>	PL – ochrona częściowa KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Spotykana na brzegach lasów, w zaroślach, na miedzach i łąkach. Występuje także w osiedlach ludzkich. Występuje powszechnie w krajobrazie rolniczym. Notowana w odpowiednich biotopach na całym terytorium nadleśnictwa.

Lp.	Gatunek	Status ochronny	Obręb, oddział (stanowiska dokładnie zlokalizowane)	Uwagi
13	Wydra <i>Lutra lutra</i> kod: 1355	PL – ochrona częściowa DS – zał. II i IV KB – zał. II Czerwona lista IUCN – NT	Notowana w OZW Dolina Widawy PLH020036, w wydzieleniach: Obr. 2: 448 a, c-d; 452 h; 458 g; 459 nx Ponadto zgodnie z danymi GDLP gatunek odnotowany poza obszarami Natura 2000 w wydzieleniach: Obr. 1: 62 g; 77 b; 87 g; 90 s; 93 a, t; 97 b; 248 f; 316 g; 377A k Obr. 2: 4 g; 11 f; 25 a; 45 d; 47 h; 50 d, j; 194 i; 213 h; 219 d; 395 s; 438 c; 481 b; 482 a; 522 a	Przedmiot ochrony OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018 i OZW Dolina Widawy PLH020036. Zamieszkuje zadrzewione i zakrzewione brzegi stawów i rzek. Występuje nad Odrą i Widawą, również w mniejszych ciekach i zbiornikach wodnych na terenie nadleśnictwa.
Owadożerne Insectivora				
14	Jeż wschodni <i>Erinaceus concolor</i>	PL – ochrona częściowa KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Spotykany w różnych biotopach, w pobliżu siedzib ludzkich, ogrodach, sadach, parkach, brzegach lasów z gęstym podszytem, na groblach stawów.
15	Jeż zachodni <i>Erinaceus europaeus</i>	PL – ochrona częściowa KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Zamieszkuje tereny o bujnej roślinności krzewiastej - obrzeża lasów i borów, także zieleń w osiedlach ludzkich.
16	Kret europejski <i>Talpa europaea</i>	PL – ochrona częściowa, osobniki znajdujące się poza terenem ogrodów, upraw ogrodniczych, szkółek leśnych, trawiastych lotnisk, ziemnych konstrukcji hydrotechnicznych oraz obiektów sportowych KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Zamieszkuje ogrody, sady, łąki, pola, skraje lasów liściastych, groble.
17	Ryjówka aksamitna <i>Sorex araneus</i>	PL – ochrona częściowa KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Zamieszkuje obrzeża podmokłych lasów, wilgotne łąki, kępy krzewów na łąkach i bagnach, żywopłoty, ogródki działkowe. Zimą można ją spotkać także w obrębie zabudowań.
18	Ryjówka malutka	PL – ochrona częściowa KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Zasiedla obficie porośnięte brzegi stawów i strumieni. Mniej liczna w lasach, zwłaszcza liściastych oraz przy brzegach leśnych cieków pozbawionych roślinności.

Lp.	Gatunek	Status ochronny	Obręb, oddział (stanowiska dokładnie zlokalizowane)	Uwagi
19	Rzęsołek rzeczek <i>Neomys fodiens</i>	PL – ochrona częściowa KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Związany ściśle ze zbiornikami wodnymi. Wstępuje na obrzeżach stawów i groblach, rowach, kanałach, podmokłych łąkach z drzewami i krzewami oraz w olsach.
20	Zębielek karliczek <i>Crocidura suaveolens</i>	PL – ochrona częściowa KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Preferuje tereny otwarte i częściowo pokryte krzewami i luźnymi zadrzewieniami. Gatunek w dużej mierze synantropijny, występuje w sąsiedztwie osiedli ludzkich. Rzadki.

PL – Prawo krajowe - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. z dnia 7 października 2014 r. poz. 1348). PCzL / PCzK – Czerwona lista zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce (Głowaciński 2002) / Polska Czerwona Księga Zwierząt. Kręgowce (Głowaciński 2001). Stosowane skróty kategorii zagrożenia: DD - gatunki o danych niepełnych. DS – Dyrektywa Siedliskowa - Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory. KB – Konwencja Berneńska – Konwencja o ochronie gatunków dzikiej flory i fauny europejskiej oraz ich siedlisk (Dz.U. 1996 nr 58 poz. 263). Czerwona Lista IUCN – IUCN Red List of Threatened Species. Version 2013.2. Stosowane skróty kategorii zagrożenia: NT – gatunki bliskie zagrożenia, LC – gatunki najmniejszej troski.

IV.9.2. PTAKI

Do najbardziej atrakcyjnych ornitologicznie obszarów nadleśnictwa należy dolina Odry, gdzie znajdują się liczne starorzecza, łąki, zabagnione rowy melioracyjne oraz lasy grądowe i łąkowe. Stwierdzono tam m.in. trzmielojada *Pernis apivorus*, kanię czarną *Milvus migrans*, muchołówkę białoszyją *Ficedula albicollis*, łabędzia niemego *Cygnus olor*, wodnika *Rallus aquaticus*, kszczyka *Gallinago gallinago* czy dziwonię *Carpodacus erythrinus*. Ważnym miejscem łąkowym są również stawy położone w gminie Prusice, gdzie występuje szereg gatunków wodnych i wodno-błotnych. Dodatkową atrakcją są zakole rzeki i ruiny zamku w Urazie, w pobliżu których gniazduje bocian biały *Ciconia ciconia*, pustułka *Falco tinnunculus*, płomykówka *Tyto alba* oraz zimorodek *Alcedo atthis*. Najmniej gatunków stwierdzono w krajobrazie rolniczym. Najbardziej interesującym gatunkiem jest tu błotniak łąkowy *Circus pygargus*. Na terenach leśnych gniazduje bocian czarny *Ciconia nigra* i bielik *Haliaeetus albicilla*. Łącznie w zasięgu nadleśnictwa stwierdzono występowanie 51 gatunków terenów otwartych, 45 gatunków wodnych i wodno-błotnych, 61 gatunków leśnych oraz strefy ekotonowej lasu.

Tabela 43. Wykaz gatunków ptaków na gruntach w zarządzie nadleśnictwa oraz pozostałym obszarze nadleśnictwa

Lp.	Gatunek	Status ochronny	Obręb, oddział (stanowiska dokładnie zlokalizowane)	Uwagi
Ptaki terenów otwartych, śródpolnych zadrzewień i osiedli ludzkich				
1	Bażant <i>Phasianus colchicus</i>	PL – gat. łowny DP – zał. IIA i IIIA KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Łęgowy. Agrocenozy z zakrzewionymi miedziami i zadrzewieniami śródpolnymi, obrzeża miast, np. ugory, ogrody działkowe.

Lp.	Gatunek	Status ochronny	Obręb, oddział (stanowiska dokładnie zlokalizowane)	Uwagi
2	Białorzotka <i>Oenanthe oenanthe</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC SL	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Tereny ruderalne (miejsca budów, składowiska materiałów i surowców budowlanych, piaskownie i żwirownie) oraz większe zręby zupełne i wczesne uprawy leśne (1-szy rok).
3	Błotniak łąkowy <i>Circus pygargus</i> A084	PL – ochrona ścisła DP – zał. I KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC R	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy i migrujący. Otwarte przestrzenie, łąki, bagna, ugory w dolinach rzecznych, kompleksy roślinności szuwarowej z wysokimi turzycami i torfowiska z miejscami porastającą brzozą niską, wierzbą rokitą. Notowany na wschód od Kuraskowa.
4	Bocian biały <i>Ciconia ciconia</i> A031	PL – ochrona ścisła DP – zał. I KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC SL	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy w osiedlach ludzkich, także w bezpośrednim sąsiedztwie lasów i borów. Żeruje na przyleśnych i śródleśnych terenach otwartych (podleśne łąki, polany).
5	Czajka <i>Vanellus vanellus</i>	PL – ochrona ścisła DP – zał. IIB KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC SL	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Wilgotne i podmokłe tereny o niskiej runi, zwłaszcza kośne łąki i pastwiska oraz pola uprawne o wilgotnej glebie, zastoiska śródpolne.
6	Derkacz <i>Crex crex</i> A122	PL – ochrona ścisła PCzL – DD DP – zał. I KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC SL	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Trwałe użytki zielone (łąki i ugory) i inne tereny trawiaste, lokalnie pola uprawne na wilgotnych glebach.
7	Dudek <i>Upupa epops</i>	PL – ochrona ścisła PCzL – DD KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC R	Obr. 2: oddz. 498A	Lęgowy. Preferuje krajobraz otwarty z ekstensywnym rolnictwem, np. rejon z wypasem bydła. Nieodzowna obecność starszych dziuplastych drzew. Notowany w okolicy Ciechłowic i Nowosielc oraz Pierwoszowem, w szpalerach drzew pod Skokową.
8	Dymówka <i>Hirundo rustica</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Osiedla ludzkie, głównie wioski, zwłaszcza obory i stajnie z prowadzoną hodowlą bydła i koni.

Lp.	Gatunek	Status ochronny	Obręb, oddział (stanowiska dokładnie zlokalizowane)	Uwagi
9	Dzierlatka <i>Galerida cristata</i>	PL – ochrona ścisła PCzL – DD KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC R	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Pozbawione roślinności lub z niewielką jej ilością tereny jak np. place, parkingi, torowiska, itp. Występuje na poligonie pod Malinem, na obrzeżu Prusic, koło Wszemirowa.
10	Dzięcioł zielony <i>Picus viridis</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC SL	Obr. 2: oddz. 553	Lęgowy. Zasiedla głównie parki i większe zadrzewienia w osiedlach ludzkich, rzadziej skraje lasów liściastych. Notowany w parku w Bagnie i nad Odrą, pod Malinem, Machnicami, Strzeszowem, w parku w Piotrkowicach, w Ligocie Strupińskiej, na obrzeżach Górowa, Bukowic, Starego Dworu, Godzięcina, Radecza i w Brzegu Dolnym.
11	Dziwonia <i>Carpodacus erythrinus</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC R	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Kępy drzew i krzewów, głównie w sąsiedztwie wód, zwłaszcza w dolinach rzecznych. Notowana nad Odrą k. Urazu oraz nad Widawą, na obrzeżach kompleksu stawowego w Gąskach.
12	Gawron <i>Corvus frugilegus</i>	PL – ochrona ścisła poza obszarem administracyjnym miast; ochrona częściowa w obszarze administracyjnym miast DP – zał. IIB Czerwona lista IUCN – LC R	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Gniazduje głównie w osiedlach ludzkich – parki, cmentarze, aleje oraz w zadrzewieniach śródpolnych.
13	Gąsiorek <i>Lanius collurio</i> A338	PL – ochrona ścisła DP – zał. I KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Obr. 2: oddz. 460; 498A; 507; 553-555	Lęgowy. Kępy krzewów i niskich drzew w krajobrazie otwartym i w strefie ekotonu. Także w uprawach leśnych. Zaleca się pozostawianie lub nasadzanie kęp krzewów (głóg, róża, tarnina) w strefie ekotonu.
14	Jarzębatka <i>Sylvia nisoria</i> A307	PL – ochrona ścisła DP – zał. I KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Kępy krzewów i niskich drzew w krajobrazie otwartym i w strefie ekotonu. Występuje na poligonie pod Malinem, pod Gąskami, Ligotką, Ligotą Strupińską i Pększynem, na południe od Bukowca. Wskazane jest pozostawianie lub nasadzanie kęp krzewów (głóg, róża, tarnina) w strefie ekotonu.
15	Jerzyk <i>Apus apus</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Gatunek synantropijny, żeruje nad lasami i borami oraz uprawami i młodnikami, także nad śródleśnymi wodami. Wyjątkowo lęgi w lasach i borach, przy obecności wysokich drzew z dziuplami. Gnieździ się w Obornikach Śląskich, Rościszewicach, Kowalach, Pęgowie, Urazie,

Lp.	Gatunek	Status ochronny	Obręb, oddział (stanowiska dokładnie zlokalizowane)	Uwagi
16	Kapturka <i>Sylvia atricapilla</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Wszelkiego typu zadrzewienia liściaste i mieszane (w borach brak), również w zieleni wysokiej osiedli ludzkich.
17	Kawka <i>Corvus monedula</i>	PL – ochrona ścisła Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Osiedla ludzkie, stare parki.
18	Kłaskawka <i>Saxicola rubicola</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Tereny otwarte, np. pobocza dróg, składowiska gruzu, obrzeża wykopów – piasku i żwiru, też zręby zupełne przylegające do terenów otwartych. Notowana przy rowach przydrożnych między Ozorowicami a Szewcami, Prusicami a Piotrowicami Małymi, pod Borowem, Chodlewkiem, między Piotrkowicami a Rakami, przy torze kolejowym na wysokości Pększyna i na wschód od Brzegu Dolnego.
19	Kopciuszek <i>Phoenicurus ochruros</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Budynki i środowiska ruderalne.
20	Kulczyk <i>Serinus serinus</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Zieleni wysoka osiedli ludzkich, aleje śródpolne.
21	Kuropatwa <i>Perdix perdix</i>	PL – gat. łowny DP – zał. IIA i IIIA KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC R	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Gatunek silnie zmniejszający liczebność. Agrocenozy, ale także rozległe zręby i wczesne uprawy leśne.
22	Kwiczół <i>Turdus pilaris</i>	PL – ochrona ścisła DP – zał. IIB KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Obrzeża wszelkiego typu zadrzewień liściastych i mieszanych, w borach rzadki, preferuje też zieleni wysoką osiedli ludzkich (parki, cmentarze), zwłaszcza części peryferyjnych. Gnieździ się na starym poligonie przy ujściu Widawy, pod Rakowem, Nizinami, Morzęcinem.
23	Łozówka <i>Acrocephalus palustris</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Wysoka roślinność zielna, np. kępy pokrzyw, nawłoci, itp. w krajobrazie otwartym.

Lp.	Gatunek	Status ochronny	Obręb, oddział (stanowiska dokładnie zlokalizowane)	Uwagi
24	Makolągwa <i>Carduelis cannabina</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Obrzeża wszelkiego typu zadrzewień liściastych i mieszanych, w borach rzadka, także w zieleni osiedli ludzkich (parki, cmentarze, podwórkowe i ogrodowe kępy krzewów i żywopłoty), zwłaszcza części peryferyjnych.
25	Mazurek <i>Passer montanus</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Obrzeża wszelkiego typu zadrzewień liściastych i mieszanych, w borach rzadki, także w zieleni osiedli ludzkich (parki, cmentarze, podwórkowe i ogrodowe kępy drzew. Chętnie gniazduje w budkach lęgowych.
26	Myszolów <i>Buteo buteo</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Wszelkiego typu zadrzewienia liściaste i mieszane i iglaste, sporadycznie w peryferyjnych częściach rozległej zieleni wysokiej osiedli ludzkich (parki).
27	Oknówka <i>Delichon urbicum</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Osiedla ludzkie – gniazda na zewnątrz budynków (głównie przy oknach, pod balkonami, gzymsami), także na budowach poza osiedlami ludzkimi, np. na jazach.
28	Ortolan <i>Emberiza hortulana</i> A379	PL – ochrona ścisła DP – zał. I KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC SL	Obr. 2: oddz. 553	Lęgowy. Obrzeża wszelkiego typu zadrzewień liściastych i mieszanych, aleje śródpolne.
29	Piegza <i>Sylvia curruca</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Zieleni osiedli ludzkich i terenów otwartych – kępy krzewów i żywopłoty oraz zieleńce, także strefa ekotonu.
30	Pleszka <i>Phoenicurus phoenicurus</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Gniazduje pojedynczo w suchych borach sosnowych. Luźne i nasłonecznione drzewostany liściaste i mieszane ze świerkiem. Osiedla ludzkie – parki, cmentarze, aleje, wysoka zieleni przydomowa. Chętnie odwiedza starsze ogrody działkowe. Notowana w okolicy Obornik Śląskich, Wielkiej Lipy, Rościstawic, pod Borowem, w Brzegu Dolnym, koło Godzięcina.
31	Pliszka siwa <i>Motacilla alba</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Sąsiedztwo wód płynących i stojących, z partiami niepokrytego roślinnością terenu, np. mosty, nabrzeża, drogi i torowiska. Także tereny zurbanizowane – place, środowiska ruderalne, rozległe płaskie dachy na halach i magazynach.

Lp.	Gatunek	Status ochronny	Obręb, oddział (stanowiska dokładnie zlokalizowane)	Uwagi
32	Pliszka żółta <i>Motacilla flava</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Trwałe użytki zielone (łąki i ugory), torfowiska niskie oraz pola uprawne, zwłaszcza z uprawami buraków, rzepaku i ziemniaków.
33	Płomykówka <i>Tyto alba</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC SL	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Gatunek synantropijny. Opuszczone i mało odwiedzane przez ludzi części zabudowań, np. strychy, wieże kościelne. Żeruje w krajobrazie otwartym. Notowana w Urazie, Przecławicach, Rościszawicach, w Brzegu Dolnym.
34	Pokląskwa <i>Saxicola rubetra</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Trwałe użytki zielone (łąki i ugory), przesuszone torfowiska oraz rzadko zachwaszczone pola.
35	Potrzeszcz <i>Miliaria calandra</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Pola i trwałe użytki zielone z „chwastami” i krzewami lub małymi drzewkami na miedzach i poboczach dróg.
36	Przepiórka <i>Coturnix coturnix</i>	PL – ochrona ścisła PCzL – DD DP – zał. IIB KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC SL	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Pojedyncze stanowiska znajdują się w krajobrazie otwartym na całym obszarze nadleśnictwa. Pola uprawne, zwłaszcza z uprawami jęczmienia, owsa i pszenicy. Notowana w okolicy Urazu, Piekar, Szewc, Kuraszkowa, Golędzinowa.
37	Pustułka <i>Falco tinnunculus</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. W osiedlach ludzkich we wnękach budynków i innych obiektach murowanych (kominy). Opuszczone gniazda srok, wron w zadrzewieniach śródpolnych i kępach drzew. Notowana w Urazie, w okolicy Rakowa, Zajączkowa, Pęgowa, przy ujściu Widawy, w Krynicznie, między Piotrkowicami a Strupiną, na wschód od Starego Dworu.
38	Sierpówka <i>Streptopelia decaocto</i>	PL – ochrona ścisła DP – zał. IIB KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Osiedla ludzkie oraz luźna zadrzewienia w ich sąsiedztwie. Czasami we wnętrzu większych kompleksów leśnych, z dala od siedzib ludzkich.
39	Skowronek <i>Alauda arvensis</i>	PL – ochrona ścisła DP – zał. IIB KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Tereny otwarte o niskiej runi – pola uprawne, pastwiska, kośne łąki, ugory o niskie roślinności. Także na większych polanach śródleśnych.

Lp.	Gatunek	Status ochronny	Obręb, oddział (stanowiska dokładnie zlokalizowane)	Uwagi
40	Słownik rdzawy <i>Luscinia megarhynchos</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Kępy krzewów i drzew liściastych w krajobrazie otwartym, zadrzewienia śródpolne i nadrzeczne oraz w osiedlach ludzkich. Czasami w strefie ekotonu.
41	Sroka <i>Pica pica</i>	PL – ochrona częściowa DP – zał. IIB Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Zadrzewienia, pasy i kępy drzew i krzewów w otoczeniu terenów otwartych.
42	Srokosz <i>Lanius excubitor</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Tereny otwarte z krzewami lub/i drzewami na miedzach i poboczach dróg. Stanowiska lęgowe w zadrzewieniach między Piotrkowiczkami a Mienicami, Strzegowem a Ozorowicami, na poligonie pod Cieniem oraz Machnicami, pod Wszemirowem, Pawłowem Trzebnickim, między Strupią a Piotrkowicami, Prusicami i Gołą, koło Brzegu Dolnego, Żerkówka, Godzięcina i Starego Dworu.
43	Szczygieł <i>Carduelis carduelis</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Wszelka zieleń osiedli ludzkich i brzegów lasów oraz zadrzewień śródpolnych.
44	Szpak <i>Sturnus vulgaris</i>	PL – ochrona ścisła DP – zał. IIB Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Wymagana obecności dziupli lub budek. Gniazduje też w zakamarkach budynków.
45	Śpiewak <i>Turdus philomelos</i>	PL – ochrona ścisła DP – zał. IIB KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Wszelkie zadrzewienia, nawet kępy drzew i krzewów w agrocenozach.
46	Świergotek łąkowy <i>Anthus pratensis</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC SL	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Wilgotne i podtopione łąki i pastwiska, torfowiska. Notowany w okolicy Urazu, Pęgowa, Brzeźna Małego, Kowal. Występuje na poligonie pod Malinem, na łąkach na północ od Pawłowa, Wszemirowa i Prusic, na wschód od Godzięcina, na południe od Radcza, na północ od Bukowca, na zachód od Jodłowic.
47	Świergotek polny <i>Anthus campestris</i> A255	PL – ochrona ścisła DP – zał. I KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC R	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Zasiedla otwarte suche, nasłonecznione obszary za skąpą roślinnością, takie jak wydmy nadrzeczne, ugory, żwirownie, ubogie pola uprawne. Notowany na poligonie przy ujściu Widawy, koło Gołędzinowa, Wilczyna, pod Szewcami, na ugorze koło Wszemirowa.

Lp.	Gatunek	Status ochronny	Obręb, oddział (stanowiska dokładnie zlokalizowane)	Uwagi
48	Świerszczak <i>Locustella naevia</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Ugory i niekoszone łąki oraz torfowiska. Także na obrzeżach miast. Głównie starorzecza i łąki nadodrzańskie oraz trzcinowiska na obrzeżu stawów.
49	Uszatka <i>Asio otus</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa Preferuje skraje lasów, parki oraz śródpolne zadrzewienia z przewagą drzew iglastych. Występuje w rozproszeniu na całym obszarze nadleśnictwa. Osiedla.
50	Wrona siwa <i>Corvus cornix</i>	PL – ochrona częściowa KB – zał. III P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Skraje zadrzewień w krajobrazie otwartym, doliny rzeczne.
51	Wróbel <i>Passer domesticus</i>	PL - ochrona ścisła Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Osiedla ludzkie, żeruje czasami w polach, kilkaset metrów od osad.
Ptaki terenów wodnych, wodno-błotnych i trzcinowisk				
52	Batalion <i>Philomachus pugnax</i> A151	PL - ochrona ścisła PCzL – EN PCzK – EN DP – zał. I, IIB KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC SL	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Przelotny. Błotniste i piaszczyste brzegi wód, pływiczny, spuszczone stawy rybne.
53	Bąk <i>Botaurus stellaris</i> A021	PL – ochrona ścisła PCzL – LC PCzK – LC DP – zał. I KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC R	Obr. 2: oddz. 11	Lęgowy i przelotny. Zbiorniki wodne z szerokimi szuwarami: naturalne jeziora, stawy hodowlane, glinianki, starorzecza, podmokłe trzcinowiska. Notowany na stawach w Chodlewku, Ligocie Strupińskiej i Ligotce.
54	Biegus malutki <i>Calidris minuta</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC R	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Przelotny. Żeruje na otwartych brzegach stawów i mieliznach oraz pływicznych rozlewisk.

Lp.	Gatunek	Status ochronny	Obręb, oddział (stanowiska dokładnie zlokalizowane)	Uwagi
55	Biegus zmienny <i>Calidris alpina</i>	PL – ochrona ścisła PCzL – EN PCzK – EN KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC R	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Przelotny. Żeruje na otwartych brzegach stawów i mieliznach oraz pływaczach rozlewisk.
56	Błotniak stawowy <i>Circus aeruginosus</i> A081	PL – ochrona ścisła DP – zał. I KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC SL	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Szuwary nadwodne wód stojących i wolno płynących. Żeruje głównie na terenach otwartych, agrocenozy. Notowany na starorzeczu Odry k. Kotowic, na bagnie pod Rakowem, na zarośniętych stawach w Urazie, na starorzeczu Odry k. Urazu, na stawach cegielnianych w Pęgowie, pod Chodlewkiem, w Ligocie Strupińskiej i Piotrkowicach, na północ od Ligotki, na Odrze na południe Starego Dworu.
57	Brodziec piskliwy <i>Actitis hypoleucos</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC SL	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Przelotny. Błotniste, piaszczyste i kamieniste brzegi wód, czasami zalane grunty orne.
58	Brodziec śniady <i>Tringa erythropus</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC SL	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Przelotny. Błotniste i piaszczyste brzegi wód, zalane i podtopione pola, łąki i pastwiska, torfowiska.
59	Brzegówka <i>Riparia riparia</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC SL	Obr. 2: oddz. 25	Lęgowa. W naturalnych i sztucznych skarpach i obrywach, zwłaszcza nad rzekami i w piaskowniach. Odnotowana m.in. na stawach pod Ligotką, w Rakach.
60	Brzęczka <i>Locustella luscinioides</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC SL	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Trzcinowiska i szuwary nad wodami stojącymi i wolno płynącymi. Notowana na stawie k. Jar, starorzeczu Odry k. Kotowic, na trzcinowiskach pod Rakowem Wielkim i na północ od Ligotki i na południe od Starego Dworu.
61	Cyranka <i>Anas querquedula</i>	PL – ochrona ścisła DP – zał. IIA KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC SL	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Przedmiot ochrony obszaru OSO Łęgi Odrzańskie PLB020008. Przelotna. Płytkie wody stojące, najchętniej pośród łąk i pastwisk oraz pól.
62	Czapla siwa <i>Ardea cinerea</i>	PL – ochrona częściowa KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC SL	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Przedmiot ochrony obszaru OSO Łęgi Odrzańskie PLB020008. Lęgowa. Różnego rodzaju zbiorniki wodne, doliny rzeczne, bagna. Kolonie są często lokalizowana na wyspach lub w starych drzewostanach w pobliżu wód.

Lp.	Gatunek	Status ochronny	Obręb, oddział (stanowiska dokładnie zlokalizowane)	Uwagi
63	Gągoł <i>Bucephala clangula</i>	PL – ochrona ścisła DP – zał. IIB KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC SL	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Przelotny. Zamieszkuje wody słodkie, rzeki, starorzecza, jeziora w strefie lasów liściastych czasem nawet stawy rybne pod warunkiem, że w pobliżu znajdują się stare, dziuplaste drzewa. Lęgi w dziuplach.
64	Kokoszka <i>Gallinula chloropus</i>	PL – ochrona ścisła DP – zał. IIB KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC SL	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Wszelkie akwenty wód stojących i wolno płynących, także niewielkie powierzchniowo, z szuwarem lub krzewami, np. <i>Salix</i> sp. Notowana na stawach koło Jar, Urazu, na starorzeczu Odry k. Kotowic, na stawach koło Rakowa Wielkiego, na Widawie k. Szymanowa, na zarośniętych stawach w Piotrkowicach i na północ od Ligotki, na Odrze na południe Starego Dworu, na stawie k. Godzięcina.
65	Kormoran <i>Phalacrocorax carbo</i>	PL – ochrona częściowa KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC SL	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Przelotny. Płytkie zbiorniki wodne oraz duże rzeki obfitujące w ryby.
66	Krakwa <i>Anas strepera</i>	PL – ochrona ścisła DP – zał. IIA KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC R	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa i migrant. Bogato zarośnięte, nizinne zbiorniki stojącej wody o rozległej toni wodnej jak jeziora i stawy. Lęgi głównie na stawach.
67	Krwawodziób <i>Tringa totanus</i>	PL – ochrona ścisła DP – zał. IIB KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC SL	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Błotniste i piaszczyste brzegi wód, zalane i podtopione pola, łąki i pastwiska, torfowiska. Odnutowany na spuszczonej stawie w Gąskach i na północ od Łęgowa.
68	Krzyżówka <i>Anas platyrhynchos</i>	PL – gat. łowny DP – zał. IIA i IIIA KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa, migrująca i zimująca. Stawy i rzeki. Sporadycznie także rowy melioracyjne i małe oczka wodne.
69	Kszyk <i>Gallinago gallinago</i>	PL – ochrona ścisła DP – zał. IIA i IIIB KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC R	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Wszelkie tereny podmokłe i rozleglejsze zastoiska (także bobrowe) z niewysoką roślinnością zielną, także podmokłe polany śródleśne i bagniste zrzęby i uprawy. Notowany na bagnie pod Rakowem, na łąkach pod Ozorowicami, w kompleksie leśnym na północ od Ligotki, Jodłowic i Godzięcina.

Lp.	Gatunek	Status ochronny	Obręb, oddział (stanowiska dokładnie zlokalizowane)	Uwagi
70	Kulik wielki <i>Numenius arquata</i>	PL – ochrona ścisła PCzL - VU PCzK – VU DP – zał. IIB KB – zał. III Czerwona lista IUCN – NT SL	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Przelotny. Błotniste i piaszczyste brzegi wód, zalane i podtopione pola, łąki i pastwiska. Bardzo nielicznie widywany w kwietniu oraz od lipca do jesieni.
71	Kwokacz <i>Tringa nebularia</i>	PL – ochrona ścisła DP – zał. IIB KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC SL	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Przelotny. Błotniste i piaszczyste brzegi wód, zalane i podtopione pola, łąki i pastwiska.
72	Łabędź niemy <i>Cygnus olor</i>	PL – ochrona ścisła DP – zał. IIB KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC P	Obr. 2: oddz. 11, 491	Lęgowy. Wszelkie akweny wód stojących i wolno płynących, także niewielkie powierzchniowo, z szuwarem lub krzewami, np. <i>Salix</i> spp.
73	Łyska <i>Fulica atra</i>	PL – gat. łowny DP – zał. IIA, IIIB KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC SL	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Wody stojące, wyjątkowo większe wody wolno płynące. Gatunek zanikający w związku z obecnością norki amerykańskiej <i>Mustela vison</i> .
74	Mewa siwa <i>Larus canus</i>	PL – ochrona ścisła DP – zał. IIB KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC SL	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Przelotna. Obserwowana także podczas migracji i zimą.
75	Mewa srebrzysta <i>Larus argentatus</i>	PL – ochrona częściowa DP – zał. IIB Czerwona lista IUCN – LC R	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Zalutująca, głównie zimą. Różnego rodzaju wyspy w nurcie rzek, na jeziorach naturalnych, zbiornikach zaporowych, stawach hodowlanych, w zwirowniach, a także na dachach budynków.
76	Perkoz dwuczuby <i>Podiceps cristatus</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Preferuje akweny z wykształconą roślinnością wodną, np. trzcinowiska i inne zespoły szuwarowe (oczeret, pałka), mannowiska. Notowany na stawach pod Chodlewkiem, w Rakach, Skokowej, na północ od Ligołki, na Odrze na południe Starego Dworu.

Lp.	Gatunek	Status ochronny	Obręb, oddział (stanowiska dokładnie zlokalizowane)	Uwagi
77	Perkoz rdzawoszyi <i>Podiceps grisegena</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC R	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Wody stojące od około 0, 5 do 1, 5 ha powierzchni, z obficie wykształconą tzw. miękką wynurzoną roślinnością wodną, np. mannowska, płyty rdestu ziemnowodnego, osoki aloesowej. Notowany na śródlęśnych stawach koło Osolina i Jar, na północ od Ligołki, w Rakach, Piotrkowicach, pod Chodlewkiem.
78	Perkozek <i>Tachybaptus ruficollis</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Wody stojące oraz leniwie płynące, z dobrze wykształconą roślinnością wodną, np. zespoły szuwarowe (trzcina, oczeret, pałka), mannowska, płyty rdestu ziemnowodnego. Notowany na stawach koło Osolina, Siemianic, Jar, Nowosielca oraz starorzeczu Odry k. Kotowic, na stawku w Rakowie, pod Chodlewkiem i Łęgowem, w Piotrkowicach i Skokowej, na północ od Ligołki, na Odrze na południe Starego Dworu.
79	Płaskonos <i>Anas clypeata</i>	PL – ochrona ścisła DP – zał. IIA, IIIB KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC SL	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Płytkie stawy, jeziora, zalane pola, mokradła i starorzecza lub zbiorniki na otwartej przestrzeni o gęsto zarośniętych mianą, turzycami, trzcina i pałką brzegach.
80	Podgorzałka <i>Aythya nyroca</i> A060	PL – ochrona ścisła PCzL – EN PCzK – EN DP – zał. I KB – zał. III Czerwona lista IUCN – NT R	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Przelotna. Płytkie wody śródlądowe z dobrze rozwiniętymi szuwarami, kożuchami roślinności, głównie na stawach hodowlanych i jeziorach.
81	Potrzos <i>Emberiza schoeniclus</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Trzcinowiska i kępy krzewów na obrzeżach wód stojących i leniwie płynących, zakrzewione torfowiska.
82	Remiz <i>Remiz pendulinus</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC P	Obr. 2: oddz. 447; 448; 452; 459	Lęgowy. Zadrzewienia łęgowe nad wodami i w ich sąsiedztwie, zwłaszcza z brzoza i wierzbami. Odnotowany na granicy stawów i łąk na północ od Chodlewka.
83	Rokitniczka <i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Obrzeża wód, zabagnione łąki i obszary torfowiskowe z wysoką roślinnością trawiastą. Notowana nad Odrą w pobliżu Urazu.

Lp.	Gatunek	Status ochronny	Obręb, oddział (stanowiska dokładnie zlokalizowane)	Uwagi
84	Rybitwa czarna <i>Chlidonias niger</i> A197	PL – ochrona ścisła DP – zał. I KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC R	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Przelotna. Jeziora i stawy z niską roślinnością szuwarową, torfianki, starorzecza.
85	Rybitwa rzeczna <i>Sterna hirundo</i> A193	PL – ochrona ścisła DP – zał. I KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC SL	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Przelotna. Wyspy w nurcie rzek, na jeziorach, stawach, żwirowniach, pokryte niską roślinnością.
86	Rycyk <i>Limosa limosa</i>	PL – ochrona ścisła DP – zał. IIB KB – zał. III Czerwona lista IUCN – NT R	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Przelotny. Torfowiska, podmokłe łąki, brzegi wód. Występuje na biotopach wtórnych, np. łąkach i polach rzepaku. Na przelotach można spotkać rycyki na obszarach zalewanych.
87	Samotnik <i>Tringa ochropus</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC SL	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Przelotny. Brzegi wód, także na terenach zadrzewionych. Podmokłe i bagniste olsy i łągi w dolinach rzecznych i na obrzeżach jezior i stawów, śródleśne bagienka i torfowiska.
88	Sieweczka obroźna <i>Charadrius hiaticula</i>	PL – ochrona ścisła PCzL – VU PCzK – VU KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC R	Obr. 2: oddz. 491	Lęgowa. Piaszczyste i żwirowe, rzadziej błotniste wyspy i brzegi wód. Odnotowana na jednym ze spuszczonej stawów na północ od Łęgowa.
89	Sieweczka rzeczna <i>Charadrius dubius</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC SL	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Piaszczyste i żwirowe, rzadziej błotniste wyspy i brzegi wód, wymokliska śródpolne, spuszczone stawy i osadniki. Czasami tereny ruderalne z kałużami wody, również rozległe zrzęby zupełne z kałużami. Notowana koło Brzeźna Małego, Urazu, Lubnowa, Pęgowa i Gołędzinowa, Szymanowa, na stawach na północ od Łęgowa i Chodlewka, łąka na Odrze na południe od Wałów.
90	Trzciniak <i>Acrocephalus arundinaceus</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Trzcinowiska oraz szuwały trzcinowo – pałkowe, nad wodami stojącymi i wolno płynącymi.

Lp.	Gatunek	Status ochronny	Obręb, oddział (stanowiska dokładnie zlokalizowane)	Uwagi
91	Trzcinniczek <i>Acrocephalus scirpaceus</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Trzciniowiska oraz szuwały trzciniowo – pałkowe, nad wodami stojącymi i wolno płynącymi.
92	Wąsatka <i>Panurus biarmicus</i>	PL – ochrona ścisła PCzL – LC PCzK – LC KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC R	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Trzciniowiska nad wodami, głównie stojącymi, zwłaszcza w krajobrazie otwartym. Notowana w trzciniowiskach na zalewie koło Wałów.
93	Wodnik <i>Rallus aquaticus</i>	PL – ochrona ścisła DP – zał. IIB KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC SL	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Szuwały i trzciniowiska na brzegach wód płynących i stojących, także rozlewiska wykreowane przez bobra. Notowany na bagnie pod Rakowem, w starorzeczu Odry k. Kotowic, na północ od Ligotki, pod Chodlewkiem i Ligotą Strupińską, na Odrze na południe Starego Dworu, na stawie k. Wałów.
94	Zausznik <i>Podiceps nigricollis</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC R	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy na stawach. Małe zbiorniki wodne na bagnach oraz płytkie stawy i jeziora o bujnej roślinności zanurzonej i z obszarami roślinności wystającej ponad lustro wody. Notowany na stawach w Rakach.
95	Zimorodek <i>Alcedo atthis</i> A229	PL – ochrona ścisła DP - zał. I KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC SL	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Przedmiot ochrony obszaru OSO Łęgi Odrzańskie PLB020008. Lęgowy. Strome i podmyte brzegi wód, głównie płynących w otoczeniu lub sąsiedztwie co najmniej grup drzew. Notowany nad Widawą i Ławą, na stawach na północ od Ligotki, na południe od Brzegu Dolnego. Ochrona gatunku to: - pozostawianie drzew i krzewów nad ciekami w pasie 10 m, - pozostawianie leżących w wodzie drzew i ich części (pni, konarów).
96	Żuraw <i>Grus grus</i> A127	PL – ochrona ścisła DP - zał. I KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC SL	Obr. 1: 272 h; 369 f Obr. 2: oddz. 4 g; 11 f	Lęgowy. Podmokłe i zalane tereny otwarte, zakrzaczone i zadrzewione, w tym zalewiska bobra. Również w sąsiedztwie osad ludzkich. Żeruje m. in. na polach. Także migrant i zimujący. Notowany w olsie na północ od Ligotki, pod Chodlewkiem, między Ligotą Strupińską a Piotrkowicami.

Lp.	Gatunek	Status ochronny	Obręb, oddział (stanowiska dokładnie zlokalizowane)	Uwagi
Ptaki terenów leśnych				
97	Bielik <i>Haliaeetus albicilla</i> A075	PL – ochrona ścisła, wymaga ochrony strefowej PCzL – LC PCzK – LC DP – zał. I KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC R	Lokalizacja znana – dane wrażliwe.	Przedmiot ochrony obszaru OSO Łęgi Odrzańskie PLB020008. Lęgowy, migrujący i zimujący. Lęgi w starszych drzewostanach, żeruje głównie nad wodami (ryby, ptaki wodne). Zjada też padlinę. Lęgi II – VI/VII.
98	Bocian czarny <i>Ciconia nigra</i> A030	PL – ochrona ścisła, wymaga ochrony strefowej DP - zał. I KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC R	Lokalizacja znana – dane wrażliwe.	Lęgowy. Różnego typu starsze zadrzewienia, najchętniej wilgotnych i bagiennych. Gniazda lokuje najczęściej na dębach. Żeruje głównie nad wodami, często pod okapem drzew. Lęgi IV – VII.
99	Bogatka <i>Parus major</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Wszelkie typy zadrzewień, od drągowin (lęgi w budkach) po starodrzewy. Także kępy krzewów z grupami drzew. W osiedlach wszelkie miejsca z kępami drzew.
100	Czarnogłówka <i>Poecile montanus</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC SL	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Wilgotne i podmokłe drzewostany mieszane, nawet dość młode (powyżej 35 – 40 lat).
101	Czubatka <i>Lophophanes cristatus</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC SL	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Starsze wiekowi bory sosnowe, mieszane i świerkowe, także z jodłą.
102	Czyż <i>Carduelis spinus</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC R	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Rozległe bory świerkowe i mieszane, koczujące stada można spotykać wszędzie, gdzie występują drzewa obfitujące w nasiona, głównie brzozy i olsze.
103	Dzięcioł czarny <i>Dryocopus martius</i> A236	PL – ochrona ścisła DP – zał. I KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC SL	Obr. 2: oddz. 499	Lęgowy. Wszelkie typy drzewostanów, powyżej 80 lat, preferuje starodrzewia sosnowe i buczyny. Spotykany również w dużych starych peryferyjnych parkach. Wyjątkowo ważny gatunek na terenach leśnych – tzw. gatunek parasolowy, decydujący o istnieniu populacji innych gatunków, m. in. gągoła, siniaka, puszczyka i wóchatki, kraski oraz nietoperzy i wielu innych gatunków, w tym licznych bezkręgowców.

Lp.	Gatunek	Status ochronny	Obszar, oddział (stanowiska dokładnie zlokalizowane)	Uwagi
104	Dzięcioł duży <i>Dendrocopos major</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Wszelkiego typu drzewostany w wieku powyżej 40-50 lat, zadrzewienia, większe parki. Unika małych zadrzewień śródpolnych.
105	Dzięcioł średni <i>Dendrocopos medius</i> A238	PL – ochrona ścisła DP – zał. I KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC SL	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Przedmiot ochrony obszaru OSO Łęgi Odrzańskie PLB020008. Lęgowy. Starsze (powyżej 90 lat) drzewostany liściaste, zwłaszcza z dębami <i>Quercus sp.</i> Także stare peryferyjne parki. Toleruje niewielkie rozluźnienie (przeświecienie) drzewostanów. Notowany wzdłuż Widawy na odcinku Psary-Szewce, koło Chodlewa, na północ od Ligotki, Radecza i Bukowic. W celu właściwej ochrony zaleca się: - zachowanie starych lasów liściastych i mieszanych, - pozostawianie odpowiedniej liczby drzew zamierających i martwych oraz ochrona drzew dziuplastych.
106	Dzięcioł zielonosiwy <i>Picus canus</i> A234	PL – ochrona ścisła DP – zał. I KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC SL	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Przedmiot ochrony obszaru OSO Łęgi Odrzańskie PLB020008. Lęgowy. Starsze lasy liściaste i mieszane, rzadziej bory mieszane. Spotykany też w dużych parkach i zadrzewionych cmentarzach. Preferuje skraje lasów. Notowany w okolicy Rakowa i Bagna, między Psarami a Szymanowem, pod Rakowem Wielkim, na północ od Ligotki, na południe od Bukowic. Ochrona gatunku polega na pozostawianiu martwych i zamierających drzew liściastych oraz wywrotów i wiatrołomów. Zaleca się pozostawiać na obrzeżach lasów smugi starodrzewi, izolujących drzewostany od terenów otwartych. Toleruje lekkie rozluźnienie drzewostanów.
107	Dzięciołek <i>Dendrocopos minor</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Obr. 2: oddz. 499	Lęgowy. Drzewostany liściaste i mieszane, zwłaszcza lęgowe, też parki i zadrzewione cmentarze. Obecna gospodarka leśna nie zagraża temu gatunkowi, ale wskazane jest pozostawianie drzew liściastych o miękkim drewnie, głównie topól (zwłaszcza osika) i wierzb.
108	Gajówka <i>Sylvia borin</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Lasy liściaste i mieszane, częsta w grądach.
109	Gil <i>Pyrrhula pyrrhula</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC SL	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Wilgotne bory sosnowe z podrostem świerka lub jodły, rzadziej lasy mieszane ze świerkiem i jodłą. Notowany koło Rościszawic, Bagna, Osoli, między Wysokim Kościołem a Machnicami, na północ od Ligotki, między Gołą a Wilkową Wielką, pod Górowem, koło Jodłowic.

Lp.	Gatunek	Status ochronny	Obręb, oddział (stanowiska dokładnie zlokalizowane)	Uwagi
110	Grubodziób <i>Coccothraustes coccothraustes</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Lasy i bory mieszane. Unika olsów i borów sosnowych.
111	Grzywacz <i>Columba palumbus</i>	PL – gat. łowny DP – zał. IIA, IIIA Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Wszelkie drzewostany, ale w borach sosnowych rzadki. Żeruje na polach.
112	Jastrząb <i>Accipiter gentilis</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC SL	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Wszelkiego typu drzewostany powyżej 40-50 lat, zwłaszcza wilgotne i podmokłe. Występuje w kompleksie leśnym między Malinem a Pierwoszowem oraz między Ozorowicami a Mienicami, na północ od Ligołki i Chodlewka, koło Rakowa, Goli i Górowa, na północ od Wałów, Jodłowic, Radecza, Bukowca, Godzięcina i Żerkowa.
113	Kania czarna <i>Milvus migrans</i> A073	PL – ochrona ścisła, wymaga ochrony strefowej PCzL – NT PCzK – NT DP – zał. I KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC R	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Przedmiot ochrony obszaru OSO Łęgi Odrzańskie PLB020008. Nielęgowa. Żeruje na terenach otwartych i składowiskach odpadów komunalnych. Łęgi z reguły na skrajach łągów i grądów, również w niewielkich zadrzewieniach. Ochrona gatunku – zachować stare drzewostany w dolinach rzek i sąsiedztwie wód stojących.
114	Kania ruda <i>Milvus milvus</i> A074	PL – ochrona ścisła, wymaga ochrony strefowej PCzL – NT PCzK – NT DP – zał. I KB – zał. II Czerwona lista IUCN – NT R	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Przedmiot ochrony obszaru OSO Łęgi Odrzańskie PLB020008. Nielęgowa, zalatująca. Żeruje nad wodami oraz na terenach otwartych i składowiskach odpadów komunalnych. Łęgi z reguły na skrajach łągów i grądów, również w niewielkich zadrzewieniach.
115	Kobuz <i>Falco subbuteo</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC SL	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Prawdopodobnie lęgowy. Starsze drzewostany, bory sosnowe, zwłaszcza z gniazdami kruka, w których chętnie odbywa lęgi. Obserwowany w okolicy Urazu, między Rakowem a Malinem.
116	Kos <i>Turdus merula</i>	PL – ochrona ścisła DP – zał. IIB KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Wszelkiego typu zadrzewienia liściaste i mieszane, w borach rzadki, również w zieleni wysokiej osiedli ludzkich (parki, cmentarze).

Lp.	Gatunek	Status ochronny	Obszar, oddział (stanowiska dokładnie zlokalizowane)	Uwagi
117	Kowalik <i>Sitta europaea</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Lasy i bory mieszane.
118	Krętogłów <i>Jynx torquilla</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC R	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Wszelkie zadrzewienia liściaste i mieszane, w borach i w zieleni wysokiej osiedli rzadki.
119	Krogulec <i>Accipiter nisus</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC SL	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Głównie młodniki i drągowiny (liściaste i iglaste), parki tylko peryferyjne i rozległe.
120	Kruk <i>Corvus corax</i>	PL – ochrona częściowa KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Wszelkiego typu zadrzewienia liściaste i iglaste, rzadki, rzadko w zieleni wysokiej peryferyjnych części osiedli ludzkich. Obecnie w ekspansji. Stanowiska m.in. na północ od Malina, na północ od Ozorowic, między Machnicami a Wysokim Kościołem, na obrzeżach lasów pod Gołą, Budziczem, Borowem i Ligotką, koło Jodłowic i Godzięcina.
121	Kukulka <i>Cuculus canorus</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Wszelkiego typu zadrzewienia liściaste i mieszane, w borach rzadka, też w zieleni wysokiej peryferii osiedli ludzkich (parki, cmentarze).
122	Lelek Caprimulgus europaeus A224	PL – ochrona ścisła DP – zał. I KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC SL	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Bory sosnowe, zwłaszcza suche i świeże, z płatami nagiego gruntu, też wrzosowiska. Preferuje mozaikę starych sośnin, zrębów, upraw i młodników. Notowany w okolicy Rościszawic, Mienic, Pierwoszowa.
123	Lerka Lullula arborea A246	PL – ochrona ścisła DP – zał. I KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC SL	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Tereny otwarte w borach sosnowych i na ich obrzeżach, zwłaszcza suche i świeże, z płatami nagiego gruntu, m. in. wrzosowiska.
124	Modraszka <i>Cyanistes caeruleus</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Wszelkiego typu zadrzewienia liściaste i mieszane, w borach rzadka, też w zieleni wysokiej osiedli ludzkich (parki, cmentarze), też w centrach miast.

Lp.	Gatunek	Status ochronny	Obręb, oddział (stanowiska dokładnie zlokalizowane)	Uwagi
125	Muchołówka białoszyja <i>Ficedula albicollis</i> A321	PL – ochrona ścisła DP – zał. I KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC SL	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Przedmiot ochrony obszaru OSO Łęgi Odrzańskie PLB020008. Łęgowa. Starsze drzewostany liściaste i mieszane (powyżej 70 – 80 lat), głównie grądy i buczyny. Chętnie gniazduje w budkach. Notowana w okolicy Osolina, Obornik Śląskich, Rakowa. Ochrona gatunku – kreować drzewostany zasobne w zamierające i martwe drzewa, chronione zachowawczo do stanu terminalnego.
126	Muchołówka mała <i>Ficedula parva</i> A320	PL – ochrona ścisła DP – zał. I KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC SL	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Łęgowa. Preferuje starsze drzewostany (powyżej 70-80 lat) – buczyny i grądy z dużym udziałem grabu. Gniazduje między Golą a Wilkową. Ochrona gatunku – kreować drzewostany zasobne w zamierające i martwe drzewa
127	Muchołówka szara <i>Muscicapa striata</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Łęgowa. Starsze drzewostany liściaste i mieszane, również osiedla ludzkie – parki, cmentarze, aleje, wysoka zieleń przydomowa.
128	Muchołówka żałobna <i>Ficedula hypoleuca</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC SL	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Łęgowa. Rzadsza niż siostrzana muchołówka białoszyja. Starsze drzewostany liściaste, mieszane i iglaste, rzadko większe zadrzewienia śródpolne i osiedla ludzkie – parki, cmentarze. Chętnie gniazduje w budkach.
129	Mysikrólik <i>Regulus regulus</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Łęgowy. Bory świerkowe, jodłowe oraz sosnowe na siedliskach wilgotnych z udziałem świerka.
130	Paszkot <i>Turdus viscivorus</i>	PL – ochrona ścisła DP – zał. IIB KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC SL	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Łęgowy. Gatunek leśny - wszelkiego typu starsze drzewostany liściaste, mieszane i iglaste (w borach z sosną najliczniej). Zimą ściśle związany z obecnością jemioli, spotykany wtedy także w rozległej zieleni wysokiej osiedli ludzkich (parki, cmentarze, aleje topolowe).
131	Pelzacz leśny <i>Certhia familiaris</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Łęgowy. Wszelkiego typu zadrzewienia liściaste i mieszane i iglaste, sporadycznie w peryferyjnych częściach rozległej zieleni wysokiej osiedli ludzkich (parki).

Lp.	Gatunek	Status ochronny	Obręb, oddział (stanowiska dokładnie zlokalizowane)	Uwagi
132	Pelzacz ogrodowy <i>Certhia brachydactyla</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Starsza wysoka zieleń osiedli ludzkich (parki i zadrzewione cmentarze) oraz skraje starszych i luźnych drzewostanów liściastych i mieszanych, zwłaszcza w dolinach rzecznych.
133	Piecuszek <i>Phylloscopus trochilus</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Młode klasy wiekowe drzewostanów liściastych i mieszanych – starsze uprawy, a szczególnie młodniki i drągowiny, zwłaszcza po rozluźnieniu w/w drzewostanów. Także zarośla i strefa ekotonu na skraju lasu.
134	Pierwiosnek <i>Phylloscopus collybita</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Lasy i bory mieszane, głównie w średnich i starszych klasach wiekowych. Także parki i zadrzewione cmentarze oraz zadrzewienia śródpolne.
135	Pokrzywnica <i>Prunella modularis</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC R	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Młode klasy wiekowe drzewostanów liściastych, mieszanych i iglastych – starsze uprawy, młodniki i drągowiny. Także większe peryferyjne parki oraz zadrzewienia śródpolne.
136	Puszczyk <i>Strix aluco</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Dziuple w lasach liściastych i mieszanych, rzadziej w borach mieszanych. W osiedlach ludzkich parki i cmentarze z dziuplastymi drzewami oraz opuszczone budynki (strychy, kominy). Ochrona gatunku – pozostawianie starych drzew dziuplastych z osłoną kilku innych w bezpośrednim sąsiedztwie.
137	Raniuszek <i>Aegithalos caudatus</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Drzewostany liściaste i mieszane, skraje osiedli ludzkich – peryferyjne parki, zaniedbane cmentarze. Zadrzewienia śródpolne.
138	Rudzik <i>Erithacus rubecula</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Lasy liściaste i mieszane, rzadziej w borach mieszanych. W osiedlach ludzkich peryferyjne parki i zaniedbane cmentarze. Większe zadrzewienia śródpolne.
139	Sikora uboga <i>Poecile palustris</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Lasy liściaste i mieszane, rzadko w borach mieszanych. W osiedlach ludzkich peryferyjne parki i zaniedbane cmentarze. Większe zadrzewienia śródpolne.

Lp.	Gatunek	Status ochronny	Obręb, oddział (stanowiska dokładnie zlokalizowane)	Uwagi
140	Siniak <i>Columba oenas</i>	PL – ochrona ścisła DP – zał. IIB KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC SL	Obr. 2: oddz. 498	Lęgowy, w dziuplach. Stare (powyżej 90 – 100 lat) dziuplaste drzewostany liściaste (głównie buczyny) i mieszane, rzadziej iglaste (stare sośniny). Związany z dzięciołem czarnym (dziuple). Notowany na terenie Wzgórz Trzebnickich, na północ od Malina, między Machnicami a Wysokim Kościołem, na północ od Ligotki.
141	Słonka <i>Scolopax rusticola</i>	PL – gat. łowny PCzL – DD DP – zał. IIA i IIIB KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC SL	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Występuje w rozproszeniu na obszarach leśnych. Wilgotne i podtopione drzewostany liściaste i mieszane, rzadziej iglaste.
142	Sosnowka <i>Periparus ater</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Bory w średnich i starszych klasach wiekowych. Nieodzowna obecność dziupli lub budek lęgowych.
143	Sójka <i>Garrulus glandarius</i>	PL – ochrona ścisła DP – zał. IIB Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Lasy liściaste i mieszane, rzadko w borach mieszanych. W osiedlach ludzkich peryferyjne parki i zaniedbane cmentarze. Większe zadrzewienia śródpolne.
144	Strumieniówka <i>Locustella fluviatilis</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Lasy lęgowe nad brzegami wód płynących i stojących. Preferuje siedliska wilgotne. Notowana w okolicy Urazu, Paniewic, Pęgowa, nad Widawą, w olsach pod Ozorowicami, na północ od Ligotki i Chodlewka, na południe od Jodłowic, Bukowca i Starego Dworu, na północ Godzięcina.
145	Strzyżyk <i>Troglodytes troglodytes</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Lasy wszelkich typów (preferuje łągi) i bory mieszane. Zwłaszcza gęste z wykrotami. Także większe peryferyjne i zaniedbane parki oraz zadrzewienia śródpolne.
146	Świstunka leśna <i>Phylloscopus sibilatrix</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Lasy liściaste i mieszane, rzadziej bory mieszane i peryferyjne parki.

Lp.	Gatunek	Status ochronny	Obręb, oddział (stanowiska dokładnie zlokalizowane)	Uwagi
147	Trzmiełojad <i>Pernis apivorus</i> A072	PL – ochrona ścisła DP – zał. I KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC SL	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Przelotny i lęgowy. Lasy i bory mieszane w starszych klasach wiekowych, a w sąsiedztwie tereny otwarte z trwałymi użytkami zielonymi, miedzami, polany śródleśne. Notowany w grądach pod Paniewicami, w zadrzewieniach na północ od Chodlewka i Ligotki, na północ od Bukowca, Godzięcina i Jodłowic.
148	Turkawka <i>Streptopelia turtur</i>	PL – ochrona ścisła PCzL – DD DP – zał. IIB KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC SL	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Gatunek zmniejszający liczebność. Lasy i bory. Preferuje drzewostany w wieku 25-50 lat. Także większe zadrzewienia śródpolne.
149	Wilga <i>Oriolus oriolus</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Lasy i bory mieszane. Peryferyjne parki i większe zadrzewienia śródpolne.
150	Zaganiacz <i>Hippolais icterina</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Drzewostany liściaste i mieszane, zwłaszcza prześwietlone, z kępami krzewów, także wyższa zieleń śródmiejska.
151	Zięba <i>Fringilla coelebs</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Wszelkie typy zadrzewień, od młodników / drągowin po starodrzewia. Także kępy krzewów z grupami drzew. W osiedlach wszelkie miejsca z kępami drzew.
152	Zniczek <i>Regulus ignicapilla</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC SL	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Bory mieszane oraz kępy świerka lub jodły w drzewostanach liściastych i mieszanych. Peryferyjne większe parki.
Ptaki strefy ekotonowej lasu				
153	Cierniówka <i>Sylvia communis</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowa. Kępy krzewów i niskich drzew w krajobrazie otwartym i w strefie ekotonu. Także w uprawach leśnych.

Lp.	Gatunek	Status ochronny	Obręb, oddział (stanowiska dokładnie zlokalizowane)	Uwagi
154	Dzwoniec <i>Chloris chloris</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Obrzeża lasów liściastych i mieszanych, zwłaszcza zieleń wysoka wsi i miast oraz zadrzewienia śródpolne.
155	Słowik szary <i>Luscinia luscinia</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Kępy krzewów i drzew liściastych w krajobrazie otwartym, zadrzewienia śródpolne i nadrzeczne oraz w osiedlach ludzkich. Czasami w, strefie ekotonu. Notowany w okolicy Kotowic.
156	Świergotek drzewny <i>Anthus trivialis</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Obrzeża lasów i borów oraz polany, zręby i uprawy w głębi drzewostanów. Także luźne, widne lasy (dąbrowy) i bory sosnowe.
157	Trznadel <i>Emberiza citrinella</i>	PL – ochrona ścisła KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC P	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lęgowy. Obrzeża lasów i borów oraz polany, zręby i uprawy w głębi drzewostanów. Także zadrzewienia i aleje w krajobrazie otwartym.

PL - Prawo krajowe - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. z dnia 7 października 2014 r. poz. 1348). PCzL / PCzK - Czerwona lista zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce (Głowaciński 2002) / Polska Czerwona Księga Zwierząt. Kręgowce (Głowaciński 2001). Stosowane skróty kategorii zagrożenia: EN - gatunki bardzo wysokiego ryzyka, silnie zagrożone, VU - gatunki wysokiego ryzyka, narażone na wyginiecie, NT - gatunki niższego ryzyka, ale bliskie zagrożenia, LC - gatunki niższego ryzyka, DD - gatunki o statusie słabo rozpoznanych i zagrożeniu stwierdzonym, ale bliżej nieokreślonym. DP – Dyrektywa Ptasia - Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa - wcześniej dyrektywa Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa. KB – Konwencja o ochronie gatunków dzikiej flory i fauny europejskiej oraz ich siedlisk (Dz.U. 1996 nr 58 poz. 263). Czerwona Lista IUCN – IUCN Red List of Threatened Species. Version 2013.2. Stosowane skróty kategorii zagrożenia: NT - gatunki bliskie zagrożenia, LC - gatunki najmniejszej troski. Nazwy łacińskie podane za: <http://komisjafaunistyczna.pl>

IV.9.2.1. STREFY OCHRONY OSTOI, MIEJSC ROZRODU I REGULARNEGO PRZEBYWANIA

GATUNKÓW

Podstawy prawne ochrony strefowej zawiera Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o *ochronie przyrody* (tekst jednolity - Dz.U. 2013 poz. 627 z późn. zm.) oraz Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 r. w *sprawie ochrony gatunkowej zwierząt* (Dz.U. 2014 poz. 1348). W załączniku nr 4 do ww. rozporządzenia wymieniono gatunki zwierząt, wymagających ustalenia stref ochrony ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania. Informacje o stwierdzonych przypadkach gniazdowania zgłaszają leśnicy, ornitologowie oraz służby konserwatorskie. Wyznaczanie granic miejsc rozrodu i regularnego przebywania oraz prowadzenie wykazu gatunków chronionych strefowo leży w gestii regionalnego dyrektora ochrony środowiska.

Strefy zatwierdza i likwiduje dyrektor Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska. Strefa ochrony całorocznej ma na celu ochronę istniejących stanowisk lęgowych ptaków. Miejsce lęgu obejmuje drzewo gniazdowe oraz cały drzewostan (lub obszar) w jego otoczeniu. Strefa stwarza ptakom możliwość odpoczynku, pilnowania lęgu, obserwacji czy noclegu, a także zbudowania nowego gniazda w przypadku utraty dotychczasowego. Obowiązują tu zakazy: „przebywania osób, z wyjątkiem właściciela nieruchomości objętej strefą ochrony oraz osób sprawujących zarząd i nadzór

nad obszarami objętymi strefą ochrony, oraz osób wykonujących prace na podstawie umowy zawartej z właścicielem lub zarządcą; wycinania drzew lub krzewów bez zezwolenia regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska; dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli nie jest to związane z potrzebą ochrony poszczególnych gatunków; wznoszenia obiektów, urządzeń i instalacji”. Odstępstwo od tych zakazów możliwe jest tylko w celu wykonania niezbędnych prac sanitarnych w sytuacjach katastrofalnych. Planowane prace muszą być pisemnie zgłoszone dyrektorowi RDOŚ, który rozpatruje każdy przypadek indywidualnie (art. 60 Ustawy o *ochronie przyrody*). Strefa ochrony okresowej powinna zapewniać ptakom spokój i bezpieczeństwo podczas wyprowadzania lęgów. W strefach tych, będących obszarami wyłączonymi okresowo z działalności gospodarczej, niezbędne prace związane z pozyskaniem drewna, hodowlą i ochroną lasu muszą być wykonywane poza okresowym terminem ochrony określonym ww. na początku rozdziału rozporządzeniem.

Zgodnie z danymi przekazanymi przez nadleśnictwo, w Nadleśnictwie Oborniki Śląskie zlokalizowanych jest 5 stref ochrony ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania gatunków:

(A030) BOCIAN CZARNY *CICONIA NIGRA*

- Decyzja Wojewody Dolnośląskiego SR.V.6631/s/6/KM/06 z dnia 18 września 2006 r.

(A075) BIELIK *HALIAEETUS ALBICILLA*

- Decyzja Wojewody Dolnośląskiego SR.V.6631/s/3/KM/06 z dnia 18 września 2006 r.;
- Decyzja Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu WPN.6442.12.2013.MK z dnia 29 lipca 2013 r.;
- Decyzja Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu WPN.6442.1.2014.MK.1 z dnia 17 marca 2014 r.;
- Decyzja Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu WPN.6442.2.2014.MK.1 z dnia 20 marca 2014 r.

Zgodnie z załącznikiem nr 4 do Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 r. w *sprawie ochrony gatunkowej zwierząt* (Dz. U. z dnia 7 października 2014 r. poz. 1348) ustala się:

- dla bociana czarnego *Ciconia nigra* - strefę ochrony całorocznej w promieniu do 200 m od gniazda oraz strefę ochrony okresowej w promieniu do 500 m od gniazda. Ochrona okresowa obowiązuje od 15 marca do 31 sierpnia.
- dla bielika *Haliaeetus albicilla* - strefę ochrony całorocznej w promieniu do 200 m od gniazda oraz strefę ochrony okresowej w promieniu do 500 m od gniazda. Ochrona okresowa obowiązuje od 1 stycznia do 31 lipca.

Tabela 44. Zestawienie zapisów projektu pul w strefach ochrony ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania gatunków na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Gatunek	Decyzja ustanawiająca strefę ochrony	Status	Pow. (ha)	Zapisy projektu pul	Uwagi i działania minimalizujące
Bocian czarny <i>Ciconia nigra</i>	Decyzja Wojewody Dolnośląskiego SR.V.6631/s/6/k m/06 z dnia 18 września 2006 r.	całoroczna	7,95	Brak wskazań 7,95 ha (1 wydz. leśn.)	brak
		okresowa	34,7	Brak wskazań 25 ha (10 wydz. len.) Trzebież późna 1,37 ha (1 wydz. len.) Rębnia złożona 4,48 ha (3 wydz. len.)	Zaplanowane zabiegi mogą negatywnie oddziaływać na chroniony gatunek, jeśli będą realizowane w okresie lęgowym gatunku. Oddziaływanie może mieć charakter oddziaływania negatywnego, chwilowego pośredniego (płoszenie, utrata lęgu w wyniku opuszczenia gniazda). Działanie minimalizujące: 1. Zaplanowane zabiegi wykonywać poza okresem 15.03-31.08. 2. W przypadku planowanych odnowień, jeśli zabieg będzie wykonywany w okresie ochronnym wymaga uzgodnienia z RDOŚ we Wrocławiu.
Bielik <i>Haliaeetus albicilla</i>	Decyzja Wojewody Dolnośląskiego SR.V.6631/s/3/k m/06 z dnia 18 września 2006 r.	całoroczna	22,08	Brak wskazań 22,08 ha (12 wydz. len.)	brak
		okresowa	47,73	Brak wskazań 12,61 ha (5 wydz. len.) Pielęgnacje młodszych drzewostanów 18,75 ha (3 wydz. len.) Trzebież późna 12,72 ha (4 wydz. len.) Rębnia złożona 3,65 ha (1 wydz. leśn.)	Zaplanowane zabiegi mogą negatywnie oddziaływać na chroniony gatunek, jeśli będą realizowane w okresie lęgowym gatunku. Oddziaływanie może mieć charakter oddziaływania negatywnego, chwilowego pośredniego (płoszenie, utrata lęgu w wyniku opuszczenia gniazda). Działanie minimalizujące: 1. Zaplanowane zabiegi wykonywać poza okresem 1.01-31.07.
Bielik <i>Haliaeetus albicilla</i>	Decyzja Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu WPN.6442.12.20 13.MK z dnia 29 lipca 2013 r.	całoroczna	16,04	Brak wskazań 16,04 ha (3 wydz. leśn.)	brak
		okresowa	37,17	Brak wskazań 34,87 ha (9 wydz. leśn.) Odnowienia 1,66 ha (1 wydz. leśn.) Pielęgnacje młodszych drzewostanów 0,64 ha (1 wydz. leśn.)	Zaplanowane zabiegi mogą negatywnie oddziaływać na chroniony gatunek, jeśli będą realizowane w okresie lęgowym gatunku. Oddziaływanie może mieć charakter oddziaływania negatywnego, chwilowego pośredniego (płoszenie, utrata lęgu w wyniku opuszczenia gniazda). Działanie minimalizujące: 1. Zaplanowane zabiegi wykonywać poza okresem 1.01-31.07.
Bielik <i>Haliaeetus</i>	Decyzja Regionalnego	całoroczna	6,2	Brak wskazań 6,2 ha (2 wydz. leśn.)	brak

Gatunek	Decyzja ustanawiająca strefę ochrony	Status	Pow. (ha)	Zapisy projektu pul	Uwagi i działania minimalizujące
<i>albicilla</i>	Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu WPN.6442.1.201 4.MK.1 z dnia 17 marca 2014 r.	okresowa	18,16	Brak wskazań 6,19 ha (2 wydz. leśn.) Pielęgnacje młodszych drzewostanów 7,55 ha (2 wydz. leśn.) Trzebież późna 1,25 ha (1 wydz. leśn.) Rębnia złożona 3,17 ha (1 wydz. leśn.)	Zaplanowane zabiegi mogą negatywnie oddziaływać na chroniony gatunek, jeśli będą realizowane w okresie lęgowym gatunku. Oddziaływanie może mieć charakter oddziaływania negatywnego, chwilowego pośredniego (płoszenie, utrata lęgu w wyniku opuszczenia gniazda). Działanie minimalizujące: 1. Zaplanowane zabiegi wykonywać poza okresem 1.01-31.07.
Bielik <i>Haliaeetus albicilla</i>	Decyzja Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu WPN.6442.2.201 4.MK.1 z dnia 20 marca 2014 r.	całoroczna	23,4	Brak wskazań 23,4 ha (8 wydz. leśn.)	brak
		okresowa	17,46	Brak wskazań 9,23 ha (4 wydz. leśn.) Pielęgnacje młodszych drzewostanów 4,24 ha (2 wydz. leśn.) Trzebież późna 3,99 ha (2 wydz. leśn.)	Zaplanowane zabiegi mogą negatywnie oddziaływać na chroniony gatunek, jeśli będą realizowane w okresie lęgowym gatunku. Oddziaływanie może mieć charakter oddziaływania negatywnego, chwilowego pośredniego (płoszenie, utrata lęgu w wyniku opuszczenia gniazda). Działanie minimalizujące: 1. Zaplanowane zabiegi wykonywać poza okresem 1.01-31.07.

IV.9.3. PŁAZY I GADY

Herpetofauna terenu Nadleśnictwa Oborniki Śląskie wykazuje swoistą zmienność. Stosunkowo uboga w gatunki jest część krajobrazów rolniczych, z przewagą pól uprawnych i pozbawiona większych terenów zadrzewionych. Zupełnie inny charakter mają grunty leśne. Mimo niewielkiej liczby śródleśnych cieków i zbiorników wodnych, występują tu stosunkowo zróżnicowane partie lasu, stwarzające wiele dogodnych siedlisk. Odmienne warunki stwarza również dolina Odry, przepływającej przy południowej granicy nadleśnictwa. Ogółem stwierdzono tu występowanie 17 gatunków płazów i gadów. Najrzadziej spotyka się żmiję zygzakowatą *Vipera berus*, zaś na szczególną uwagę zasługuje na tym obszarze stanowisko gniewosza plamistego *Coronella austriaca*, zlokalizowane na łąkach między Jodłowicami a Starym Dworem, poza gruntami w zarządzie nadleśnictwa.

Tabela 45. Wykaz chronionych gatunków płazów i gadów w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa

Lp.	Gatunek	Status ochronny	Obręb, oddział (stanowiska dokładnie zlokalizowane)	Uwagi
PŁAZY				
1	Grzebiuszka ziemna <i>Pelobates fuscus</i>	PL - ochrona ścisła DS – zał. IV KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LC	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Preferuje głównie tereny z glebami luźnymi lub słabo zwięzłymi-piaszczystymi, piaszczysto-gliniastymi, czarnoziemami, w których łatwo może się zagrzebać. Często spotyka się ją także w ogródkach warzywnych i na polach uprawnych. W okresie godowym wybiera wody stojące i wolno płynące w krajobrazie otwartym, np. miejsca eksploatacji kruszyw (piasek, drobny żwir), stawy rybne. Notowana z terenu gmin Oborniki Śląskie, Prusice i Brzeg Dolny.
2	Kumak nizinny <i>Bombina bombina</i> kod: 1188	PL - ochrona ścisła PCzL – DD DS – zał. II i IV KB – zał. II Czerwona lista IUCN - LC	Notowany w OZW Dolina Widawy PLH020036, w wydzieleniach: Obr. 2: 453 h; 454 f; 456 b; 459 rx; 552 a Ponadto zgodnie z danymi GDLP gatunek odnotowany poza obszarami Natura 2000 w wydzieleniach: Obr. 1: 87 g; 90 p, s Obr. 2: 4 g-h; 10A b-c, f; 513 y	Przedmiot ochrony OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018 i OZW Dolina Widawy PLH020036. Preferuje niewielkie zbiorniki wodne położone na łąkach i skrajach lasów, rozlewiska, starorzecza z obfitą roślinnością wodną. Notowany z terenu gmin Oborniki Śląskie, Wisznia Mała, Prusice i Brzeg Dolny.
3	Ropucha szara <i>Bufo bufo</i>	PL - ochrona częściowa KB – zał. II Czerwona lista IUCN - LC	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Preferuje wilgotne drzewostany w średnim wieku i starsze. Niezbędna obecność niewielkich akwenów o wodzie stojącej, najchętniej niezarybionych. Notowana z terenu gmin Oborniki Śląskie, Prusice, Trzebnica i Brzeg Dolny.
4	Ropucha zielona <i>Bufo viridis</i>	PL - ochrona ścisła DS – zał. IV KB – zał. II Czerwona lista IUCN - LC	Obr. 1: 378 w	Gatunek ten preferuje krajobraz rolniczy, szczególnie suche i średnio wilgotne łąki, pola uprawne, sady i tereny kamieniste, szczególnie chętnie zasiedla takie środowiska, gdy sąsiadują z zabudowaniami wiejskimi lub miejskimi. Notowana z terenu gmin Prusice, Trzebnica i Brzeg Dolny.
5	Rzekotka drzewna <i>Hyla arborea</i>	PL - ochrona ścisła DS – zał. IV KB – zał. II Czerwona lista IUCN - LC	Obr. 1: 378 w	Preferuje skraje wilgotnych i podmokłych zadrzewień i zakrzewień nad wodami; również w obrębie osiedli ludzkich. Notowana z terenu gmin Oborniki Śląskie, Prusice, Trzebnica i Brzeg Dolny.
6	Traszka grzebieniasta <i>Triturus cristatus</i> kod: 1166	PL - ochrona ścisła PCzL – NT PCzK – NT DS – zał. II i IV KB – zał. II Czerwona lista IUCN - LC	Notowana w OZW Dolina Widawy PLH020036, w wydzieleniach: Obr. 2: 453 h; 454 f; 552 d Ponadto zgodnie z danymi GDLP gatunek odnotowany poza obszarami Natura 2000 w wydzieleniach: Obr. 1: 77 b; 114 c, f; 115 d; 248 f; 252 a; 253 j; 293 l; 298 l; 316 l; 378 o	Przedmiot ochrony OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018 i OZW Dolina Widawy PLH020036. Gatunek rzadki. Występuje lokalnie, głównie w bezrybnych akwenach wód stojących, często śródleśnych lub częściowo ocienionych drzewami. Notowana z terenu gmin Oborniki Śląskie, Prusice i Brzeg Dolny.

Lp.	Gatunek	Status ochronny	Obręb, oddział (stanowiska dokładnie zlokalizowane)	Uwagi
			Obr. 2: 4 g; 10A c, f; 50 j; 54 i; 55 c; 150 h; 459 g; 478 d; 479 a, d-g	
7	Traszka zwyczajna <i>Triturus vulgaris</i>	PL - ochrona częściowa KB – zał. III Czerwona lista IUCN - LC	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Rozmnaża się w różnego rodzaju zbiornikach wodnych, po okresie rozrodu żyje na lądzie w cienistych lasach. Notowana z terenu gmin Oborniki Śląskie, Prusice, Wisznia Mała i Brzeg Dolny.
8	Żaba jeziorkowa <i>Pelophylax lessonae</i>	PL - ochrona częściowa DS – zał. IV KB – zał. III Czerwona lista IUCN - LC	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Jest płazem typowym dla małych zbiorników wodnych. Rozród odbywa się także w rowach melioracyjnych, kałużach, okresowych rozlewiskach na łąkach, w przybrzeżnej strefie większych zbiorników wodnych. Notowana z terenu gmin Oborniki Śląskie, Prusice, Wisznia Mała i Brzeg Dolny.
9	Żaba moczarowa <i>Rana arvalis</i>	PL - ochrona ścisła DS – zał. IV KB – zał. III Czerwona lista IUCN - LC	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Preferuje tereny podmokłe i akwenu wód stojących i wolno płynących, również na obrzeżach lasów i borów mieszanych. Notowana z terenu gmin Oborniki Śląskie, Prusice, Wisznia Mała i Brzeg Dolny.
10	Żaba trawna <i>Rana temporaria</i>	PL - ochrona częściowa DS – zał. V KB – zał. III Czerwona lista IUCN - LC	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Preferuje tereny podmokłe i akwenu wód stojących i wolno płynących, również wilgotne i podmokłe lasy oraz bory mieszane. Notowana z terenu gmin Oborniki Śląskie, Trzebnica, Prusice, Wisznia Mała i Brzeg Dolny.
11	Żaba wodna <i>Pelophylax esculentus</i>	PL - ochrona częściowa DS – zał. V KB – zał. III Czerwona lista IUCN - LC	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Preferuje obficie zarośnięte roślinnością, płytkie zbiorniki wodne. Notowana z terenu gmin Oborniki Śląskie, Trzebnica, Prusice, Wisznia Mała i Brzeg Dolny.
GADY				
12	Gniewosz plamisty <i>Coronella austriaca</i>	PL - ochrona ścisła, wymaga ochrony czynnej DS – zał. IV KB – zał. II PCzL – VU PCzK – VU	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Gatunek rzadki. Preferuje miejsca suche i silnie nasłonecznione, na terenach kamienistych, w zaroślach i trawach. Notowany na łąkach między Jodłowicami a Starym Dworem.
13	Jaszczurka zwinka <i>Lacerta agilis</i>	PL - ochrona częściowa DS – zał. IV KB – zał. II Czerwona lista IUCN - LC	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Preferuje różnego typu tereny otwarte, łąki, nieużytki, ugory, skraje pól uprawnych, tereny dobrze nasłonecznione, a w lasach obrzeża dróg leśnych.
14	Jaszczurka żyworodna <i>Lacerta vivipara</i>	PL - ochrona częściowa KB – zał. III	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Występuje w kompleksach leśnych. Gatunek rzadszy, preferuje siedliska bardziej wilgotne.

Lp.	Gatunek	Status ochronny	Obręb, oddział (stanowiska dokładnie zlokalizowane)	Uwagi
		Czerwona lista IUCN - LC		
15	Padalec zwyczajny <i>Anguis fragilis</i>	PL - ochrona częściowa KB – zał. III	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Preferuje wilgotne lasy liściaste i mieszane, rzadziej wilgotne bory mieszane. Często występuje na obrzeżach drzewostanów, przy polanach i drogach. Chętnie kryje się pod kłodami leżących drzew.
16	Zaskroniec zwyczajny <i>Natrix natrix</i>	PL - ochrona częściowa KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LR/LC	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Spotykany głównie nad brzegami wód. Ściśle związany z obecnością płazów (pokarm).
17	Żmija zygzakowata <i>Vipera berus</i>	PL - ochrona częściowa KB – zał. III Czerwona lista IUCN - LC	Obr. 1: 329 c	Występuje głównie w wilgotnych drzewostanach, nad źródłami ciekami i zbiornikami wodnymi.

PL – Prawo krajowe - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. z dnia 7 października 2014 r. poz. 1348). **PCzL / PCzK** – Czerwona lista zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce (Głowaciński 2002) / Polska Czerwona Księga Zwierząt. Kregowce (Głowaciński 2001). Stosowane skróty kategorii zagrożenia: VU - gatunki wysokiego ryzyka, narażone na wyginięcie, NT - gatunki niższego ryzyka, ale bliskie zagrożenia, DD - gatunki o statusie słabo rozpoznanym i zagrożeniu stwierdzonym, ale bliżej nieokreślonym. **DS** - Dyrektywa Siedliskowa - Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory. **KB** - Konwencja Berneńska - Konwencja o ochronie gatunków dzikiej flory i fauny europejskiej oraz ich siedlisk (Dz.U. 1996 nr 58 poz. 263). **Czerwona Lista IUCN** - IUCN Red List of Threatened Species. Version 2013.2. Stosowane skróty kategorii zagrożenia: LR - gatunki niższego ryzyka, LC - gatunki najmniejszej troski.



Fotografia. 7. Zaskroniec zwyczajny *Natrix natrix* (fot. A. Wójcicka-Rosińska)

IV.9.4. RYBY

Południową granicę nadleśnictwa stanowią rzeki Odra i Widawa. Są to największe rzeki tego obszaru. Do Odry wpływają również dwa niewielkie strumienie – Mienia z Ławą i Lubniówka. Najczystsze wody ma Mienia, niestety w większości biegu uregulowana, bez umożliwiających życie ryb głębozczków. Na podstawie danych z inwentaryzacji faunistycznych gmin stwierdzono tu występowanie jedynie 7 cennych gatunków ryb.

Tabela 46. Wykaz chronionych i cennych gatunków ryb w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa

Lp.	Gatunek	Status ochronny	Uwagi
1	Boleń <i>Aspius aspius</i> kod: 1130	PL – niechroniony CzLR – LC DS – zał. II i V KB – zał. III Czerwona lista IUCN - LC	Przedmiot ochrony OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018 i OZW Dolina Widawy PLH020036. Występuje w Widawie i Odrze. Gatunek zasiedla wody płynące i zbiorniki zaporowe, stonawe odcinki rzek i jeziora. Zasiedla strefę lotyczną. Zagrożony przez zanieczyszczenie wód powierzchniowych, drapieżnictwo ze strony innych gatunków ryb, nielegalne pozyskanie chronionych gatunków ryb w czasie amatorskiego połowu ryb.
2	Brzana <i>Barbus barbus</i>	PL – niechroniona CzLR – VU DS – zał. V Czerwona lista IUCN - LC	Występuje w Odrze. Zagrożeniem są wszelkie modyfikacje morfologii koryt w wyniku prac hydrotechnicznych lub pobierania kruszywa.
3	Kiełb białopłetwy <i>Romanogobio albipinnatus</i> kod: 6144	PL – ochrona częściowa PCzL – NT CzLR – NT DS – zał. II KB – zał. III Czerwona lista IUCN - LC	Przedmiot ochrony OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018 i OZW Dolina Widawy PLH020036. Występuje w Odrze. Odnotowany w Ławie, w granicach OZW Dolina Widawy. Obr. 2: 458 d Gatunek rzeczny, zamieszkuje środkowe i dolne odcinki rzek. Przebywa z dala od brzegów w strefie głębokiej wody o słabym prądzie. Zagrożony przez zanieczyszczenie wód powierzchniowych, drapieżnictwo ze strony innych gatunków ryb, nielegalne pozyskanie chronionych gatunków ryb w czasie amatorskiego połowu ryb.
4	Koza <i>Cobitis taenia</i> kod: 1149	PL – ochrona częściowa PCzL – DD CzLR – LC DS – zał. II KB – zał. III Czerwona lista IUCN - LC	Przedmiot ochrony OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018 i OZW Dolina Widawy PLH020036. Występuje w Widawie. Gatunek rzeczny, zamieszkuje środkowe i dolne odcinki rzek. Przebywa z dala od brzegów w strefie głębokiej wody o słabym prądzie. Gatunek wrażliwy na wszelkie zmiany pochodzenia antropogenicznego (zanieczyszczenia wód, regulacje i zabudowa hydrotechniczna rzek).
5	Piskorz <i>Misgurnus fossilis</i> kod: 1145	PL – ochrona częściowa PCzL – NT PCzK – NT CzLR – VU DS – zał. II KB – zał. III Czerwona lista IUCN - LC	Przedmiot ochrony OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018 i OZW Dolina Widawy PLH020036. Notowany w Mieni, Lubniówce, starorzeczu w Kotowicach, Ławie, Krępie, Jodłówce. Zasiedla wody stojące i wolno płynące, płytkie, drobne muliste zbiorniki, starorzecza, kanały. Żyje w pobliżu dna, podczas dnia zagrzebują się w mule. Zagrożeniem dla gatunku są zanieczyszczenia wód, regulacje i zabudowa hydrotechniczna rzek.

Lp.	Gatunek	Status ochronny	Uwagi
6	Różanka <i>Rhodeus amarus</i> kod: 5339	PL – ochrona częściowa PCzL – NT PCzK – NT CzLR – VU DS – zał. II KB – zał. III Czerwona lista IUCN – LR/LC	Przedmiot ochrony OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018 i OZW Dolina Widawy PLH020036. Notowana w Odrze, starorzeczu w Kotowicach, Sąciecznicy, Krępie. Preferuje wody stojące lub wolno płynące, zasiedlając jeziora, stawy, starorzecza i kanały. Występuje również w dolnym i środkowym biegu dużych rzek. W ciekach ryba ta wybiera miejsca zarośnięte roślinnością zanurzoną, o dnie mulistym, wyraźnie utrzymując się bliżej brzegów. Do rozrodu wymaga obecności małży (skójki lub szczeżui). Zagrożeniem są zanieczyszczenia wód, regulacje i zabudowa hydrotechniczna rzek.
7	Śliz pospolity <i>Barbatula barbatula</i>	PL – ochrona częściowa CzLR – LC Czerwona lista IUCN - LC	Notowany w Widawie, Mieni, Lubniówce, starorzeczu w Kotowicach, Ławie, Sąciecznicy i Krępie. Żyje w środkowym i górnym biegu rzek oraz w stawach z kwaśnym odczynem wody. Preferuje miejsca ze żwirowym lub kamienistym dnem oraz powalonymi do wody drzewami. Zagrożeniem są regulacje cieków.

PL - Prawo krajowe - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. z dnia 7 października 2014 r. poz. 1348). PCzL / PCzK - Czerwona lista zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce (Głowaciński 2002) / Polska Czerwona Księga Zwierząt. Kręgowce (Głowaciński 2001). Stosowane skróty kategorii zagrożenia: NT - gatunki niższego ryzyka, ale bliskie zagrożenia, DD - gatunki o statusie słabo rozpoznanym i zagrożeniu stwierdzonym, ale bliżej nieokreślonym. CzLR - Czerwona lista minogów i ryb (Witkowski 2009). Stosowane skróty kategorii zagrożenia: VU – gatunki narażone, LC - gatunki najmniejszej troski. DS - Dyrektywa Siedliskowa - Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, KB – Konwencja Berneńska - Konwencja o ochronie gatunków dzikiej flory i fauny europejskiej oraz ich siedlisk (Dz.U. 1996 nr 58 poz. 263). Czerwona Lista IUCN – IUCN Red List of Threatened Species. Version 2013.2. Stosowane skróty kategorii zagrożenia: LR - gatunki niższego ryzyka, LC - gatunki najmniejszej troski.

IV.9.5. BEZKRĘGOWCE

W zasięgu terytorialnym nadleśnictwa stwierdzono występowanie 30 cennych gatunków owadów. Najcenniejsze przyrodniczo są łągi wzdłuż Widawy z alejami starych dębów opianowanych przez kozioroga dębosza *Cerambyx cerdo*.

Tabela 47. Wykaz chronionych i cennych gatunków bezkręgowców w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa

Lp.	Gatunek	Status ochronny	Obwód, oddział (stanowiska dokładnie zlokalizowane)	Uwagi
Prostoskrzydłe Orthoptera				
1	Podłęczyn szary <i>Platycleis grisea</i>	PCzL - DD	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Występuje w środowiskach suchych, ciepłych, nasłonecznionych. Notowany na murawach piaszkowych z okolic Żerkówka i Jodłowic.
2	Siwoszek błękitny <i>Oedipoda caerulea</i>	PCzL – NT	Obr. 2: 25 j, n	Zasiedla suche, dobrze nasłonecznione miejsca, bujnie porośnięte roślinnością. Żywi się trawami. Stwierdzony w piaszkowni pod Małuszynem oraz na murawach piaszkowych z okolic Żerkówka i Jodłowic.
Chrzęszcze Coleoptera				
3	Biegacz pomarszczony <i>Carabus intricatus</i>	PL - ochrona częściowa PCzL – LC Czerwona lista IUCN – LR/NT	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Gatunek nieczęsty, w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa prawdopodobny. Żyje w starych lasach liściastych i mieszanych. Rzadki. Obecnie prowadzona gospodarka w lasach nie stanowi realnego zagrożenia dla gatunku.

Lp.	Gatunek	Status ochronny	Obszar, oddział (stanowiska dokładnie zlokalizowane)	Uwagi
4	Biegacz problematyczny <i>Carabus problematicus</i>	PL - ochrona częściowa	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Gatunek kserofilny, żyjący na otwartych lub słabo porośniętych terenach, również w jasnych lasach sosnowych. Obecnie prowadzona gospodarka w lasach nie stanowi realnego zagrożenia dla gatunku.
5	Biegacz skórzasty (B. piaskowy) <i>Carabus coriaceus</i>	PL - ochrona częściowa	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Występuje głównie na terenach piaszczystych. Preferuje drzewostany suche i świetliste, zazwyczaj liczniejszy w lasach niż w borach. W Polsce najczęstszy w południowej części, zwłaszcza w górach i na pogórzu. Obecnie prowadzona gospodarka w lasach nie stanowi realnego zagrożenia dla gatunku.
6	Biegacz Ulricha <i>Carabus ulrichi</i>	PL - ochrona częściowa	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Gatunek nieczęsty. Zasiedla tereny otwarte na glebach gliniastych oraz obfitujących w margle i gleby wapienne. W Polsce tylko w południowej części. Rzadki. Obecnie prowadzona gospodarka w lasach nie stanowi realnego zagrożenia dla gatunku.
7	Biegacz wypukły (B. zwężony) <i>Carabus convexus</i>	PL – ochrona ścisła	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Preferuje ciepłe, podmokłe gleby. Spotykany zarówno na terenach słabo porośniętych trawami i krzewami, jak i w siedliskach leśnych, nierzadko w sąsiedztwie gniazd mrówek.
8	Kozioróg dębosz <i>Cerambyx cerdo</i> kod: 1088	PL – ochrona ścisła, wymaga ochrony czynnej PCzL – VU PCzK – VU DS – zał. II i IV Czerwona lista IUCN – VU	Notowany w OZW Dolina Widawy PLH020036, w wydzieleniach: Obr. 2: 449 c, h; 450 a, f, i; 451 a, c; 452 a, c, f, h; 455 a, d; 456 l; 552 a, g, i, k, p-r Ponadto zgodnie z danymi GDLP gatunek odnotowany poza obszarami Natura 2000 w wydzieleniach: Obr. 1: 361 h Obr. 2: 8 m; 12 m, o; 17 l; 150 j; 185 a; 395 p; 423 d; 446 i; 479 a	Przedmiot ochrony OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018 i OZW Dolina Widawy PLH020036. Jest kambioksylofagiem, w Polsce żerującym i przechodzącym rozwój wyłącznie na żywych dębach: szypułkowym i (rzadko) bezszypułkowym. Występuje w łęgach wzdłuż Widawy z alejami starych dębów, nad Odrą w Lesie Rędzińskim oraz na terenach leśnych w okolicy Jodłowic, Wilczyna, Obornik Śląskich, Chodlewka, Suche i Krościny Wielkiej.
9	Pachnica dębowa <i>Osmoderma eremita</i> kod: 1084	PL - ochrona ścisła, wymaga ochrony czynnej PCzL – VU PCzK - VU DS – zał. II i IV KB – zał. II Czerwona lista IUCN - NT	Notowana w OZW Dolina Widawy PLH020036, w wydzieleniach: Obr. 2: 450 a, f, i; 451 a; 452 a, c, f, h Ponadto zgodnie z danymi GDLP gatunek odnotowany poza obszarami Natura 2000 w wydzieleniach: Obr. 1: 285 b; 298 b Obr. 2: 505 d	Przedmiot ochrony OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018 i OZW Dolina Widawy PLH020036. Jest to gatunek reliktowy lasów pierwotnych, preferuje świetliste drzewostany liściaste i mieszane. W środowisku zmienionym przez człowieka gatunek spotykany jest w parkach, zadrzewieniach cmentarnych oraz alejach. Rozwój pachnicy dębowej jest ściśle związany ze starymi dziuplastymi (koniecznie próchniejącymi) drzewami. Występuje w rezerwacie Las Bukowy w Skarszynie, nad Widawą w okolicy Paniowic oraz w okolicy Żerkowa i Lipnicy.
10	Tęcznik liszkarz <i>Calosoma sycophanta</i>	PL – ochrona częściowa	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Gatunek palearktyczny, zasiedla lasy iglaste, liściaste, najchętniej przebywa w koronach drzew.
11	Tęcznik mniejszy <i>Calosoma inquisitor</i>	PL – ochrona częściowa	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Gatunek palearktyczny, żyje głównie w jasnych lasach liściastych - młodych buczynach, dębinach oraz w sadach. Poluje również na drogach i przecinkach leśnych.

Lp.	Gatunek	Status ochronny	Obręb, oddział (stanowiska dokładnie zlokalizowane)	Uwagi
12	Zgniotek cynobrowy <i>Cucujus cinnaberinus</i> kod: 1086	PL – ochrona ścisła, wymaga ochrony czynnej PCzL – LC DS – zał. II i IV KB – zał. II Czerwona lista IUCN – NT	Obr. 2: 449g	Przedmiot ochrony OZW Dolina Widawy PLH020036. Gatunek saproksylobiontyczny. Rozwój larwalny odbywa się pod korą martwych drzew, głównie liściastych, o pierśnicy ponad 30 cm. Występuje nad Widawą.
Motyle Lepidoptera				
13	Barczatka kataks <i>Eriogaster catax</i> kod: 1074	PL – ochrona ścisła, wymaga ochrony czynnej PCzL – EN PCzK – VU DS – zał. II i IV KB – zał. II Czerwona lista IUCN – DD	Notowany w OZW Dolina Widawy PLH020036, w wydzieleniach: Obr. 2: 448 a, c-f; 450 d; 451 j-k, m; 452 a, g; 454 i, m; 552 a Ponadto zgodnie z danymi WZS i GDLP gatunek odnotowany poza obszarami Natura 2000 w wydzieleniach: Obr. 1: 62 t; 234 o-p; 306 a Obr. 2: 44 i; 58 h; 149 b; 165 o; 191 n; 192 b; 206 a; 222 f	Przedmiot ochrony OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018 i OZW Dolina Widawy PLH020036. Gatunek występuje w środowiskach kserotermicznych na zaawansowanych etapach sukcesji. Preferuje również tarniny i głogi rosnące na miedzach i w obrębie zadrzewień śródpolnych. Roślinami pokarmowymi są rozmaite krzewy liściaste, głównie tarnina i głóg. Występuje nad Odrą w okolicach Rędzina, nad Widawą w okolicy Szymanowa i Paniowic oraz koło Obornik Śląskich, Jodłowic, Bagna, Bukowic, Borówka, Brzeźna i Wilkowej.
14	Czerwończyk nieparek <i>Lycaena dispar</i> kod: 1060	PL – ochrona ścisła, wymaga ochrony czynnej PCzL – LC PCzK – LR DS – zał. II i IV KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LR/NT	Notowany w OZW Dolina Widawy PLH020036, w wydzieleniach: Obr. 2: 459 m, o Ponadto zgodnie z danymi GDLP gatunek odnotowany poza obszarami Natura 2000 w wydzieleniach: Obr. 1: 67 d-f Obr. 2: 484 a	Przedmiot ochrony OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018 i OZW Dolina Widawy PLH020036. Gatunek higrofilny. Zasiedla brzegi wód i bagien oraz podmokłe łąki, głównie w miejscach wilgotnych, często w pobliżu i wewnątrz starorzeczy i rowów. Częściowo jego siedlisko stanowią łąki nadrzeczne, zwłaszcza fragmenty podmokłe z prześwitami lub graniczące z kwiecistymi łąkami. Związany troficznie ze szczawiem <i>Rumex</i> sp. Wykazany z obszaru gminy Brzeg Dolny w latach 1986-1995 (Buszko, 1997).
15	Kraśnik karyncki <i>Zygaena carniolica</i>	PCzL – NT	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Zasiedla miejsca nasłonecznione, o podłożu wapiennym. Odnutowany na suchych murawach kserotermicznych w południowej części gminy Trzebnica.
16	Mieniak strużnik <i>Apatura ilia</i>	PCzL – LC	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Preferuje lasy liściaste i mieszane, głównie łąki. Preferuje leśne gruntowe drogi i skraje lasów, czasami w parkach. Troficznie związany z topolami <i>Populus</i> sp. (gąsienica). Istotna jest obecność osiki <i>Populus tremula</i> . Imago żeruje na wilgotnej ziemi, padlinie i odchodach. Wykazany z okolic Kęska, Górowa i Raszowic.

Lp.	Gatunek	Status ochronny	Obręb, oddział (stanowiska dokładnie zlokalizowane)	Uwagi
17	Mieniak tęczowiec <i>Apatura iris</i>	PCzL – LC	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Lasy liściaste i mieszane, głównie łągi. Preferuje leśne gruntowe drogi i skraje lasów. Istotna jest obecność w drzewostanach i ich sąsiedztwie wierzby iwy <i>Salix caprea</i> , wierzby uszatej <i>Salix aurita</i> i wierzby szarej <i>Salix cinerea</i> , rzadziej wierzby: kruchej, białej i purpurowej oraz osiki <i>Populus tremula</i> . Wykazywany z okolic Jodłowic.
18	Modraszek nausitous <i>Phengaris nausithous</i> kod: 6179	PL – ochrona ścisła, wymaga ochrony czynnej PCzL – LC PCzK - LR DS – zał. II i IV KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LR/NT	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Przedmiot ochrony OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018 i OZW Dolina Widawy PLH020036. Zasiedla torfowiska niskie i łąki trzęślicowe. Troficznie związany z krwiściągiem lekarskim <i>Sanguisorba officinalis</i> . Gąsienice muszą być „adoptowane” przez mrówki z rodzaju <i>Myrmica</i> – głównie <i>M. rubra</i> , czasem <i>M. scabrinodis</i> oraz <i>M. ruginogis</i> . Notowany z okolic Starego Dworu i Jodłowic.
19	Modraszek telejus <i>Phengaris teleiuis</i> kod: 6177	PL – ochrona ścisła, wymaga ochrony czynnej PCzK – LR PCzL – LC DS – zał. II i IV KB – zał. II Czerwona lista IUCN – LR/NT	Notowany w OZW Dolina Widawy PLH020036, w wydzieleniach: Obr. 2: 456 k; 459 o Ponadto zgodnie z danymi GDLP gatunek odnotowany poza obszarami Natura 2000 w wydzieleniach: Obr. 1: 377 c	Przedmiot ochrony OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018 i OZW Dolina Widawy PLH020036. Zasiedla wilgotne łąki, obrzeża torfowisk niskich oraz inne siedliska otwarte, pod warunkiem występowania rośliny żywicielskiej wraz z przynajmniej jednym z gatunków mrówek gospodarzy. Troficznie związany z krwiściągiem lekarskim <i>Sanguisorba officinalis</i> . Gąsienice muszą być „adoptowane” przez mrówki z rodzaju <i>Myrmica</i> , np. <i>M. scabrinodis</i> , <i>M. rubra</i> i <i>M. gallieni</i> . Występuje nad Odrą w okolicy Kotowic. Notowany z okolic Jodłowic, Starego Dworu i Brzeżna.
20	Ogończyk akacjowiec <i>Satyrion acaciae</i>	PCzL – NT	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Suche murawy z tarniną, zarośla, skraje lasów. Gąsienice żerują na sliwie tarninie. Wykazywany z okolic Wałów.
21	Paź królowej <i>Papilio machaon</i>	PCzL – LC	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Łąki, ugory, zbocza wałów przeciwpowodziowych, nasłonecznione stoki wzgórz i pagórów, polany śródleśne, sąsiedztwo dróg i linii kolej. Zalatuje do sadów i ogrodów. Troficznie związany z roślinami baldaszkowatymi <i>Apiaceae</i> .
22	Przeplatka maturna <i>Euphydryas maturna</i> kod: 6169	PL – ochrona ścisła, wymaga ochrony czynnej PCzL – NT PCzK – LR DS – zał. II i IV KB – zał. II Czerwona lista IUCN – DD	Notowana w OZW Dolina Widawy PLH020036, w wydzieleniach: Obr. 2: 448 a-f; 449 a-l; 450 a-i; 452 a-h; 456 a-r Ponadto zgodnie z danymi GDLP gatunek odnotowany poza obszarami Natura 2000 w wydzieleniach: Obr. 1: 67A p; 73 f Obr. 2: 147 f; 222 s; 388 m; 456 a; 557 o	Przedmiot ochrony OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018 i OZW Dolina Widawy PLH020036. Preferuje łągi i olsy, zwłaszcza obecność jesionu. Spotykany obrzeżach lub śródleśnych drogach lub zrębach. najważniejszym gatunkiem żywicielskim dla gąsienic jest jesion wyniosły, stąd warunkiem niezbędnym dla egzystencji tego gatunku jest jego udział i obecność w drzewostanie. Występuje w Lesie Rzędzińskim, nad Widawą, w okolicy Obornik Śląskich, Lubnowa, Piekar oraz Górowa.

Lp.	Gatunek	Status ochronny	Obszar, oddział (stanowiska dokładnie zlokalizowane)	Uwagi
Ważki Odonata				
23	Trzepla zielona <i>Ophiogomphus cecilia</i> kod: 1037	PL - ochrona ścisła, wymaga ochrony czynnej DS – zał. II i IV KB – zał. II Czerwona Lista IUCN - LC	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Przedmiot ochrony OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018 i OZW Dolina Widawy PLH020036. Biotopem są małe, średnie i duże cieki nizinne i podgórskie, preferując odcinki śródlądowe, częściowo dobrze nasłonecznione oraz miejsca o różnorodnej strukturze przestrzennej koryta rzeki – obecność zróżnicowanej głębokości, leżących kamieni i głazów oraz powalonych drzew i urwistych brzegów. Zagrożenia – regulacja koryta rzeki, zanieczyszczenie wody, usuwanie drzew i krzewów z zasiedlanych przez trzeplę odcinków rzeki. Występuje nad Widawą.
Trzmiele Bombus				
24	Trzmiel gajowy <i>Bombus lucorum</i>	PL – ochrona częściowa	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Widne drzewostany, obrzeża bardziej zwartych kompleksów leśnych.
25	Trzmiel kamiennik <i>Bombus lapidarius</i>	PL – ochrona częściowa	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Tereny otwarte i obrzeża drzewostanów. Zagrożeniem jest zalesianie i zaorywanie terenów otwartych, wypalanie traw (gniazda czasami w syrkim gruncie, zwykle pod kamieniami i w szczelinach murów).
26	Trzmiel leśny <i>Bombus pratorum</i>	PL – ochrona częściowa	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Świetliste drzewostany, leśne polany, przesieki, otwarte pobocza dróg leśnych, ogrody. Wiosną (od V) troficznie ściśle związany z jasnotą i dąbrówką. Gniazduje zarówno w ziemi, jak i w dziuplach i skrzynkach lęgowych ptaków.
27	Trzmiel ogrodowy <i>Bombus hortorum</i>	PL – ochrona częściowa	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Tereny otwarte, także przyłesne, drobne zadrzewienia i zakrzewienia śródpolne oraz ogrody. Gniazduje głównie w ziemi.
28	Trzmiel rudonogi <i>Bombus ruderarius</i>	PL – ochrona częściowa	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Gatunek zaroślowo-polno-łąkowy; gniazduje w zagłębieniach terenu, w mchu, zeschłej trawie, rzadziej w ziemi. Spotykany zarówno w środowiskach leśnych, jak i otwartych.
29	Trzmiel rudy <i>Bombus pascuorum</i>	PL – ochrona częściowa	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Spotykany w widnych, rzadkich lasach jak i na terenach otwartych. Gniazduje na powierzchni ziemi, pod drzewami i krzewami, w drewnianych budynkach i spróchniałych pniach.
30	Trzmiel ziemny <i>Bombus terrestris</i>	PL – ochrona częściowa	Brak informacji o dokładnej lokalizacji stanowisk na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.	Tereny otwarte i obrzeża drzewostanów. Preferuje obecność koniczyny. Zagrożeniem jest zalesianie i zaorywanie terenów otwartych, wypalanie traw (gniazda w norach kreta i gryzoni).

PL - Prawo krajowe - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. z dnia 7 października 2014 r. poz. 1348). PCzL / PCzK - Czerwona lista zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce (Głowaciński 2002) / Polska Czerwona Księga Zwierząt. Bezkregowce (Głowaciński 2004). Stosowane skróty kategorii zagrożenia: VU - gatunki wysokiego ryzyka, narażone na wyginięcie, NT - gatunki niższego ryzyka, bliskie zagrożenia, LC/LR - gatunki niższego ryzyka/ najmniejszej troski, DD - gatunki o statusie słabo rozpoznanych i zagrożeniu stwierdzonym, ale bliżej nieokreślonym. DS - Dyrektywa Siedliskowa - Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory. KB - Konwencja Berneńska - Konwencja o ochronie gatunków dzikiej flory i fauny europejskiej oraz ich siedlisk (Dz.U. 1996 nr 58 poz. 263). Czerwona Lista IUCN – IUCN Red List of Threatened Species. Version 2013.2. Stosowane skróty kategorii zagrożenia: VU - gatunki narażone, LR/NT – gatunki niższego ryzyka, bliskie zagrożenia, NT – gatunki bliskie zagrożenia.

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Oborniki Śląskie w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska prowadzony jest monitoring gatunków i siedlisk przyrodniczych ze szczególnym uwzględnieniem specjalnych obszarów ochrony siedlisk Natura 2000. Projekt ten realizowany jest na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska przez Instytut Ochrony Przyrody PAN

i finansowany ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Nad Odrą, w Lesie Rędzińskim, poza gruntami w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie, znajdują się stanowiska monitoringowe trzech gatunków: kozioroga dębosza *Cerambyx cerdo*, barczatki kataks *Eriogaster catax* i przeplatki maturna *Euphydryas maturna*.

Kozioróg dębosz *Cerambyx cerdo* był objęty monitoringiem w 2010 roku. Stan populacji określono jako niezadowolający (U1), ze względu na niezadowolającą liczbę zasiedlonych na stanowisku drzew oraz zróżnicowaną liczbę czynnych żerowisk. Stan siedliska oceniono jako zły (U2). Zaobserwowano nadmierny rozrost podszytu, a w najbliższej okolicy nie było też nowych, odpowiednich do zasiedlenia drzew. Perspektywy zachowania z uwzględnieniem oddziaływań i zagrożeń na tym stanowisku są złe (U2) (źródło: *Wyniki monitoringu gatunków i siedlisk przyrodniczych ze szczególnym uwzględnieniem specjalnych obszarów ochrony siedlisk Natura 2000*. Aktualizacja 2012-04-18).

Barczatka kataks *Eriogaster catax* została objęta monitoringiem w 2010 roku. Stanowisko to znajduje się w zasięgu obszaru Natura 2000 OZW Dolina Widawy PLH020036. Stan populacji oceniono na podstawie względnej liczebności populacji i oceniono jako właściwą (FV). Stan siedliska również oceniono jako właściwy (FV). Zarośla tarninowe są stosunkowo rozpowszechnione w różnych regionach Polski, stąd prawdopodobnie ich brak nie stanowi czynnika ograniczającego. Rzadkość gatunku przypisać należy raczej jego silnej wybiórczości względem stanowisk o ciepłym mikroklimacie lub też niezidentyfikowanym czynnikom populacyjnym (prawdopodobnie ograniczone zdolności dyspersyjne). Perspektywy zachowania z uwzględnieniem oddziaływań i zagrożeń należy określić jako niezadowolające (U1). Stan ochrony gatunku określono jako właściwy (FV) (źródło: *Wyniki monitoringu gatunków i siedlisk przyrodniczych ze szczególnym uwzględnieniem specjalnych obszarów ochrony siedlisk Natura 2000*. Aktualizacja 2012-04-18).

Przeplatka maturna *Euphydryas maturna* była monitorowana w 2011 roku. Stanowisko znajduje się w zasięgu obszaru Natura 2000 OZW Dolina Widawy PLH020036. Stan populacji gatunku, stan siedliska oraz perspektywy zachowania z uwzględnieniem oddziaływań i zagrożeń oceniono jako właściwe (FV). Ogólny stan ochrony gatunku oceniono tu jako właściwy (FV) (źródło: *Wyniki monitoringu gatunków i siedlisk przyrodniczych ze szczególnym uwzględnieniem specjalnych obszarów ochrony siedlisk Natura 2000*. Aktualizacja 2012-04-18).

V. WALORY PRZYRODNICZO–LEŚNE

V.1. ROŚLINNOŚĆ POTENCJALNA

W zasięgu terytorialnym nadleśnictwa w obrębie Bagno główny kompleks leśny pokrywa się z potencjalnym siedliskiem acydofilnego środkowoeuropejskiego lasu dębowego *Calamagrostio arundinaceae-Quercetum*. Potencjalnie są to zbiorowiska w typie siedliskowym boru mieszanego wykształcające się na glebach świeżych, z panującym dębem bezszypułkowym *Quercus petraea* w drzewostanie, w runie których przeważają acydofilne gatunki, takie jak trzcinnik leśny *Calamagrostis arundinacea*, śmiełek pogięty *Deschampsia flexuosa*, pszeniec zwyczajny *Melampyrum pratense*, orlica pospolita *Pteridium aquilinum*, z udziałem kłosówki miękkiej *Holcus mollis* i jastrzębców *Hieracium* sp. Występuje tu również potencjalne siedlisko grądu środkowoeuropejskiego, w odmianie śląsko-wielkopolskiej, formie niżowej, serii ubogiej *Galio-Carpinetum*. Zbiorowiska te charakteryzują się złożoną strukturą, dużym bogactwem florystycznym oraz wyraźnie zaznaczoną zmiennością sezonową. Wielowarstwowy oraz wielogatunkowy drzewostan składa się głównie z grabu *Carpinus betulus*, dębu szypułkowego *Quercus robur* i lipy drobnolistnej *Tilia cordata*. W warstwie drzew ubogich postaci grądu występuje dąb bezszypułkowy *Quercus petraea*, który niekiedy może osiągać przewagę ilościową nad dębem szypułkowym, a runo wykazuje florystyczne nawiązania do kwaśnych dąbrów. W obrębie Oborniki Śląskie występuje potencjalnie szeroki pas świetlistych dąbrów w postaci niżowej *Potentillo albae-Quercetum typicum*. Jest to zbiorowisko w typie siedliskowym lasu mieszanego wykształcające się na umiarkowanie żyznych, stosunkowo suchych glebach brunatnych kwaśnych, z dominacją dębu bezszypułkowego *Quercus petraea* oraz stałą naturalną domieszką sosny w drzewostanie. Wyróżniające się stałym udziałem w runie gatunków ciepłolubnych i światłoządnych. W leśnictwie Pęgów występuje potencjalne siedlisko kontynentalnego boru mieszanego sosnowo-dębowego *Pino-Quercetum* (= *Quercu-Pinetum* + *Serratulo-Pinetum*). Jest to zbiorowisko leśne z udziałem w drzewostanie sosny *Pinus* sp. oraz dębu *Quercus* sp., nawiązujące florystycznie i siedliskowo z jednej strony do borów sosnowych, a z drugiej do zbiorowisk z klasy *Quercu-Fagetea*: ciepłolubnych dąbrów i uboższych postaci grądów. Na rozległych, żyznych i płaskich oraz nieco pagórkowatych obszarach położonych w zachodniej części nadleśnictwa, obecnie w większości wylesionych, dominuje potencjalne siedlisko grądu środkowoeuropejskiego *Galio-Carpinetum*, w odmianie śląsko-wielkopolskiej, formie niżowej, serii ubogiej oraz, na Wzgórzach Trzebnickich, także serii żyznej. W leśnictwie Trzebnica, w pobliżu miejscowości Skarszyn, Raszów, Machnice i Będkowo występują potencjalne płaty żyznej buczyny niżowej *Galio odorati-Fagetum* (= *Melico-Fagetum*). Jest to najuboższa postać żyznej buczyny, która wykształca się na glebach świeżych brunatnych wylugowanych lub płowych. W drzewostanie dominuje buk zwyczajny *Fagus sylvatica*, w nieznacznej domieszce może występować jawor *Acer pseudoplatanus*. W runie brak jest gatunków górskich. Pod Trzebnicą zlokalizowano potencjalne siedliska ubogiej buczyny niżowej *Luzulo pilosae-Fagetum* - zbiorowisko z bezwzględną dominacją buka w typie siedliskowym lasu mieszanego świeżego lub wilgotnego występujące na ubogim i kwaśnym podłożu, na glebach płowych lub brunatnych wylugowanych i kwaśnych. Cechą charakterystyczną runa jest spory udział kosmatki

owłosionej *Luzula pilosa* i turzycy pigułkowej *Carex pilulifera* oraz występowanie gatunków z acidofilnych dąbrów. Nad Odrą i Widawą dominuje potencjalne siedlisko nadrzecznego łągu jesionowo-wiązowego *Ficario-Ulmetum typicum*. Zbiorowisko to tworzy wielogatunkowy las złożony z jesionu wyniosłego *Fraxinus excelsior*, wiązu pospolitego *Ulmus minor*, dębu szypułkowego *Quercus robur* z domieszką olszy czarnej *Alnus glutinosa*, wiązu górskiego *Ulmus glabra* i szypułkowego *Ulmus laevis*, występujący na skrzydłach dolin wielkich rzek w strefie epizodycznych zalewów, na glebie typu próchnicznej i wilgotnej mady. W niewielkich powierzchniowo płatach nad Rakowskim Potokiem i jego dopływami oraz Ławą i Głownikiem znajdują się potencjalne siedliska niżowego łągu wiązowo-dębowego *Ficario-Ulmetum chrysosplenietosum*. Zbiorowisko to tworzy wielogatunkowy drzewostan złożony z jesionu wyniosłego *Fraxinus excelsior*, wiązu pospolitego *Ulmus minor*, dębu szypułkowego *Quercus robur* z domieszką olszy czarnej *Alnus glutinosa*, wiązu górskiego *Ulmus glabra* i szypułkowego *Ulmus laevis*, występujący w rozległych zagłębieniach, w dolinach mniejszych rzek i cieków, na żyznym podłożu gliniastym z wysokim poziomem wody w glebie oraz spływem powierzchniowym. W runie przeważają eutroficzne byliny dwuliścienne, charakterystyczny jest udział geofitów wiosennych. Na brzegach pozostałych cieków dominuje potencjalne zbiorowisko niżowego łągu jesionowo-olszowego *Fraxino-Alnetum* (= *Circae-Alnetum*). Tworzą je eutroficzne i wybitnie higrofilne lasy z panującą olszą czarną *Alnus glutinosa* i domieszką jesionu wyniosłego *Fraxinus excelsior*, wykształcające się na siedliskach lekko zabagnionych, w dolinach wolno płynących cieków wodnych. W runie o charakterze ziołoroślowym występuje stała domieszka gatunków olsowych i szuwarowych (za: Matuszkiewicz 2008b).

Tabela 48. Dominujące zespoły roślinności potencjalnej w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Oborniki Śląskie oraz odpowiadające im typy siedliskowe lasu

Lp.	Roślinność potencjalna / zespół roślinny	TSL
Higrofilne lasy liściaste		
1	Nadrzeczny łąg jesionowo-wiązowy <i>Ficario-Ulmetum typicum</i>	Lł
2	Niżowy łąg wiązowo-dębowy <i>Ficario-Ulmetum chrysosplenietosum</i>	Lł
3	Niżowy łąg jesionowo-olszowy <i>Fraxino-Alnetum</i> (= <i>Circae-Alnetum</i>)	OI
Eutroficzne lasy liściaste		
4	Grąd środkowoeuropejski <i>Galio-Carpinetum</i> odmiana śląsko-wielkopolska, forma niżowa, seria uboga	LMśw, LMw
5	Grąd środkowoeuropejski <i>Galio-Carpinetum</i> odmiana śląsko-wielkopolska, forma niżowa, seria żyzna	Lśw, Lw
6	Żyzna buczyna niżowa <i>Galio odorati-Fagetum</i> (= <i>Melico-Fagetum</i>)	LMśw, LMw, Lśw, Lw
7	Uboga buczyna niżowa <i>Luzulo pilosae-Fagetum</i>	BMśw, LMśw
8	Świetlista dąbrowa, postać niżowa <i>Potentillo albae-Quercetum typicum</i>	LMśw, Lśw
Oligotroficzne lasy liściaste		
9	Acydofilny środkowoeuropejski las dębowy <i>Calamagrostio arundinaceae-Quercetum</i>	BMśw, BMw, LMśw, LMw
Lasy szpilkowe		
10	Kontynentalne bory mieszane sosnowo-dębowe <i>Pino-Quercetum</i> (= <i>Quercu-Pinetum</i> + <i>Serratulo-Pinetum</i>)	BMśw, BMw

V.2. SIEDLISKA PRZYRODNICZE - WYSTĘPOWANIE I ZALECENIA OCHRONNE

Siedlisko przyrodnicze jest pojęciem wprowadzonym przez przepisy prawa Unii Europejskiej w ramach wyznaczania obszarów sieci Natura 2000. Oznacza ono obszar lądowy lub wodny wyodrębniony w oparciu o cechy geograficzne, abiotyczne i biotyczne, zarówno całkowicie naturalne, jak i półnaturalne. Siedliska przyrodnicze zostały wyznaczone celem ochrony miejsc bytowania cennych z punktu widzenia przyrodniczego gatunków roślin i zwierząt często zagrożonych wyginięciem. Na mocy ustawy o ochronie przyrody (tekst jednolity - Dz.U. 2013 poz. 627 z późn. zm.) w Polsce został wprowadzony zakaz podejmowania działań mogących w istotny sposób pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych, co w konsekwencji prowadziłoby do negatywnego oddziaływania na gatunki, dla których obszar chroniony został stworzony (art. 33). Wyjątek od zakazu stanowi nadrzędny interes publiczny o charakterze społecznym lub gospodarczym, gdy nie ma żadnej innej alternatywy. W takim przypadku może dojść do zniszczenia siedliska, lecz wskazane są działania rekompensujące straty (art. 34).

Tabela 49. Wykaz chronionych typów siedlisk przyrodniczych odnotowanych na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Nazwa siedliska	Kod typu	Powierzchnia siedliska na gruntach w zarządzie nadleśnictwa [ha]	Powierzchnia siedliska w obszarach siedliskowych Natura 2000 [ha]
Siedliska nieleśne				
1	Starorzeczca i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nympheion</i> , <i>Potamion</i>	3150	4,95	4,85
2	Łąki sełernicowe <i>Cnidion dubii</i>	6440	9,50	9,50
3	Ekstensywnie użytkowane niżowe łąki świeże <i>Arrhenatherion</i>	6510	10,21	1,43
Siedliska leśne				
4	Kwaśne buczyny <i>Luzulo-Fagenion</i>	9110	25,82	-
5	Żyzne buczyny <i>Dentario glandulosae-Fagetum</i>	9130	104,80	-
6	Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny <i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i>	9170	1514,86	120,09
7	Kwaśne dąbrowy <i>Quercetea robori-petraeae</i>	9190	264,64	5,40
8	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe <i>Salicetum albae</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i> , olsy źródłiskowe - siedlisko priorytetowe	91E0	367,78	1,95
9	Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe <i>Ficario-Ulmetum</i>	91F0	369,75	140,35
10	Wyżynny jodłowy bór mieszany <i>Abietetum polonicum</i>	91P0	2,53	2,53
Razem			2674,84	286,10

Poniższe zestawienie obejmuje wszystkie siedliska przyrodnicze stanowiące przedmioty ochrony obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (projektowanych specjalnych obszarach ochrony siedlisk), zinwentaryzowane na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie. Proponowany skład jest zgodny z naturalnym składem gatunkowym leśnych siedlisk przyrodniczych.

Tabela 50. Zestawienie ustalonych typów drzewostanu i składów odnowieniowych upraw dla leśnych siedlisk przyrodniczych (przedmiotów ochrony bądź wskazanych jako przedmioty ochrony) ze składami naturalnych typów lasu w obszarach Natura 2000 OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018, OZW Dolina Widawy PLH020036 i OZW Jodłowice PLH020106

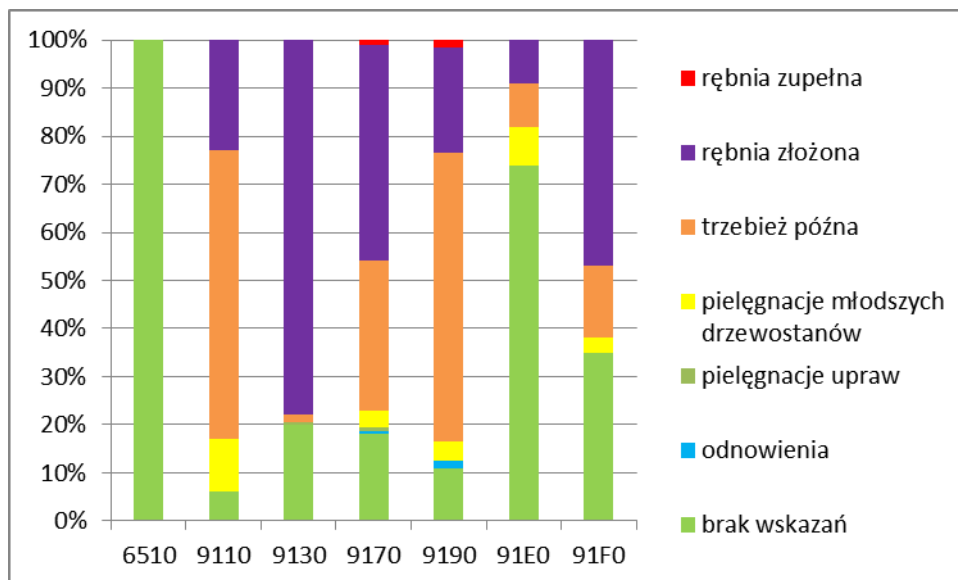
Typ siedliska przyrodniczego	TSL	TD	Naturalny skład gatunkowy	Ustalony skład odnowienia	Pow. wydzieleń (liczba)
Łęgi Odrzańskie PLH020018					
91F0	Lw	Js-Wz-Db	Db 30, Wz 30, Js 20, inne 10	Db 30, Wz 30, Js 20, inne 10	7,23 (1)
Dolina Widawy PLH020036					
9170	Lśw	Lp-Db	Db 40, Lp 30, inne 30	Db 40, Lp 30, inne 30	116,40 (28)
9170	Lw	Lp-Db	Db 40, Lp 30, inne 30	Db 40, Lp 30, inne 30	1,83 (1)
91E0	-	OI-Js	Js 40, OI 30, Jw i inne 30	Nie ustala się dla powierzchni nieleśnych (bagno)	2,76 (1)
91F0	Lśw	Js-Wz-Db	Db 30, Wz 30, Js 20, inne 10	Db 30, Wz 30, Js 20, inne 10	119,03 (40)
91F0	Lw	Js-Wz-Db	Db 30, Wz 30, Js 20, inne 10	Db 30, Wz 30, Js 20, inne 10	1,97 (1)
91F0	Lł	Js-Wz-Db	Db 30, Wz 30, Js 20, inne 10	Db 30, Wz 30, Js 20, inne 10	7,61 (1)
Jodłowice PLH020106					
91P0	LMśw	So-Jd	Jd 70, So 20, Bk i inne 10	Jd 70, So 20, Bk i inne 10	2,43 (3)

Wpływ zapisów projektu pul, pod kątem odpowiedniego zabezpieczenia zasobów przyrodniczych w nadleśnictwie, przeanalizowano również w odniesieniu do siedlisk przyrodniczych zlokalizowanych poza granicami ostoi siedliskowych Natura 2000 oraz siedlisk przyrodniczych niestanowiących przedmiotów ochrony obszarów Natura 2000, ale zlokalizowanych w zasięgu ostoi siedliskowych. Do takich siedlisk należały:

- 6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion*)
- 9110 Kwaśne buczyny *Luzulo-Fagenion*
- 9130 Żyzne buczyny *Dentario glandulosae-Fagetum*
- 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*)
- 9190 Kwaśne dąbrowy (*Quercetea robori-petraeae*)
- 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albae*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródłiskowe)
- 91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe *Ficario-Ulmetum*

Do siedlisk przyrodniczych, których płaty zlokalizowane są w zasięgu obszarów Natura 2000, ale nie stanowiących ich przedmiotów ochrony, należy jedynie siedlisko kwaśnej dąbrowy 9190

w OZW Jodłowice PLH020106. Na powierzchni tego siedliska nie zaplanowano żadnych wskaźników gospodarczych.



Rycina. 6. Planowane wskaźniki gospodarcze na powierzchniach z siedliskami przyrodniczymi poza obszarami Natura 2000

Zaplanowane na powierzchni siedliska grądu 9170 oraz kwaśnej dąbrowy 9190 rębnie zupełne dotyczą tylko 3 wydzieleń leśnych. W wydzieleniu z siedliskiem przyrodniczym kwaśnej dąbrowy 9190 (224h – obręb Oborniki Śl.) drzewostan w 80% budowany jest przez sosnę w wieku 96 lat. Wśród gatunków współwystępujących są dąb, świerk, brzoza i olsza. Planowana rębnia zupełna będzie wykonana na powierzchni 3,81 ha z maksymalnym poziomem pozyskania 95%. W tej sytuacji zaleca się, aby pozostawiane na powierzchni fragmenty starodrzewia obejmowały przede wszystkim dęby. W pozostałej części wydzielenia należy zachować drzewa dziuplaste.

W przypadku dwóch pozostałych powierzchni z planowaną rębnią zupełną (siedlisko przyrodnicze 9170), zabieg będzie wykonany w obrębie bloków upraw pochodnych na łącznej powierzchni obu wydzieleń 5,15 ha. Zaplanowane pozyskanie będzie na poziomie 95%. Zaleca się, aby pozostawione fragmenty starodrzewia stanowiły w miarę możliwości zwarty płat drzewostanu.

V.2.1. SIEDLISKA LEŚNE

9110 – KWAŚNE BUCZYNY *LUZULO-FAGENION*

Kwaśne buczyny występują głównie na obszarach pod wpływem wilgotnego klimatu subatlantyckiego w Europie Środkowej. Zajmują przeważnie mezotroficzne siedliska na glebach kwaśnych utworzonych na podłożu zbudowanym z lekkich glin dyluwialnych lub piasków gliniastych. Drzewostan na siedlisku zdominowany jest przez buka zwyczajnego *Fagus sylvatica*. Rola pozostałych gatunków drzew jest niewielka. Domieszkę stanowią tu jedynie grab *Carpinus betulus* oraz dęby – głównie bezszypułkowy *Quercus petraea*, rzadziej szypułkowy *Q. robur*. Zwarcie drzewostanu buczyn jest duże. Podszyt jest słabo rozwinięty lub brak go w ogóle. O fizjonomii runa stanowią głównie lokalne warunki siedliskowe. W suchych miejscach wykształca się pokrywa mszysto-

porostowa, która jednak nie zajmuje dużych powierzchni. Występują w niej płonnik strojny *Polytrichum formosum*, widłoząb miotłasty *Dicranum scoparium*, rókiet cyprysowaty *Hypnum cupressiforme* oraz gatunki z rodzaju *Cladonia*. Na świeżym podłożu w runie dominują trawy i mchy, a na żyzniejszych i wilgotniejszych podłożach rośnie udział paproci. Wśród roślin naczyniowych w kwaśnych buczynach niżowych spotyka się przede wszystkim śmiatek pogięty *Deschampsia flexuosa*, kosmatkę owłosioną *Luzula pilosa*, turzycę pigułkową *Carex pilulifera*, trzcinnik leśny *Calamagrostis arundinacea*, szczawik zajęczy *Oxalis acetosella*, konwalijkę dwulistną *Maianthemum bifolium*, przetaczniki – ożankowy *Veronica chamaedrys* i leśny *V. officinalis* oraz siódmaczek leśny *Trientalis europaea*. Z dużą stałością, choć z reguły nielicznie występuje tu również borówka czarna *Vaccinium myrtillus*. Siedlisko występuje w niewielkich, rozproszonych płatach w całym zasięgu nadleśnictwa.

Zagrożenia potencjalne dla siedliska:

- Uproszczenie struktury wiekowej i przestrzennej drzewostanów;
- Niedobór drzew martwych i zamierających;
- Zbyt duży udział gatunków obcych geograficznie i ekologicznie.

Wskazania ochronne:

- Zachowanie właściwego składu gatunkowego kwaśnej buczyny;
- Niewprowadzanie i eliminowanie gatunków obcych geograficznie; takich jak: daglezja zielona *Pseudotsuga menziesii*, dąb czerwony *Quercus rubra*;
- Zabezpieczanie odpowiedniej ilości martwego drewna na powierzchni siedliska;
- Pozostawianie drzew dziuplastych.

9130 – ŻYZNE BUCZYNY *DENTARIO GLANDULOSAE-FAGETUM*

Żyzne buczyny niżowe reprezentują w Polsce stosunkowo najuboższą postać nizinnych, eutroficznych lasów bukowych związanych z wilgotnym i łagodnym klimatem suboceanicznym. Preferuje stanowiska położone na wzniesieniach form morenowych, a podłoże stanowią najczęściej dyluwialne gliny lekkie i średnie oraz piaski gliniaste, często naglinowe. Drzewostan, przeciętnie o dużym zwarcu, jest prawie czysto bukowy, a inne gatunki drzew, np. grab *Carpinus betulus*, klony – jawor *Acer pseudoplatanus* i pospolity *A. platanoides*, dęby – szypułkowy *Quercus robur* i bezszypułkowy *Q. petraea*, wiąz górski *Ulmus glabra* czy lipa drobnolistna *Tilia cordata*, stanowią w nim na ogół nieznaczną domieszkę. W ubogiej warstwie krzewów, oprócz podrostu buka i odnowienia gatunków domieszkowych, występuje z rzadka zwykle tylko jarzab pospolity *Sorbus aucuparia*. Warstwa zielna jest zazwyczaj dobrze rozwinięta, pokrywa od 30% do 60% powierzchni i obfituje w liczne gatunki bylin oraz traw, spośród których do najczęstszych należą: przytulia wonna *Galium odoratum*, gajowiec żółty *Galeobdolon luteum*, zawilec gajowy *Anemone nemorosa*, trędownik bulwiasty *Scrophularia nodosa*, fiołek leśny *Viola reichenbachiana*, żywiec cebulkowy *Dentaria bulbifera*, przylaszczka pospolita *Hepatica nobilis* oraz perłówka jednokwiatowa *Melica uniflora*, prosownica rozpierzchła *Milium effusum*, kostrzewa leśna *Festuca altissima* i wiechlina gajowa *Poa nemoralis*. W najbardziej żyznych postaciach omawianego lasu występują barwnie kwitnące geofity wiosenne, np. kokorycz pusta *Corydalis cava*, ziarnopłon wiosenny *Ficaria verna* i czosnek

niedźwiedzi *Allium ursinum*. Siedlisko występuje w rezerwacie „Las Bukowy w Skarszynie”, proponowanym zespole przyrodniczo-krajobrazowym „Buczyna Trzebnicka” oraz w okolicy Machnic.

Zagrożenia potencjalne dla siedliska:

- Uproszczenie struktury wiekowej i przestrzennej drzewostanów;
- Niedobór drzew martwych i zamierających;
- Zbyt duży udział gatunków obcych geograficznie i ekologicznie.

Wskazania ochronne:

- Zachowanie właściwego składu gatunkowego żyznej buczyny niżowej z udziałem gatunków domieszkowych, takich jak: grab *Carpinus betulus*, klony – jawor *Acer pseudoplatanus* i klon polny *A. platanoides*, dęby – szypułkowy *Quercus robur* i bezszypułkowy *Q. petraea* i lipa drobnolistnej *Tilia cordata*;
- Zaniechanie wprowadzania i stopniowe usuwanie gatunków obcych geograficznie, takich jak: dagleżja zielona *Pseudotsuga menziesii*, dąb czerwony *Quercus rubra*; ograniczanie występowania takich gatunków jak: modrzew *Larix* sp., świerk pospolity *Picea abies* i sosna zwyczajna *Pinus sylvestris*;
- Zabezpieczanie odpowiedniej ilości martwego drewna na powierzchni siedliska;
- Pozostawianie drzew dziuplastych.

9170 – GRĄD ŚRODKOWOEUROPEJSKI I SUBKONTYNTENTALNY *GALIO-CARPINETUM*, *TILIO-CARPINETUM*

Grądy środkowoeuropejskie charakteryzują się złożoną strukturą, dużym bogactwem florystycznym oraz wyraźnie zaznaczoną zmiennością sezonową. Wielowarstwowy oraz wielogatunkowy drzewostan składa się głównie z graba *Carpinus betulus*, dębu szypułkowego *Quercus robur* i lipy drobnolistnej *Tilia cordata*. Częstymi gatunkami domieszkowymi są: klon pospolity *Acer platanoides* oraz buk zwyczajny *Fagus sylvatica*, a na siedliskach najbardziej żyznych i wilgotnych także wiązy: polny *Ulmus minor*, szypułkowy *U. laevis* i górski *U. glabra*, klony: polny *Acer campestre* i jawor *A. pseudoplatanus*, jesion wyniosły *Fraxinus excelsior*, olsza czarna *Alnus glutinosa* oraz czeremcha pospolita *Padus avium*. W warstwie drzew ubogich postaci grądu występuje dąb bezszypułkowy *Quercus petraea*, który niekiedy może osiągać przewagę ilościową nad dębem szypułkowym. Warstwa zielna jest na ogół dobrze wykształcona, chociaż jej fizjonomia i skład florystyczny różnią się w zależności od żyzności i uwilgotnienia gleb. Większość gatunków należy do grupy roślin, które optimum ekologiczno-socjologiczne osiągają w mezo- i eutroficznych lasach liściastych. Na siedliskach stosunkowo najbardziej ubogich grąd środkowoeuropejski wykazuje florystyczne nawiązania do kwaśnych dąbrów, natomiast w warunkach siedlisk żyznych i wilgotnych wzbogacony jest o gatunki łąkowe. Charakterystyczną cechą jest wyraźny aspekt wczesnowiosenny związany z rozwojem barwnie kwitnących i łąkowo występujących roślin zielnych, np.: zawilców – gajowego *Anemone nemorosa* i żółtego *A. ranunculoides* oraz kokoryczy puste *Corydalis cava*, oprócz których ukazują się między innymi: przylaszczka pospolita *Hepatica nobilis*, miodunka ćma *Pulmonaria obscura*, groszek wiosenny *Lathyrus vernus* i turzyca palczasta *Carex digitata*. Do stałych komponentów warstwy zielnej grądu środkowoeuropejskiego, poza już wymienionymi, należą: gwiazdnica wielkokwiatowa *Stellaria holostea*, gajowiec żółty *Galeobdolon luteum*, wiechlina gajowa

Poa nemoralis, prosownica rozpierzchła *Milium effusum*, kokoryczka wielokwiatowa *Polygonatum multiflorum*, fiołek leśny *Viola reichenbachiana*, trędownik bulwiasty *Scrophularia nodosa*, żankiel zwyczajny *Sanicula europaea*, kopytnik pospolity *Asarum europaeum*, kłosownica leśna *Brachypodium sylvaticum*, fiołek przedziwny *Viola mirabilis*, podagrycznik pospolity *Aegopodium podagraria*, kuklik pospolity *Geum urbanum*, zerwa kłosowa *Phyteuma spicatum*, pszeniec gajowy *Melampyrum nemorosum* i inne. Siedlisko występuje w dużych płatach w całym zasięgu terytorialnym nadleśnictwa.

Zagrożenia potencjalne dla siedliska:

- Uproszczenie struktury drzewostanu oraz niedobór martwego drewna;
- Neofityzacja w wyniku procesów spontanicznych (niekiedy zmiana stosunków świetlnych prowadzić może do masowego rozprzestrzeniania się niepożądanego i ekspansywnego turzycy drżączkowej *Carex brizoides* lub obcego niecierpka drobnokwiatowego *Impatiens parviflora*).

Wskazania ochronne:

- Pozostawianie drzew zamierających i martwych;
- Pozostawianie drzew dziuplastych;
- Pozostawianie starych brzoź, osik, olszy i grabów (gatunki „dziuplotwórcze”);
- Stopniowa eliminacja zniekształceń poprzez usuwanie gatunków obcych geograficznie lub ekologicznie w cięciach trzebieżowych;
- w stosunku do płatów siedlisk stanowiących przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 OZW Dolina Widawy PLH020036 stwierdzonych na gruntach w zarządzie nadleśnictwa należy stosować zapisy *Planu zadań ochronnych* zawarte w rozdziale IV.3. niniejszego dokumentu.

9190 - KWAŚNE DĄBROWY *QUERCETEA ROBORI-PETRAEAE*

Ten typ siedliska przyrodniczego obejmuje ubogie lasy dębowe z acydofilnym runem, typowe dla strefy wpływów klimatu atlantyckiego, występujące w Polsce w zachodniej części kraju. W klasyfikacji siedlisk leśnych kwaśne dąbrowy występują na siedliskach BMśw, BMw, LMśw, LMw, a w południowo-zachodniej części kraju mogą występować także na analogicznych siedliskach wyżynnych. Śródlądowe niżowe kwaśne dąbrowy mogą płynnie przechodzić w ubogie postaci grądów z dębowym drzewostanem, a w zasięgu występowania buka - także w kwaśne buczyny. Rozgraniczenie tych siedlisk przyrodniczych w terenie może niekiedy sprawiać trudności. Postaci śródlądowe występują przeważnie na rozmaitych utworach piaszczystych i żwirowych, częściej spotykane są na wyniesieniach terenu, choć mogą występować także na terenach płaskich. W krajobrazach zdominowanych przez buczyny naturalne siedliska kwaśnych dąbrów występują wyspowo, zajmując np. piaszczysto-żwirowe szczyty wzniesień, suche stoki, czy (dotyczy postaci wilgotnej z trzęślicą modrą, czernicą i orlicą) wilgotne niecki terenowe.

Kwaśne dąbrowy mają zwykle drzewostan budowany przez dęby - bezszypułkowy *Quercus petraea* (zwłaszcza postaci cieplejsze i uboższe) lub szypułkowy *Quercus robur* (zwłaszcza postaci wilgotniejsze). W domieszce mogą wystąpić także: sosna zwyczajna *Pinus sylvestris*, brzoza brodawkowata *Betula pendula* (rzadziej brzoza omszona *Betula pubescens*), buk *Fagus sylvatica*,

jarzębina *Sorbus aucuparia*. Dominacja sosny jest naturalna tylko w nadmorskiej postaci ekosystemu; w dąbrowach śródlądowych świadczy o ich zniekształceniu w wyniku dawniejszej gospodarki leśnej. Typowe dla warstwy krzewów są: kruszyna *Frangula alnus*, która zwłaszcza w wilgotnych dąbrowach może występować masowo, jarzębina *Sorbus aucuparia*, podrosty buka *Fagus sylvatica* oraz obu gatunków dębów. Do typowych gatunków runa należą: borówka czernica *Vaccinium myrtillus*, śmiełek pogięty *Deschampsia flexuosa*, orlica pospolita *Pteridium aquilinum*, turzyca pigułkowata *Carex pilulifera*, siódmaczek leśny *Trientalis europaea*, konwalijka dwulistna *Maianthemum bifolium*, nerecznica krótkoostna *Dryopteris carthusiana*, kosmatka owłosiona *Luzula pilosa* (w dąbrowach podgórskich kosmatka gajowa *Luzula luzuloides*), wiechlina gajowa *Poa nemoralis*, konwalia majowa *Convallaria majalis*, kostrzewa owcza *Festuca ovina*, trzcinnik leśny *Calamagrostis arundinacea*, pszeniec zwyczajny *Melampyrum pratense*, jastrzębiec sabaudzki *Hieracium sabaudum* i leśny *H. murorum*, przylaszczka pospolita *Hepatica nobilis*. Siedlisko występuje w rozproszeniu w całym zasięgu nadleśnictwa.

Zagrożenia potencjalne dla siedliska:

- Niedobór drzew martwych i zamierających;
- Uproszczenie struktury drzewostanu;
- Zbyt duży udział gatunków obcych ekologicznie (sosna, świerk);
- Presja zwierzyny na młode pokolenie lasu;
- Neofityzacja w wyniku procesów spontanicznych – głównie niecierpek drobnokwiatowy *Impatiens parviflora*, oraz sit chudy *Juncus tenuis*, szczawik Dillena *Oxalis dillenii*, czeremcha amerykańska *Padus serotina*, dąb czerwony *Quercus rubra*.

Wskazania ochronne:

- Promowanie drzewostanów dębowych z domieszką gatunków grądowych (grab *Carpinus betulus*, lipa drobnolistna *Tilia cordata*, klon pospolity *Acer platanooides*);
- Niewprowadzanie gatunków obcych geograficznie lub ekologicznie (dąb czerwony, modrzew, daglezwia, świerk);
- Stopniowa eliminacja zniekształceń poprzez usuwanie sosny, świerka i innych gatunków obcych geograficznie w cięciach trzebieżowych;
- Pozostawianie drzew dziuplastych oraz drzew z widocznymi wypróchnieniami.

91E0 - ŁĘGI WIERZBOWE, TOPOLOWE, OLSZOWE I JESIONOWE *SALICETUM ALBAE*, *POPULETUM ALBAE*, *ALNENION GLUTINOSO-INCANAE*, OLSY ŹRÓDLISKOWE - SIEDLIŚKO PRIORYTETOWE

Ten typ siedliska przyrodniczego obejmuje nadrzeczne lasy: olszowe, jesionowe, wierzby białej i kruchej oraz topoli białej i czarnej. Wymienione lasy wykształcają się na glebach zalewanych wodami rzecznyymi, o wysokim poziomie wód gruntowych, głównie klasyfikowanych jako pobagienne lub napływowe aluwialne. Należy tu kilka istotnie różniących się podtypów drzewostanów, a mianowicie od jesionowo-olszowych na obszarach źródlisk i związanych z nimi cieków, przez olszowe w dolinach szybko płynących rzek, olszyny nad wolno płynącymi strumieniami, górskie olszynki z olszą szarą, po nadbrzeżne lasy wierzbowe i topolowe nad dużymi rzekami. Okresowe zalewy są typowe dla łęgów, ale nie są warunkiem koniecznym: płaty siedliska spotyka się także

w miejscach niezalewanych, a pozostających pod wpływem ruchu wód gruntowych. Siedlisko jest związane z typem siedliskowym L1, oraz przede wszystkim O1J i O1.

Łęgi są silnie zróżnicowane ekologicznie i geograficznie, co powoduje że naturalna kompozycja gatunkowa ich runa jest równie silnie zróżnicowana. Praktycznie nie ma też gatunków wiernych łęgom, ani gatunków łęgowych, które mogłyby być uniwersalnymi wskaźnikami stanu ochrony siedliska. W drzewostanie jako gatunki typowe dla siedliska wymienia się zwykle olszę czarną *Alnus glutinosa*, jesion wyniosły *Fraxinus excelsior*, wierzbę białą *Salix alba*, wierzbę kruchą *Salix fragilis*, topolę białą *Populus alba*, topolę czarną *Populus nigra*. W runie (często wraz z krzewami) podawano zwykle obecność takich gatunków, jak: podagrycznik zwyczajny *Aegopodium podagraria*, zawilec żółty *Anemone ranunculoides*, wietlica samicza *Athyrium filix-femina*, kielisznik zaroślowy *Calystegia sepium*, turzyca długokłosa *Carex elongata*, turzyca dzióbkwata *Carex rostrata*, świerząbek orzęsiony *Chaerophyllum hirsutum*, śledziennica skrętołistna *Chrysosplenium alternifolium*, czartawa drobna *Circaea alpina*, czartawa pospolita *Circaea lutetiana*, leszczyna zwyczajna *Corylus avellana*, sadziec konopiasty *Eupatorium cannabinum*, kostrzewa olbrzymia *Festuca gigantea*, ziarnopłon wiosenny *Ficaria verna*, kruszyna pospolita *Frangula alnus*, przytulia czepna *Galium aparine*, przytulia błotna *Galium palustre*, kuklik zwisty *Geum rivale*, chmiel zwyczajny *Humulus lupulus*, niecierpek pospolity *Impatiens noli-tangere*, kosaciec żółty *Iris pseudacorus*, gajowiec żółty *Galeobdolon luteum*, karbieniec pospolity *Lycopus europaeus*, tojeść pospolita *Lysimachia vulgaris*, krwawnica pospolita *Lythrum salicaria*, czeremcha pospolita *Padus avium*, mozga trzcinowata *Phalaris arundinacea*, porzeczka czarna *Ribes nigrum*, jeżyna popielica *Rubus caesius*, szalwia lepka *Salvia glutinosa*, tarczycza pospolita *Scutellaria galericulata*, psianka słodkogórz *Solanum dulcamara*, czyściec leśny *Stachys sylvatica*, gwiazdnica gajowa *Stellaria nemorum*, żywokost lekarski *Symphytum officinale*, pokrzywa zwyczajna *Urtica dioica*. Siedlisko występuje nad większością cieków w całym zasięgu nadleśnictwa.

Zagrożenia potencjalne dla siedliska:

- Zmiany stosunków wodnych;
- Neofityzacja w wyniku procesów spontanicznych (niekiedy zmiana stosunków świetlnych prowadzić może do masowego rozprzestrzeniania się niepożądanego i ekspansywnego turzycy drżączkowej *Carex brizoides* lub obcego niecierpka drobnokwiatowego *Impatiens parviflora*).

Wskazania ochronne:

- Eliminacja gatunków obcego pochodzenia, jak np. topola kanadyjska *Populus x canadensis*, jesion pensylwański *Fraxinus pennsylvanica*; dotyczy także warstwy krzewów;
- Tolerowanie lokalnych zabagnień pojawiających się z naturalnych przyczyn.

91F0 - ŁĘGOWE LASY DĘBOWO-WIĄZOWO-JESIONOWE *FICARIO-ULMETUM*

Ten typ siedliska przyrodniczego obejmuje wilgotne lasy dębowo-wiązowo-jesionowe, związane z siedliskami okazjonalnie zalewanymi wodami rzecznyymi lub pozostającymi pod wpływem okresowych spływów wód powierzchniowych albo ruchomych wód gruntowych. Łęgi dębowo-wiązowo-jesionowe są w Polsce wyraźnie zróżnicowane pod względem ekologicznym na dwie grupy:

łęgi w dolinach wielkich rzek, w których podstawowym czynnikiem ekologicznym są okresowe zalewy wodami rzecznyymi oraz łęgi poza dolinami, zajmujące stanowiska w dolinkach małych cieków, wilgotnych a żyznych zagłębieniach, rynnach terenowych, wąwozach itp.; ich charakter zdeterminowany jest przez ruch wody, zwykle jednak nieprzybierający charakteru zalewu powierzchniowego. Łęgi odcięte od wpływów zalewu wodami rzecznyymi, np. pozostawione za wałami przeciwpowodziowymi, podlegają też przekształceniu w kierunku łąk.

Typowy łąg dębowo-wiązowo-jesionowy jest zbiorowiskiem o zróżnicowanej strukturze pionowej i przestrzennej z wyraźnie zaznaczoną zmiennością sezonową. W postaci najpełniej wykształconej drzewostan ma na ogół niezbyt duże zwarcie, przeciętnie od 50-60%, i składa się z dwóch, a niekiedy z trzech warstw. W wyższej warstwie głównymi gatunkami są dąb szypułkowy *Quercus robur* oraz jesion wyniosły *Fraxinus excelsior*. W niższych warstwach występują głównie wiązy: szypułkowy *Ulmus laevis*, polny *U. minor*, rzadziej górski *U. glabra* oraz klon polny *Acer campestre*, jabłoń dzika *Malus sylvestris*, czeremcha zwyczajna *Padus avium*, lipa drobnolistna *Tilia cordata*, grab zwyczajny *Carpinus betulus*, olsza czarna *Alnus glutinosa*, klon pospolity *Acer platanoides* i jawor *A. pseudoplatanus*, a sporadycznie także topole: biała *Populus alba* i czarna *P. nigra* oraz wierzby: biała *Salix alba* i krucha *S. fragilis*. Charakterystyczna dla łągów wiązowo-jesionowych jest bujna i wielogatunkowa warstwa krzewów, w której oprócz odnowienia drzew, zwykle wiązów, a rzadziej dębu, występują najczęściej: dereń świdwa *Cornus sanguinea*, szakłak pospolity *Rhamnus catharticus*, głóg dwuszyjkowy *Crataegus laevigata*, bez czarna *Sambucus nigra*, trzmielina pospolita *Euonymus europaeus*, kalina koralowa *Viburnum opulus*, porzeczka czerwona *Ribes spicatum*, czeremcha zwyczajna *Padus avium* oraz i leszczyna pospolita *Corylus avellana*. Bogata pod względem składu florystycznego oraz wewnętrznie zróżnicowana na kilka poziomów warstwa zielna pokrywa często całą powierzchnię płatów i składa się głównie z bylin o dużych wymaganiach glebowych, wśród których liczną grupę stanowią rozwijające się wczesną wiosną geofity, nadające zbiorowisku swoisty wygląd w tym okresie. Łanowo pojawia się wtedy ziarnopłon wiosenny *Ficaria verna*, ziółc żółta *Gagea lutea*, zawilce: żółty *Anemone ranunculoides* i gajowy *A. nemorosa*, piżmaczek wiosenny *Adoxa moschatellina*, kokorycze: pusta *Corydalis cava* i wątła *C. intermedia*, śledziennica skrętołista *Chrysosplenium alternifolium* (zwłaszcza w łągach poza dolinami rzecznyymi), miódunka ćma *Pulmonaria obscura* i czworolist pospolity *Paris quadrifolia*. Na niektórych stanowiskach występują dwie, rzadkie w Polsce, wczesnowiosenne rośliny z rodziny amarylkowatych *Amaryllidaceae*: śnieżyczka przebiśnieg *Galanthus nivalis* i śnieżyczka wiosenna *Leucoium vernalis*. Później rozwijają się inne gatunki typowe dla żyznych i wilgotnych lasów liściastych, np. czyściec leśny *Stachys sylvatica*, czartawa pospolita *Circaea lutetiana*, niecierpek pospolity *Impatiens noli-tangere*, kostrzewa olbrzymia *Festuca gigantea*, a także gatunki o szerszych amplitudach socjologiczno-ekologicznych, takie jak: czosnaczek pospolity *Alliaria petiolata*, kuklik pospolity *Geum urbanum*, bluszcz kurdybanek *Glechoma hederacea*, przytulia czepna *Galium aparine*, jasnota plamista *Lamium maculatum* oraz podagrycznik pospolity *Aegopodium podagraria*, trędownik bulwiasty *Scrophularia nodosa*, pokrzywa zwyczajna *Urtica dioica*, prosownica rozpierzchła *Milium effusum* i turzyca leśna *Carex sylvatica*. Stałym gatunkiem runa, a niekiedy nawet panującym, jest pospolita w różnych zbiorowiskach leśnych i zaroślowych dolin rzecznych jeżyna popielica *Rubus*

caesius. Pospolity, a niekiedy łąnowo występujący, jest też skrzyp zimowy *Equisetum hyemale*. Siedlisko występuje głównie nad Widawą, Krępą i dopływami Sąsiecznicy w północnej części nadleśnictwa.

Zagrożenia potencjalne dla siedliska:

- Zmiana stosunków wodnych poprzez regulację cieków oraz odwadnianie terenu;
- Neofityzacja w wyniku procesów spontanicznych (niekiedy zmiana stosunków świetlnych prowadzić może do masowego rozprzestrzeniania się niepożądanego i ekspansywnego turzycy drżączkowatej *Carex brizoides* lub obcego niecierpka drobnokwiatowego *Impatiens parviflora*);
- Nasilone procesy grądowienia wynikające z trwale zaburzonych stosunków wodnych i odizolowania powierzchni z siedliskiem od systematycznych zalewów.

Wskazania ochronne:

- W cięciach rębnych dbać o zachowanie i odtworzenie zasobów rozkładającego się drewna oraz o zachowanie nienaruszonych fragmentów starych drzewostanów;
- Pozostawianie drzew zamierających i martwych, tak by osiągnąć odpowiednie zasoby rozkładającego się drewna;
- Pozostawianie starych brzoź, osik, olszy i grabów (gatunki „dziuplotwórcze”);
- Eliminacja gatunków obcego pochodzenia, jak np. topola kanadyjska *Populus x canadensis*, jesion pensylwański *Fraxinus pennsylvanica*; dotyczy także warstwy krzewów;
- Tolerowanie lokalnych zabagnień pojawiających się z naturalnych przyczyn;
- W stosunku do płatów siedlisk stanowiących przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018 oraz OZW Dolina Widawy PLH020036 stwierdzonych na gruntach w zarządzie nadleśnictwa należy stosować zapisy *Planu zadań ochronnych* zawarte w rozdziale IV.3. niniejszego dokumentu.

91P0 - WYŻYNNY JODŁOWY BÓR MIESZANY *ABIETETUM POLONICUM*

Definicja tego siedliska przyrodniczego obejmuje wyżynne bory z jodłą, jako dominującym gatunkiem w drzewostanie, niekiedy jodłowo-świerkowe lub jodłowo-sosnowe z domieszką buka, wykształcone na mezotroficznym, kwaśnym glebach w Polsce południowo-wschodniej, a zwłaszcza w Górach Świętokrzyskich, na Roztoczu oraz fragmentarycznie na Podkarpaciu. W runie zaznacza się udział niektórych gatunków charakterystycznych dla klas *Vaccinio-Piceetea*, *Quercu-Fagetea* (przechodzących z grądów subkontynentalnych *Tilio-Carpinetum*) oraz wyróżniających podzwiązek *Vaccinio-Abietenion*. Duże znaczenie w budowie warstwy runa mają paprocie i mszaki. Należy zwrócić uwagę, że bory zbliżone do borów jodłowych były często notowane z innych regionów geograficznych. Nazwą *Abietetum polonicum* często obejmuje się jakiegokolwiek bory i lasy z dominującą jodłą, także poza właściwym zasięgiem zespołu. Podczas badań prowadzonych w roku 2011 (Świerkosz i Reczyńska 2011) stwierdzono, iż występujący w rezerwacie przyrody „Jodłowice” mieszany bór jodłowy wykazuje zgodność z opisem identyfikatora fitosocjologicznego typu siedliska. Z gatunków charakterystycznych dla zespołu występują tu jodła pospolita *Abies alba*, spotykana we wszystkich warstwach drzewostanu, w podroście i warstwie runa, jeżyna gruczołowata *Rubus hirtus*,

niecznica austriacka *Dryopteris dilatata* oraz, rzadko spotykany, tujowiec tamaryszkowy *Thuidium tamariscinum*. Z gatunków podzwiazku *Vaccinio-Abietenion* występują buk zwyczajny *Fagus sylvatica*, niecznica samcza *Dryopteris filix-mas*, sałatk leśny *Mycelis muralis* oraz, poza płatami w których wykonywano zdjęcia, lecz w ich bezpośrednim sąsiedztwie – wietlica samcza *Athyrium filix-femina* oraz jastrzębiec murowy *Hieracium murorum*. Płaty te znacznie różnią się od postaci siedliska znanych z Gór Świętokrzyskich oraz południowo-wschodniej części Polski, zarówno bogactwem gatunkowym, jak i składem florystycznym, lecz zestaw gatunków typowych w nich występujących nie pozostawia wątpliwości, co do klasyfikacji typu siedliska.

Zagrożenia potencjalne dla siedliska:

Siedlisko objęte jest ochroną rezerwatową i nie jest zagrożone w sposób bezpośredni. Możliwe są pośrednie oddziaływania związane z zanieczyszczeniem powietrza, powodujące osłabienie starych drzewostanów jodłowych (podobne jak obserwowane w latach 80-tych XX wieku).

Wskazania ochronne:

Obszar rezerwatu jest ogrodzony i od wielu lat objęty ochroną bierną, co skutkuje spontaniczną regeneracją siedlisk leśnych, dużą ilością martwego drewna oraz dobrym stanem zachowania siedliska (FV) (Świerkosz i in. 2012).

V.2.2. SIEDLISKA NIELEŚNE

3150 - STARORZECZA I NATURALNE EUTROFICZNE ZBIORNIKI WODNE ZE ZBIOROWISKAMI Z *NYMPHEION*, *POTAMION*

Ten typ siedliska przyrodniczego obejmuje szeroką grupę naturalnych zbiorników wodnych o różnym statusie troficznym (głównie: mezo- i eutroficznych) oraz różnej genezie (naturalne jeziora, naturalne drobne zbiorniki wodne, starorzecza). Starorzecza są starymi korytami rzek odciętymi w wyniku wyżłobienia (odcienienia) przez rzekę nowego koryta. Wyróżniają się zwykle półkolistym kształtem wynikającym z procesów erozyjno-akumulacyjnych w korycie rzeczonym prowadzących do powstania zakoli i meandrów. Najczęściej są to zbiorniki wód nieprzepływowych o słabej dynamice mas wodnych. Wiele spośród nich jest silnie wypłycona. Wody, podobnie jak w jeziorach eutroficznych, charakteryzują się znaczną zawartością związków pokarmowych, co jest związane ze sposobem zasilania (możliwy okresowy dopływ żyznych wód rzecznych). Powierzchnia zbiornika może być pokryta na dużym obszarze przez pleustofity (np. tzw. rzęsy wodne, salwinia pływająca itp.), co ogranicza rozwój roślinności dennej. Możliwe jest występowanie zakwitów wody utworzonych przez glony, także tych wywołanych przez sinice.

Gatunki roślin typowe dla siedliska to: rogatek sztywny *Ceratophyllum demersum*, wywłócznik kłosowy *Myriophyllum spicatum*, wywłócznik okółkowy *M. verticillatum*, przętka pospolita *Hippuris vulgaris*, włosienicznik krążkolistny *Batrachium circinatum*, zamętlica błotna *Zannichellia palustris*, moczarka kanadyjska *Elodea canadensis*, grążel żółty *Nuphar lutea*, grzybień białe *Nymphaea alba*, grzybieńczyk wodny *Nymphoides peltata*, kotewka orzech wodny *Trapa natans*, rdestnica grzebieniasta *Potamogeton pectinatus*, rdestnica kędzierzawa *P. crispus*, rdestnica lśniaca *P. x nitens*, rdestnica nitkowata *P. filiformis*, rdestnica ostrolistna *P. acutifolius*, rdestnica pływająca *P. natans*, rdestnica połyskująca *P. lucens*, rdestnica przeszyta *P. perfoliatus*, rdestnica stępiona *P. obtusifolius*, rdestnica ścieśniona *P. compressus*, rdest ziemnowodny *Polygonum amphibium*,

okrężnica bagienna *Hottonia palustris*, osoka aloesowata *Stratiotes aloides*, rzęsa drobna *Lemna minor*, rzęsa garbata *L. gibba*, rzęsa trójrowkowa *L. trisulca*, spirodela wielokorzeniowa *Spirodela polyrhiza*, wgłębka wodna *Riccia fluitans*, wgłębik pływający *Ricciocarpus natans*, żabiściek pływający *Hydrocharis morsus-ranae*, salwinia pływająca *Salvinia natans*, mech zdrojek *Fontinalis antipyretica*, jeziorza morska *Najas marina* i wiele innych. Siedlisko występuje w dwóch niewielkich starorzeczach w OZW Doliny Widawy.

Zagrożenia potencjalne dla siedliska:

- Rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych z powodu działalności związanej m.in. z rolnictwem;
- Wypełnianie rowów, tam, stawów, sadzawek, bagien lub torfianek.

Wskazania ochronne:

Ochrona starorzeczy powinna obejmować m.in. zachowanie właściwych warunków hydrologicznych i objęcie szczególną ochroną otoczenia starorzeczy i drobnych naturalnych zbiorników eutroficznych. Realizacja zabiegów gospodarczych w bezpośrednim sąsiedztwie starorzeczy powinna uwzględniać potrzebę ochrony strefy brzegowej zbiorników i nadbrzeżnych zadrzewień.

6440 - ŁĄKI SELERNICOWE *CNIDION DUBII*

Ten typ siedliska przyrodniczego obejmuje ekstensywnie użytkowane łąki niżowe, będące pod wpływem okresowych zalewów lub wyraźnie zmiennych warunków wilgotnościowych. Łąki selernicowe skupiają się głównie w środkowych i dolnych odcinkach dolin dużych rzek, a także w ujściowych odcinkach dolin ich dopływów. Niekiedy można spotkać je także na niewielkich, śródleśnych lub śródpolnych łąkach albo w kompleksach rozległych łąk nad jeziorami, gdy w podłożu zalega kreda jeziorna. W ich składzie zaznacza się większy lub mniejszy udział gatunków łąkowych, typowych dla miejsc okresowo zalewanych, o zmiennej wilgotności. W płatach najczęściej notujemy liczny udział selernicy żyłkowej *Cnidium dubium* lub czosnku kątownego *Allium angulosum*. Zwykle płaty łąk selernicowych występują między łąkami trzęślicowymi lub łąkami świeżymi a turzycowiskami, w miejscach o zróżnicowanym reliefie dna dolin. Przeważnie są małopowierzchniowe, rzadziej tworzą większe skupienia. Koszone są zwykle raz w roku, dość późno.

Do gatunków wyróżniających ten zespół zalicza się: fiołka mokradłowego *Viola stagnina*, turzycę wczesną *Carex praecox* i wiechlinę wąskolistną *Poa angustifolia*, chociaż udział ostatniego gatunku wydaje się mało istotny. Do gatunków charakterystycznych dla związku *Cnidion dubii* należą: konitrut błotny *Gratiola officinalis*, sit czarny *Juncus atratus*, tarczycza oszczepowata *Scutellaria hastifolia*, fiołek drobny *Viola pumila* i fiołek wyniosły *Viola elatior*, a do gatunków wyróżniających związek - groszek błotny *Lathyrus palustris* i gęsiówka Gerarda *Arabis planisiliqua*. Siedlisko odnotowane w dwóch płatach w OZW Doliny Widawy.

Zagrożenia potencjalne dla siedliska:

- Intensywne koszenie lub intensyfikacja;
- Zaprzestanie użytkowania kośnego;
- Parkingi samochodowe i miejsca postojowe;

- Obce gatunki inwazyjne;
- Problematyczne gatunki rodzime;
- Zmiana przebiegu koryt rzecznych na dużą skalę;
- Ewolucja biocenotyczna, sukcesja;
- Usuwanie trawy pod grunty orne;
- Wydeptywanie, nadmierne użytkowanie.

Wskazania ochronne:

Zachowanie łąk selernicowych wymaga ekstensywnego, ale systematycznego użytkowania kośnego, kośno-pastwiskowego lub pastwiskowego. Koszenie jest istotnym czynnikiem ograniczającym sukcesję wtórną. W przypadku zaniechania gospodarowania należy łąkę kosić w ramach zabiegów ochrony czynnej. Łąki selernicowe nie powinny być także poddawane intensyfikacji gospodarowania, w tym nawożeniu, częstemu koszeniu, wypasaniu oraz przeorywaniu i podsiewaniu traw. Bardzo ważny jest ponadto zmienny reżim warunków hydrologicznych, czyli zachowanie okresowych zalewów. Łąk selernicowych nie powinno się osuszać. W stosunku do płatów siedlisk stanowiących przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 OZW Dolina Widawy PLH020036 stwierdzonych na gruntach w zarządzie nadleśnictwa należy stosować zapisy *Planu zadań ochronnych* zawarte w rozdziale IV.3. niniejszego dokumentu.

6510 - EKSTENSYWNIE UŻYTKOWANE NIŻOWE ŁĄKI ŚWIEŻE *ARRHENATHERION*

Do tego siedliska zaliczają się bogate w gatunki, mezofilne łąki występujące od równin po tereny podgórskie, koszone po zakwitnięciu traw - raz, maksymalnie dwa razy w roku i umiarkowanie nawożone. Charakterystyczną cechą siedliska jest jego duża dynamika oraz ścisły związek z formą i intensywnością gospodarki łąkarskiej. Ekstensywnie użytkowane niżowe łąki świeże występują przede wszystkim na obrzeżach i w zmeliorowanych fragmentach dolin rzecznych i wilgotnych kotlin, a także w kompleksach z polami uprawnymi i na przydrożach.

Do gatunków reprezentatywnych dla siedliska należą przede wszystkim rajgras wyniosły *Arrhenatherum elatius*, bodziszek łąkowy *Geranium pratense*, szczaw rozpierzchły *Rumex thyrsiflorus*, dzwonek rozpierzchły *Campanula patula*, pępowina dwuletnia *Crepis biennis*, przytulia pospolita *Galium mollugo*, świerzbnica polna *Knautia arvensis*, pasternak zwyczajny *Pastinaca sativa*, kozibród wschodni *Tragopogon orientalis* i łąkowy *T. pratensis*. Najczęściej notowane spośród traw to: stokłosa miękka *Bromus hordeaceus*, kupkówka pospolita *Dactylis glomerata*, konietlica łąkowa *Trisetum flavescens*, tymotka łąkowa *Phleum pratense*, wiechlina łąkowa *Poa pratensis* i zwyczajna *P. trivialis* oraz wyczyniec łąkowy *Alopecurus pratensis*. Natomiast z roślin dwuliściennych z największą stałością występują: rogownica pospolita *Cerastium holosteoides*, kminek zwyczajny *Carum carvi*, marchew zwyczajna *Daucus carota*, barszcze: zwyczajny *Heracleum sphondylium* i syberyjski *H. sibiricum*, krwawnik pospolity *Achillea millefolium*, jastrun właściwy *Leucanthemum vulgare*, chaber łąkowy *Centaurea jacea*, brodawnik zwyczajny *Leontodon hispidus*, mniszek pospolity *Taraxacum officinale*, motylkowe: komonica zwyczajna *Lotus corniculatus*, groszek łąkowy *Lathyrus pratensis* oraz koniczyny: łąkowa *Trifolium pratense* i drobnogłówkowa *T. dubium*. Łąki świeże wykształcają się

zarówno na powierzchniach płaskich, jak i nachylonych, przy różnych ekspozycjach. Siedlisko występuje w niewielkich, rozproszonych płatach w północno-zachodniej części nadleśnictwa.

Zagrożenia potencjalne dla siedliska:

Z powodu swego antropogenicznego charakteru, łąki świeże są bezpośrednio uzależnione od użytkowania kośnego i nawożenia, rzadziej koszenia połączonego z ograniczonym wypasem.

Wskazania ochronne:

Zachowanie łąk niżowych wymaga utrzymania tych zabiegów na poziomie niskiej lub średniej intensywności. Dla utrzymania odpowiedniego stanu powinno być ono użytkowane we właściwy dla tego typu łąki sposób. W stosunku do płatów siedlisk stanowiących przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018 stwierdzonych na gruntach w zarządzie nadleśnictwa należy stosować zapisy *Planu zadań ochronnych* zawarte w rozdziale IV.3. niniejszego dokumentu.

V.2.3. MONITORING SIEDLISK PRZYRODNICZYCH

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Oborniki Śląskie, w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska prowadzony jest monitoring gatunków i siedlisk przyrodniczych ze szczególnym uwzględnieniem specjalnych obszarów ochrony siedlisk Natura 2000. Projekt ten realizowany jest na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska przez Instytut Ochrony Przyrody PAN i finansowany ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

W ramach prac nad monitoringiem podstawowym w 2009 roku, przeprowadzono badania terenowe na czterech powierzchniach monitoringowych:

- Siedlisko 91F0 - łąkowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe – 4 powierzchnie.

Tabela 51. Zestawienie wyników monitoringu siedlisk przyrodniczych prowadzonego w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lokalizacja stanowiska	Kod siedliska	Nazwa stanowiska	Rok badań	Ocena ogólna	Perspektywy zachowania	Specyficzna struktura i funkcje siedliska	Pow. siedliska
Poza gruntami w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie	91F0	Lesice	2009	U2	U2	U2	U2
Na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie	91F0	Kotowice I	2009	U1	U1	U1	U1
Na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie	91F0	Kotowice II	2009	U2	U1	U2	U1
Na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie	91F0	Kotowice III	2009	U1	U1	U1	U1

Ogólny stan zachowania siedliska 91F0 w obszarze Natura 2000 OZW Dolina Widawy PLH020036 został oceniony jako zły (U2). Jako niekorzystny (U2) oceniono parametr powierzchni -

głównie ze względu na daleko posuniętą fragmentację. Niezadowolające (U1) są również oceny struktury i funkcji siedliska, a także perspektywy jego zachowania (za: *Wyniki monitoringu siedlisk przyrodniczych w latach 2009-2011*, serwis <http://siedliska.gios.gov.pl>, data dostępu 19.03.2014).

V.3. ZADRZEWIENIA I ZAKRZACZENIA NA TERENACH ZARZĄDZANYCH PRZEZ NADLEŚNICTWO WYSTĘPUJĄCE W FORMIE POWIERZCHNIOWEJ I CENNE PUNKTOWE

Istnienie zadrzewień śródpolnych ma bardzo duże znaczenie dla rozwoju fauny i flory otwartych przestrzeni oraz stref przejściowych. Wykorzystywane są jako miejsca odpoczynku podczas migracji dużych ssaków, chronią i wzbogacają glebę, są siedliskiem roślin i zwierząt, łagodzą susze, są schronieniem dla ssaków i innych zwierząt. Zadrzewienia i zakrzewienia mają pozytywny wpływ na „przelamywanie” monotonności krajobrazu polno-łąkowego. Zadrzewienia w formie liniowej (wzdłuż rowów i miedz) ograniczają również szkody powodowane przez erozję wietrzną na sąsiadujących polach. Ogólna powierzchnia zadrzewień i zakrzaceń w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Oborniki Śląskie wynosi 152,82 ha.

Tabela 52. Zestawienie tabelaryczne wybranych zadrzewień występujących w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Leśnictwo oddz. pododdz.	Gatunek panujący	Pow. [ha]	Wiek gat. pan.	Ogólny opis, skład gatunkowy
1	01- 100-c	CZR	0,19		R: ZAKRZEW: CZR, OS 0, JRZ 0
2	01- 100-i	SO	0,59	8	PS: SAMOS: SO 8, BRZ 8, OS 8
3	01- 100-j	SO	0,58	8	PS: SAMOS: SO 8, BRZ 8
4	01- 228-g	BRZ	1,20		R: ZAKRZEW: BRZ, SO 0
5	01- 229-f	SO	0,67	8	R: SAMOS: SO 8, BRZ 8
6	01- 229-g	BRZ	0,39	8	R: SAMOS: BRZ 8
7	01- 229-h	BRZ	0,18	8	R: SAMOS: BRZ 8
8	01- 67-f	OL	0,86	30	Ł: ZADRZEW: OL 30, OS 30, BRZ 30
9	01- 67-n	OL	1,61	10	Ł: SAMOS: OL 10
10	01- 74-d	DB	0,42	60	R: ZADRZEW: DB 60, ŚW 15
11	01- 74-g	DB	0,50	130	PS: ZADRZEW: DB 130, DB 60, GB 50
12	01- 97-b	BRZ	3,82	40	STAW RYB: ZADRZEW: BRZ 40, OL 40
13	01- 97-j	BRZ	0,43	5	R: SAMOS: BRZ 5
14	02- 101-k	ŚL.T	1,81		R: ZAKRZEW: ŚL.T, BRZ 0; SAMOS: SO 10, BRZ 10, SO 5, BRZ 5
15	02- 101-l	BRZ	0,66		R: ZAKRZEW: BRZ, SO 0, OS 0, ŚL.T 0
16	02- 115-d	AK	0,52	30	URZ WOD: ZADRZEW: AK 30; ZAKRZEW: AK, BRZ 0, OS 0
17	02- 69-f	LP	0,10	45	GRODZISKO: ZADRZEW: LP 45, DB 45

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Leśnictwo oddz. pododdz.	Gatunek panujący	Pow. [ha]	Wiek gat. pan.	Ogólny opis, skład gatunkowy
18	02- 77-b	GB	0,92	50	STAW RYB: ZADRZEW: GB 50, GB 90, DB 90, DB 130; ZAKRZEW: WB, OL 0, GB 0
19	02- 77-d	BRZ	1,15	50	STAW RYB: ZADRZEW: BRZ 50, OL 50, BRZ 30, OL 15; ZAKRZEW: WB, OL 0, BRZ 0
20	02- 94-l	DB	0,30	180	GRODZISKO: ZADRZEW: DB 180, ŚW 180, ŚW 140, ŚW 100, OL 100; ZAKRZEW: LSZ, JRZ 0, KRU 0
21	03- 130-n	BRZ	0,56	15	R: SAMOS: BRZ 15, KRU 15
22	03- 131-n	DB.C	0,24	55	R: ZADRZEW: DB.C 55, BRZ 55
23	03- 265-j	OL	1,05	60	Ł: ZADRZEW: OL 60, DB 60, SO 90, ŚW 45
24	03- 268-i	OL	2,06	15	R: SAMOS: OL 15, BRZ 15
25	03- 283-a	BRZ	0,36	55	R: ZADRZEW: BRZ 55, DB 55, CZM 40
26	03- 284-cy	JB	0,13	30	S-PS: ZADRZEW: JB 30, ŚL 30
27	03- 284-hy	GŁG	0,33		R: ZAKRZEW: GŁG, OS 0, BRZ 0
28	03- 284-jy	BRZ	0,30	20	R: ZAKRZEW: BRZ 20, JW 20
29	03- 284-ky	BRZ	0,10	10	R: SAMOS: BRZ 10, JW 10, OS 10
30	03- 284-ny	JB	0,09	20	S-PS: ZADRZEW: JB 20, SO.S 20
31	03- 284-ox	BRZ	0,60		S-R: ZAKRZEW: BRZ, ŚL.T 0, GŁG 0
32	03- 284-px	ŚL	0,87	30	S-R: ZADRZEW: ŚL 30
33	03- 284-zx	JB	0,18	20	S-PS: ZADRZEW: JB 20, ŚL 20
34	03- 285-h	DB	0,39	60	Ł: ZADRZEW: DB 60, OL 60, DB 45
35	04- 349-b	BRZ	1,85	50	Ł: ZADRZEW: BRZ 50, GŁG 50, BRZ 35
36	04- 378-a	OS	0,54		Ł: ZAKRZEW: OS, OL 0, DB 0, KRU 0, CZM 0, ŚL.T 0
37	04- 378-d	OL	0,78	50	R: ZADRZEW: OL 50
38	04- 382-s	DB	0,40	100	R: ZADRZEW: DB 100; ZAKRZEW: OS, SO 0, BRZ 0, WB 0, KRU 0
39	05- 293-l	BEZ.C	0,60		URZ WOD: ZAKRZEW: BEZ.C, LSZ 0, WB 0
40	05- 302-h	DB	1,90	180	PARK: ZADRZEW: DB 180, LP 180, JS 180, OL 130, SO 130, BK 130, LP 80
41	05- 302-s	SO	0,35	40	PS: ZADRZEW: SO 40, BRZ 40, DB 40
42	05- 313-h	ŚW	0,56	15	R: SAMOS: ŚW 15, SO 15
43	06- 487-h	DB	3,43	130	R: ZADRZEW: DB 130
44	06- 490-c	WB	0,92	45	R: ZADRZEW: WB 45; ZAKRZEW: WB
45	06- 490-d	WB	3,89	50	R: ZADRZEW: WB 50; ZAKRZEW: WB, GŁG 0, BEZ.C 0, ŚL.T 0
46	06- 490-n	DB	0,68	130	R: ZADRZEW: DB 130, WB 30; ZAKRZEW: ŚW, SO.C 0, DG 0
47	06- 490-o	BRZ	0,87	30	R: ZADRZEW: BRZ 30; ZAKRZEW: DG, SO.C 0, ŚW 0
48	06- 490-p	BRZ	0,42	30	R: ZADRZEW: BRZ 30; ZAKRZEW: ŚW, SO.C 0
49	06- 490-t	WB	6,25	40	R: ZADRZEW: WB 40, TP 40, DB 40
50	06- 490-z	OL.S	1,71	35	R: ZADRZEW: OL.S 35
51	06- 491-b	DB	25,86	100	STAW RYB: ZADRZEW: DB 100, WB 40, OL 40, OS 30; ZAKRZEW: OL, OS 0, WB 0
52	06- 491-m	WB	3,68	50	R: ZADRZEW: WB 50, WB 35
53	06- 491-o	WB	0,63	50	R: ZADRZEW: WB 50, WB 35
54	06- 492-g	DB	0,70	130	R: ZADRZEW: DB 130, KL 50

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Leśnictwo oddz. pododdz.	Gatunek panujący	Pow. [ha]	Wiek gat. pan.	Ogólny opis, skład gatunkowy
55	06- 492-k	OS	0,16	15	STAW RYB: ZADRZEW: OS 15, WB 15; ZAKRZEW: BRZ 15
56	06- 492-s	OL	0,36		Ł: ZAKRZEW: OL
57	06- 493-n	ŚW	0,15	30	S-R: ZADRZEW: ŚW 30, JB 30
58	06- 495-b	BRZ	8,60	30	R: ZADRZEW: BRZ 30
59	06- 565-f	OL	0,66		ZAKRZEW: OL
60	07- 18-g	BRZ	9,26	30	STAW RYB: ZADRZEW: BRZ 30, OS 30, BRZ 40, OS 40, WB 40; ZAKRZEW: BRZ, WB 0, OL 0, JS 0, OS 0
61	07- 22-bx	WB	0,36	30	Ł: ZADRZEW: WB 30, WB 50
62	07- 24-cx	DB	0,09	150	Ł: ZADRZEW: DB 150; ZAKRZEW: LSZ, ŚL.T 0, GŁG 0, CZM 0
63	07- 24-i	BRZ	0,32	20	R: ZADRZEW: BRZ 20, OS 40; ZAKRZEW: BRZ, DB 0, ŚL.T 0, OS 0, MD 0
64	07- 24-j	JB	1,53	60	R: ZADRZEW: JB 60; ZAKRZEW: WIŚ, BRZ 0
65	07- 24-p	GŁG	0,09		PS: ZAKRZEW: GŁG, ŚL 0, ŚL.T 0, BRZ 0, JB 0
66	07- 24-r	JS	0,98		R: ZAKRZEW: JS, CZM 0, ŚL.T 0, ŚL 0, DB 0
67	07- 24-s	GR	0,56	100	S-R: ZADRZEW: GR 100; ZAKRZEW: GŁG, CZR 0, ŚL.T 0, JS 0, ŚL 0
68	07- 24-w	BRZ	0,38		R: ZAKRZEW: BRZ, ŚL.T 0, CZR 0, OS 0, CZM.P 0
69	07- 24-x	GR	0,46	60	R: ZADRZEW: GR 60, DB 50; ZAKRZEW: ŚL.T, BRZ 0, DB 0, OS 0
70	07- 30-c	OL	0,90	80	URZ WOD: ZADRZEW: OL 80, DB 100
71	07- 30-i	GŁG	0,02		PS: ZAKRZEW: GŁG, OL 0
72	07- 30-j	DB	0,30	100	PS: ZADRZEW: DB 100, OL 80; ZAKRZEW: OL, GŁG 0
73	07- 30-k	JB	0,33	40	S-PS: ZADRZEW: JB 40
74	07- 39-j	BRZ	0,12		R: ZAKRZEW: BRZ, OS 0, DB 0, CZM.P 0, GB 0
75	07- 39-k	BRZ	0,39		Ł: ZAKRZEW: BRZ, OS 0, CZM 0, JRZ 0, ŚL.T 0
76	07- 40-g	SO	0,67		R: ZAKRZEW: SO, BRZ 0, CZM 0, JRZ 0, OS 0
77	07- 40-o	WZ	0,07	110	PS: ZADRZEW: WZ 110, DB 130; ZAKRZEW: TRZ, ŚL.T 0
78	07- 40-x	LP	0,31	120	PS: ZADRZEW: LP 120
79	07- 40-y	DB	1,55	110	PARK: ZADRZEW: DB 110, BK 110, SO.WE 110, KSZ 110, MD 110; ZAKRZEW: ŚL.T, BEZ.C 0, WZ 0, TRZ 0, LSZ 0; SAMOS: KL 18, DB 18, KL 10, JS 10, KL 25, JS 25
80	07- 47-h	DB	0,88	120	STAW RYB: ZADRZEW: DB 120, DB 70, OL 70, OL 50, WB 50; ZAKRZEW: WB, OL 0, BRZ 0, SO 0
81	07- 58-f	GŁG	0,45		Ł: ZAKRZEW: GŁG, BRZ 0, OS 0, CZM 0
82	07- 58-g	BRZ	0,40		R: ZAKRZEW: BRZ, OL 0
83	07- 58-h	GŁG	1,35		Ł: ZAKRZEW: GŁG, BRZ 0, OS 0, CZM 0
84	08- 505-i	JS	0,31	120	PS: ZADRZEW: JS 120; ZAKRZEW: CZR, BRZ 0
85	08- 533-i	SO	0,94	10	R: SAMOS: SO 10
86	08- 534-l	SO	0,15	30	PS: ZADRZEW: SO 30, SO 45
87	08- 546-d	ŚL.T	0,16		PS: ZAKRZEW: ŚL.T, BRZ 0
88	08- 546-j	SO	0,96	53	R: ZADRZEW: SO 53, BRZ 53
89	09- 391-b	WB	0,36	60	PS: ZADRZEW: WB 60, OL 60
90	09- 395-s	OL	4,86	50	STAW RYB: ZADRZEW: OL 50, BRZ 50, CZR 50
91	09- 395-w	OL	0,09	50	Ł: ZADRZEW: OL 50

Lp.	Leśnictwo oddz. pododdz.	Gatunek panujący	Pow. [ha]	Wiek gat. pan.	Ogólny opis, skład gatunkowy
92	09- 396-k	BRZ	0,23	40	STAW RYB: ZADRZEW: BRZ 40, KSZ 40
93	09- 396-l	AK	7,53	50	STAW RYB: ZADRZEW: AK 50
94	09- 396-o	OS	0,14	35	R: ZADRZEW: OS 35, OL 35
95	09- 396-p	OL	0,27	35	R: ZADRZEW: OL 35
96	09- 396-r	OL	0,49	35	Ł: ZADRZEW: OL 35, WB 50
97	09- 425-f	SO	0,52	35	R: ZADRZEW: SO 35
98	09- 444-c	AK	0,53	35	R: ZADRZEW: AK 35, BRZ 35, JW 35, DB.C 35, DB 60; ZAKRZEW: JW, AK 0, DB.C 0
99	09- 444-d	DB	0,16	80	PS: ZADRZEW: DB 80, AK 40; ZAKRZEW: DB.C, SO 0, LP 0, JB 0
100	10- 172-k	SO	1,03	115	Ł: ZADRZEW: SO 115, ŚW 115, SO 60, ŚW 60, OL 60, DB 45; ZAKRZEW: CZM.P, DB 0, BRZ 0, OS 0, ŚL.T 0
101	11- 185-bx	DB	0,66	60	R: ZADRZEW: DB 60
102	11- 185-fx	DB	0,05	60	PS: ZADRZEW: DB 60, BRZ 80
103	11- 191-k	BEZ.C	0,18		Ł: ZAKRZEW: BEZ.C, JW 0, AK 0
104	11- 191-n	AK	0,45		Ł: ZAKRZEW: AK, BEZ.C 0, JW 0, KRU 0
105	11- 212-g	LSZ	1,94		STAW RYB: ZAKRZEW: LSZ, OS 0, KRU 0, WB 0
106	11- 213-h	LSZ	5,08		STAW RYB: ZAKRZEW: LSZ, CZM 0, WB 0
107	11- 449-a	GB	0,10	30	WAŁ OCHR: ZAKRZEW: GB 30, LP 30
108	11- 449-k	ŚL.T	0,04		WAŁ OCHR: ZAKRZEW: ŚL.T, BEZ.C 0, GB 0, LSZ 0
109	11- 450-f	GB	1,01	40	WAŁ OCHR: ZADRZEW: GB 40, LP 40
110	11- 451-l	BRZ	0,22		WAŁ OCHR: ZAKRZEW: BRZ, KRU 0, GB 0, LSZ 0, ŚL.T 0
111	11- 452-f	BEZ.C	1,70		WAŁ OCHR: ZAKRZEW: BEZ.C, LSZ 0, ŚL.T 0
112	11- 453-c	GB	1,81	30	WAŁ OCHR: ZADRZEW: GB 30, LP 30
113	11- 453-j	BRZ	3,74	40	Ł: ZADRZEW: BRZ 40, OS 40, DB 40; ZAKRZEW: GŁG, KRU 0, LSZ 0
114	11- 453-k	BRZ	3,42	40	PS: ZADRZEW: BRZ 40, OS 40
115	11- 454-b	DB	0,54	80	WAŁ OCHR: ZADRZEW: DB 80, OL 80
116	11- 454-k	LSZ	0,07		WAŁ OCHR: ZAKRZEW: LSZ, ŚL.T 0, GB 0
117	11- 455-b	LP	1,20	30	WAŁ OCHR: ZADRZEW: LP 30, GB 30
Powierzchnia ogółem			152,82		

V.4. OBSZARY O SZCZEGÓLNYCH WALORACH PRZYRODNICZYCH

Gmina Prusice

Gmina Prusice, ze względu na typowy charakter rolniczy, posiada relatywnie niewielkie skupiska lasów. Zadrzewienia śródpolne, obsadzone miedze, drogi i częściowo zadrzewione doliny rzeczne stanowią dobrą podstawę dla tworzenia sieci zadrzewień i korytarzy ekologicznych na terenie gminy. Spełniają one bardzo ważną rolę w ochronie krajobrazu, a także w ochronie upraw przed erozją wietrzną, biologicznej walce ze szkodnikami upraw. Te z zadrzewień, które stanowią wzorcowy model zadrzewień śródpolnych (kształt, skład gatunkowy i wartości krajobrazowe lub usytuowane są nad terenami podmokłymi) zostały zaproponowane do objęcia ochroną w formie użytków

ekologicznych. Niewielkie zalesienie gminy i brak dużych zwartych kompleksów leśnych, potęguje potrzebę ich zachowania. Najcenniejsze gatunki zwierząt związane są głównie z ekosystemami leśnymi. Stwierdzono tu występowanie łącznie około 200 gatunków zwierząt kręgowych. W liczbie tej największy udział mają ptaki (ponad połowa), następnie ssaki, ryby, płazy i gady. Najcenniejsze przyrodniczo fragmenty gminy znajdują się w granicach proponowanego obszaru chronionego krajobrazu „Wzgórza Trzebnickie”.

Gmina Żmigród

Lasy zajmują około 29,4% powierzchni gminy. Największe skupiska leśne znajdują się w jej północnej części i składają się głównie z gatunków iglastych (sosna). Często można spotkać tu lasy mieszane (świerk, buk, sosna, dąb, grab, w części podmokłej olsza czarna). Tereny wzdłuż Baryczy porastają lasy łąkowe. Wyróżniające się naturalnością ekosystemy leśne zostały objęte ochroną rezerwatową. Największe jednak bogactwo przyrody znajdziemy wśród stawów, oraz okalających je lasach, moczarach i trzcinowiskach. Na groblach rosną kilkusetletnie dęby, sadzone jeszcze przez cystersów. Rozległe pozarastane płycizny tworzą archipelag wysepek i szuwarów, w których obok bogatej flory można znaleźć około 150 gatunków ptaków gniazdujących i około 50 gatunków przelotnych - głównie wodnych i brodzących. Lasy obfitują także w bogatą faunę typowo leśną. Obszar ten jest atrakcyjny nie tylko pod względem przyrodniczym, znajduje się tutaj wiele interesujących obiektów historycznych, architektonicznych i kulturowych. Istnieje też możliwość uprawiania wędkarstwa i myślistwa.

Gmina Trzebnica

Wzgórza Trzebnickie to najbardziej urozmaicona pod względem rzeźby część Wału Trzebnickiego, zwanego popularnie Kocimi Górami. Ich kulminacje stanowią najwyżej położone miejsce pomiędzy Sudetami a Wieżycą na Pomorzu, oddzielając zarazem Nizinę Śląską od Doliny Baryczy na północy. Wzgórza powstały na skutek nacisku olbrzymich mas lądolodu skandynawskiego podczas zlodowacenia środkowopolskiego. Powstały w ten sposób unikalne z geologicznego punktu widzenia struktury glaciektoniczne. Najwyższe kulminacje Wzgórz Trzebnickich stanowią Ciemna Góra (258 m n.p.m.) i Farna Góra (257 m n.p.m.) koło Trzebnicy Grzbiet wzgórz jest w większości wylesiony, co sprawia, że posiada olbrzymie walory widokowe. Zróznicowana rzeźba terenu gminy Trzebnica, pomimo stosunkowo niskiego wskaźnika lesistości, stwarza warunki do egzystencji wielu rzadkich siedlisk przyrodniczych a także zagrożonych i chronionych gatunków roślin naczyniowych oraz zwierząt. Część cennych przyrodniczo obszarów została objęta ochroną w formie rezerwatu przyrody „Las Bukowy w Skarszynie” i użytków ekologicznych, pozostałe proponuje się chronić w formie rezerwatu przyrody, zespołu przyrodniczo-krajobrazowego oraz użytków ekologicznych.

Gmina Brzeg Dolny

Najbogatszą częścią gminy pod względem występowania siedlisk przyrodniczych oraz chronionych gatunków roślin i zwierząt jest dolina Odry, objęta ochroną w formie obszarów Natura 2000 OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018 oraz OSO Łęgi Odrzańskie PLB020008. Na obszarze objętym ochroną znajdują się tereny szczególnie cenne pod względem ornitologicznym. Do najciekawszych należą łąki na międzywalu i zawału Odry oraz obszary leśne w okolicach Wałów. Dużą atrakcją florystyczną stanowią występujące na zatorfionych łąkach storczyk samczy *Orchis*

morio i lipiennik Loesela *Liparis loeselii*. Na zarośniętych starorzeczach Odry występują też kotewka orzech wodny *Trapa natans* i salwinia pływająca *Salvinia natans*.

Gmina Długołęka

Do najcenniejszych ze względów przyrodniczych obszarów gminy Długołęka należą lasy i stawy w dorzeczu rzeki Dobrej, a także rozległe łąki, łągi i wilgotne grądy oraz lasy dębowo-jesionowe i olszowe w dolinie rzeki Widawy. Fragment gminy leżący w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa nie reprezentuje specjalnych walorów przyrodniczych, gdyż ma charakter typowo rolniczy.

Gmina Oborniki Śląskie

Gmina Oborniki Śląskie charakteryzuje się znacznym zalesieniem. Tereny leśne są obszarami cennymi pod względem florystycznym, ekologicznym i krajobrazowym. Skupia się w nich większość chronionych i rzadkich gatunków roślin, występujących na terenie gminy. Obszar jest znacznie zróżnicowany pod względem budowy geologicznej, ukształtowania powierzchni, a co się z tym wiąże także szaty roślinnej. Zróżnicowanie to wpływa na bogactwo i różnorodność fauny, w tym na występowanie rzadkich i ginących gatunków zwierząt. Obok zwierząt pospolitych występuje tu wiele gatunków chronionych oraz rzadkich w skali kraju. Najatrakcyjniejsze z faunistycznego punktu widzenia środowiska skupione są na terenach zalesionych oraz nad Odrą. Stosunkowo uboga w gatunki jest południowo-wschodnia część gminy, z przewagą pól uprawnych, pozbawiona większych terenów zadrzewionych. Do najbardziej atrakcyjnych ornitologicznie terenów gminy należy rzeka Odra wraz z terenami bezpośrednio z nią sąsiadującymi, takimi jak: starorzecza, łąki, obszary zabagnione, rowy melioracyjne oraz lasy o charakterze grądów. Również najcenniejsze i najrzadsze gatunki roślin występują na terenie zbiorowisk leśnych. Szczególną ich koncentrację stwierdzono w trójkącie wyznaczonym przez Oborniki Śląskie, Wielka Lipę i Osolę.

Gmina Wisznia Mała

Gmina Wisznia Mała posiada zróżnicowaną szatę roślinną, której elementami są kompleksy leśne, ekosystemy wodno-leśne, parki podworskie i inne. Szata roślinna gminy charakteryzuje się umiarkowanymi walorami przyrodniczymi. Największe zwarte skupiska leśne zlokalizowane są na wschód od Ligoty Pięknej - Las Malin i na zachód od wsi Mienice - Las Wilczyński. Najcenniejsze przyrodniczo są łągi wzdłuż Widawy z alejami starych dębów opanowanymi przez kozioroga dębosza *Cerambyx cerdo*. łągi te tworzą z Lasami Rędzińskimi jeden z najbogatszych przyrodniczo kompleksów w okolicy Wrocławia - stwierdzono tam występowanie wielu gatunków chronionych. Stosunkowo bogata roślinność występuje wzdłuż rzek: Widawy i Ławy. W dolinie strumienia Ławy znajduje się pas lasu, który wraz z przyległymi łąkami stanowi obszar źródliskowy. Na stosunkowo niewielkiej powierzchni rozwija się duża populacja wawrzynka wilczelyko *Daphne mezereum*. Na podmokłej łące rdestowo-ostrożeńiowej *Angelico-Cirsietum oleracei* i rzadszego zespołu ostrożeńi łąkowego *Cirsietum rivularis* rozwija się liczna populacja (kilkadziesiąt okazów) kukułki szerokolistnej *Dactylorhiza majalis*. W Malinie, w terenie położonym w brzeźnych partiach kompleksu leśnego na wschód od wsi, znajduje się dolina strumienia, którą porasta łąg jesionowo-olszowy *Fraxino-Alnetum* bogaty w liczne gatunki siedlisk eutroficznych.

Gmina Wołów

Na obszarze gminy Wołów naturalne zespoły roślinne zajmują 51% powierzchni. Są to ekosystemy łąkowe, leśno-łąkowe i leśne, oraz liczne zadrzewienia wzdłuż dróg, cieków, zbiorników i oczek wodnych. Na niewielkich suchych, nasłonecznionych wzniesieniach rozwijają się fragmenty muraw kserotermicznych. Największy udział powierzchniowy mają lasy. Uzupełnieniem kompleksów leśnych są mniejsze zespoły zieleni wysokiej: tereny zadrzewione, stare cmentarze i parki przy dawnych majątkach - w większości zaniedbane i porośnięte chwastami. Największe skupisko walorów przyrodniczych występuje w dolinach rzek: Odry, Jezierzycy i Łachy.

Gmina Wrocław

W granicach administracyjnych Wrocławia znajdują się obszary i obiekty cenne przyrodniczo, objęte ochroną prawną - obszary Natura 2000: OZW Las Pilczycki oraz częściowo OSO Grądy Odrzańskie, OZW Grądy w Dolinie Odry, OZW Dolina Widawy, OZW Łęgi nad Bystrzycą, OZW Kumaki Dobrej, 3 użytki ekologiczne i 102 pomniki przyrody. Dodatkowo do obszarów o dużych wartościach przyrodniczych w obrębie miasta zalicza się: zespoły leśne, w tym lasy Mokrzański, Osobowicki, naturalne i seminaturalne doliny rzeczne z zachowanymi starorzeczami, lasami łągowymi i oczkami wodnymi, m.in. Odry, w górę rzeki od kładki pieszej w rejonie ogrodu zoologicznego i w dół od Kozanowa, Bystrzycy, Widawy, Oławy i Ślęzy, pełniące funkcje głównych korytarzy ekologicznych, pola irygacyjne i tereny wodonośne, ze względu na żerowiska i tereny lęgowe ptaków oraz naturalne zbiorowiska roślin, a także parki, w tym Szczytnicki, Wschodni, Grabiszyński, Południowy, Zachodni oraz cmentarze, zwłaszcza Osobowicki i Grabiszyński. Cenne przyrodniczo są liczne zbiorniki i ciek wodne, a także około 600 drzew o rozmiarach pomnikowych.

Gmina Zawonia

O wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych oraz rekreacyjnych gminy decydują w znacznej mierze lasy. Tworzą one w północnej części gminy duże i zwarte kompleksy. Dwa największe z nich to lasy wokół Grochowej oraz kompleks wchodzący w skład Lasów Milickich. Poza zwartymi kompleksami leśnymi północnych obszarów gminy występuje szereg enklaw zadrzewień i zakrzewień w części południowej. Głównie towarzyszą one zagłębieniom i wcięciom wąwozowym. Wierzchołki wzgórz są natomiast w większości wylesione. Na terenie gminy Zawonia, poza użytkowaniem ekologicznym „Polana Grochowska” brak jest obszarów przyrodniczych prawnie chronionych. Planowane jest powołanie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Wzgórza Trzebnickie” w południowej części gminy. Na obszarze wyznaczonym do ochrony zachowały się w wielu miejscach ekosystemy, będące ostoją wielu rzadkich gatunków roślin i zwierząt, w tym ptaków. Obszar ten łączy się ze znajdującymi się na północy obszarami chronionymi w ramach obszaru Natura 2000 OZW Dolina Baryczy tworząc sieć obszarów chronionych.

V.5. OBIEKTY I MIEJSCA O WARTOŚCI HISTORYCZNEJ I KULTUROWEJ

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Oborniki Śląskie występują liczne obiekty zabytkowe: kościoły, pałace, zespoły pałacowo-parkowe, budownictwo wiejskie oraz historyczne układy urbanistyczne wsi. W gminach istnieje kompleksowa dokumentacja inwentaryzacyjna obiektów zabytkowych, przedstawiających wartość kulturową. Część obiektów ujęta jest w rejestrze zabytków

prowadzonym przez Narodowy Instytut Dziedzictwa (NID) oraz rejestrze aktualizowanym przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków we Wrocławiu, a pozostałe objęte są ochroną w postaci stref ochrony konserwatorskiej. Bardzo licznie reprezentowane są również stanowiska archeologiczne, obejmujące w większości cmentarzyska i osady oraz nieliczne grodziska, głównie z okresu średniowiecza.

Tabela 53. Zabytkowe parki podworskie w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Typ obiektu	Lokalizacja	Nr rejestru zabytków	Opis obiektu
1	Park przy zespole pałacowym	Brzeg Dolny	A/2664/195 z dnia 31.05.1950 r.	Park w zespole pałacowo-folwarcznym, 2 poł. XVIII- XIX w.
2	Park pałacowy	Godzięcin	A/2593/405/W z dnia 24.05.1978 r.	2 poł. XIX w.
3	Park leśny	Żerków	A/2753/408/W z dnia 24.05.1978 r.	Park w zespole pałacowym, XIX w.
4	Park pałacowy	Bagno	A/3903/410/W z dnia 24.05.1978 r.	Park w zespole pałacowym ob. Klasztoru salwatorianów, XVIII –XIX w.
5	Park pałacowy	Kowale	A/3919/414/W z dnia 29.05.1978 r.	poł. XIX w.
6	Dawny park sanatoryjny	Oborniki Śląskie	535/1-5/A/05 z dnia 17.11.2005 r.	Park zdrojowy w zespole sanatoryjnym, 1835-1910 r.
7	Park dworski	Osolin	A/3917/412/W z dnia 24.05.1978 r.	Ogród dworski, 2 poł. XVIII/XIX w.
8	Park (promenada)	Rościszewice	A/3923/666/W z dnia 07.05.1992 r.	Park w zespole pałacowym, 1 ćw. XIX w.
9	Park pałacowy	Siemianice	A/3920/442/W z dnia 13.04.1979 r.	Park w zespole pałacowym, 1869-1906 r.
10	Park zamkowy	Uraz	A/3918/413/W z dnia 29.05.1978 r.	Park w zespole zamkowym, XVIII w.
11	Park pałacowy	Wielka Lipa	A/3914/411/W z dnia 29.06.1978 r.	Park w zespole pałacowym, 2 poł. XIX w.
12	Park dworski	Borów	A/3936/645/W z dnia 30.05.1990 r.	Park w zespole dworskim z fragmentami muru, ok. 1840, k. XIX w.
13	Park dworski	Brzeźno	A/3928/402/W z dnia 16.05.1978 r.	Park w zespole pałacowym, 2 poł. XIX w., ok. 1870 r.
14	Park dworski	Budzicz	A/3932/409/W z dnia 24.05.1978 r.	Park w zespole dworskim, XVIII/XIX w.
15	Park pałacowy	Piotrkowice	A/3929/403/W z dnia 24.05.1978 r.	Park w zespole pałacowo-folwarcznym, poł. XIX w.
16	Park pałacowy	Boleścin	A/3884/661/W z dnia 5.05.1991 r.	Park w zespole pałacowym, k. XIX w.
17	Park	Trzebnica	A/3859/712/W z dnia 21.06.1995 r.	Park w zespole pensjonatu przy ul. Oleśnickiej, 1890-XX w.
18	Ogród	Trzebnica	A/3860/674/W z dnia 10.02.1993 r.	Ogród przy pałacyku, ul. Ks. Bochenka 8, k. XIX/XX w.
19	Park pałacowy	Machnice	A/3888/440/W z dnia 13.04.1979 r.	Park w zespole pałacowym, 1830 r.
20	Park pałacowy	Malin	A/3863/454/W z dnia 29.11.1980 r.	Park w zespole pałacowym, 2 poł. XIX w.

Lp.	Typ obiektu	Lokalizacja	Nr rejestru zabytków	Opis obiektu
21	Park pałacowy	Wisznia Mała	A/3886/418/W z dnia 29.06.1978 r.	Park w zespole pałacowym, poł. XIX w.
22	Park dworski	Ozorowice	A/3891/449/W z dnia 3.05.1979 r.	Park w zespole dworskim, XIX/XX w.
23	Park krajobrazowy	Rogoź	A/3885/530/W z dnia 31.01.1984 r.	Park w zespole folwarcznym, k. XIX w.
24	Park pałacowy	Strzeszów	A/3889/451/W z dnia 3.05.1979 r. i z 29.04.2009 r.	Park w zespole pałacowo-folwarcznym, 2 poł. XIX w.
25	Park dworski	Uskorz Wielki	A/2596/438/W z dnia 13.04.1979 r.	Park z k. XIX w. ze znaczną ilością gatunków drzew liściastych i iglastych z rzadkim okazem korkowca amurskiego. Występują ponadto modrzewie, daglezie, buki i dęby czerwone. Drzewostan parkowy liczy przeciętnie 70-120 lat.
26	Park pałacowy	Czachowo	422/W z dnia 30.09.1978 r.	Park w zespole płacowo-parkowym, XIX/XX w.

Tabela 54. Stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru zabytków zlokalizowane w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Typ obiektu	Lokalizacja	Nr rejestru zabytków	Opis obiektu
1	Grodzisko	Bagno	30/Arch z dnia 16.06.1964 r.	późne średniowiecze
2	Grodzisko stożkowate	Lubnów	83/Arch z dnia 20.01.1965 r.	późne średniowiecze
3	Grodzisko	Lubnów	92/Arch/65 z dnia 01.02.1965 r.	wczesne średniowiecze
4	Cmentarzisko kurhanowe	Oborniki Śląskie	268/Arch z dnia 08.04.1967 r.	epoka brązu II
5	Cmentarzisko ciałopalne	Oborniki Śląskie	488/Arch/70 z dnia 24.06.1970 r.	epoka brązu – halsztat
6	Grodzisko	Uraz	29/Arch z dnia 16.06.1964 r.	wczesne średniowiecze
7	Cmentarzisko kurhanowe, ślad osadnictwa	Wielka Lipa	60/Arch z dnia 29.09.1964 r.	mezolit, epoka brązu II – III, wczesne średniowiecze
8	Cmentarzisko kurhanowe, ślad osadnictwa	Wielka Lipa	60/Arch z dnia 29.09.1964 r.	neolit, epoka brązu II – III, wczesne średniowiecze
9	Cmentarzisko kurhanowe	Wielka Lipa	60/Arch z dnia 29.09.1964 r.	epoka brązu II

Tabela 55. Wykaz obiektów historycznych i kulturowych zlokalizowanych na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Obręb, leśnictwo wydzielenie	Gmina, obr. ewid., dz. ewid.	Opis obiektu	Data powst. obiektu	Nr rejestru
1	Bagno Radech 302 h	Brzeg Dolny Żerków 253/302 (część)	Park wiejski przy zespole pałacowo-dworskim. Powierzchnia około 4 ha założony około 1840 r., z zachowaniem wcześniejszej alei lipowej prowadzącej w kierunku sąsiedniego wzgórza. Drzewa w wieku ponad 200 lat i późniejsze dosadzenia. W drzewostanie parku: buk pospolity, dąb szypułkowy, głóg jednoszyjkowy, grusza, jesion wyniosły, kasztanowiec biały, lipa drobnolistna, olsza czarna, robinia akacjowa, sosna wejmutka, świerk pospolity, topola biała, wierzba biała.	1840 r.	-

Lp.	Obręb, leśnictwo wydzielenie	Gmina, obr. ewid., dz. ewid.	Opis obiektu	Data powst. obiektu	Nr rejestru
2	Oborniki Śląskie Rościszawice 23 w	Oborniki Śląskie Morzęcin Mały 98/23	Pozostałości parku podworskiego.	1845 r.	-
3	Oborniki Śląskie Osolin 40 y	Prusice Kopaszyn 218	Pozostałości parku przypałacowego.	1894 r.	-
4	Oborniki Śląskie Pęgów 552 a-k, p-r	Wrocław Wrocław- Świniary	Park w zespole pałacowym.	b.d.	-
5	Oborniki Śląskie Rościszawice 179	Oborniki Śląskie Oborniki Śląskie 32/179	Las przylegający do parku sanatoryjnego w obrębie miasta.	b.d.	-
6	Oborniki Śląskie Prusice 494 r	Prusice Chodlewko 67 (część)	Pozostałości parku podworskiego.	1830 r.	-
7	Oborniki Śląskie Trzebnica 496A k	Zawonia Czachowo 67/10 (część)	Park w zespole pałacowo-parkowym	XIX-XX w.	422/W z dnia 30.09.78



Fotografia. 8. Krzyż pokutny z XIV – XVI w. (fot. B. Kowalczyk)

Tabela 56. Wykaz obiektów kultury materialnej zlokalizowanych na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Obręb leśny	Leśnictwo	Oddz. pododdz.	Typ obiektu, opis
1	Bagno	Zwierzyniec	69 f	Grodzisko
2	Bagno	Zwierzyniec	94 l	Grodzisko
3	Bagno	Cieplice	228 k	Głaz narzutowy „Płaski Kamień”, obwód 12,3 m, wysokość 1,1 m
4	Bagno	Radecz	293 r	Cmentarz
5	Bagno	Radecz	304 i	Kapliczka
6	Bagno	Radecz	331 h	Pozostałości cmentarza
7	Bagno	Kraniec	351 k	Krzyż Pokutny, XIV – XVI w.
8	Bagno	Kraniec	350 j	Głaz narzutowy „Głaz Romera” o wymiarach 5,5 x 1,7 x 1,5 m
9	Bagno	Kraniec	358 i	Kapliczka
10	Bagno	Kraniec	358 r	Pomnik
11	Oborniki Śląskie	Trzebnica	500 f, h	Droga Krzyżowa, Dęby Pamięci
12	Oborniki Śląskie	Pęgów	391 w, x	Kurhany
13	Oborniki Śląskie	Rościszawice	176 a	Miejsce kultu religijnego
14	Oborniki Śląskie	Rościszawice	178 r	Źródło Wolfganga
15	Oborniki Śląskie	Jary	214 d	Kamień pamiątkowy



Fotografia. 9. Grodzisko w oddziale 94 l leśnictwa Zwierzyniec (fot. B. Kowalczyk)

V.6. CHARAKTERYSTYKA DRZEWOSTANÓW W ASPEKcie TYPOLOGII URZĄDZENIOWEJ

V.6.1. SIEDLISKOWE TYPY LASU

Na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie wyróżniono 10 typów siedliskowych lasu. Dominującą grupę spośród wyróżnionych siedlisk stanowią siedliska lasowe, które łącznie zajmują 61,5% powierzchni leśnej nadleśnictwa. Głównym siedliskiem z tej grupy jest siedlisko lasu mieszanego świeżego, które zajmuje ponad 31% powierzchni leśnej nadleśnictwa oraz siedlisko lasu świeżego (16,6%). Pozostałe siedliska z tej grupy zajmują mniej niż 10% powierzchni leśnej. Najmniejsze powierzchnie zajmują siedliska lasu łągowego, olsu, olsu jesionowego obejmując łącznie około 2% powierzchni. Drugą grupę siedlisk stanowią siedliska borowe obejmujące około 38,5% powierzchni nadleśnictwa. Największą powierzchnię z tej grupy zajmują bory mieszane świeże - prawie 37% powierzchni, pozostałe 1,6% powierzchni obejmują bory świeże i bory mieszane wilgotne. Udział procentowy poszczególnych typów siedliskowych lasu dla całego nadleśnictwa ilustruje zamieszczona poniżej tabela.

Tabela 57. Struktura powierzchniowa typów siedliskowych lasu wyróżnionych na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

TSL	Obręb Bagno		Obręb Oborniki Śląskie		Nadleśnictwo Oborniki Śląskie wg stanu na 1.01.2015	
	[ha]	[%]	[ha]	[%]	[ha]	[%]
BŚW	85,50	1,32	-	-	85,5	0,59
BMŚW	2830,39	43,58	2492,76	31,34	5323,15	36,86
BMW	55,56	0,86	89,52	1,13	145,08	1,00
LMŚW	2298,52	35,40	2219,11	27,91	4517,63	31,28
LMW	334,60	5,15	432,80	5,44	767,4	5,31
LŚW	519,72	8,00	1875,12	23,58	2394,84	16,58
LW	247,32	3,81	660,36	8,31	907,68	6,28
LŁ	-	-	7,61	0,1	7,61	0,05
OL	88,18	1,36	80,26	1,01	168,44	1,17
OLJ	33,84	0,52	93,47	1,18	127,31	0,88
Razem	6493,63	100	7951,01	100	14444,64	100

V.6.2. BOGACTWO GATUNKOWE I STRUKTURA PIONOWA DRZEWOSTANÓW

Bogactwo gatunkowe drzewostanów dobrze charakteryzuje liczba gatunków wchodzących w ich skład. Drzewostany można podzielić na: jednogatunkowe, dwugatunkowe, trzygatunkowe, cztero- i więcej gatunkowe (pod uwagę wzięto jedynie warstwę drzew tworzących I, II, i III piętro

drzewostanu). Lasy Nadleśnictwa Oborniki Śląskie charakteryzują się dużym zróżnicowaniem gatunkowym drzewostanów. Najmniejszą powierzchnię zajmują drzewostany jednogatunkowe (14,3%), głównie w wieku od 41 do 80 lat. Drzewostany dwu- i trzygatunkowe obejmują łącznie 51,2% powierzchni leśnej. Drzewostany cztero- i więcej gatunkowe to około 34,4% powierzchni, głównie w najmłodszych klasach wieku (poniżej 40 lat).

Tabela 58. Zestawienie powierzchni [ha] i miąższości [m³] drzewostanów wg grup wiekowych i bogactwa gatunkowego

Obręb, nadleśnictwo	Bogactwo gatunkowe, drzewostany	Powierzchnia [ha]/ miąższość [m ³]				
		Wiek			Ogółem	Ogółem [%]
		<=40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
Obręb Bagno	jednogatunkowe	170,43	506,20	250,03	926,66	14,4
		40953	207605	98867	347425	17,2
	dwugatunkowe	251,33	780,69	561,94	1593,96	24,7
		48216	301644	229136	578995	28,7
	trzygatunkowe	546,35	659,85	647,31	1853,51	28,7
		88563	246328	255711	590602	29,3
	cztero- i więcej gatunkowe	1020,38	583,30	477,99	2081,67	32,2
		106363	213237	178891	498491	24,7
Obręb Oborniki Śląskie	jednogatunkowe	209,08	490,20	428,16	1127,44	14,3
		41159	182798	164537	388494	16,1
	dwugatunkowe	351,94	663,42	740,77	1756,13	22,3
		65597	227421	300610	593628	24,7
	trzygatunkowe	417,47	739,80	973,58	2130,85	27,1
		62481	237679	374999	675159	28,1
	cztero- i więcej gatunkowe	876,15	869,70	1103,63	2849,48	36,2
		80138	270714	398246	749098	31,1
Nadleśnictwo Oborniki Śląskie	jednogatunkowe	379,51	996,40	678,19	2054,10	14,3
		82112	390403	263404	735919	16,6
	dwugatunkowe	603,27	1444,11	1302,71	3350,09	23,4
		113813	529064	529746	1172623	26,5
	trzygatunkowe	963,82	1399,65	1620,89	3984,36	27,8
		151044	484007	630710	1265761	28,6
	cztero- i więcej gatunkowe	1896,53	1453,00	1581,62	4931,15	34,4
		186500	483951	577137	1247589	28,2

Budowa pionowa to jeden z podstawowych elementów określających charakter drzewostanów. Drzewostany można podzielić pod względem budowy pionowej na jednopiętrowe, dwupiętrowe, trzypiętrowe i wielopiętrowe oraz o budowie przerębowej w klasie odnowienia (KO) i klasie do odnowienia (KDO). Złożona budowa pionowa jest pochodną wielu czynników związanych zarówno z prowadzeniem gospodarki leśnej, jak również wynikającą z uwarunkowań siedliskowych

i wysokościowych. Nierozzerwalnie wiąże się ona ze zwarciem pionowym decydującym o stopniu wykorzystania światła. Im bardziej zróżnicowana jest budowa pionowa tym bardziej odporny jest drzewostan na ogólnie pojmowane czynniki szkodliwe. Pomimo dużego zróżnicowania gatunkowego drzewostany Nadleśnictwa Oborniki Śląskie charakteryzują się uproszczoną strukturą pionową. Dominują tu drzewostany jednopiętrowe, zajmujące około 77,5% powierzchni leśnej nadleśnictwa. Drugą grupę stanowią drzewostany w klasie odnowienia i do odnowienia zajmujące 11,8% powierzchni leśnej oraz drzewostany dwupiętrowe - 10,7%. Nie występują tu drzewostany wielopiętrowe i drzewostany o budowie przerębowej.

Tabela 59. Zestawienie powierzchni [ha] i miąższości [m³] drzewostanów wg grup wiekowych i struktury

Obręb, nadleśnictwo	Struktura drzewostanów, drzewostany	Powierzchnia [ha]/ miąższość [m ³]				
		Wiek			Ogółem	Ogółem [%]
		<=40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
Obręb Bagno	jednopiętrowe	1986,61	2384,35	880,51	5251,47	81,3
		283704	912333	350871	1546909	76,8
	dwupiętrowe	0,61	118,03	531,90	650,54	10,1
		165	50259	252012	302437	15,0
	wielopiętrowe	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0
		0	0	0	0	0,0
	o budowie przerębowej	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0
		0	0	0	0	0,0
	w KO i KDO	1,27	27,66	524,86	553,79	8,6
		226	6221	159721	166167	8,2
Obręb Oborniki Śląskie	jednopiętrowe	1854,64	2618,78	1375,33	5848,75	74,4
		249375	869773	547379	1666527	69,3
	dwupiętrowe	0,00	101,67	775,27	876,94	11,2
		0	39504	353437	392941	16,3
	wielopiętrowe	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0
		0	0	0	0	0,0
	o budowie przerębowej	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0
		0	0	0	0	0,0
	w KO i KDO	0,00	42,67	1095,54	1138,21	14,5
		0	9335	337577	346912	14,4
Nadleśnictwo Oborniki Śląskie	jednopiętrowe	3841,25	5003,13	2255,84	11100,22	77,5
		533079	1782106	898251	3213436	72,7
	dwupiętrowe	0,61	219,70	1307,17	1527,48	10,7
		165	89763	605449	695377	15,7
	wielopiętrowe	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0
		0	0	0	0	0,0
	o budowie	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0

Obręb, nadleśnictwo	Struktura drzewostanów, drzewostany	Powierzchnia [ha]/ miąższość [m ³]				
		Wiek			Ogółem	Ogółem [%]
		<=40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
	przerębowej	0	0	0	0	0,0
	w KO i KDO	1,27	70,33	1620,40	1692,00	11,8
		226	15555	497298	513079	11,6

V.6.3. POCHODZENIE DRZEWOSTANÓW

Na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie drzewostany pochodzenia sztucznego zajmują powierzchnię 10434,06 ha, co stanowi 72,1% powierzchni leśnej nadleśnictwa. Drzewostany z samosiewu to jedynie 103,28 ha, co stanowi 0,7% powierzchni leśnej. W nadleśnictwie nie występują plantacje drzew szybko rosnących. Na gruntach nadleśnictwa występują drzewostany odroślowe z głównym gatunkiem panującym olszą i robiną akacjową, obejmujące powierzchnię 25,26 ha. Występują tu również z panującym gatunkiem obcym na powierzchni 304,82 ha. Na 27% powierzchni nadleśnictwa nie określono pochodzenia drzewostanów. Dane te są niepełne z uwagi na brak odnotowywania w poprzednich rewizjach pochodzenia drzewostanów. W ocenie ujęto całą I klasę wieku oraz w innych klasach tylko te drzewostany, w których można było bezsprzecznie stwierdzić ich pochodzenie.

Tabela 60. Zestawienie powierzchni [ha] wg rodzajów i pochodzenia drzewostanów oraz grup wiekowych

Obręb, nadleśnictwo	Struktura drzewostanów, drzewostany	Powierzchnia [ha]/ miąższość [m ³]				
		Wiek			Ogółem	Ogółem [%]
		<=40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
Obręb Bagno	z panującym gat. obcym	102,28	48,40	4,92	155,60	2,4
		20555	15023	1538	37116	1,8
	plantacje drzew szybkorosnących	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0
		0	0	0	0	0,0
	odroślowe	14,10	0,00	1,10	15,20	0,2
		1895	0	481	2375	0,1
	z samosiewu	28,39	17,42	1,76	47,57	0,7
		3071	5065	213	8348	0,4
	z sadzenia	1816,18	2064,49	1223,74	5104,41	78,1
		274939	799993	490110	1565042	76,9
brak informacji	180,96	472,33	713,13	1366,42	20,9	
	14468	171267	272570	458304	22,5	
Obręb Oborniki Śląskie	z panującym gat. obcym	71,94	54,12	23,16	149,22	1,9
		4810	13047	12041	29899	1,2
	plantacje drzew szybkorosnących	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0
		0	0	0	0	0,0
	odroślowe	3,83	0,00	6,23	10,06	0,1

Obręb, nadleśnictwo	Struktura drzewostanów, drzewostany	Powierzchnia [ha]/ miąższość [m ³]					
		Wiek			Ogółem	Ogółem [%]	
		<=40 lat	41-80 lat	> 80 lat			
		211	0	3015	3226	0,1	
	z samosiewu	6,17	45,41	4,13	55,71	0,7	
		958	13371	1167	15496	0,6	
	z sadzenia	1629,35	1861,72	1838,58	5329,65	67,1	
		229742	620976	704721	1555439	64,2	
	brak informacji	251,26	883,05	1408,78	2543,09	32,0	
		20869	290788	535510	847167	35,0	
	Nadleśnictwo Oborniki Śląskie	z panującym gat. obcym	174,22	102,52	28,08	304,82	2,1
			25365	28070	13579	67014	1,5
		plantacje drzew szybkorosnących	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0
0			0	0	0	0,0	
odroślowe		17,93	0,00	7,33	25,26	0,2	
		2105	0	3496	5601	0,1	
z samosiewu		34,56	62,83	5,89	103,28	0,7	
		4029	18435	1380	23844	0,5	
z sadzenia		3445,53	3926,21	3062,32	10434,06	72,1	
		504681	1420969	1194831	3120482	70,0	
brak informacji		432,22	1355,38	2121,91	3909,51	27,0	
		35337	462055	808080	1305472	29,3	

V.6.4. ZGODNOŚĆ SKŁADU GATUNKOWEGO Z SIEDLISKIEM

Analizując zgodność składu gatunkowego drzewostanów w odniesieniu do siedliska wyróżniamy drzewostany:

- o składzie zgodnym z warunkami siedliskowymi,
- o składzie częściowo zgodnym z siedliskiem,
- niezgodne.

Drzewostany o składzie gatunkowym zgodnym z siedliskiem uznaje się wówczas, gdy gatunek główny (zgodnie z przyjętym typem drzewostanu) jest gatunkiem panującym i w składzie gatunkowym drzewostanu występują wszystkie gatunki przyjętego typu drzewostanu, zaś suma udziałów występujących gatunków typu drzewostanu stanowi, co najmniej 50% składu gatunkowego tego drzewostanu (przy ocenie uwzględnia się również II piętro oraz podrost w KO - proporcjonalnie do ich udziału w składzie drzewostanu).

Skład drzewostanów jest częściowo zgodny z siedliskiem, kiedy gatunek główny (zgodnie z przyjętym typem drzewostanu) jest gatunkiem panującym w drzewostanie lub, gdy gatunek główny nie jest gatunkiem panującym i wraz z pozostałymi gatunkami typu drzewostanu stanowią, co najmniej 50% składu gatunkowego tego drzewostanu (przy ocenie uwzględnia się również II piętro oraz podrost w KO - proporcjonalnie do ich udziału w składzie drzewostanu).

Skład gatunkowy drzewostanów jest niezgodny z siedliskiem, jeżeli nie spełnia wymogów określonych powyżej, co oznacza, że gatunek główny (zgodnie z przyjętym typem drzewostanu) nie

jest gatunkiem panującym i jednocześnie w składzie gatunkowym drzewostanu nie występują wszystkie gatunki przyjętego typu drzewostanu. W drzewostanach niezgodnych, dodatkowo wyróżnia się niezgodność obojętną – w przypadku, gdy zalecany gatunek liściasty zastąpiony jest przez inny gatunek liściasty oraz niezgodność negatywną - gdy zalecany gatunek liściasty oraz jodła i modrzew zastąpiony jest przez sosnę lub świerk.

Podczas prac taksacyjnych obecnej rewizji urządzenia lasu na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie dokonano oceny zgodności składu gatunkowego drzewostanów z siedliskiem. Drzewostany zgodne z siedliskiem zajmują połowę powierzchni nadleśnictwa, są to głównie na siedlisku boru świeżego, boru mieszanego świeżego, lasu świeżego i olsu. Drzewostany o składzie gatunkowym częściowo zgodnym z siedliskiem obejmują 44% i występują praktycznie w każdym siedliskowym typie lasu. Drzewostany niezgodne z siedliskiem występują jedynie na 6% powierzchni nadleśnictwa.

Tabela 61. Zestawienie powierzchni wg zgodności składu gatunkowego drzewostanów z siedliskiem

Obręb, nadleśnictwo	Siedliskowy typ lasu	Typ drzewostanu	Drzewostany o składzie gatunkowym					
			zgodnym		częściowo zgodnym		niezgodnym obojętnie	
			ha	%	ha	%	ha	%
Obręb Bagno	BMŚW	BK SO	1461,03	78,1	381,15	20,4	28,27	1,5
		DB SO	723,51	76,1	223,00	23,5	3,67	0,4
	BMW	DB SO	23,70	42,7	29,13	52,4	2,73	4,9
	BŚW	SO	85,50	100,0	-	-	-	-
	LMŚW	DB SO	968,60	42,4	1194,28	52,3	119,46	5,2
		SO JD	-	-	2,43	100,0	-	-
	LMW	SO DB	47,26	14,4	237,85	72,6	42,43	13,0
	LŚW	DB	400,48	77,5	95,84	18,6	20,22	3,9
	LW	DB	31,25	13,1	148,38	62,3	58,54	24,6
		JS WZ DB	7,23	100,0	-	-	-	-
OL	OL	61,36	71,3	14,37	16,7	10,29	12,0	
OLJ	OL JS	0,97	2,9	23,51	69,5	9,36	27,7	
Obręb Oborniki Śląskie	BMŚW	BK SO	1112,40	68,6	505,64	31,2	3,28	0,2
		DB SO	489,13	56,3	370,27	42,6	9,65	1,1
	BMW	DB SO	33,98	38,4	50,65	57,2	3,90	4,4
	LMŚW	DB SO	848,95	38,4	1280,42	57,9	82,47	3,7
	LMW	SO DB	46,34	10,7	290,65	67,3	94,90	22,0
	LŚW	DB	805,56	52,7	604,70	39,6	116,87	7,7
		JS WZ DB	25,49	21,4	82,46	69,3	11,08	9,3
		JW BK DB	-	-	55,98	99,8	0,14	0,2
		LP DB	92,57	80,0	23,09	20,0	-	-
LW	DB	167,75	25,9	303,26	46,8	177,13	27,3	

		JS WZ DB	1,97	100,0	-	-	-	-
		LP DB	1,83	100,0	-	-	-	-
	OL	OL	72,03	91,6	5,69	7,2	0,94	1,2
	OLJ	OL JS	0,97	1,0	85,00	91,7	6,76	7,3
Nadleśnictwo Oborniki Śląskie	BMŚW	BK SO	2573,43	73,7	886,79	25,4	31,55	0,9
		DB SO	1212,64	66,7	593,27	32,6	13,32	0,7
	BMW	DB SO	57,68	40,0	79,78	55,4	6,63	4,6
	BŚW	SO	85,50	100,0	-	-	-	-
	LMŚW	DB SO	1817,55	40,4	2474,70	55,1	201,93	4,5
		SO JD	-	-	2,43	100,0	-	-
	LMW	SO DB	93,60	12,3	528,50	69,6	137,33	18,1
	LŚW	DB	1206,04	59,0	700,54	34,3	137,09	6,7
		JS WZ DB	25,49	21,4	82,46	69,3	11,08	9,3
		JW BK DB	-	-	55,98	99,8	0,14	0,2
		LP DB	92,57	80,0	23,09	20,0	-	-
	LW	DB	199,00	22,5	451,64	51,0	235,67	26,6
		JS WZ DB	9,20	100,0	-	-	-	-
		LP DB	1,83	100,0	-	-	-	-
	OL	OL	133,39	81,0	20,06	12,2	11,23	6,8
	OLJ	OL JS	1,94	1,5	108,51	85,7	16,12	12,7

V.7. FORMY DEGENERACJI EKOSYSTEMÓW LEŚNYCH

V.7.1. BOROWACENIE

Zjawisko borowacenia, zwane także pinetyzacją, określa się w drzewostanach na siedliskach borów mieszanych, lasów mieszanych i lasów. Polega ono na ponadnormatywnym udziale gatunków iglastych takich jak sosna czy świerk w składzie gatunkowym drzewostanów. W zależności od udziału sosny lub świerka w górnej warstwie drzew wyróżniono następujące stopnie borowacenia:

- słabe, jeżeli udział sosny i świerka w składzie gatunkowym drzewostanu wynosi: ponad 80% na siedliskach borów mieszanych, 50-80% na siedliskach lasów mieszanych, 10-30% na siedliskach lasowych,
- średnie, jeżeli udział sosny lub świerka wynosi: ponad 80% na siedliskach lasów mieszanych, 30-60% na siedliskach lasowych,
- mocne, jeżeli udział sosny i świerka w składzie gatunkowym drzewostanu wynosi ponad 60% na siedliskach lasowych.

Tabela 62. Zestawienie powierzchni [ha] według form degeneracji lasu – borowacenie

Obręb, nadleśnictwo	Stopień borowacenia	Powierzchnia [ha]				
		Wiek			Ogółem [ha]	Ogółem [%]
		<=40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
Obręb Bagno	brak	1050,50	779,65	667,88	2498,03	38,7
	słabe	739,80	1292,66	892,19	2924,65	45,3
	średnie	194,19	439,41	365,92	999,52	15,5
	mocne	4,00	18,32	11,28	33,60	0,5
Obręb Oborniki Śląskie	brak	829,76	1320,18	1933,59	4083,53	51,9
	słabe	850,69	1168,45	985,01	3004,15	38,2
	średnie	169,07	258,01	291,76	718,84	9,1
	mocne	5,12	16,48	35,78	57,38	0,7
Nadleśnictwo Oborniki Śląskie	brak	1880,26	2099,83	2601,47	6581,56	46,0
	słabe	1590,49	2461,11	1877,20	5928,80	41,4
	średnie	363,26	697,42	657,68	1718,36	12,0
	mocne	9,12	34,80	47,06	90,98	0,6

Według powyższego zestawienia 54% drzewostanów Nadleśnictwa Oborniki Śląskie wykazuje zjawisko borowacenia. Borowacenie w stopniu średnim stwierdzono na 12% powierzchni leśnej. Zjawisko to w stopniu mocnym obejmuje jedynie 0,6% powierzchni leśnej. Stopień borowacenia wynika ze sposobu prowadzenia gospodarki leśnej kiedyś i obecnie - odchodzenie od monokultur iglastych w kierunku drzewostanów wielogatunkowych z dużym udziałem gatunków liściastych powoduje osłabienie borowacenia.

V.7.2. NEOFITYZACJA

Forma degeneracji lasu polegająca na wprowadzeniu sztucznym lub samoistnym wnikaniu do drzewostanów gatunków obcych drzew i krzewów nosi miano neofityzacji. Drzewostany posiadające w swoim składzie gatunkowym, co najmniej 10% gatunków obcego pochodzenia tj.: dąb czerwony, daglezień zieloną, czeremchę amerykańską, robinie akacjową, sosnę czarną, sosnę smołową i sosnę wejmutkę wykazano w obszarze nadleśnictwa, jako zdegenerowane pod względem neofityzacji.

Neofity zostały zaewidencjonowane podczas prac urządzeniowych w składzie gatunkowym drzewostanu we wszystkich warstwach, przy czym w warstwie podszytu nie notowano procentowego udziału poszczególnych gatunków. W zestawieniu tabelarycznym gatunki neofitów występujące w podszytu znajdują się w kolumnie „wiek <= 40 lat”. Wszystkie neofity są wynikiem prowadzenia gospodarki leśnej i zostały wprowadzone sztucznie.

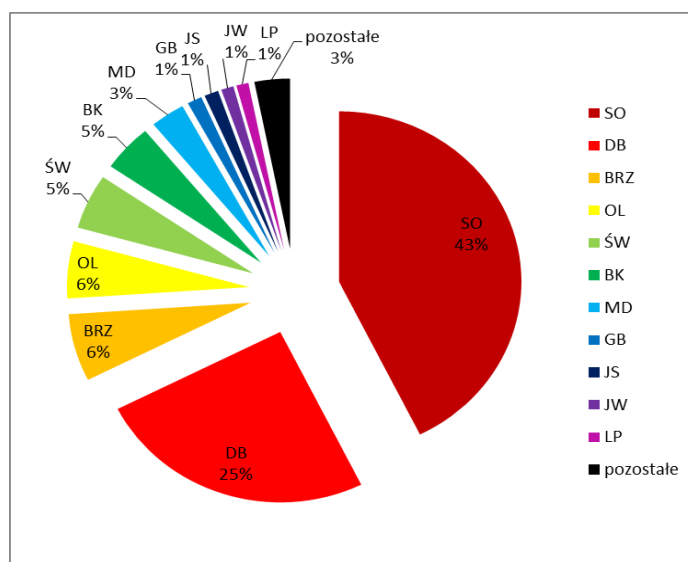
Tabela 63. Wykaz gatunków obcych występujących w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Gatunek	Powierzchnia [ha]				
	Wiek			Ogółem	Ogółem [%]
	<=40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
Robinia akacyjowa	418,89	776,03	355,90	1550,82	10,8
Czeremcha amerykańska	1221,22	2025,37	1446,74	4693,33	32,8
Dąb czerwony	416,55	348,47	257,25	1022,27	7,1
Daglezja zielona	34,04	11,17	24,78	69,99	0,5
Sosna czarna	102,41	7,31	1,82	111,54	0,8
Sosna wejmutka	2,36	-	-	2,36	0,0

Na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie zjawisko neofityzacji występuje w niewielkim stopniu. Ogólna powierzchnia zajmowana przez gatunki obce wynosi 7450,31 ha. Z gatunków obcych największe powierzchnie w drzewostanach zajmuje czeremcha amerykańska (4693,33 ha) oraz robinia akacyjowa stwierdzona na powierzchni 1550,82 ha i dąb czerwony - 1022,27 ha. Najmniej liczna jest sosna wejmutka, daglezja oraz sosna czarna. Z uwagi na niekorzystne zjawiska, jakie są następstwem procesu neofityzacji należy dążyć do eliminowania obcych gatunków ze środowiska leśnego.

V.7.3. MONOTYPIZACJA

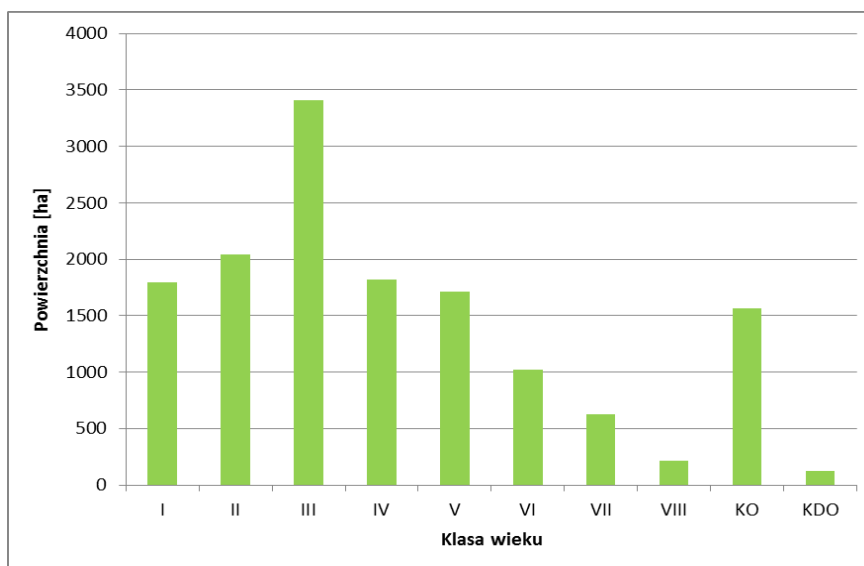
Monotypizacja to ujednoczenie gatunkowe i wiekowe drzewostanu, uproszczenie struktury warstwowej będące efektem gospodarki leśnej opartej na systemie zrębowym lub przerębowym. Przejawia się w skrajnym zubożeniu składu gatunkowego drzewostanu do jednego - dwóch gatunków lasotwórczych. Drzewostany Nadleśnictwa Oborniki Śląskie charakteryzują się uproszczoną strukturą pionową, dominują tu drzewostany jednopiętrowe zajmujące 77,5% powierzchni nadleśnictwa. W strukturze gatunkowej drzewostany jedno- i dwugatunkowe występują na ponad 37,7% powierzchni leśnej. Gatunkiem dominującym jest sosna (43%) oraz dąb (25%), w mniejszym stopniu olsza (6%) i brzoza (6%).



Rycina. 7. Struktura powierzchni gatunków rzeczywistych Nadleśnictwie Oborniki Śląskie

V.7.4. JUWENALIZACJA

Juwenalizacja to jedna z form degeneracji ekosystemu leśnego polegająca na utrzymywaniu drzewostanu w młodym stadium rozwojowym poprzez cykliczne zręby. W lasach użytkowanych gospodarczo wiek zbiorowiska leśnego wyznacza wiek rębności gatunku głównego. Po zrębie sadzona jest nowa, młoda generacja drzew. Takie wielkopowierzchniowe „odmłodzenie” drzewostanu czasowo zaburza strukturę i funkcję ekosystemu i ogranicza znaczenie lasu dla podtrzymania różnorodności biologicznej. Średni wiek drzewostanów w Nadleśnictwie Oborniki Śląskie wynosi 68 lat. Dominują drzewostany w wieku od 41 do 60 lat.



Rycina. 8. Struktura klas wieku drzewostanów w Nadleśnictwie Oborniki Śląskie

VI. ZAGROŻENIA

VI.1. ZANIECZYSZCZENIE POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO

Pod względem emisji zanieczyszczeń do powietrza Dolny Śląsk znajduje się corocznie na jednym z czołowych miejsc w kraju. Na Dolnym Śląsku w 2012 r. zgodnie z klasyfikacją GUS było 146 zakładów ujętych jako szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza. Łączna emisja substancji z tych zakładów jest jedną z największych w kraju – 4 tys. ton zanieczyszczeń pyłowych w 2012 r. sytuowało województwo dolnośląskie na czwartym miejscu w Polsce, natomiast emisja 16039,6 tys. ton zanieczyszczeń gazowych (z CO₂) to w 2012 r. piąte miejsce w kraju. Pod względem wielkości emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych z największych zakładów przemysłowych czołowe miejsce w województwie dolnośląskim zajmuje miasto Wrocław. Obecnie, wśród 146 zakładów szczególnie uciążliwych dla powietrza 88 posiada urządzenia do redukcji zanieczyszczeń pyłowych, a 27 – do redukcji zanieczyszczeń gazowych. W 2012 r. urządzenia do redukcji zatrzymały 88,5% zanieczyszczeń gazowych i 99,9% zanieczyszczeń pyłowych (za: Raport WIOŚ 2012).

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Oborniki Śląskie znajduje się jedna stacja pomiarowa wykorzystywana w ocenie jakości powietrza, zlokalizowana we Wrocławiu, na ulicy Wybrzeże J. Conrada-Korzeniowskiego. Prowadzone są tu pomiary stężenia w powietrzu takich substancji jak: SO₂, NO₂, ozon, C₆H₆, PM10, ołów, arsen, kadm, nikiel oraz WWA/BaP. W 2013 roku zarejestrowano przekroczenia wartości kryterialnych dla PM10 oraz wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA) oznaczanych w pyłe PM10. Monitorowaniu podlega 7 WWA, w tym benzo(a)piren. Dla zanieczyszczeń tych nie ma określonych dopuszczalnych poziomów stężeń, jedynie została określona wartość docelowa dla benzo(a)pirenu (1 ng/m³), traktowanego jako znaczny rakotwórczy ryzyka związanego z obecnością WWA w otaczającym powietrzu. O wysokim, średniorocznym poziomie benzo(a)pirenu zdecydowały bardzo wysokie stężenia rejestrowane w sezonie grzewczym. W 2013 roku zanotowano także 77 dni przekroczenia dopuszczalnej normy średniodobowej dla PM10. Przekroczenia średniodobowej wartości normatywnej pyłu zawieszonego PM10 występowały głównie w sezonie grzewczym. Najwyższe stężenia rejestrowano w styczniu i pierwszej połowie lutego (za: *Ocena jakości powietrza na terenie województwa dolnośląskiego w 2013 roku*).

Na podstawie klasyfikacji stref województwa dolnośląskiego za rok 2013 (za: *Ocena jakości powietrza na terenie województwa dolnośląskiego w 2013 roku*) stwierdzono potrzebę opracowywania programów ochrony powietrza ze względu na ochronę zdrowia ludzi dla wszystkich czterech stref województwa, w tym:

- aglomeracja wrocławska (NO₂, O₃, PM10, PM2.5, benzo(a)piren),
- strefa dolnośląska (PM10, As, benzo(a)piren, ozon).

Na podstawie klasyfikacji stref województwa dolnośląskiego według kryteriów dla ochrony roślin wskazane jest opracowanie programu ochrony powietrza w strefie dolnośląskiej ze względu na ponadnormatywne stężenia ozonu (współczynnik AOT 40).

VI.1.1. ZAKŁADY PRZEMYSŁOWE UCIAŹLIWE DLA ŚRODOWISKA

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Oborniki Śląskie oraz w jego bezpośrednim sąsiedztwie występują następujące zakłady szczególnie uciążliwe dla regionu:

- PCC „ROKITA” S.A. w Brzegu Dolnym;
- Makhteshim Agan Agro Poland S.A. w Brzegu Dolnym;
- Vita Polymers Poland Sp. z o.o. w Brzegu Dolnym;
- TENSIS Sp. z o.o. w Brzegu Dolnym;
- PCC Exol S.A. w Brzegu Dolnym;
- Linpac Packaging Production Sp. z o.o. w Brzegu Dolnym;
- Wal-Mar Sp. z o.o. w Brzegu Dolnym;
- Malborskie Zakłady Chemiczne "ORGANIKA" S.A. w Malborku zakład w Pogalewie Wielkim;
- „GAZELA” Andrzej Cichy, Rozlewnia Gazu Propan-Butan w Wilkszynie;
- HASTE INTERNATIONAL LTD Sp. z o. o. Oddział nr 2 Fabryka Mebli Ogrodowych w Obornikach Śląskich;
- Zakłady Wytwarzania Cukierniczych „Miś” Sp. z o. o. w Obornikach Śląskich;
- Wytwórnia Mas Bitumicznych „POLSKI ASFALT” w Bykowie;
- Naturesaft Prusice Sp. z o.o. w Prusicach;
- Zakład Utylizacyjny „Pilutil” Punkt Pozyskiwania i Przeladunku Surowców Utylizacyjnych w Prusicach;
- Zakład VERMEIREN Polska w Trzebnicy;
- Zakład Przetwórstwa Tuszek Drobiowych w Szymanowie;
- Wrocławskie Zakłady Drobiarskie SA Wrocław (w likwidacji) – fermy drobiu w Piotrkowiczkach, Pierwoszowie, Wiszni Małej, Ligocie Pięknej;
- Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe „ZELMET” w Psarach;
- Zakład Wytwarzania Pianek „GL-PUMEKS” w Wiszni Małej;
- Freshtex Textile Finishing Polska Sp. z o.o. w Starym Wołowie;
- Państwowe Przedsiębiorstwo Przemysłowo-Montażowe „POMET” w Wołowie;

VI.2. STREFY ZAGROŻENIA PRZEMYSŁOWEGO

Lasy nadleśnictwa narażone są na oddziaływanie zagrożeń przemysłowych z uwagi na położenie w strefie oddziaływania zakładów chemicznych „ROKITA” w Brzegu Dolnym oraz w sąsiedztwie aglomeracji miejskiej Wrocławia. Niekorzystny wpływ emisji przemysłowych spowodował zakwalifikowanie drzewostanów nadleśnictwa do I i II strefy uszkodzeń przemysłowych.

VI.3. PLANOWANE PRZEDSIĘWZIĘCIA ZABEZPIECZAJĄCE LASY PRZED NEGATYWNYM ODDZIAŁYWANIEM PRZYSZŁYCH INWESTYCJI

Podstawowe działania mające na celu zabezpieczenie środowiska przed negatywnym oddziaływaniem przyszłych inwestycji zawarte są w programach ochrony środowiska gmin, planie

gospodarki odpadami województwa opolskiego oraz w planach zagospodarowania przestrzennego gmin, uwzględniające równocześnie działania na rzecz:

- ograniczenia zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego, zwłaszcza w dużych aglomeracjach i wzdłuż tras komunikacyjnych;
- uregulowanie gospodarki wodno-ściekowej w gminach w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa i bezpośrednim sąsiedztwie;
- inwestowanie w budowę instalacji unieszkodliwiania i przerobu odpadów z terenu gmin;
- zwiększenia wykorzystania odpadów na cele gospodarcze;
- likwidacji i rekultywacji dzikich wysypisk śmieci, starych wyeksploatowanych składowisk;
- maksymalnej redukcji zanieczyszczeń stałych, płynnych i gazowych;
- dostosowanie procesów produkcji do wymogów ochrony środowiska;
- wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych stosownie do wymogów europejskich;
- przeciwdziałanie nadzwyczajnym zagrożeniom środowiska w związku z poważnymi awariami przemysłowymi;
- eliminowanie lub zmniejszanie skutków awarii przemysłowych dla środowiska;
- ochrona zasobów kopalin i rekultywacja terenów poeksploatacyjnych

Główne kierunki działań w gospodarce leśnej zmierzające do ograniczenia negatywnych skutków przyszłych inwestycji to:

- właściwe prowadzenie prac z zakresu kształtowania stosunków wodnych;
- zwiększanie różnorodności biologicznej i zróżnicowania genetycznego kształtującego naturalną odporność lasów;
- doskonalenie gatunkowej i funkcjonalnej struktury lasów;
- kształtowanie granicy rolno-leśnej;
- właściwe zagospodarowanie łowieckie lasu;
- stosowanie biologicznych metod ochrony lasu;
- utrzymanie właściwego stanu sanitarnego lasu;
- prowadzenie racjonalnej gospodarki leśnej z zachowaniem zasad ochrony przyrody;
- dostosowanie prac hodowlanych do warunków mikrosiedliskowych;
- odpowiednia infrastruktura techniczna;
- odpowiednie rekreacyjne użytkowanie i zagospodarowanie lasu;
- współdziałanie leśnictwa z samorządami i administracją państwową na różnych poziomach w regionie;
- współdziałanie i doskonalenie związków leśnictwa z innymi sektorami gospodarczymi w zakresie rozwoju regionalnego;
- kształtowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa.

VI.4. STAN I KSZTAŁTOWANIE SIĘ STOSUNKÓW WODNYCH

VI.4.1. STAN CZYSTOŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH I PODZIEMNYCH

Wody, jako drugi z kolei komponent środowiska niezbędny do życia oraz prawidłowego funkcjonowania gospodarki, od wielu lat poddawane są szczegółowym badaniom. Ma to na celu identyfikację wszystkich działających na wody presji oraz określenie stanu wód. Jako znaczące oddziaływania na jakość wód Dolnego Śląska uznano zrzuty z punktowych źródeł zanieczyszczeń, pobory wód powierzchniowych i podziemnych oraz spływy powierzchniowe (za: Raport WIOŚ 2012).

W latach 2010-2012 monitoring stanu jakości wód powierzchniowych nadleśnictwa był prowadzony dla rzek: Odra, Widawa, Rakowski Potok, Ława, Lubniówka, Lutynia, który wykazał zły stan tych wód. Ocena taka wynika ze stanu chemicznego tych wód – przekroczone zostały stężenia średnioroczne i maksymalne zanieczyszczeń, przy czym stan ekologiczny tych wód utrzymuje się na dobrym i umiarkowanym poziomie. Dla pozostałych rzek sklasyfikowano potencjał ekologiczny. Wody powierzchniowe nadleśnictwa nie osiągają dobrego stanu fizykochemicznego, co przesądza o ogólnym złym stanie wód i umiarkowanym potencjale biologicznym. Źródeł zanieczyszczeń mniejszych cieków dopatrywać się można w deportacji zanieczyszczeń z powietrza, jak również z przyczyn lokalnych. Do źródeł miejscowych zaliczyć należy nieoczyszczone ścieki bytowe, komunalne, przemysłowe i opadowe, gnojowicę z ferm hodowlanych, nielegalne składowiska śmieci, nawozy sztuczne i środki ochrony roślin stosowane w produkcji rolnej w sposób nieracjonalny. Na zanieczyszczenie większych rzek wpływ wywiera wiele czynników, zarówno na skalę lokalną, jak i regionalną. Systematycznym badaniom stanu czystości wód podlegają tylko większe cieki, stąd brak danych dla oceny jakości wód pozostałych mniejszych cieków przepływających przez teren nadleśnictwa (za: *Ocena stanu jednolitych części wód powierzchniowych na terenie województwa dolnośląskiego za rok 2012*).

W ramach monitoringu diagnostycznego wód podziemnych województwa dolnośląskiego badanie jakości przeprowadzone zostało na obszarach jednolitych części wód podziemnych (JCWPd). W 2013 r. w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa monitoring diagnostyczny przeprowadzono dla JCWPd 93. Wykazał on, że 67% wód reprezentuje dobry stan chemiczny, pozostałe 33% - słaby. Odwiert wykonany w miejscowości Piekary wykazał IV klasę jakości tych wód, ze względu na dużą zawartość azotanów. Wysoka zawartość azotanów może spowodować, iż wody będą nieprzydatne do wykorzystania do zaopatrzenia ludności w wodę do picia, co wymusza stosowanie kosztownych procesów uzdatniania. Istotnym źródłem azotanów jest działalność rolnicza (za: *Ocena stanu czystości wód podziemnych województwa dolnośląskiego rok 2013*).

VI.4.2. STAN GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ NA TERENIE GMIN

Problem gospodarki wodno-ściekowej w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Oborniki Śląskie analizowano w poszczególnych gminach, leżących w zasięgu granic nadleśnictwa.

Gmina Brzeg Dolny

Na terenie gminy funkcjonują cztery ujęcia komunalne czerpiące wodę z piętra trzeciorzędowego, ważne dla gospodarki wodnej gminy. Ujęcie wody będące w gestii Zakładów Chemicznych „Rokita” S.A. w Łososiowicach leży na terenie gminy Wołów. Gmina jest zwodociągowana w 100%. Oczyszczanie ścieków z obszaru gminy odbywa się poprzez centralną oczyszczalnię ścieków Zakładów Chemicznych „Rokita” S.A. w Brzegu Dolnym. Kanalizacja sanitarna obejmuje niemal wszystkie miejscowości gminy. Ogółem korzysta z niej 87% mieszkańców gminy.

Gmina Długołęka

Teren gminy Długołęka w całości jest zwodociągowany siecią powstałą na przestrzeni ostatnich 30 lat. Sieć wodociągowa oparta jest o siedem ujęć wody wraz ze stacjami uzdatniania wody: Długołęka, Śliwice, Piecowice, Łosice, Łozina, Siedlec i Borowa. Sieć kanalizacyjna na obszarze gminy występuje w miejscowościach: Piecowice, Długołęka, Mirków, Kiełczów, Kamień, Wilczyce i Prusowice.. Zapotrzebowanie na dostęp do sieci kanalizacyjnej jest bardzo duże. W każdym z pozostałych obrębów mieszkańcy istnieje potrzeba korzystania z kanalizacji sanitarnej. Na terenie gminy funkcjonują dwie zbiorcze oczyszczalnie ścieków: w Mirkowie (odbierająca ścieki z miejscowości Piecowice, Mirków, Długołęka, Kiełczów, Kamień, Wilczyce) i w Prusowicach odbierająca ścieki z części miejscowości Prusowice. Na terenie gminy Długołęka aktualnie funkcjonuje ponad 80 indywidualnych ekologicznych oczyszczalni ścieków. Z pozostałych gospodarstw domowych ścieki odprowadzane są do przydomowych bezodpływowych osadników gnilnych. Zły stan techniczny części z nich powoduje przenikanie zanieczyszczeń ze ścieków bytowych do wód powierzchniowych. Obecnie wykonany jest projekt zbiorczego systemu sieci kanalizacyjnej w miejscowościach: Borowa, Byków, Bielawa, Raków, Oleśniczka, Kątna wraz z oczyszczalnią ścieków w miejscowości Borowa. Po zakończeniu projektowania przewiduje się budowę systemu kanalizacyjnego w wyżej wymienionych miejscowościach. W najbliższych latach przewiduje się także budowę systemu kanalizacji dla miejscowości: Łozina, Łosice, Kępa, Budziwojowice oraz Bierzyce. Oczyszczalnia dla planowanej aglomeracji ściekowej zlokalizowana będzie w miejscowości Łosice.

Gmina Oborniki Śląskie

Wszystkie miejscowości w gminie Oborniki Śląskie są zwodociągowane. Sieć wodociągowa zasilana jest z dziewięciu ujęć wody: Oborniki Śląskie, Lubnów, Osola, Borakowice, Wielka Lipa, Golędzinów, Wilczyn i Rościstawice. Sieć kanalizacyjną posiadają tylko miasto Oborniki Śląskie, wieś Golędzinów, część Kowal oraz osiedle w Wilczynie. W pozostałych miejscowościach funkcjonują zbiorniki bezodpływowe, a w nielicznych przypadkach przydomowe biologiczne oczyszczalnie ścieków. Na terenie miasta znajdują się dwie oczyszczalnie ścieków: mechaniczno-biologiczne oczyszczalnia ścieków typu BOS-1000 oraz mechaniczno-biologiczne oczyszczalnia ścieków typu BOS-2500.

Gmina Prusice

Zaopatrzenie w wodę mieszkańców gminy odbywa się z wodociągu grupowego „Bychowo”. Źródła wody i stacja uzdatniania znajdują się w Bychowie. Gmina w całości jest zwodociągowana z dwóch wodociągów grupowych. Wsie Borów, Chodlewko, Kopaszyn, Kosinowo oraz Świerzów

zostały zwodociągowane w ostatnich latach. Większość wsi nie posiada systemowych urządzeń do odprowadzania i oczyszczania ścieków bytowo-gospodarczych. Na terenie gminy zlokalizowana jest mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków sanitarnych i przemysłowych o przepustowości $Q=1000\text{m}^3/\text{d}$ obsługująca mieszkańców Prusic. W Brzeźnie znajduje się roślinno-glebowa oczyszczalnia ścieków, natomiast w Skokowej, Pawłowie Trzebnickim oraz Pększynie zlokalizowane są zakładowe oczyszczalnie ścieków. Projektowana jest mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków w Pietrowicach Małych. Wskaźnik długości sieci kanalizacyjnej na mieszkańca w 2009 r. jest dość niski w porównaniu z powiatem trzebnickim i podregionem wrocławskim. Prawie 90% odprowadzanych ścieków w gminie podlega oczyszczeniu.

Gmina Trzebnica

Wszystkie miejscowości znajdujące się na terenie gminy są w pełni zwodociągowane. Zaopatrzenie w wodę poszczególnych miejscowości gminy odbywa się z wodociągów grupowych i zbiorowych zasilanych przez trzy ujęcia wód podziemnych zlokalizowane na terenie miasta Trzebnica. Jedenaście wsi zaopatrywanych jest w wodę z poza obszaru gminy Trzebnica. Systemem kanalizacyjnym w gminie objęte są jedynie miasto Trzebnica oraz wieś Księginice. Część wiejskich gospodarstw domowych zaopatrzona jest w zbiorniki bezodpływowe. Wiele jednak nie posiada takich urządzeń, a ścieki odprowadzane są bezpośrednio do przydrożnych rowów. Oczyszczalnia ścieków w Trzebnicy jest oczyszczalnią mechaniczno-biologiczną ze wspomaganiami chemicznymi. Jest to jedyna oczyszczalnia na terenie gminy. Do oczyszczalni trafiają zarówno ścieki przemysłowe z zakładów pracy jak i ścieki bytowo-gospodarcze z terenu całego miasta. Jedynym zakładem który posiada własną oczyszczalnię ścieków jest Tarczyński S.A., przetwórstwo mięsne w Ujeźdźcu Małym oraz firma Kulik. Na chwilę obecną brak jest planu działań inwestycyjnych mających na celu doprowadzenie do skanalizowania terenu całej gminy.

Gmina Wisznia Mała

Wszystkie wsie w gminie są zwodociągowane ze źródeł położonych na terenie gminy. W Strzeszowie, funkcjonuje mechaniczno-biologiczno-chemiczna oczyszczalnia ścieków komunalnych o wydajności $500\text{ m}^3/\text{dobę}$, która została oddana do eksploatacji w 1998 r. Do oczyszczalni odprowadzane są ścieki z miejscowości Strzeszów, Wisznia Mała i Ligota Piękna oraz odpady płynne z terenu całej gminy dowożone wozami asenizacyjnymi do stacji zlewnej fekaliów urządzonej na terenie oczyszczalni. Końcowym odbiornikiem ścieków oczyszczonych jest potok Ława. Oprócz w/w oczyszczalni na obszarze gminy funkcjonują 32 oczyszczalnie przydomowe.

Gmina Wołów

Wody podziemne na terenie gminy Wołów ujmowane są 42 studniami głębinowymi, z których korzystają wodociągi komunalne, kilka firm i instytucji. Sieć kanalizacyjna na terenie gminy obejmuje 85% miasta oraz wsie: Mojęcice, Kąty, Lipnica, Łososiowice, Piotroniowice, Uskorz Mały i Uskorz Wielki. Ścieki odprowadzane są do mechaniczno-biologicznej oczyszczalni miejskiej w Wołowie, zlokalizowanej w północno-zachodniej części miasta, w pobliżu rzeki Juszka Wołowska. Pozostałe obszary nie posiadają systemowych urządzeń do odprowadzania i unieszkodliwiania ścieków. W poszczególnych wsiach istnieją jedynie odcinki kanalizacji deszczowej, odprowadzającej wody opadowe do cieków powierzchniowych i rowów melioracyjnych. Najczęściej stosowanymi

urządzeniami do usuwania ścieków bytowo-gospodarczych są suche ustępy, bezodpływowe osadniki gnilne okresowo opróżniane (o różnym stopniu technicznym i różnych warunkach eksploatacyjnych) oraz osadniki wykonane jako doły chłonne. Często są również przypadki odprowadzania ścieków bytowo-gospodarczych bezpośrednio do kanalizacji deszczowej, rowów przydrożnych i melioracyjnych. W najbliższych latach planowane jest skanalizowanie całej gminy.

Gmina Wrocław

Wrocław zaopatrywany jest z ujęć powierzchniowych na Nysie Kłodzkiej i Leśnicy. Wskaźnik skanalizowania miasta wynosi 93%. Sieć kanalizacyjną stanowią kanały sieci ogólnospławnej oraz rozdzielczej (sanitarnej i deszczowej). Południowy system kanalizacyjny miasta odprowadza ścieki do Wrocławskiej Oczyszczalni Ścieków Janówek i Ratyń, północny na Osobowickie Pola Irygacyjne.

Gmina Zawonia

Wszystkie miejscowości na terenie gminy Zawonia wyposażone są w sieci wodociągowe. Zaopatrzenie w wodę poszczególnych miejscowości odbywa się z 3 wodociągów grupowych: „Zawonia” „Głuchów Górny” „Czeszów”. Obecnie żadna miejscowość na terenie gminy nie posiada systemu kanalizacji sanitarnej. Ścieki bytowo-gospodarcze gromadzone są w bezodpływowych zbiornikach na nieczystości ciekłe, okresowo opróżniane i wywożone przez samochody asenizacyjne do oczyszczalni ścieków. Część ścieków gromadzona jest w osadnikach przepływowych, z których ścieki odprowadzone są do dołów chłonnych lub rowów melioracyjnych i cieków wodnych, co powoduje dość znaczne zanieczyszczenie środowiska. Część ścieków z nieszczelnych szamb również odprowadzana jest do gruntu. Na obszarze gminy w miejscowości Sucha Wielka znajduje się biologiczna oczyszczalnia ścieków systemu „Lemna” o przepustowości 359 m³/dobę. Zlewnia oczyszczalni obejmować będzie docelowo miejscowości: Zawonia, Sucha Wielka, Budczyce, Pstrzejowice, Tarnowiec, Cielętniki, Sędzice oraz ścieki domowe z miejscowości Kałowice, Grochowa, Niedary. Dla poprawienia stanu środowiska przyrodniczego niezbędne jest dalsze porządkowanie gospodarki ściekowej na terenie gminy Zawonia poprzez budowę dalszych lokalnych oczyszczalni ścieków oraz sieci kanalizacji sanitarnej w tym w pierwszej kolejności dla miejscowości położonych w bezpośrednim sąsiedztwie istniejącej oczyszczalni ścieków tj. we wsiach: Sucha Wielka, Zawonia, Budczyce, Tarnowiec. Należy również dopuścić możliwość lokalizowania przydomowych oczyszczalni ścieków w częściach miejscowości lub na terenie całej miejscowości ze względu na konfigurację terenu lub charakter zabudowy (rozproszona).

Gmina Żmigród

Obecnie niemal wszystkie tereny osadnicze miasta i gminy są zwodociągowane. Zaopatrzenie miasta i gminy w wodę odbywa się z 9 ujęć wód podziemnych z piętra czwartorzędowego: Żmigródek, Barkowo, Kaszyce Milickie, Radziądz, Osiek, Korzeńsko, Borzęcin, Bychowo. Szacuje się, że około 28% (w skali całej gminy) gospodarstw domowych i zakładów przemysłowych podłączonych jest do sieci kanalizacji sanitarnej. W mieście około 98% mieszkańców korzysta z tej sieci. Podstawowymi urządzeniami do usuwania ścieków bytowych są na wsi suche ustępy, bezodpływowe osadniki gnilne – okresowo opróżniane oraz doły chłonne. Osadniki gnilne odznaczają się różnym stanem technicznym i nie zawsze eksploatowane są prawidłowo. Często obserwuje się bezpośrednie zrzucanie surowych ścieków do kanalizacji deszczowej lub rowów. Przy wysokim stopniu

zwodociągowania gminy, taka praktyka stwarza wysokie zagrożenie środowiska gruntowo-wodnego. Przejawem tego zagrożenia na obszarze gminy jest znaczny stopień degradacji ekosystemów wodnych w rzekach Baryczy, Orli, Sąsiedzicy oraz ich dopływów, a także wód w rowach melioracyjnych. Szacuje się, że około 35% ścieków komunalnych wytwarzanych na obszarze miasta i gminy trafia do oczyszczalni ścieków. Na obszarze miasta działa komunalna oczyszczalnia ścieków o maksymalnej przepustowości $Q_{\max} = 2200 \text{ m}^3/\text{d}$. Obecnie oczyszczalnia ta jest obciążona w 40-50%. Oprócz tej oczyszczalni, na obszarze gminy działa 11 indywidualnych systemów odprowadzania i unieszkodliwiania ścieków, w tym 6 oczyszczalni zakładowych. W koncepcjach rozwoju gospodarki ściekowej w gminie przewiduje się dwa główne systemy: jeden związany z istniejącą komunalną oczyszczalnią ścieków w Żmigrodzie (oczyszczalnia ta wymagać będzie pewnej modernizacji wynikającej ze zwiększonego zrzutu ścieków) oraz drugi system związany z budowaną nową oczyszczalnią ścieków w Korzeńsku, do której podłączone będą kanalizacje wsi Korzeńsko, Chodlewo, Laskowa, Dębno i Przywsie (tj. północna część gminy). Przewiduje się ponadto budowę kanalizacji sanitarnej w miejscowościach: Ruda Milicka i Niezgoda, zakończone oczyszczalnią ścieków w Rudzie Milickiej.

VI.5. GOSPODARKA ODPADAMI NA TERENIE GMIN

Jednym z ważniejszych aktów prawnych regulujących gospodarkę odpadami jest znowelizowana Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. *o odpadach* (Dz.U. 2013 poz. 21). Implementuje ona prawo unijne, w tym m.in. dyrektywę 2008/98/WE dotyczącą gospodarki odpadami w Unii Europejskiej. Wraz z wejściem w życie zmian do ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach całkowicie zmienił się system gospodarowania odpadami komunalnymi. Zgodnie z nową ustawą gmina zapewnia odbieranie i bezpieczne zagospodarowanie wszystkich odpadów komunalnych oraz gwarantuje możliwość selektywnego zbierania odpadów. Aktualnie obowiązującym dokumentem regulującym gospodarkę odpadami w województwie dolnośląskim jest *Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Dolnośląskiego* (2012).

VI.5.1. ODPADY NIEBEZPIECZNE

Odpady niebezpieczne, to odpady, które ze względu na swoje pochodzenie, skład chemiczny, biologiczny, inne właściwości lub okoliczności stanowią zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzkiego oraz środowiska naturalnego. Na terenie województwa dolnośląskiego odpady niebezpieczne powstają przede wszystkim w wyniku działania przemysłu wydobywczego oraz chemicznego.

Na przestrzeni ostatnich lat masa wytwarzanych odpadów przemysłowych utrzymuje się na względnie stałym poziomie. W roku 2012 na terenie województwa dolnośląskiego wytworzono 34519 tys. Mg odpadów przemysłowych. W 2012 r. 23 581,8 tys. Mg poddano odzyskowi, co stanowi 68% wszystkich wytworzonych odpadów przemysłowych. Unieszkodliwieniu przez składowanie poddano 9 936 tys. Mg (29%). Podstawowym źródłem powstawania odpadów niebezpiecznych jest działalność przemysłowa i usługowa. Odpady niebezpieczne powstają również w gospodarstwach domowych, służbie zdrowia, szkolnictwie oraz w resorcie obronności. Większość z nich poddawana jest odzyskowi.

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Oborniki Śląskie znajdują się składowiska odpadów niebezpiecznych: we Wrocławiu (ul. Janowska) – przyjmuje odpady ściekowe wytwarzane przez MPWiK oraz w Brzegu Dolnym (ul. Sienkiewicza) – przyjmuje odpady przemysłowe z zakładów PCC Rokita. Ponadto w Marcinowie k. Trzebnicy znajduje się składowisko przyjmujące odpady zawierające azbest.

VI.5.2. SELEKTYWNA ZBIÓRKA ODPADÓW

Ilość selektywnie zebranych odpadów komunalnych na terenie województwa dolnośląskiego sukcesywnie wzrasta. Mimo, że procent wyselekcjonowanych odpadów jest coraz większy, w dalszym ciągu wynosi on mniej niż 10% ogólnej masy zagospodarowanych odpadów komunalnych. Na koniec 2010 r. 88% dolnośląskich gmin wykazało prowadzenie selektywnej zbiórki odpadów opakowaniowych. Mimo nieznacznego spadku ilości gmin prowadzących zbiórkę, w porównaniu z rokiem poprzednim, obserwuje się znaczny wzrost efektywności systemu zbiórki odpadów opakowaniowych. Głównymi rodzajami selektywnie zbieranych odpadów są w województwie dolnośląskim tworzywa sztuczne, szkło oraz papier i tektura.

W zasięgu terytorialnym nadleśnictwa każda gmina prowadzi selektywną zbiórkę odpadów, głównie tworzyw sztucznych, szkła i makulatury. Ilość segregowanych odpadów systematycznie wzrasta z roku na rok, co wpływa na obciążenie lokalnych składowisk śmieci, ograniczenie powstawania dzikich wysypisk i przede wszystkim zwiększenie wykorzystania surowców do produkcji wtórnej. Skala i zakres selektywnego zbierania odpadów są silnie zróżnicowane w poszczególnych gminach, od symbolicznego wystawienia kilku lub kilkunastu zestawów pojemników do znacznego nasycenia obszarów gmin zestawami pojemników lub powszechnego stosowania worków.

VI.5.3. PROGNOZA ILOŚCI ODPADÓW

Na prognozowane ilości wytwarzanych odpadów mają wpływ takie czynniki jak zmiana liczby ludności, tempo rozwoju gospodarczego województwa oraz kraju, zmiany w systemie gospodarki odpadami. Prognozując ilości wytwarzanych odpadów opierano się nadanych dotyczących przewidywanej liczby ludności w województwie dolnośląskim, a także na wskaźnikach wytwarzania odpadów określonych w *Krajowym Planie Gospodarki Odpadami 2014*. Prognoza ta uwzględnia podział gmin wg wielkości i charakteru (duże miasta, małe miasta i wsie). Prognozując ilości wytworzonych odpadów komunalnych dla województwa dolnośląskiego założono, iż wskaźniki wytwarzania odpadów przypadającego na jednego mieszkańca będą wzrastać o 1,2% w skali roku. Prognozy ilości wytwarzanych odpadów komunalnych na lata 2012-2023 obliczono na podstawie wartości wskaźnika wytwarzania przypadającego na jednego mieszkańca województwa oraz prognozowanej liczby ludności na lata 2012-2023. Z danych tych wynika, iż ilość odpadów komunalnych wytwarzanych na terenie całego województwa będzie wzrastać, osiągając wartość około 1 025, 8 tys. Mg w roku 2017 oraz około 1 080,6 tys. Mg w roku 2023. Powstające odpady komunalne ulegające biodegradacji będą stanowiły około 55% ogółu odpadów komunalnych wytworzonych na terenie województwa dolnośląskiego. Wyznaczony wskaźnik wytwarzania komunalnych odpadów

ulegających biodegradacji w roku 2012 wyniesie 0,189 Mg/M, a w roku 2023 osiągnie wartość 0,214 Mg/M (za: *Wojewódzki Plan gospodarki Odpadami dla Województwa Dolnośląskiego*, 2012).

VI.5.4. ZAŁOŻENIA I CELE GOSPODARKI ODPADAMI

System gospodarowania odpadami komunalnymi obejmuje szereg działań, których realizacja prowadzi do osiągnięcia wymaganego stanu gospodarki odpadami. Planowane działania gospodarki odpadami poszczególnych gmin rozkładają się w czasie krótko- i długoterminowym. Za zasadnicze cele przyjęte zostają założenia Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami, są to następujące działania:

- uszczelnienie systemu gospodarowania odpadami komunalnymi;
- prowadzenie selektywnego zbierania odpadów komunalnych „u źródła”;
- zmniejszenie ilości odpadów komunalnych, w tym odpadów ulegających biodegradacji (OUB) kierowanych na składowisko odpadów;
- zwiększenie liczby nowoczesnych instalacji do odzysku, recyklingu oraz unieszkodliwiania odpadów komunalnych w sposób inny niż składowanie odpadów;
- prowadzenie właściwego sposobu monitorowania postępowania z odpadami komunalnymi zarówno przez właścicieli nieruchomości, jak i prowadzących działalność w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości;
- zmniejszenie dodatkowych zagrożeń dla środowiska wynikających z transportu odpadów komunalnych z miejsc ich powstania do miejsc odzysku lub unieszkodliwiania, przez podział województw na regiony gospodarki odpadami, w ramach których prowadzone będą wszelkie czynności związane z gospodarowaniem odpadami komunalnymi.

Dodatkowo *Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami* wskazuje konieczne do realizacji cele i działania w zakresie poszczególnych rodzajów odpadów oraz przedstawia ogólny zarys funkcjonowania całego systemu gospodarowania odpadami na terenie województwa.

VI.6. ZAGROŻENIA BIOTYCZNE

Szkody powodowane przez czynniki biotyczne są najczęściej skutkiem osłabienia drzewostanów przez czynniki abiotyczne. Powtarzające się latami susze, obniżenie się poziomu wód gruntowych, zanieczyszczenia przemysłowe mogą doprowadzić do osłabienia drzewostanów i spadku odporności drzew na szkody powodowane przez owady i patogeny. Dodatkowym czynnikiem wpływającym na zwiększenie podatności drzewostanów na gradacje i epifity jest ich budowa, czyli wielkopowierzchniowe monokultury.

Poniższa tabela przedstawia główne przyczyny zagrożenia biotyczne zarejestrowane podczas prac urządzeniowych na gruntach Nadleśnictwa Oborniki Śląskie. Łącznie uszkodzenia biotyczne zarejestrowano na powierzchni 6791,45 ha gruntów leśnych, tj. na 47% gruntów leśnych nadleśnictwa. Główną przyczyną uszkodzeń są choroby grzybowe, występujące na 35,65% powierzchni leśnej. Większość zarejestrowanych uszkodzeń ma charakter nietrwały. Obecnie do istotnych zagrożeń drzewostanów nadleśnictwa zalicza się zamieranie dębów, jesionu i buka, będące wynikiem działania wielu czynników biotycznych i abiotycznych.

Tabela 64. Zestawienie uszkodzeń biotycznych drzewostanów na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie zarejestrowanych w trakcie prac urządzeniowych

Przyczyna uszkodzenia	Procent uszkodzeń				
	10-20 %	21-50 %	ponad 50%	Ogółem	%
	powierzchnia całkowita [ha]				
GRZYBY	3159,86	1989,31	-	5149,17	35,65
OWADY	328,13	66,94	-	395,07	2,74
ZWIERZ	1108,12	139,09	-	1247,21	8,63
Razem	4596,11	2195,34	-	6791,45	47,02

VI.6.1. CHOROBY GRZYBOWE

Podczas prowadzonych prac urządzeniowych szkody powodowane przez patogeny grzybowe stwierdzone zostały na łącznej powierzchni 5149,17 ha, co stanowi 36,65% powierzchni leśnej nadleśnictwa. Do patogenów grzybowych powodujących największe szkody w szkółkach nadleśnictwa należy zaliczyć mączniaka dębu i osutkę sosny oraz powodującą obecnie mniejsze szkody - pasożytniczą zgorzel siewek. Dla drzewostanów starszych klas wieku największe zagrożenie stanowią: huba korzeni, opieńkowa zgnilizna korzeni, mączniak dębu, huba sosny, czyreń ogniowy. Dążąc do ograniczenia szkód powodowanych przez patogeny grzybowe w szkółkach nadleśnictwo prowadzi działania profilaktyczne zgodne z wytycznymi IOL, a w przypadku wystąpienia chorób, także ich zwalczanie zgodnie z zaleceniami ZOL. Natomiast działania związane z ograniczaniem szkód w dojrzałych drzewostanach sprowadzają się do zmniejszania szkód wyrządzanych przez zwierzynę płową, profilaktycznego zabezpieczania pni biopreparatem w trakcie corocznych cięć pielęgnacyjnych w drzewostanach na gruntach polnych, usuwania porażonych drzewek w uprawach i młodnikach oraz popierania odnowień naturalnych i dostosowywania odpowiednich składów gatunkowych do poszczególnych siedlisk.

VI.6.2. SZKODNIKI OWADZIE

Rejestrowane podczas prac urządzeniowych szkody od owadów stwierdzono na powierzchni 395,07 ha, co stanowi ok. 3% powierzchni leśnej nadleśnictwa. W minionym okresie gospodarczym notowano znaczne zagrożenie od szkodników korzeni, dotyczyły one głównie występowania pędraków chrabąszczy. W roku 2012 odnotowano ich występowanie na powierzchni 531,96 ha, co stanowi 89% wszystkich stwierdzeń tych szkodników w całym minionym okresie gospodarczym. Pędraki chrabąszczy stanowią potencjalnie największe zagrożenie na szkółkach oraz uprawach polnych, w związku, z czym powierzchnie te stanowią obszar profilaktycznego poszukiwania szkodników korzeni. Na szkółkach poszukiwania szkodników korzeni odbywają się corocznie, na innych zalesianych i odnawianych powierzchniach okres poszukiwań określa IOL. Kolejną ważną grupą szkodników owadzich są szkodniki upraw i młodników, z których największe znaczenie w uprawach nadleśnictwa mają szeliniaki powodujące uszkodzenia kory pędów. W minionym okresie

gospodarczym szeliniaki stwierdzone zostały na łącznej powierzchni 489,2 ha. Zalecenia ochronne dotyczące profilaktyki przed szeliniakiem sprowadzają się do kontroli stanu populacji tych owadów, kontroli wielkości uszkodzeń, stosowania chemicznego zabezpieczania sadzonek przed ich wysadzeniem, a w przypadku powierzchni otwartych ich porządkowania i stosowania okresu przelegiwania, zwłaszcza na obszarach o potencjalnie silnym zagrożeniu przez szeliniaka, oraz jako działanie ograniczające liczebność szkodnika jego zwalczanie. Z szkodników pierwotnych największe zagrożenie dla drzewostanów stwarzają takie owady jak brudnica mniszka, strzygonia choinówka, poproch cetyniak, boreczniki dla gatunków iglastych oraz zwójki dębowe. W ramach prognozowania i kontroli obecności szkodników pierwotnych nadleśnictwo prowadzi liczenie samic brudnicy mniszki podczas przejścia przez zagrożone drzewostany w czasie kulminacji rójki, jesienne poszukiwania zimujących stadiów szkodników sosny, ocena stanu defoliacji drzewostanów dębowych. Ze względu na znaczną i zróżnicowaną grupę czynników szkodotwórczych wpływających na ogólną kondycję drzewostanów występowanie szkodników wtórnych stanowi istotne zagrożenie dla drzewostanów nadleśnictwa. Spośród tej grupy owadów największe znaczenie mają cetyńce, korniki i przyplaszczek granatek. W ramach profilaktyki i zwalczania szkodników wtórnych nadleśnictwo, oprócz wykładania pułapek feromonowych i klasycznych, stosuje metodę usuwania pojawiającego się posuszu czynnego, wywrotów i złomów, a także przestrzega określonych w Instrukcji Ochrony Lasu terminów wywozu drewna.

VI.6.3. SZKODY POWODOWANE PRZEZ ZWIERZYNĘ PŁOWĄ

Istotne znaczenie pośród wszystkich biotycznych czynników szkodotwórczych w drzewostanach Nadleśnictwa Oborniki Śląskie mają szkody powodowane przez zwierzynę płową, które podczas prac urzędzeniowych stwierdzono na powierzchni 1247,21 ha, co stanowi 8,63% powierzchni leśnej nadleśnictwa. W cały ubiegłym okresie gospodarczym szkody powodowane przez zwierzynę płową zarejestrowano na łącznej powierzchni 4132,17 ha. Wśród szkód powodowanych przez zwierzynę płową można wyodrębnić szkody w uprawach i młodnikach (spalowanie i zgryzanie), oraz szkody w drągowinach (uszkodzenia w trakcie zablźniania). W ramach profilaktyki nadleśnictwo prowadzi działania ochronne polegające na grodzeniu upraw oraz chemicznym bądź mechanicznym zabezpieczeniu odnowień i młodników. Istotne znaczenie mają również działania pomocnicze związane ze stałym powiększaniem naturalnej bazy żerowej dla zwierzyny, zwiększanie odnowień naturalnych dających większe możliwości selekcji i wykazujące znacznie mniejsze uszkodzenia w porównaniu z odnowieniami sztucznymi, wykonywanie zabiegów hodowlanych w okresie zubożenia bazy pokarmowej dla jeleniowatych, wykładanie drzew ogryzowych do spalowania oraz utrzymywanie odpowiedniego stanu zwierzyny.

VI.6.4. SZKODY POWODOWANE PRZEZ ZWIERZYNĘ DROBNĄ

Szkody powodowane przez zwierzynę drobną należą do grupy szkód notowanych w młodnikach i uprawach. Gryzanie powodują głównie ogryzanie korowiny, przegryzanie szyi korzeniowej oraz ścinanie pędów wierzchołkowych. Wzmożone występowanie drobnych gryzoni posiada charakter cykliczny. Szkody są niewielkie i gospodarczo znośne. W ostatnich latach notuje się

również szkody wyrządzone przez bobry. Oprócz uszkodzania systemu korzeniowego i zgryzania drzew bobry przyczyniają się do podtapiania całych partii drzewostanów, co prowadzi do obumierania podtopionych drzew. Do zabiegów zapobiegawczych i zmniejszających szkody od gryzoni należą: systematyczna pielęgnacja upraw, poprawa warunków bytowych naturalnych wrogów gryzoni (ptaki drapieżne, lisy, drobne drapieżniki) oraz indywidualna ochrona sadzonek w miejscach o znacznym nasileniu szkód.

VI.7. ZAGROŻENIA ABIOTYCZNE

Szkody abiotyczne są wynikiem wystąpienia klęsk żywiołowych w skali lokalnej (zmrozowiska), regionalnej (huragany) lub całego kraju (powodzie). W przeważającej części przeciwdziałanie im jest niemożliwe. Niemniej jednak, poprzez poprawne wykonanie zabiegów pielęgnacyjnych można w pewnym stopniu ograniczyć szkody powodowane przez okiść lub silne wiatry w drzewostanach II klasy wieku, które są najbardziej narażone na uszkodzenia.

Poniższa tabela przedstawia główne przyczyny zagrożeń abiotycznych na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie zarejestrowane podczas prac urządzeniowych. Ogółem szkody od czynników abiotycznych zarejestrowano na powierzchni 1884,31 ha, co stanowi 13% powierzchni leśnej nadleśnictwa. Główną przyczyną szkód abiotycznych są czynniki klimatyczne stwierdzone na 10,25% powierzchni leśnej.

Tabela 65. Zestawienie uszkodzeń abiotycznych drzewostanów na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie zarejestrowanych w trakcie prac urządzeniowych

Przyczyna uszkodzenia	Procent uszkodzeń				
	10-20 %	21-50 %	ponad 50%	OGÓŁEM	%
	powierzchnia całkowita [ha]				
ANTROP	3,36	-	-	3,36	0,02
INNE	18,19	9,75	-	27,94	0,19
KLIMAT	921,17	557,05	1,7	1479,92	10,25
POŻAR	21,83	2,85	-	24,68	0,17
WODNE	214,88	91,08	42,45	348,41	2,41
Razem	1179,43	660,73	44,15	1884,31	13,05

VI.7.1. POŻARY

Rejestrowane podczas prac urządzeniowych szkody w drzewostanach wywołane przez pożary stwierdzono na powierzchni 24,68 ha, co stanowi 0,17% powierzchni leśnej nadleśnictwa. W minionym okresie gospodarczym zarejestrowano 157 pożarów na łącznej powierzchni 30,19 ha, przeciętna powierzchnia jednego pożaru wynosiła 0,19 ha. Głównymi przyczynami pożarów są zaprószenia ognia, awarie linii energetycznych, celowe podpalenia, wyładowania atmosferyczne.

Do czynników mających największy wpływ na ilość i wielkość powstających w nadleśnictwie pożarów należą:

- stosunkowo blisko siebie położone, średnie i duże kompleksy leśne (położone głównie na terenach nizinnych w bezpośrednim sąsiedztwie pól uprawnych i łąk);
- duży udział drzewostanów iglastych (obejmujące 54% powierzchni leśnej);
- duży udział drzewostanów w młodszych klasach wieku (drzewostany w I i II klasa wieku zajmują 22% powierzchni leśnej);
- silnie zadarniona i zachwaszczona pokrywa glebowa;
- nasilenie ruchu turystycznego;
- penetracja lasu przez zbieraczy runa leśnego;
- istniejąca sieć linii komunikacyjnych;
- istniejące obszary o podwyższonej palności (rejon o wzmożonym nasileniu ruchu komunikacyjnego, zalesienia porolne, uprawy i młodniki do 40 lat);
- pora roku (wczesna wiosna z powodu wypalania traw oraz lato ze względu na wysokie temperatury powietrza i niską wilgotność ściółki).

VI.7.2. CZYNNIKI KLIMATYCZNE

VI.7.2.1. WIATR

Wiatr jest jednym z czynników przyrody nieożywionej mający duże znaczenie dla prowadzenia gospodarki leśnej. Słabo, ale stale wiejący wiatr może powodować szkody w drzewostanach zaniedbanych gospodarczo, jak również na ścianach lasu graniczących z otwartą powierzchnią. Wiatry powodują przesychnanie gleby, zubożanie jej, utratę ciepła i wilgoci. Szkody powodowane przez wiatry mają głównie charakter uszkodzeń mechanicznych (obłamywanie gałęzi, naruszanie systemu korzeniowego, pęknięcia strzał, wiatrołomy, wiatrowały). Najbardziej narażone na szkodliwe działanie wiatru są drzewostany wzrastające na siedliskach wilgotnych, lukowate, przerzedzone, jednogatunkowe, zaniedbane pod względem pielęgnacyjnym (niebezpieczne jest gwałtowne rozluźnienie zwarcia w drzewostanach nietrzebionych). Na powstawanie szkód od wiatru w szczególności narażone są drzewostany porażone przez opieńkę i hubę korzeni oraz intensywnie spalowane przez zwierzyńkę. Mniejsza stabilność drzewostanów przedrębnych i rębnych na siedliskach wilgotnych może skutkować wymuszonym i przedwczesnym ich użytkowaniem po silniejszych wiatrach. W trakcie minionego okresu gospodarczego uszkodzenia drzewostanów od silnych wiatrów obejmowały łącznie 300,24 ha, z czego 178,24 ha uległo uszkodzeniu w latach 2007-2009. Szkody dotyczyły głównie drzewostanów starszych klas wieku.

VI.7.2.2. WYŁADOWANIA ATMOSFERYCZNE

Na pioruny najbardziej narażone są wysokie drzewa rosnące na wilgotnych glebach, dobrze zakorzenione. Szkody mają charakter mechaniczny i fizjologiczny. Uszkodzenia polegają na powstawaniu rysy, obłamywaniu wierzchołków, rozłupaniu lub powalaniu pni. Szkodliwe jest zamieranie grup drzew stojących wokół drzewa rażonego piorunem. Porażone kępy mogą stwarzać

zagrożenie rozwojem szkodników wtórnych. Pioruny mogą być także przyczyną powstawania pożarów, zwłaszcza przy braku opadów.

VI.7.2.3. OPADY I OSADY ATMOSFERYCZNE

Nadmierne opady atmosferyczne mogą stanowić zagrożenie dla lasu. Występują one w postaci deszczu, gradu i śniegu. Duży problem mogą stanowić również zjawiska występującej okiści czy gołoledzi i szadzi. Bardzo silne deszcze mogą powodować mechaniczne uszkodzenia roślin. Nadmierne nagromadzenie się wody w glebie może powodować upłynnienie wierzchniej warstwy gruntu. Szkody wywołane gradem mogą być bardzo duże zwłaszcza w młodych drzewostanach do 15 roku życia: sadzonki na uprawach mogą być całkowicie zniszczone. W starszych drzewostanach szkody polegają na uszkodzeniu liści, kwiatów, owoców, pędów i kory. Następstwem uszkodzeń mogą być choroby drzew, wzrost podatności na zasiedlenie przez szkodniki wtórne. Śnieg przy bezwietrznej pogodzie i temperaturze około 0°C może powodować okiść. Szkody powodowane przez okiść mają charakter uszkodzeń mechanicznych - łamanie gałęzi i wierzchołków, przeginanie, a nawet wywroty drzew. Gołoledź powstaje, gdy na zmrożone kory i pnie drzew pada deszcz. Powstająca warstwa lodu może powodować nadmierne obciążenie drzew i ich uszkodzenia. Wrażliwe gatunki to sosna, olsza i buk. Mało wrażliwe są jodła, modrzew i brzoza. Szadz powstaje w wyniku zetknięcia oziębionej mgły z gałązkami korony drzew. Powoduje szkody podobne do tych od gołoledzi. W ostatnim okresie gospodarczym uszkodzenia drzewostanów od śniegu obejmowały łącznie 41,86 ha, z czego 30,3 ha uległo uszkodzeniu 2005 roku, a 10,83 ha w 2010 roku, szkody dotyczyły zarówno upraw, jak i drzewostanów starszych klas wieku. W minionym okresie gospodarczym notowano również szkody w szkółkach spowodowane opadem gradu.

VI.7.2.4. NISKIE I WYSOKIE TEMPERATURY

Szacowane w ostatnim okresie gospodarczym szkody wynikające z występowania przymrozków obejmowały 935,53 ha powierzchni leśnej nadleśnictwa. Natomiast szkody powstałe w wyniku zgorzeli słonecznej zarejestrowano na 93,94 ha powierzchni leśnej nadleśnictwa. Szkody powstałe w wyniku oddziaływania niskich i wysokich temperatur odnotowano głównie w uprawach i młodnikach oraz w mniejszym stopniu w szkółkach. Najbardziej narażone na negatywne oddziaływanie niskich i wysokich temperatur są gatunki liściaste głównie buk i dąb, wprowadzane na powierzchni otwartej, przy braku osłony górnej i bocznej upraw. Gatunki te najczęściej ulegają uszkodzeniom podczas spóźnionych przymrozków wiosennych. Działania profilaktyczne zmniejszające wielkość tego rodzaju szkód dotyczą odpowiedniego przygotowania gleby na potencjalnych zmrzowiskach i dobrego doboru materiału sadzeniowego, w możliwych miejscach preferowanie lokalnych ekotypów do odnowień naturalnych, a także umiejętne wykonywanie cięć odsłaniających w uprawach podokapowych i przestrzeganie zaplanowanych sposobów odnowienia lasu.

VI.7.2.5. ZAKŁÓCENIA STOSUNKÓW WODNYCH

Rejestrowane podczas prac urzędniowych szkody w drzewostanach wywołane przez zmiany stosunków wodnych stwierdzono na powierzchni 348,41 ha, co stanowi 2,4% powierzchni leśnej nadleśnictwa. W minionym okresie gospodarczym szkody w drzewostanach spowodowane zakłóceniem stosunków wodnych odnotowano na łącznej powierzchni 1879,28 ha. Podtopienia i zalania zarejestrowano na powierzchni 642,12 ha, natomiast obniżenie poziomu wód lub susze stwierdzono na powierzchni 1237,16 ha. Uszkodzenia dotyczyły zarówno upraw jak i drzewostanów starszych klas wieku. Wahania stanu wód wpływają bezpośrednio na zdrowotny stan lasu i prowadzoną w nim gospodarkę.

VI.7.1. CZYNNIKI ANTROPOGENICZNE

Z czynników antropogenicznych mających negatywny wpływ na zdrowotny stan drzewostanów Nadleśnictwa Oborniki Śląskie wymienić należy:

- emisje przemysłowe (stopniowo coraz mniejsze znaczenie na skutek wdrażania inwestycji proekologicznych w dużych zakładach przemysłowych i tym samym znacznego zmniejszenia stopnia zanieczyszczenia środowiska naturalnego);
- zaśmiecanie lasu wskutek intensywnego ruchu turystycznego;
- zanieczyszczenie wód płynących (rowy, potoki) wskutek nielegalnego wypuszczania ścieków komunalnych w sąsiedztwie terenów zurbanizowanych;
- zagrożenie zaprószenia ognia w lesie;
- nadmierna penetracja lasów przez miejscową ludność w okresach zbioru jagód i grzybów;
- kłusownictwo;
- nielegalne pozyskiwanie choinek i stroiszu.

VI.7.1.1. ZAŚMIECANIE LASU

Istotnym problemem nadleśnictwa jest zaśmiecanie lasu odpadami komunalnymi, które spotyka się w postaci dzikich wysypisk śmieci. Wprowadzona stosunkowo od niedawna możliwość korzystania z usług zakładów komunalnych przez indywidualne gospodarstwa rolne nie zmieniła ogólnej sytuacji. Nadleśnictwo prowadzi w tym zakresie akcje edukacyjne wśród mieszkańców pobliskich miejscowości, jednak nie przynoszą one oczekiwanych rezultatów, a ilość odpadów komunalnych wywożonych do lasu stanowi nadal poważny problem dla nadleśnictwa.

VI.7.1.2. ZANIECZYSZCZENIA WÓD POWIERZCHNIOWYCH

O przydatności wód powierzchniowych decydują występujące zanieczyszczenia fizyczno-chemiczne i mikrobiologiczne pochodzące ze źródeł punktowych, obszarowych i liniowych. Podstawowymi punktowymi źródłami zanieczyszczenia wód powierzchniowych pozostają nadal zakłady przemysłowe i większe skupiska ludności, odprowadzające ścieki do odbiorników systemami kanalizacyjnymi. Dla obszaru działania nadleśnictwa istotną rolę odgrywa oddziaływanie źródeł przemysłowych i mniejszą źródeł komunalnych. Zwiększająca się ilość przyłączy wodociągowych

sprzyja powstawaniu większych ilości ścieków, które niejednokrotnie odprowadzane są, wspólnie ze ściekami z hodowli zwierząt, bez jakiegokolwiek oczyszczenia do rowów melioracyjnych i rzek. Zanieczyszczenia obszarowe pochodzą głównie z wypłukiwania opadami atmosferycznymi obszarów przede wszystkim rolnych. Substancjami zanieczyszczającymi, wymywanymi z terenów użytkowanych rolniczo do wód są w szczególności składniki nawozów mineralnych i organicznych, chemiczne środki ochrony roślin, a także ścieki i osady odprowadzone do gleby.

VII. WYTYCZNE DO ORGANIZACJI GOSPODARSTWA LEŚNEGO, REGULACJI ZASOBÓW ORAZ WYKONYWANIA PRAC LEŚNYCH

VII.1. OGÓLNE ZAŁOŻENIA PROWADZENIA GOSPODARKI LEŚNEJ

Prowadzenie gospodarki leśnej powinno być zgodne z zasadą trwałości lasów. Zasada ta powinna być jednakowo rozumiana przez wszystkie środowiska, zarówno przez leśników, jak i pozostałe grupy zawodowe oraz innych uczestników życia gospodarczego i społecznego. W jednoznacznym rozumieniu pomocne są kryteria i wskaźniki trwałości lasów. Ujednolicenie pojęcia ciągłości lasów przy pomocy kryteriów i wskaźników pozwala na dokonywanie porównań na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym i międzynarodowym. Kryteria miar i cech trwałego rozwoju w europejskim ujęciu posiadają 6 głównych kierunków:

- zachowanie i zwiększanie udziału lasów w globalnym bilansie węgla,
- utrzymanie zdrowia i trwałości ekosystemów leśnych,
- utrzymanie produkcyjnej zasobności lasów,
- zachowanie biologicznej różnorodności,
- ochrona zasobów genowych i wodnych w lasach,
- utrzymanie i wzmacnianie długofalowych, wielostronnych korzyści społecznych i ekonomicznych płynących z lasów.

Przedstawione kryteria uzupełnione są 20 wskaźnikami trwałego i zrównoważonego rozwoju lasów. Jest to wybór naukowo uzasadnionych, technicznie możliwych do praktycznego zastosowania i ekonomicznie niezbyt kosztownych przedsięwzięć. Całość umożliwia śledzenie i porównanie kierunków i tempa zmian w lasach i leśnictwie europejskim.

VII.2. REGULACJA UŻYTKOWANIA RĘBNEGO

Zgodnie z założeniami zawartymi w protokole z posiedzenia Komisji Założeń Planu dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie, dla celów planowania urzędniowego, całość lasów podzielono na gospodarstwa wg pełnionej przez nie dominującej funkcji (z uwzględnieniem wszystkich funkcji pozostałych) oraz przyjętych celów gospodarowania. Podział ten przedstawia zamieszczona poniżej tabela.

Tabela 66. Zestawienie powierzchniowe i procentowe gospodarstw w ramach obrębów

Gospodarstwo	Obręb Bagno		Obręb Oborniki Śląskie		Nadleśnictwo Oborniki Śląskie	
	Powierzchnia (zalesiona i niezalesiona) [ha / %]					
Specjalne (S)	102,50	1,58	324,16	4,08	426,66	2,95
Ochronne (O)	1409,54	21,71	4264,53	53,64	5674,07	39,28
Zrębowe (GZ)	94,86	1,46	0,37	0,00	95,23	0,66

Gospodarstwo	Obręb Bagno		Obręb Oborniki Śląskie		Nadleśnictwo Oborniki Śląskie	
	Powierzchnia (zalesiona i niezalesiona) [ha / %]					
Przerębowo-zrębowe (GPZ)	4886,73	75,25	3361,95	42,28	8248,68	57,11
Ogółem	6493,63	100,00	7951,01	100,00	14444,64	100,00

VII.2.1. GOSPODARSTWO SPECJALNE

Gospodarstwo specjalne (S) obejmuje drzewostany na powierzchni 426,66 ha, pełniące specyficzne funkcje, których realizacja wymaga ograniczenia lub zaniechania funkcji produkcyjnych. Zaliczono tu:

- rezerwy przyrody,
- lasy wodochronne w strefach ochronnych ujęć wody i źródeł wody, wyodrębnionych stosownymi decyzjami administracyjnymi,
- wyłączone drzewostany nasienne oraz drzewostany zachowawcze,
- lasy o szczególnym znaczeniu dla obronności i bezpieczeństwa państwa,
- pojedyncze pododdziały uznane w protokole KZP za obszary o wyjątkowym znaczeniu ze względów kulturowych, religijnych lub ekologicznych.

VII.2.2. GOSPODARSTWO WIELOFUNKCYJNYCH LASÓW OCHRONNYCH

Gospodarstwo wielofunkcyjnych lasów ochronnych (O) obejmuje lasy z wiodącą funkcją ochronną na powierzchni 5674,07 ha, której realizacja nie wymaga ograniczenia lub zaniechania funkcji produkcyjnych.

VII.2.3. GOSPODARSTWO WIELOFUNKCYJNYCH LASÓW GOSPODARCZYCH ZE ZRĘBOWYM SPOSOBEM ZAGOSPODAROWANIA

Gospodarstwo wielofunkcyjnych lasów gospodarczych ze zrębowym sposobem zagospodarowania (GZ) o powierzchni 95,23 ha utworzone zostało z drzewostanów w lasach gospodarczych (nieujętych w gospodarstwie specjalnym lub gospodarstwie lasów ochronnych), w których ze względu na typ siedliskowy lasu oraz typ drzewostanu i aktualny skład gatunkowy przyjmuje się zrębowy sposób zagospodarowania rębniami zupełnymi.

VII.2.4. GOSPODARSTWO WIELOFUNKCYJNYCH LASÓW GOSPODARCZYCH Z PRZERĘBOWO-ZRĘBOWYM SPOSOBEM ZAGOSPODAROWANIA

Gospodarstwo wielofunkcyjnych lasów gospodarczych z przerębowo-zrębowym sposobem zagospodarowania (GPZ) o powierzchni 8248,68 ha utworzone z drzewostanów w lasach gospodarczych (nieujętych w gospodarstwie specjalnym lub lasów ochronnych), w których ze względu na typ siedliskowy lasu oraz typ drzewostanu i aktualny skład gatunkowy stosuje się sposób zagospodarowania rębniami częściowymi, gniazdowymi lub stopniowymi.

VII.3. OBRĘBY SIEDLISKOWE

Obręby siedliskowe (gospodarstwo leśne) jest to jednostka gospodarcza obejmująca drzewostany różnego wieku, lecz rosnące w podobnych warunkach siedliskowych i zagospodarowane w tej samej kolei rębności i tą samą grupą rębni. Nie jest to jednostka przestrzennie zwarta, a drzewostany o jednolitych cechach nie muszą przylegać do siebie.

Obręby siedliskowe są jednostkami długookresowego planowania hodowlanego o podobnych warunkach siedliskowych, składzie gatunkowym drzewostanów, dominujących funkcji lasu, celu hodowlanym wyrażonym gospodarczym typem drzewostanu, docelowym składzie drzewostanu, składem odnowieniowym, celu gospodarczym produkcji wyrażonym głównym sortymentem.

Tabela 67. Jednostki regulacji użytkowania rębego i długookresowego planowania hodowlanego (gospodarstwa siedliskowe)

Gospodarstwo siedliskowe	Pow. [ha]	Typ drzewostanu	Typ siedliskowy lasu	Rębnia	Wiek rębności	Techniczny cel produkcji
Gospodarstwo specjalne						
I	17,41	BK SO	BMŚW	I, III	100	Zachowanie funkcji ochronnych z ewentualną produkcją sortymentów wielkowymiarowych
II	8,21	DB SO	BMŚW	I, III	100	
III	62,79	DB SO	LMŚW	I, II, III	100	
IV	2,43	SO JD	LMŚW	I, II, III	100	
V	36,57	SO DB	LMW	I, II, III	140	
VI	79,85	DB	LŚW	II, IV	140	
VII	7,38	JS WZ DB	LŚW	II, IV	140	
VIII	56,12	JW BK DB	LŚW	II, IV	140	
IX	43,19	LP DB	LŚW	II, IV	140	
X	61,58	DB	LW	II, IV	140	
XI	1,83	LP DB	LW	II, IV	140	
XII	21,96	OL	OL	I, II	60	
XIII	27,34	OL JS	OLJ	II, III, IV	80	
Razem gospodarstwo specjalne						426,66
Gospodarstwo lasów ochronnych						
I	1257,15	BK SO	BMŚW	I, II, III	100	Produkcja sortymentów wielkowymiarowych przy zachowaniu funkcji ochronnych
II	785,57	DB SO	BMŚW	I, II, III	100	
III	54,77	DB SO	BMW	I, III	100	
IV	1354,18	DB SO	LMŚW	I, III, IV	100	
V	504,71	SO DB	LMW	I, III, IV	140	
VI	632,6	DB	LŚW	II, III, IV	140	
VII	111,65	JS WZ DB	LŚW	II, III, IV	140	
VIII	72,47	LP DB	LŚW	II, IV	140	
IX	662,79	DB	LW	II, III, IV	140	
X	9,2	JS WZ DB	LW	II, IV	140	

Gospodarstwo siedliskowe	Pow. [ha]	Typ drzewostanu	Typ siedliskowy lasu	Rębnia	Wiek rębności	Techniczny cel produkcji
XI	136,75	OL	OL	I, II, III	80	
XII	92,23	OL JS	OLJ	II, III, IV	120	
Razem gospodarstwo lasów ochronnych						5674,07
Gospodarstwo wielofunkcyjnych lasów gospodarczych - GZ						
I	85,5	SO	BŚW	I	100	Produkcja sortymentów wielkowymiarowych
II	9,73	OL	OL	I, II	80	
Razem gospodarstwo zrębowe						95,23
Gospodarstwo wielofunkcyjnych lasów gospodarczych - GPZ						
I	2223,94	BK SO	BMŚW	I, II, III, IV	100	Produkcja sortymentów wielkowymiarowych
II	1030,87	DB SO	BMŚW	I, II, III	100	
III	90,31	DB SO	BMW	I, III	100	
IV	3098,23	DB SO	LMŚW	I, II, III, IV	100	
V	226,12	SO DB	LMW	I, II, III	140	
VI	1390,84	DB	LŚW	I, II, III, IV	140	
VII	0,74	LP DB	LŚW	II, IV	140	
VIII	172,28	DB	LW	II, IV	140	
IX	7,74	OL JS	OLJ	II, III, IV	120	
X	7,61	JS WZ DB	LŁ	II, IV	140	
Razem gospodarstwo przerębowo-zrębowe						8248,68

VII.4. WYTYCZNE W SPRAWIE POPRAWY STANU ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO W TRAKCIE WYKONYWANIA PRAC LEŚNYCH

Dla zminimalizowania szkód w środowisku przyrodniczym podczas wykonywania prac leśnych należy praktykować i wprowadzać możliwie najmniej uciążliwe technologie. W tym celu wskazane jest:

- w miarę posiadanych możliwości pozyskiwanie drewna kłodowanego;
- w miarę możliwości stosowanie w szerszym zakresie zrywki nasiębirnej;
- wykorzystywanie stałych szlaków operacyjno-zrywkowych w celu ograniczenia zasięgu szkód powodowanych w czasie pozyskiwania drewna;
- w miejscach lokalizacji stanowisk rzadkich gatunków roślin objętych ochroną prawną wykonywanie prac związanych z pozyskaniem drewna po zakończeniu wegetacji przez rośliny runa;
- stosowanie w trakcie prac leśnych olejów biodegradowalnych;
- zachowanie w stanie zbliżonym do naturalnego i odtwarzanie śródleśnych zbiorników i cieków wodnych;

- zachowanie w dolinach rzek lasów łągowych, olsów i innych naturalnych formacji przyrodniczych, jako ostoi rzadkich gatunków roślin i zwierząt oraz regulatorów wilgotności siedlisk i mikroklimatu;
- zachowanie w stanie nienaruszonym śródleśnych nieużytków jak np. bagna, trzęsawiska, mszary, torfowiska, remizy, wrzosowiska, wraz z ich florą i fauną w celu ochrony pełnej różnorodności przyrodniczej;
- inicjowanie naturalnego odnowienia lasu na wszystkich siedliskach o ile uzasadnia to skład gatunkowy drzewostanów ich jakość i pochodzenie;
- ograniczenie powierzchni zrębów zupełnych zgodnie z zapisami PUL i unikanie prostych linii zrębowych;
- wzbogacanie składu gatunkowego drzewostanów i rozpraszanie ryzyka hodowlanego na możliwie dużą liczbę gatunków drzew i krzewów leśnych;
- w drzewostanach zdrowych, niezagrożonych przez szkodliwe owady leśne i grzyby patogeniczne, należy pozostawiać w lesie drobne gałęzie i posusz jałowy;
- dostosowanie liczebności zwierzyny płowej w lasach oraz jej struktury wiekowej i płciowej do poziomu zapewniającego możliwości realizacji celów hodowli lasu;
- zwiększanie naturalnej bazy żerowej dla zwierzyny w lasach;
- pozostawianie na zrębach grupy i kępy drzew domieszkowych i biocenotycznych;
- kanalizowanie ruchu turystycznego na odpowiednie szlaki i trasy, przygotowane na jego przyjęcie.

VIII. PLAN DZIAŁAŃ - ZESTAWIENIE PRAC OBJĘTYCH PROGRAMEM OCHRONY PRZYRODY

VIII.1. KSZTAŁTOWANIE STOSUNKÓW WODNYCH

Podstawą w kształtowaniu odpowiednich stosunków wodnych na gruntach w zarządzie nadleśnictwa jest właściwa ochrona siedlisk leśnych, głównie siedlisk wilgotnych i łągowych. Pełnią one w przyrodzie swoistą rolę magazynu, który przyjmuje wodę, magazynuje ją, a na końcu uwalnia poprzez transpirację i wysięki. Na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie siedliska te zajmują łączną powierzchnię 2123,6 ha, co stanowi około 14,7% powierzchni nadleśnictwa.

Jedną z podstawowych metod pozwalających właściwie regulować zasobami wodnymi jest mała retencja wodna. Stanowi ona istotną część racjonalnej gospodarki człowieka. Oznacza wszelkie działania ukierunkowane na magazynowanie wody w zbiornikach, ciekach, glebie, które będzie skutkowało zwiększeniem lokalnych zasobów wodnych i pozytywnym oddziaływaniem na środowisko przyrodnicze. Dlatego w ramach poprawy retencyjności na obszarze nadleśnictwa zalecane są następujące działania:

- przebudowa drzewostanów zmierzająca do dostosowania ich składu gatunkowego do zgodnego z siedliskiem;
- przeciwdziałanie degradacji gleb leśnych;
- ograniczanie nadmiernego odpływu wód powierzchniowych siecią rowów melioracyjnych zlokalizowanych na gruntach będących w zarządzie nadleśnictwa, np. poprzez budowę urządzeń piętrzących;
- zwiększanie uwilgotnienia siedlisk przez podniesienie poziomu zwierciadła wód gruntowych;
- ochrona naturalnych obiektów małej retencji, tj. zbiorników wodnych, źródeł, itp.

VIII.2. KSZTAŁTOWANIE STREFY EKOTONOWEJ

Ekoton pełni szczególne funkcje ekologiczne. Jako strefa przejściowa stanowi naturalną barierę chroniącą środowisko leśne przed negatywnymi czynnikami związanymi z bezpośrednim sąsiedztwem terenów otwartych. Ochronę tej strefy, jak również formowanie jej w miejscach, gdzie będzie ona pełnić pożądaną rolę, wymuszają zasady zrównoważonej gospodarki leśnej. Zgodnie z nimi na obrzeżach lasów zaleca się tworzenie pasa ochronnego o szerokości 20-30 m, na który składają się odpowiednie gatunki krzewów i drzew. Dotyczy to również szerokich dróg oraz linii kolejowych przebiegających przez lasy.

Skład gatunkowy tworzonych stref musi być dostosowany do warunków siedliskowych. Przy planowaniu, zakładaniu i pielęgnowaniu ekotonów należy:

- promować istniejące odnowienia naturalne różnych gatunków drzew i krzewów;
- wprowadzać gatunki drzew i krzewów rodzimego pochodzenia, zgodne z danym siedliskiem;
- stosować luźniejszą więźbę sadzenia;

- dla sadzonek krzewów stosować zmieszanie grupowe (kilka sadzonek jednego gatunku w jednej grupie);
- wykonywać odpowiednie cięcia pielęgnacyjne prowadzące do formowania się silnie ugałęzionych drzew;
- w trakcie cięć należy popierać drzewa silnie ukorzenione i ugałęzione.

VIII.3. Kształtowanie granicy polno – leśnej

Głównym zagadnieniem związanym z kształtowaniem granicy polno-leśnej jest odpowiednie zagospodarowanie terenów położonych w bezpośrednim sąsiedztwie kompleksów leśnych. Dotyczy to przede wszystkim budownictwa mieszkaniowego i zagrodowego na terenach enklaw wśród kompleksów leśnych lub wzdłuż granicy z lasami. Zabudowa tego typu miejsc zwiększa lokalnie presję na środowisko leśne i powoduje pojawianie się negatywnych zjawisk, przyczyniających się do jego degradacji. Należą do nich:

- dzikie wysypiska śmieci;
- nielegalny wywóz nieczystości do lasu zanieczyszczających wody gruntowe;
- obniżenie poziomu wód gruntowych przez kopanie studni;
- zakłócanie spokoju i ciszy;
- wydeptywanie brzegów lasu;
- pojawienie się szkodników w postaci wałęsających się psów i kotów;
- nielegalne pozyskiwanie stroiszu i choinek;
- kłusownictwo.

Zapobieganie tego typu problemom powinno odbywać się na etapie planowania w ramach sporządzania planów przestrzennego zagospodarowania lub w czasie wydawania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Właściwa lokalizacja budynków oraz związanej z nimi infrastruktury pozwoli zminimalizować negatywne ich oddziaływanie na środowisko leśne.

Kolejnym problemem związanym z właściwym kształtowaniem granicy polno-leśnej jest ochrona nieleśnych siedlisk sąsiadujących bezpośrednio z lasem. W wielu przypadkach decydują one o różnorodności zarówno krajobrazowej, jak i gatunkowej, ponieważ stanowią często miejsca występowania cennych przyrodniczo gatunków roślin i zwierząt. W celu ochrony tego typu miejsc należy właściwie planować nowe zalesienia. Przed ich zaplanowaniem i przeprowadzeniem zaleca się wykonywanie odpowiedniej waloryzacji przyrodniczej, która pozwoli uniknąć niezamierzonego zniszczenia cennych przyrodniczo siedlisk nieleśnych.

VIII.4. Ochrona różnorodności biologicznej

VIII.4.1. Szczegółowe zagadnienia w zakresie ochrony bioróżnorodności

Ochrona różnorodności biologicznej w lasach realizowana jest na podstawie obowiązujących w Lasach Państwowych zarządzeń i instrukcji. W celu ochrony, jak również powiększenia

różnorodności biologicznej w lasach Nadleśnictwa Oborniki Śląskie, należy w miarę możliwości dostosować się do następujących zaleceń:

- w celu zachowania różnorodności ekosystemowej należy jak najszerszej wykorzystywać zmienność w ramach mikrosiedlisk wprowadzając na te niewielkie powierzchnie właściwe im gatunki;
- w celu zachowania bogactwa i różnorodności krajobrazowej należy unikać zalesiania śródleśnych pastwisk, bagien, łąk, nieużytków i innych podobnych im powierzchni. Jednakże w przypadku pojawienia się zaawansowanej sukcesji, na obszarach bez zidentyfikowanych osobliwości przyrodniczych, dopuszcza się wyłączenie ich i uznanie ich za powierzchnie leśne;
- dla zachowania różnorodności gatunkowej należy w lasach zwracać uwagę na dostosowanie się do zalecanych składów odnowieniowych przy zakładaniu upraw. W lasach na siedliskach żyzniejszych należy dążyć do zapewnienia dostępu światła do dolnych warstw;
- dla zachowania różnorodności genowej należy dążyć, by pozyskiwany materiał siewny pochodził z jak największej liczby osobników oraz różnych miejsc nadleśnictwa.

VIII.4.2. OCHRONA FAUNY KRĘGOWCÓW – ZALECENIA

Praktyczne działania na rzecz ochrony fauny kręgowców powinny skupiać się na eliminowaniu zagrożeń ze strony człowieka i odtwarzaniu warunków siedliska, umożliwiających zachowanie i rozwój populacji chronionych gatunków. Szczególnie ważna jest tu ochrona naturalnych schronień. W celu zapewnienia odpowiedniej ochrony siedlisk chronionych gatunków kręgowców na obszarze Nadleśnictwa Oborniki Śląskie, jak również zabezpieczenia potencjalnych miejsc ich bytowania wskazane jest prowadzenie dodatkowych działań ochronnych.

W zakresie ochrony nietoperzy ważne jest:

- oszczędzanie drzew dziuplastych (głównie dębów i drzew liściastych) w trakcie prac zrębowych;
- utrzymywanie mozaikowości środowiska leśnego;
- preferowanie biologicznych metod ochrony lasu;
- zakładanie budek lęgowych w drzewostanach młodszych klas wieku;
- odpowiednie kształtowanie granicy polno-leśnej w taki sposób, aby była jak najbardziej urozmaicona;
- ochrona śródleśnych oczek wodnych, stawów i innych zbiorników wodnych;
- w stosunku do gatunków stanowiących przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018 stwierdzonych na gruntach w zarządzie nadleśnictwa należy stosować zapisy *Planu zadań ochronnych* zawarte w rozdziale IV.3. niniejszego dokumentu.

W zakresie ochrony ssaków ziemnowodnych ważne jest:

- ochrona stawów bobrowych;
- pozostawianie wzdłuż cieków gatunków drzew i krzewów preferowanych w diecie bobra (wierzba, topola, osika, brzoza).

W zakresie szczegółowych zaleceń w sprawie realizacji zadań z zakresu gospodarki leśnej w strefach ochrony gatunków istotne jest:

- wykonanie zabiegów rębnych w granicach stref ochronnych ptaków zostało rozłożone na całe dziesięciolecie;
- jeżeli wykonanie któregośkolwiek zabiegu wpłynie negatywnie na występowanie ptaków w wyznaczonych dla nich strefach ochronnych, należy niezwłocznie wstrzymać wszystkie prace przewidziane do wykonania w w/w strefach;
- pozostawienie starodrzewia podczas prowadzenia cięć uprzętających w rębniach gniazdowych i częściowych powinno nastąpić możliwie najbliżej granicy strefy ścisłej (w kierunku gniazda ptaków).

Ponadto w zakresie ochrony ptaków, będących przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000 OSO Łęgi Odrzańskie PLB020008 konieczna jest realizacja działań ochronnych na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie na podstawie Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 21 maja 2014 r. (Dz. Urz. Dolno. z dnia 21 maja 2014 r. poz. 2446) zamieszczonych w rozdziale IV.3. niniejszego dokumentu.

W zakresie ochrony płazów i gadów ważne są:

- ochrona zbiorników wodnych przed zanieczyszczeniami chemicznymi;
- ochrona istniejących oczek wodnych – nie dopuszczanie do ich zaśmiecania, nadmiernego zamulenia i zacinienia;
- pozostawianie martwego drewna, stert gałęzi i liści w rejonie zbiorników;
- wskazane jest tworzenie niewielkich oczek wodnych na terenach leśnych;
- pozostawianie wybranych karp korzeniowych na powierzchniach leśnych.

VIII.4.3. OCHRONA FAUNY BEZKRĘGOWCÓW – ZALECENIA

Działania dotyczące fauny bezkręgowców polegają na ochronie pierwotności i naturalności siedlisk oraz naturalnych procesów w nich zachodzących. Ochronie powinny podlegać zarówno siedliska gatunków, w których stwierdzono ich obecność, jak również miejsca ich potencjalnego występowania. W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Oborniki Śląskie faunę bezkręgowców reprezentuje przede wszystkim grupa chrząszczy *Coleoptera*. Należą do nich między innymi chrząszcze saproksyliczne związane z siedliskami leśnymi. Ich ochrona powinna obejmować:

- zabezpieczenie odpowiedniej ilości starodrzewia na powierzchniach leśnych;
- pozostawianie drzew dziuplastych i z widocznymi wypróchnieniami do ich naturalnego rozpadu;
- zabezpieczenie odpowiedniej ilości martwego drewna na powierzchniach leśnych;
- ochronę fragmentów drzewostanów, w których stwierdzono obecność cennych i rzadkich gatunków chrząszczy saproksylofagicznych (np. kozioróg dębosz *Cerambyx cerdo*, pachnica dębowa *Osmoderma eremita*), w celu zapewnienia im swobodnego rozwoju i rozprzestrzeniania się;

- rozluźnianie zwarcia oraz ograniczanie podszytu i części podrostu w zasiedlonych przez cenne i rzadkie gatunki chrząszczy fragmentach drzewostanów;
- zapewnienie następstwa pokoleniowego drzew wolno rosnących wokół zasiedlonych przez cenne i rzadkie chrząszcze starych drzew;
- w stosunku do gatunków stanowiących przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 OZW Dolina Widawy PLH020036 stwierdzonych na gruntach w zarządzie nadleśnictwa należy stosować zapisy *Planu zadań ochronnych* zawarte w rozdziale IV.3. niniejszego dokumentu.

Drugą grupę chronionych gatunków fauny bezkręgowej w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Oborniki Śląskie stanowią motyle *Lepidoptera* związane z siedliskami łąkowymi, siedliskiem łągowym, jak w przypadku przepłatki maturna *Hypodryas maturna* oraz zbiorowiskami okrajkowymi, jak w przypadku barczatki kataks *Eriogaster catax*. W zakresie ochrony tych gatunków właściwe są następujące działania:

- przestrzeganie właściwych terminów koszenia łąk wraz z usuwaniem z nich pokosu;
- utrzymanie dotychczasowego poziomu wilgotności łąk;
- ograniczenie stosowania herbicydów, ciężkiego sprzętu oraz intensywnego nawożenia;
- zapobieganie naturalnej sukcesji krzewów i drzew na terenie występowania motyli łąkowych;
- w stosunku do gatunków stanowiących przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 OZW Dolina Widawy PLH020036 stwierdzonych na gruntach w zarządzie nadleśnictwa należy stosować zapisy *Planu zadań ochronnych* zawarte w rozdziale IV.3. niniejszego dokumentu.

Pozostałe działania w zakresie ochrony potencjalnych miejsc występowania cennych gatunków bezkręgowców powinny skupiać się również na:

- właściwym kształtowaniu stref ekotonowych na granicy las-pole, las-woda;
- promowaniu naturalnych odnowień jesionu wyniosłego na siedliskach wilgotnych;
- ochronie śródleśnych oczek wodnych, torfowisk i wysięków wodnych.

VIII.4.4. OCHRONA CENNYCH ROŚLIN NACZYNIOWYCH – ZALECENIA

Właściwa ochrona cennych gatunków flory na obszarze nadleśnictwa powinna skupiać się nie tylko na ochronie ich siedlisk, ale również na bezpośredniej ochronie stanowisk tych gatunków. Chronione gatunki związane z siedliskami wodnymi nie wymagają szczególnych zabiegów ochronnych. W ich przypadku należy utrzymywać w stanie niezmienionym naturalne zbiorniki wodne, w których one występują.

W przypadku gatunków roślin związanych z siedliskami leśnymi, występujących na obszarze nadleśnictwa rzadko i szczególnie cennych w skali regionu należy w miarę możliwości:

- w trakcie wykonywanych cięć rębnych w miarę możliwości stosować w szerszym zakresie zrywkę nasiębierną, ograniczającą uszkodzenia roślinności runa, w którym występują chronione gatunki;
- wykorzystywać stałe szlaki operacyjno-zrywkowe w celu ograniczenia zasięgu szkód powodowanych w czasie pozyskiwania drewna;

- na powierzchniach zrębowych miejsca występowania chronionych gatunków ujmować w biogrupy;
- nie zaburzać i nie zmieniać stosunków wodnych na siedliskach gatunków chronionych;
- w uzasadnionych przypadkach wykonywać prace leśne poza okresem wegetacyjnym;
- przeprowadzać odpowiednie szkolenia pracowników z rozpoznawania i zakresu ochrony gatunków.

W zakresie ochrony gatunków roślin związanych z siedliskami nieleśnymi należy:

- chronić płaty nieleśnych siedlisk znajdujące się w mozaice z drzewostanem;
- nie lokalizować składów drewna i szlaków operacyjnych na powierzchniach nieleśnych siedlisk przyrodniczych stanowiących przedmioty ochrony obszaru Natura 2000;
- przeciwdziałać sukcesji wtórnej na łąkowych siedliskach przyrodniczych.

VIII.4.5. OCHRONA SIEDLISK HYDROGENICZNYCH – ZALECENIA

Siedliska hydrogeniczne to siedliska, o których istnieniu i funkcjonowaniu decyduje woda. Zalicza się do nich siedliska związane z zalewanymi dnami dolin rzecznych, tarasów nadzalewowych, bezodpływowych obszarów bagiennych oraz mniejszych i większych zbiorników wodnych i cieków. Siedliska te odgrywają znaczącą rolę w krajobrazie i stanowią miejsca występowania szczególnie cennych i rzadkich gatunków roślin i zwierząt. Na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie są to: starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion*, łąki selernicowe *Cnidion dubii*, ekstensywnie użytkowane niżowe łąki świeże *Arrhenatherion*, łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe *Salicetum albae*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródliskowe oraz łąkowe lasy dębowo wiązowo jesionowe.

Z racji swojego szczególnego bogactwa przyrodniczego oraz dużych zasobów wodnych siedliska te powinny być szczególnie chronione. W związku z tym w miejscach ich występowania działania powinny się koncentrować wokół następujących kwestii:

- utrzymanie stałych stosunków wodnych i zachowanie właściwego stanu siedlisk hydrogenicznych;
- odtwarzanie właściwych siedlisku stosunków wodnych w miejscach, gdzie zostały one zaburzone przez wcześniej prowadzone melioracje;
- niewprowadzanie gatunków obcych ekologicznie i geograficznie hydrogenicznym siedliskom leśnym;
- wyłączenie z użytkowania gospodarczego szczególnie cennych fragmentów lasów łąkowych i bagiennych;
- zapobieganie sukcesji wtórnej na nieleśnych siedliskach hydrogenicznych (łąki wilgotne);
- niezalesianie nieleśnych siedlisk przyrodniczych (np. łąk, ziołorośli);
- prowadzenie prac konserwacyjnych rowów w sposób, który nie spowoduje zagrożenia w hydrogenicznych siedliskach przyrodniczych;
- w stosunku do płatów siedlisk stanowiących przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018 oraz OZW Dolina Widawy PLH020036 stwierdzonych na

gruntach w zarządzie nadleśnictwa należy stosować zapisy *Planu zadań ochronnych* zawarte w rozdziale IV.3. niniejszego dokumentu.

VIII.5. PRZEWIDYWANE ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU OGRANICZANIE NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ PROJEKTU PUL NA ŚRODOWISKO

Niektóre zapisy projektu pul wymagają zastosowania pewnych ograniczeń i towarzyszących im rozwiązań, które pozwolą zminimalizować krótkoterminowe negatywne ich oddziaływanie. W *Prognozie* w poszczególnych rozdziałach zostały umieszczone odpowiednie wytyczne w sprawie właściwego postępowania na siedliskach przyrodniczych i siedliskach gatunków w celu uniknięcia negatywnych zjawisk związanych z realizacją zapisów projektu pul.

Tabela 68. Proponowane w Prognozie rozwiązania minimalizujące przewidywane negatywne oddziaływanie zapisów projektu pul

Obszar oddziaływania	Zapisy w projekcie pul i prognozie ograniczające negatywne oddziaływanie
<p>Przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 OZW Dolina Widawy PLH020036 – leśne siedliska przyrodnicze</p>	<p>Siedlisko łąkowe środkowoeuropejski i subkontynentalny <i>Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum</i> 9170: 1. W trakcie realizacji zaplanowanych zabiegów pielęgnacyjnych w drzewostanach na powierzchni wydz. leśn.: 450c, 456m, 459a (obręb Oborniki Śl.) oraz trzebieży późnych na powierzchni wydz. leśn.: 449d, 454c, h-j, l, m, 455a, d, 457 g, 458c, 459b (obręb Oborniki Śl.) konieczne jest:</p> <ul style="list-style-type: none"> - preferowanie graba i lipy w trakcie cięć pielęgnacyjnych (zgodnie z pzo); - pozostawianie drzew w wieku przeszłorębnym oraz przestojów Gb, Lp, Bk, Jw, Brz, Klp (zgodnie z pzo). - zwiększenie ilości martwego drewna poprzez nie usuwanie wyrotów i złomów, pozostawianie martwych drzew stojących i nie usuwanie drzew dziuplastych i próchniejących (zgodnie z pzo); - usuwanie gatunków drzew i krzewów obcych siedliskowo i geograficznie (zgodnie z pzo). <p>Siedlisko łąkowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe <i>Ficario-Ulmetum</i> 91F0: 1. W trakcie realizacji odnowień po zaplanowanej rębni złożonej w wydz. leśn. : 449g (obr. Oborniki Śl.) konieczne jest zwiększenie udziału jesionu i wiązu z jednoczesnym ograniczeniem udziału dębu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie udziału jesionu i wiązu w zaplanowanych odnowieniach (w celu osiągnięcia składu gatunkowego zgodnego ze składem określonym w planach urządzenia lasu) (zgodnie z pzo); - popieranie naturalnego odnowienia, w szczególności wiązu i jesionu, w razie potrzeby stosowanie odnowień sztucznych (zgodnie z pzo); - wykorzystanie w pierwszym etapie mikrosiedlisk, w których obecnie występuje jesion i wiąz i stopniowe powiększanie powierzchni z regularnym udziałem tych gatunków w drzewostanie (zgodnie z pzo); <p>2. W trakcie realizacji zaplanowanych zabiegów pielęgnacyjnych w drzewostanach na powierzchni wydz. leśn.: 449h, 450g, 451c, 459fx (obr. Oborniki Śl.) oraz trzebieży późnych na powierzchni wydz. leśn. 448a, c, d, 449b, f, 451a, b, f, h, i, 452b, 453b, 454g, 455f, 458n, 459k, nx (obr. Oborniki Śl.) konieczne jest:</p> <ul style="list-style-type: none"> - preferowanie Js i Wz na powierzchni wydziałów leśnych z wykonywanym zabiegiem (zgodnie z pzo); - pozostawianie drzew w wieku przeszłorębnym oraz przestojów Js i Wz (zgodnie z pzo). - zwiększenie ilości martwego drewna poprzez nie usuwanie wyrotów i złomów oraz pozostawianie martwych drzew stojących i nie usuwanie drzew dziuplastych i próchniejących (zgodnie z pzo); - usuwanie gatunków drzew i krzewów obcych siedliskowo i geograficznie na etapie zaplanowanych prac gospodarczych. <p>3. W trakcie realizacji planowanej rębni złożonej w wydz. leśn. 449g (obr. Oborniki Śl.) we fragmentach pozostawiać do naturalnego rozpadu nieuporządkowane pozostałości po zrębówce (niezagrożające trwałości lasu), z wyłączeniem sytuacji stwarzających zagrożenie zdrowia, życia lub mienia ludzkiego (zgodnie z pzo).</p>
<p>Przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 OZW Dolina Widawy</p>	<p>Pachnica dębowa <i>Osmoderma eremita</i> 1084, kozioróg dębosz <i>Cerambyx cerdo</i> 1088: 1. W trakcie realizacji zabiegów pielęgnacyjnych w wydz. leśn.: 449h oraz 451c (obr. Oborniki Śl.) oraz trzebieży późnych w wydz. leśn. : 449c, 451a, 455a, d (obr. Oborniki Śl.) konieczne jest</p>

Obszar oddziaływania	Zapisy w projekcie pul i prognozie ograniczające negatywne oddziaływanie
PLH020036– gatunki zwierząt	<p>zachowanie i utrzymanie stanowisk gatunków i potencjalnych miejsc ich rozwoju, poprzez pozostawienie zasiedlonych drzew lub drzew z widocznymi wypróchnieniami do naturalnej śmierci i rozpadu, z wyłączeniem sytuacji stwarzających zagrożenie zdrowia, życia lub mienia ludzkiego (zgodnie z pzo).</p> <p>Przeplatka matura <i>Euphydryas maturna</i> 6169:</p> <p>1. Dla powierzchni wydzieleń leśnych: 448a, c, d, 449b, c, d, f, g, h, 450c, g, 452b, 456m, n, o (obręb Oborniki Śląskie) konieczne jest nieprowadzenie prac związanych z pozyskaniem drewna w okresie od początku kwietnia do końca października celem ograniczenia możliwości niszczenia ziół jajowych oraz zabijania żerujących gąsienic, z wyłączeniem sytuacji stwarzających zagrożenie zdrowia, życia lub mienia ludzkiego oraz sytuacji kłuskowych stwarzających zagrożenie trwałości drzewostanu (zgodnie z pzo).</p> <p>Mopek <i>Barbastella barbastellus</i> 1308, nocek duży <i>Myotis myotis</i> 1324:</p> <p>1. W trakcie realizacji planowanych trzebienie późnych pozostawiać na powierzchni wydzieleń leśnych drzewa dziuplaste.</p> <p>Zgniotek cynobrowy <i>Cucujus cinnaberinus</i> 1086</p> <p>1. Planowane zabiegi w wydzieleniach leśnych: 448c, d, 449b, c, d, f, h, 450c, g, 452b (obręb Oborniki Śl.) wykonywać na powierzchni z pozostawieniem martwych drzew leżących oraz martwych i obumierających drzew stojących z wyjątkiem sytuacji zagrażających bezpieczeństwu ludzi i ich mienia oraz trwałości drzewostanu.</p> <p>2. Planowany zabieg w wydzieleniu leśnym 449g (obręb Oborniki Śl.) wykonywać z pozostawieniem martwych drzew leżących oraz martwych i obumierających drzew stojących z wyjątkiem sytuacji zagrażających bezpieczeństwu ludzi i ich mienia oraz trwałości drzewostanu. Ponadto nie wykonywać żadnych czynności związanych z realizacją zabiegu w pasie drzewostanu przylegającym do rzeki o szerokości 30m.</p>
Siedliska przyrodnicze poza obszarem Natura 2000	<p>Płaty siedlisk przyrodniczych o kodach: 9190, 9170, w obrębie których zaplanowane są rębnie zupełne:</p> <p>1. W wydzieleniu z siedliskiem przyrodniczym kwaśnej dąbrowy 9190 (224h – obręb Oborniki Śl.) w trakcie realizacji planowanego zabiegu zaleca się, aby pozostawiane na powierzchni fragmenty starodrzewia obejmowały przede wszystkim dęby. W pozostałej części wydzielenia należy zachować drzewa dziuplaste.</p> <p>2. W wydzieleniach z siedliskiem przyrodniczym grądu 9170 (230a, i – obręb Bagno) w trakcie realizacji planowanego zabiegu zaleca się, aby pozostawione fragmenty starodrzewia stanowiły w miarę możliwości zwarty płat drzewostanu.</p>
Stanowiska chronionych gatunków roślin	<p>Buławnik czerwony</p> <p>a) Planowany zabieg w wyd. leśn. 499a (obręb Oborniki Śl.) wykonać poza okresem wegetacyjnym.</p> <p>Buławnik mieczolistny, buławnik wielkokwiatowy, listera jajowata</p> <p>a) Planowany zabieg w wyd. leśn. 306i (obręb Bagno) wykonać poza okresem wegetacyjnym.</p> <p>Cis pospolity</p> <p>a) Podczas prac leśnych w wydzieleniach leśnych 94f, 96c (obręb Bagno); 55d, i, 557o, 515b, 144c, d, 170a, 54z, 406g (obręb Oborniki Śl.) chronić widoczne stanowiska gatunku przed zniszczeniem.</p> <p>Gnieźnik leśny</p> <p>a) Planowany zabieg w wyd. leśn. 249g (obręb Bagno) wykonać poza okresem wegetacyjnym.</p> <p>Kruszczyk szerokolistny, podkolan biały</p> <p>a) Planowany zabieg w wyd. leśn. 309a (obręb Bagno) wykonać poza okresem wegetacyjnym.</p> <p>Kruszczyk szerokolistny</p> <p>a) Planowany zabieg w wyd. leśn. 241c, 319a (obręb Bagno) wykonać poza okresem wegetacyjnym.</p> <p>Kukułka szerokolistna</p> <p>a) W miarę technicznych możliwości podczas prac w wyd. leśn. 305a (obręb Bagno) chronić widoczne osobniki gatunku. W tym celu zaleca się odpowiednie przeszkolenie pracowników, którzy będą wykonywali prace leśne.</p> <p>b) Planowany zabieg w wyd. leśn. 478h (obręb Oborniki Śl.) wykonać poza okresem wegetacyjnym.</p> <p>Lilia złotogłów</p> <p>a) Planowany zabieg w wyd. leśn. 73 g (obręb Bagno) wykonać poza okresem wegetacyjnym.</p> <p>Listera jajowata</p> <p>a) Planowany zabieg w wyd. leśn. 306d (obręb Bagno), 148g, 158c (obręb Oborniki Śl.) wykonać poza okresem wegetacyjnym.</p> <p>Naparstnica zwyczajna</p> <p>a) Podczas prac leśnych w wyd. leśn. 173d, 173g (obręb Oborniki Śl.) chronić widoczne stanowiska gatunku przed zniszczeniem.</p>

Obszar oddziaływania	Zapisy w projekcie pul i prognozie ograniczające negatywne oddziaływanie
	<p>Podkolan biały a) Planowany zabieg w wydz. leśn. 311a (obręb Bagno), 150g (obręb Oborniki Śl.) wykonać poza okresem wegetacyjnym.</p> <p>Wiciokrzew pomorski a) Podczas realizacji prac leśnych w wydz. leśn. 393f, 176f, h, 158a, 183d (obręb Oborniki Śl.) pozostawiać na powierzchni wydzieleń egzemplarze drzew ze wskazanym gatunkiem.</p> <p>Widłak goździsty a) Podczas realizacji prac leśnych w wydz. leśn. 498a (obręb Oborniki Śl.) chronić widoczne stanowiska gatunku przed zniszczeniem.</p>
Siedliska chronionych gatunków zwierząt	<p>Bocian czarny <i>Ciconia nigra</i> (strefa ochrony Decyzja Wojewody Dolnośląskiego SR.V.6631/s/6/km/06 z dnia 18 września 2006 r.) a) W zakresie działań w strefie ochrony okresowej zaplanowane zabiegi wykonywać poza okresem 15.03-31.08.</p> <p>Bielik <i>Haliaeetus albicilla</i> (strefa ochrony Decyzja Wojewody Dolnośląskiego SR.V.6631/s/3/km/06 z dnia 18 września 2006 r.; Decyzja Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu WPN.6442.12.2013.MK z dnia 29 lipca 2013 r.; Decyzja Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu WPN.6442.1.2014.MK.1 z dnia 17 marca 2014 r.; Decyzja Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu WPN.6442.2.2014.MK.1 z dnia 20 marca 2014 r.) a) W zakresie działań w strefie ochrony okresowej zaplanowane zabiegi wykonywać poza okresem 1.01-31.07.</p> <p>Ropucha szara, żaba moczarowa, żaba trawna, ropucha zielona, jaszczurka zwinka, jaszczurka żyworodna, traszka zwyczajna, padalec zwyczajny, zaskroniec zwyczajny, żmija zygzakowata, rzekotka drzewna (dotyczy wszystkich gruntów w zarządzie nadleśnictwa, dla których planowane są zabiegi gospodarcze) a) Ochrona w miarę technicznych możliwości widocznych osobników płazów i gadów w czasie wykonywanych czynności związanych z realizacją wskazania gospodarczego. b) Zachowanie wokół zbiorników i wzdłuż cieków oraz większych rowów z wodą płynącą lub stojącą buforu, w obrębie którego nie będą wykonywane żadne czynności związane z realizacją planowego wskazania gospodarczego. c) W trakcie realizacji zabiegów rębnych na powierzchni leśnej pozostawiać fragmenty dobrze zachowanego starodrzewia. Z kolei w obrębie drzewostanów, które sąsiadują bezpośrednio z drogami leśnymi, lukami, zbiornikami lub innymi powierzchniami nieleśnymi pozostawiać wykształcony na ich krawędziach pas drzew i krzewów o charakterze ekotonu w nienaruszonym stanie.</p> <p>Borowiec wielki, mopek, nocek duży, nocek Natterera, nocek rudy, nocek Bechsteina (dotyczy wszystkich gruntów w zarządzie nadleśnictwa objętych planowanymi trzebieżami późnymi i rębniami złożonymi) a) Pozostawianie na powierzchniach leśnych starych drzew dziuplastych oraz stojących drzew martwych lub obumierających z odstającą korą z wyjątkiem sytuacji zagrażających bezpieczeństwu ludzi lub mienia oraz przypadków zagrożenia trwałości lasu. b) W trakcie realizacji rębni zupełnych w wydz. leśn. 230a, i oraz 241c (obręb Bagno) konieczne jest pozostawienie na powierzchni wydzieleń fragmentów starodrzewia do naturalnego rozpadu, drzew dziuplastych oraz stojących drzew martwych lub obumierających z odstającą korą z wyjątkiem sytuacji zagrażających bezpieczeństwu ludzi lub mienia oraz przypadków zagrożenia trwałości lasu. Realizacja zabiegu we wskazanych lokalizacjach powinna odbywać się w okresie od sierpnia do końca roku.</p> <p>Traszka grzebieniasta a) W czasie realizacji zabiegów w wydz. leśn.: 114f, 253j, 252a (obręb Bagno), 150h, 479d, 478d, 479a (obręb Oborniki Śl.) zachowanie wokół zbiorników buforu, w obrębie którego nie będą wykonywane żadne czynności związane z realizacją planowego wskazania gospodarczego.</p> <p>Kozioróg dębosz a) Przed wykonaniem zabiegu w wydz. leśn.: 12m, o, 17l, 479a (obręb Oborniki Śl.) kontrola powierzchni wydzielenia pod kątem obecności zasiedlonych przez gatunek drzew. b) Pozostawianie na powierzchni leśnej zasiedlonych dębów w biogrupach z sąsiadującymi egzemplarzami dębów powyżej 100 lat.</p> <p>Pachnica dębowa a) Przed wykonaniem zabiegu późna w wydz. leśn.: 298b, 285b (obręb Bagno) kontrola powierzchni wydzielenia pod kątem obecności drzew z wyraźnymi wypróchnieniami lub dużymi dziupłami. b) Pozostawianie na powierzchni leśnej ww. wskazanych drzew.</p> <p>Czerwończyk nieparek a) W czasie realizacji planowanego zabiegu w wydz. leśn. 484a (obręb Oborniki Śl.) chronić</p>

Obszar oddziaływania	Zapisy w projekcie pul i prognozie ograniczające negatywne oddziaływanie
	<p>siedliska gatunku sąsiadujące z powierzchnią leśną –nie wyznaczać tras dojazdu do powierzchni drzewostanu w tego typu miejscach.</p> <p>Przeplatka maturalna</p> <p>a) W czasie realizacji planowanej rębni w wydz. leśn.: 222s (obręb Oborniki Śl.) zaleca się:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Popieranie naturalnych odnowień jesionu wyniosłego na powierzchni wydzielenia. - Ochrona i pozostawianie w drzewostanie osobników młodych i podrostu jesionowego. <p>b) Dodatkowo w zaplanowanych po rębni złożonej odnowieniach należy uwzględnić potrzebę uzupełnienia bazy pokarmowej gatunku w postaci nasadzeń jesionu wyniosłego.</p> <p>Żuraw, remiz, zimorodek, strumieniówka (dotyczy wszystkich gruntów w zarządzie nadleśnictwa, dla których planowane są zabiegi gospodarcze z grupy pielęgnacji młodszych drzewostanów oraz trzebieże późne, rębnie złożone, rębnie zupełne)</p> <p>a) Zachowanie wokół zbiorników i wzdłuż cieków buforu, w obrębie którego nie będą wykonywane żadne czynności związane z realizacją planowego wskazania gospodarczego.</p> <p>b) Na powierzchniach drzewostanów sąsiadujących z miejscami częstego bytowania żurawia (miejsca gniazdowania, wyprowadzania lęgów) zabiegi w miarę możliwości wykonywać w okresie jesieni.</p> <p>Pokrzywnica, śpiewak, zniczek, mysikrólik, gil, raniuszek, piecuszek, kapturka, śpiewak, gajówka, kos, pierwiosnek, raniuszek, strzyżyk, turkawka, zaganiacz, bogatka, czarnogłówna, modraszka, sikora uboga (dotyczy wszystkich drzewostanów młodszych klas wieku, dla których planowane są zabiegi pielęgnacyjne)</p> <p>a) Odpowiednie przeszkolenie pracowników wykonujących prace leśne na powierzchni drzewostanu tak, aby w sytuacji zaobserwowania zasiedlonego gniazda w warstwie podszytu lub w gałęziach drzew nie wykonywali czynności związanych z zabiegiem w bezpośrednim otoczeniu takiego miejsca.</p> <p>Żuraw, remiz, zimorodek, strumieniówka (dotyczy drzewostanów zlokalizowanych w bezpośrednim sąsiedztwie stawów rybnych, dużych zbiorników lub większych rzek, gdzie planowane są trzebieże późne i zabiegi rębne)</p> <p>a) Zachowanie wokół zbiorników i wzdłuż cieków buforu, w obrębie którego nie będą wykonywane żadne czynności związane z realizacją planowego wskazania gospodarczego.</p> <p>b) Na powierzchniach drzewostanów sąsiadujących z miejscami częstego bytowania żurawia (miejsca gniazdowania, wyprowadzania lęgów) zabiegi w miarę możliwości wykonywać w okresie jesieni.</p> <p>c) W przypadku potwierdzenia na powierzchniach drzewostanu z planowanym zabiegiem kolonii czapli siwej, zabieg realizować w terminie od początku sierpnia do końca roku. Problem ten może dotyczyć wydziałów leśnych sąsiadujących bezpośrednio ze stawami rybnymi lub innymi zbiornikami.</p> <p>Uszatka, myszołów, dzięcioł czarny, dzięcioł duży, jastrząb, kobuz, krogulec, kruk, pełzacz leśny, sójka, czyż, słonka, kukułka, paszkoł, zięba, pokrzywnica, bogatka, czarnogłówna, czubotka, sosnowka, zniczek, mysikrólik, gil (dotyczy drzewostanów iglastych i mieszanych, dla których planowane są trzebieże późne i zabiegi rębne)</p> <p>a) Na powierzchni leśnej z zabiegiem pozostawiać drzewa dziuplaste.</p> <p>b) Przed wykonaniem planowanego zabiegu dokonać kontroli powierzchni pod kątem występowania dużych gniazd w koronach drzew, po czym w sytuacji ich potwierdzenia chronić je przed zniszczeniem w czasie realizowanych prac leśnych.</p> <p>c) Na wszystkich powierzchniach leśnych z zabiegiem rębnym zabezpieczyć fragmenty starodrzewia do ich naturalnego rozpadu.</p> <p>d) W trakcie wykonywania zabiegu pozostawiać na powierzchni leśnej drzewa dziuplaste oraz stare egzemplarze gatunków domieszkowych o miękkim drewnie, np. brzozy. Tego typu drzewa najlepiej pozostawiać w biogrupach. Pozostawiać na powierzchni wydzieleni fragmenty starodrzewia. Zalecenie odnosi się do wszystkich powierzchni leśnych z planowaną rębnią zupełną.</p> <p>Dzięcioł zielony, myszołów, dzięcioł średni, dzięcioł zielonosiwy, dzięciołek, krętogłówna, kruk, muchołówka białoszyja, muchołówka mała, muchołówka szara, muchołówka żałobna, pełzacz leśny, pełzacz ogrodowy, puszczyk, siniak, sójka, trzmiełojad, wilga, słowik rdzawy, kwiczoł, szczygieł, szpak, słowik szary, grubodziób, grzywacz, kowalik, słonka, kukułka, rudzik, świstunka leśna, zięba, gajówka, kos, pierwiosnek, raniuszek, strzyżyk, piecuszek, kapturka, śpiewak, bogatka, czarnogłówna, modraszka, sikora uboga, śpiewak, turkawka, zaganiacz (dotyczy drzewostanów liściastych, dla których przewidziane są trzebieże późne i pielęgnacje młodszych drzewostanów)</p> <p>a) Na powierzchni leśnej z zabiegiem pozostawiać drzewa dziuplaste.</p> <p>b) Przed wykonaniem planowanego zabiegu dokonać kontroli powierzchni pod kątem występowania dużych gniazd w koronach drzew, po czym w sytuacji ich potwierdzenia chronić je przed zniszczeniem w czasie realizowanych prac leśnych.</p> <p>c) Odpowiednie przeszkolenie pracowników wykonujących prace leśne na powierzchni drzewostanu tak, aby w sytuacji zaobserwowania zasiedlonego gniazda w warstwie podszytu lub w gałęziach drzew nie wykonywali czynności związanych z zabiegiem w bezpośrednim otoczeniu takiego</p>

Obszar oddziaływania	Zapisy w projekcie pul i prognozie ograniczające negatywne oddziaływanie
	<p>miejsca.</p> <p>d) Planowaną trzebież późną w wydzieleniach leśnych: 475i, 482a, b, 513m, 451a, f, h, 459mx, nx (obręb Oborniki Śl.) wykonać w terminie od początku sierpnia do końca roku z uwagi na obecność łągowych siedlisk przyrodniczych (91E0, 91F0) na powierzchni wskazanych wydzieli i ich cenny charakter związany m.in. z wiekiem drzewostanu.</p> <p>e) Planowane zabiegi w wydzieleniach leśnych: 448c, d, 449b, c, d, f, h, 450c, g, 452b (obręb Oborniki Śl.) wykonywać na powierzchni z pozostawieniem martwych drzew leżących oraz martwych i obumierających drzew stojących z wyjątkiem sytuacji zagrażających bezpieczeństwu ludzi i ich mienia oraz trwałości drzewostanu.</p> <p>Dzięciół zielony, myszołów, dzięciół średni, dzięciół zielonosiwy, dzięciołek, krętogłów, kruk, muchołówka białoszyja, muchołówka mała, muchołówka szara, muchołówka żałobna, pełzacz leśny, pełzacz ogrodowy, puszczyk, siniak, sójka, trzmiełojad, wilga, słowik rdzawy, kwiczoł, szczygieł, szpak, słowik szary, grubodziób, grzywacz, kowalik, słonka, kukułka, rudzik, świstunka leśna, zięba, gajówka, kos, pierwiosnek, raniuszek, strzyżyk, piecuszek, kapturka, śpiewak, bogatka, czarnogłówka, modraszka, sikora uboga, śpiewak, turkawka, zaganiacz (dotyczy drzewostanów liściastych, dla których zaplanowano rębnie złożone)</p> <p>a) Na powierzchni leśnej z zabiegiem pozostawiać drzewa dziuplaste.</p> <p>b) Na powierzchni wydzieli leśnych: 14g (obręb Bagno), 477d, f, 478h, i, l, 50h, 523b (obręb Oborniki Śl.) planowany zabieg wykonać w terminie od początku sierpnia do końca roku z uwagi na obecność łągowych siedlisk przyrodniczych (91E0, 91F0) na powierzchni wskazanych wydzieli i ich cenny charakter związany m.in. z wiekiem drzewostanu.</p> <p>c) Na powierzchniach objętych zabiegiem pozostawiać fragmenty dobrze zachowanego starodrzewia wraz z nienaruszonymi niższymi warstwami drzewostanu.</p> <p>d) Na powierzchni wydzieli leśnych: 66m, n, 87a, 127b (obręb Bagno), 466b, 472d, 474i, 475a, 479a, 480f, 483b, 484b, 487c, 8g, 37l, 45c, 436o, 513l, n, 543g, 544h, 437a, 200c (obręb Oborniki Śl.) planowany zabieg wykonać w terminie od początku sierpnia do końca roku z uwagi na obecność łągowych siedlisk przyrodniczych (91E0, 91F0) na powierzchni wskazanych wydzieli i ich cenny charakter związany m.in. z wiekiem drzewostanu.</p> <p>e) Na wszystkich powierzchniach leśnych z zabiegiem zabezpieczyć fragmenty starodrzewia do ich naturalnego rozpadu i odpowiednią ilość martwego drewna leżącego i stojącego.</p> <p>f) Planowany zabieg w wydzieleniu leśnym 449g (obręb Oborniki Śl.) wykonywać z pozostawieniem martwych drzew leżących oraz martwych i obumierających drzew stojących z wyjątkiem sytuacji zagrażających bezpieczeństwu ludzi i ich mienia oraz trwałości drzewostanu. Ponadto nie wykonywać żadnych czynności związanych z realizacją zabiegu w pasie drzewostanu przylegającym do rzeki o szerokości 30m.</p>

VIII.6. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZASTOSOWANYCH W PROJEKCIE PUL

Projekt planu urządzenia lasu (pul) jest dokumentem określającym zadania z zakresu gospodarki leśnej na dużym poziomie szczegółowości (wskazania gospodarcze dla konkretnych wydzieli). Podstawą tworzenia planu są między innymi zasady trwale zrównoważonej gospodarki leśnej uwzględniające potrzeby ochrony lasów, zwłaszcza ekosystemów leśnych stanowiących naturalne fragmenty rodzimej przyrody lub lasów szczególnie cennych.

Oczywistą alternatywą dla przyjętego projektu planu urządzenia lasu, podlegającego ocenie w trakcie przeprowadzania procedury oceny jego oddziaływania na środowisko, jest brak pul. Taki wariant należałoby nazwać zerowym (jego skutki omówione są w *Prognozie* w rozdziale V). Z punktu widzenia obowiązującego prawa wariant ten jest niemożliwy. W związku z powyższym w rzeczywistości nie ma realnych możliwości stworzenia wariantu zerowego pul. Dlatego do oceny w *Prognozie* przedstawiony został tylko jeden wariant, najkorzystniejszy z punktu widzenia ochrony siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków oraz użytkowania gospodarczego lasów.

Proces tworzenia ostatecznego wariantu planu jest złożony i długotrwały. Rozwiązania alternatywne konkretnych wskazań są analizowane w trakcie konstruowania całego pul, a ostateczny

wybór dokonywany jest na etapie uzgadniania wskazań gospodarczych i planu cięć. Oznacza to rozważanie na etapie tworzenia planu wielu wariantów alternatywnych zapewniających realizację przyjętych celów zgodnie z aktualnymi przepisami prawa, obowiązującymi instrukcjami i zasadą przezorności. Rozwiązania niewłaściwe, szkodliwe dla środowiska lub niezgodne z przyjętymi zasadami zagospodarowania lasu są odrzucane już na etapie tworzenia pul, a przyjęte rozwiązania podlegają ostatecznie dodatkowej analizie i ocenie w trakcie tworzenia prognozy oddziaływania na środowisko dla projektu pul.

Pierwszym etapem opracowywania wariantów alternatywnych (wariantowania) pul były decyzje Komisji Założeń Planu, zwołanej w celu ustalenia wytycznych i ogólnych zasad prowadzenia terenowych prac urządzeniowych. Kolejnym etapem, na którym rozważano różne warianty, było sporządzenie wykazu projektowanych cięć rębnych wraz z mapą przeglądową cięć. Optymalne rozplanowanie cięć użytkowania zasobów drzewnych, regulowane etatem pozyskania, jest pochodną potrzeb wynikających z celów hodowlanych i ochronnych i ma zapewnić ciągłość produkcji. Pierwotny zakres cięć w planie jest następnie weryfikowany poprzez uzgodnienie zaplanowanych wstępnie zabiegów z wymogami ochrony przyrody, społecznymi, a także zasadami planowania. Ostateczna wersja wykazu projektowanych cięć rębnych powstała w wyniku wielokrotnego korygowania sposobów realizacji użytkowania rębego w poszczególnych gospodarstwach, a wraz z tym w poszczególnych drzewostanach. Przy określaniu lokalizacji planowanych cięć rębnych przestrzegane są następujące zasady: wymogu ładu czasowego i przestrzennego; ograniczeń i nakazów prawnych wynikających z funkcji pełnionych przez poszczególne drzewostany; wytycznych zawartych w aktach normalizacji wewnętrznej w Lasach Państwowych (np. odnośnie szerokości zrębów, nawrotów cięć, długości okresów odnowienia, itp.); wytycznych Komisji Założeń Planu.

Ostatnim etapem, na którym rozważano różne warianty, było posiedzenie Narady Techniczno-Gospodarczej, na której rozpatrywano warianty dotyczące intensywności projektowanego użytkowania przedrębego.

Wariantowanie pod kątem wymagań ochrony środowiska przeprowadzone zostało na etapie tworzenia *Programu ochrony przyrody dla nadleśnictwa (POP)*. W Programie wskazano na miejsca i problemy, które wymagają szczególnego podejścia w gospodarowaniu w lasach i odpowiednio modyfikujące prowadzenie gospodarki leśnej. W POP obok szczegółowej charakterystyki obiektów cennych przyrodniczo i kulturowo na terenie nadleśnictwa zamieszczono propozycje dotyczące modyfikacji zabiegów gospodarczych, które mogą wpłynąć negatywnie na te obiekty. Modyfikacje i zalecenia te zostały opisane w sposób tekstowy przy omawianiu poszczególnych typów obiektów. Najczęstszym zaleceniem w zakresie właściwej ochrony chronionych gatunków roślin i zwierząt oraz siedlisk przyrodniczych było odpowiednie dostosowanie terminów przeprowadzania prac leśnych lub ograniczenie ich zakresu w celu zabezpieczenia fragmentów starodrzewia lub pojedynczych drzew lub ich grup na powierzchniach operacyjnych. Planowanie urządzeniowe w swoich zasadach nie uwzględnia potrzeby planowania terminów wykonania poszczególnych zabiegów, zarówno w ramach roku jak i w ramach 10-lecia, dlatego wariantowanie czasowe jest znacznie ograniczone w trakcie tworzenia planu.

Podsumowując należy stwierdzić, że przedstawiona wersja projektu planu urządzenia lasu wraz prognozą oddziaływania na środowisko zawierają optymalne, możliwe do zastosowania rozwiązania minimalizujące negatywny wpływ planowanych zabiegów gospodarczych na środowisko naturalne wypracowane podczas konstruowania planu urządzenia lasu, konsultacji społecznych oraz tworzenia prognozy oddziaływania na środowisko.

VIII.7. TRUDNOŚCI NAPOTKANE PODCZAS SPORZĄDZANIA PROGNOZY

Głównym problemem w trakcie analizy zapisów projektu pul było odpowiednie przypisanie zadań ochronnych z poszczególnych zarządzeń Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w sprawie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 do nowego podziału powierzchniowego Nadleśnictwa Oborniki Śląskie, a następnie ocena sposobu ich uwzględnienia w ocenianym dokumencie.

VIII.8. WNIOSKI KOŃCOWE PROGNOZY

Dobre rozpoznanie większości gruntów w zarządzie nadleśnictwa zlokalizowanych w obrębie obszarowych form ochrony przyrody pod kątem lokalizacji cennych siedlisk przyrodniczych i stanowisk chronionych lub zagrożonych roślin, grzybów i zwierząt, pozwoliło przeprowadzić kompleksową ocenę potencjalnego wpływu zapisów projektu pul i wskazać miejsca, w których konieczne jest stosowanie działań minimalizujących ten wpływ. Przeprowadzone analizy i ocena pozwalają na sformułowanie następujących wniosków:

- projekt planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie nie przewiduje realizacji zadań zaliczanych do szczególnie uciążliwych dla środowiska i przedmiotów ochrony obszarów chronionych;
- nie przewiduje się, aby mogło nastąpić znacząco negatywne oddziaływanie zapisów projektu pul dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie na przedmioty ochrony obszarów Natura 2000;
- projekt pul uwzględnił wszystkie zadania ochronne zapisane w planach zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000: OZW Łęgi Odrzańskie PLH020018, OZW Dolina Widawy PLH020036 oraz OSO Łęgi Odrzańskie PLB020008 określone dla działań w ramach gospodarki leśnej;
- zapisy projektu pul przy uwzględnieniu celów ochrony obszarów Natura 2000 i opisanych działań minimalizujących w nadchodzącym dziesięcioleciu staną się narzędziem do skutecznej ochrony zasobów siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków oraz do sukcesywnej poprawy ich stanu zachowania;
- stwierdzone w czasie analiz możliwe potencjalne oddziaływania negatywne niektórych zabiegów na gatunki roślin i zwierząt związanych z siedliskiem leśnym nie mają charakteru oddziaływań znaczących. W prognozie zostały zamieszczone zapisy o sposobach minimalizacji tego typu oddziaływań. Przy uwzględnieniu tych zapisów i zastosowaniu się do zaleceń zawartych w prognozie zostanie zapewnione bezpieczeństwo chronionych gatunków roślin i zwierząt na ich naturalnych stanowiskach.

VIII.9. PROMOCJA I EDUKACJA EKOLOGICZNA

Edukacja leśna społeczeństwa jest jednym z ważnych zadań realizowanych przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe. Zadanie to wynika z przyjętych w 1997 r. przez polski Rząd założeń „Polityki Leśnej Państwa” oraz „Wytucznych prowadzenia edukacji leśnej społeczeństwa...” zawartych w Zarządzeniu nr 57 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z 9 maja 2003 roku. Edukacja leśna społeczeństwa, prowadzona przez Lasy Państwowe, ma na celu upowszechnianie w społeczeństwie wiedzy o środowisku leśnym i zrównoważonej gospodarce leśnej, podnoszenie świadomości w zakresie racjonalnego i odpowiedzialnego korzystania z darów lasu oraz budowanie zaufania społecznego do działalności zawodowej leśników.

Nadleśnictwo Oborniki Śląskie prowadzi na szeroką skalę edukację leśną społeczeństwa, m.in. organizując wiele przedsięwzięć. Należą do nich:

- Konkurs na „Strażnika ścieżki dydaktyczno-przyrodniczej”, którego adresatem jest młodzież szkół podstawowych z Obornik Śląskich.
- Prelekcje i pogadanki o przeciwpożarowej ochronie lasu. Adresaci to uczniowie szkół podstawowych, gimnazjalnych, ponad gimnazjalnych i dorośli; partnerami są szkoły, samorządy i straż pożarna.
- Akcja „Dokarmianie zwierząt” – polega na roznoszeniu karmy dla ptaków i innych mieszkańców lasu; dodatkowo przeprowadza się pogadanki na tematy związane ze zwierzętami i ich dokarmianiem w okresie zimy. Adresatami akcji są uczniowie szkół podstawowych i gimnazjalnych.
- Akcja „Sprzątanie Świata” - jest to akcja ogólnopolska adresowana do uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych, ponadgimnazjalnych oraz do dorosłych; partnerami w jej przeprowadzaniu są szkoły, samorządy, koła łowieckie, stowarzyszenia mieszkańców itp.
- Akcja „Podziel się sadzonką” - jest to akcja mieszkańców Obornik Śląskich adresowana do społeczności lokalnej, wspierana przez nadleśnictwo i samorząd gminny.
- Akcja „Święto drzewa” - jest to akcja ogólnopolska, promowana przez fundację Gaja, gdzie partnerem strategicznym są m.in. Lasy Państwowe. W ramach corocznej akcji nadleśnictwo przekazuje zainteresowanym jednostkom oświaty i samorządom z obszaru swojego działania nieodpłatnie sadzonki drzew.
- Współpraca w opracowywaniu autorskich programów edukacji ekologicznej. Podejmuje się próby włączenia do programów nauczania elementów związanych z gospodarką leśną, tworząc poradnik metodyczny dla nauczycieli z gotowymi scenariuszami zajęć, skierowanych do konkretnych grup wiekowych odbiorców pt.: „Wędrówki ścieżkami leśnymi i szlakiem bociana w Dolnośląskiej Ziemi Obornickiej”.
- Prowadzenie przez leśnika zajęć w lesie, na ścieżce przyrodniczej oraz w szkołach. Podczas zajęć odpowiada się na pytania zainteresowanych oraz prowadzi wykłady na tematy związane z gospodarką leśną i ochroną przyrody w Lasach Państwowych. Zajęcia są adresowane zarówno do uczniów szkół, jak i do dorosłych.

- Uczestnictwo w imprezach i akcjach edukacyjnych organizowanych przez inne podmioty. Należą do nich akcje i konkursy organizowane przez szkoły, organizacje pozarządowe i inne.
- Akcja „Sadzenie lasu” adresowana do młodzieży szkolnej, grup zawodowych. Podczas niej pokazuje się jak wygląda materiał sadzeniowy, jak się sadi prawidłowo drzewka oraz prowadzi się pogadanki związane tematem odnowień lasu.
- Spotkania młodzieży szkolnej zrzeszonej w Lidze Ochrony Przyrody z przedstawicielami kół łowieckich na terenie łowiska. Przedstawia się urządzenia łowieckie w łowisku, omawia zachowania zwierzyny dziko żyjącej, zimą dokarmia się zwierzęta i przedstawia zjawisko kłusownictwa.

Tabela 69. Wykaz ścieżek i obiektów edukacyjnych na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Nazwa ścieżki	Lokalizacja (obręb leśny, leśnictwo, oddział)	Opis
1	Ścieżka edukacyjna „Jary”	Oborniki Śląskie leśnictwo Jary	Ścieżka została wyznaczona w 2003 r. Długość: 5,9 km, czas przejścia: około 2h. Przystanki: zalesianie gruntów porolnych; odnowienie - młode pokolenie lasu; śródleśne stawy; gatunki introdukowane; strefa ekotonowa las-łąka; uprawy leśne; najwyższe drzewo w leśnictwie; zalesienia gruntów zabagnionych i podmokłych; szkółka leśna; różnorodność siedliskowa; wielopiętrowość drzewostanu; wielopokoleniowość drzewostanu; wysoczyzna morenowa; mieszkańcy nor; przebudowa litych drzewostanów sosnowych; sukcesja naturalna.
2	Szkółka leśna w Jarach – punkt edukacji leśnej	Oborniki Śląskie leśnictwo Jary oddz. 207	Szkółka położona jest między kompleksami leśnymi w pobliżu miejscowości Jary. Teren szkółki to celowe miejsce edukacji, ponieważ na niej zaczyna się historia drzew tworzących późniejszy las. Szkółka jest zarazem fragmentem istniejącej ścieżki edukacyjnej i przygotowuje się na niej spotkania przy ognisku dla różnowiekowych grup słuchaczy.
3	Ścieżka dydaktyczno-przyrodnicza „Na Grzybek” w Obornikach Śląskich	Oborniki Śląskie leśnictwo Rościszawice oddz. 179	Ścieżka została wyznakowana w 2002 r. (ukośny zielony pasek na białym kwadracie), ma ona 5 km długości i 9 opisanych tablicami stanowisk, wiedzie ulicami miasta oraz przez park leśny „Grzybek” i teren dawnego cmentarza ewangelickiego. Przystanki: dworzec PKP; Ruska Górka; Dąb Cesarz; Park Syrena; Las Zawilec; Belweder (Górka Holtei’a; Głaz Holtei’a; Stary Cmentarz; Dom Panien Śląskich.

VIII.10. ROZWÓJ TURYSTYKI I REKREACJI

Wzgórza Trzebnickie charakteryzują się urozmaiconą rzeźbą terenu i różnorodnością ekosystemów, co stwarza niezwykle atrakcyjne warunki do rozwoju turystyki. Przez teren nadleśnictwa przebiegają liczne szlaki turystyczne - piesze, rowerowe, konne, kajakowe, edukacyjne, randze lokalnej, regionalnej a nawet europejskiej (via Baltica, EuroVelo). Sieć szlaków przede wszystkim pozwala uprawiać turystykę aktywną, jednak jako element uzupełniający należy tutaj wskazać możliwość poznawania historii i tradycji regionu (są to funkcje turystyki kulturowej) oraz edukację ekologiczną. Na szlakach można bowiem zwiedzić starożytne kurhany sprzed 3500 lat, parki zabytkowe, obiekty sakralne, zamki i pałace bądź też pozostałości po nich. Skanalizowanie ruchu turystycznego, mające na celu pokazanie ciekawych miejsc i jednocześnie ochronę cenniejszych

fragmentów przyrody, osiąga się poprzez tworzenie miejsc postoju dla pojazdów, miejsc odpoczynku dla turystów oraz znakowanych szlaków turystycznych. Działania edukacyjne prowadzone w celu lepszego zapoznania się z lasami i występującą na ich terenie przyrodą można traktować jako atrakcję turystyczną i wiązać z wykorzystaniem turystycznym regionu.

Szlak rowerowy „Szlak Odry” (znaki niebieskie). Przebieg szlaku: fragment w Brzegu Dolnym. Szlak rozciągający się od Wrocławia do Głogowa stworzony dla ludzi nie tylko aktywnych, ale i świadomych swojego miejsca w przyrodzie. Szlak przebiega na obszarze kilku parków krajobrazowych, rezerwatów przyrody i użytków ekologicznych.

Szlak rowerowy „Odra – Barycz” (znaki czerwone). Przebieg szlaku: fragment Brzeg Dolny - Radeck - Uskorz Wielki - Uskorz Mały - Wołów. Szlak czerwony został tak zaprojektowany, aby pokazując niebanalne walory przyrodnicze łączył jednocześnie najważniejsze miasta i miejscowości. Ma duże walory krajobrazowe i przyrodnicze i jest alternatywą dla rowerowego „Szlaku Odry” biegnącego trudniejszymi ścieżkami i mającym bardziej przyrodniczy charakter.

Szlak rowerowy „Wołowskie krajobrazy” (znaki żółte). Przebieg szlaku: fragment Łososiowice - Lipnica - Uskorz Wielki - Garwół. Rowerowy szlak turystyczno-rekreacyjny stanowiący dużą pętlę wokół miasta Wołów zaprojektowany tak, aby służył mieszkańcom miasta i gminy Wołów na weekendowe wyprawy rekreacyjne oraz turystom przyjezdnym, pragnącym poznać ciekawe obszary gminy Wołów.

Międzynarodowy Szlak Rowerowy R9 Adriatyk – Bałtyk (znaki zielone). Przebieg: fragment: Wrocław - Psie Pole - Zakrzów - Pawłowice - Ramiszów - Pasikurovice - Siedlec - Godzieszowa - Skarszyn - Głuchów Górny - Raszków - Trzebnica - Brzyków - Domanowice.

Trzebnicka Pętla Rowerowa (znaki czerwone). Przebieg: fragment Raszowice - Zakrzewo - Piotrkowice - Skokowa - Górowo - Osolin - Osola - Wielka Lipa - Rościszowice - Podgóra - Spalona Wieś - Uraz - Raków - Kotowice - Paniowice - Szewce - Strzeszów - Piotrkowiczki - Pierwoszków - Siedlec - Tokary.

Niebieski szlak rowerowy „Korona Kocich Gór”. Przebieg: fragment Sędzice - Czachowo - Taczów Wielki - Brochocin - Trzebnica - Droszów - Malczów - Rzepotowice - Przeclawice - Kuraszków - Oborniki Śląskie - Osola - Osolin - Bagno - Górowo - Strupina.

Zielony szlak rowerowy. Przebieg: Wrocław – Widawa – Szymanów – Szewce – Ozorowice – Pęgów – Lubnów – Nowosielce – Oborniki Śląskie.

Szlak Rowerowy SDT trasą dawnej Trzebnickiej Kolejki Wąskotorowej (znaki zielone). Przebieg: Żmigród - Powidzko - Ligotka - Prusice - Wszemirów - Pawłów Trzebnicki - Marcinowo - Trzebnica - Brochocin - Taczów Mały - Pierwoszków - Las Malin - Malin - Kryniczno - Psary - Krzyżanowice.

Trasa zielona rowerowa. Przebieg: fragment Zakrzów - Ramiszów - Pasikurovice - Siedlec - Tokary - Łozina. Propozycja trasy prowadzącej przez gminę Długołęka wśród malowniczych lasów, pełnych ryb stawów oraz posiadających wielowiekową historię zabytków.



Fotografia. 10. Oznakowanie Trzebnickiej Pętli Rowerowej (fot. B. Kowalczyk)

Gmina Długołęka na rowerze (Trasa nr 3). Przebieg: fragment Pasikurovice - Prusowice. Trasa jest stosunkowo łatwa i pomyślana została przede wszystkim, jako propozycja na całodzienną wycieczkę połączoną, zwłaszcza w pogodne i ciepłe dni, z wypoczynkiem nad jednym ze zbiorników wodnych, wizytą w „mini zoo” i biwakowaniem pod pałacem Sybilli w miejscowości Szczodre.

Trasa rowerowa Twierdzy Wrocław. Przebieg: fragment: Polanowice – Poświętne – Widawa – Lipa Piotrowska – Las Rędziński – Osobowice – Popowice. Trasa ta to duża 54 km pętla wiodąca przez większość zabytkowych obiektów militarnych wewnętrznego pierścienia obronnego miasta.

Szlak pieszy archeologiczny (znaki niebieskie). Przebieg: fragment Uraz - Wały - Brzeg Dolny - Pogalewo Wielkie. Szlak wyznakowany około 1980 r. przy współpracy z Wrocławskim Ośrodkiem Archeologiczno-Konserwatorskim. Na trasie liczne grodziska wczesnośredniowieczne: Uraz, Wały, Kręsko, Pogalewo Małe.

Główny szlak Gór Kocich (znaki niebieskie). Przebieg: Trzebnica - Farna G. (257 m n.p.m.) - Farny Uplaz - Ciemna G. (258,3 m n.p.m.) - Złota Polana - Połaniec (245 m n.p.m.) - Bukowy Wierch (239 m n.p.m.) - Przełęcz Kowalska (225 m n.p.m.) - Długa Hala - Przełęcz Piekarska (220 m n.p.m.) - Gnieździec (226 m n.p.m.) - Kuraszków - Park leśny „Grzybek” - G. Holtei'a (219 m n.p.m.) - Oborniki Śląskie.

Południowy szlak Gór Kocich (znaki żółte). Przebieg: fragment Las Bukowy - G. Widok (244 m n.p.m.) - Winna Góra (Kocia G. 218,6 m n.p.m.) - Trzebnica - Piekielny Wąwóz - Sady Trzebnickie - Węgrzynów - Polana Łez - Przełom Lubniówki - Borkowice - Dolnośląski Szczyt

(226 m n.p.m.) - Mienice - Płaski Szczyt (213 m n.p.m.) - Lesiste Wzgórza - Wilczyn - Kowalska G. (246,3 m n.p.m.) - Oborniki Śląskie.

Szlak „Kocich Gór” (znaki czerwone). Przebieg: fragment Wołów - Uskorz Wielki - Godzięcin - Bagno - Płaski Kamień - Osolin - Sosnowe Wzgórze (181 m n.p.m.) - Osola - Długie Wzgórze (211 m n.p.m.) - Wiciokrzewowa G. (195 m n.p.m.) - Oborniki Śląskie – Góra Holtei'a (219 m n.p.m.) - Polana Siedmiu Dębów - Las Sitowie - Źródło Wolfganga – Przełęcz w polu (203 m n.p.m.) - Dębowy Wąwóz - Kuraszków - Kozie Czuby (238 m n.p.m.) - Przełęcz Piekarska (220 m n.p.m.) - Piekary - Przeclawice - Rzepotowice – Dolina Pasterskiego Potoku - Malczów – Farny Uplaz - Farna G. (257 m n.p.m.) - Trzebnica - Raszków - Brochocin - Taczów Mały - Głuchów Górny - Bolescin - Zaprężyn.

Szlak pieszy „Ze Wzgórz Trzebnickich w Dolinę Baryczy” (znaki zielone). Przebieg: fragment Żmigród - Morzęcino - Stawy Raki - Sucha - Piotrkowice - Ligota Strupińska - Strupina - Górowo - Krowie Wzgórze - Ziębie Wzgórze - Bagno - Wielka Lipa - Dolina Jarskiego Potoku - Oborniki Śląskie.

Szlak pieszy „Ze Wzgórz Trzebnickich w Dolinę Odry” (znaki zielone). Przebieg: fragment Oborniki Śląskie - Jary - Nowy Staw - Uraz.

Szlak pieszy „Dookoła Wrocławia” im. Bronisława Turonia (znaki żółte). Przebieg: fragment Świniary – Most Mikory na Widawie - Szewce - Paniowice - Kotowice - Raków - Uraz. Szlak żółty został wyznakowany w 1975 r. przez uczniów ze Szkolnego Koła Krajoznawczo-Turystycznego „Skrzaty” pod opieką Marii Balkowskiej ze Szkoły Podstawowej nr 46 we Wrocławiu. „Skrzaty” należały do Wrocławskiego Klubu Piechurów „Perpedes”. Trasę opracowała Komisja Krajoznawcza Oddziału Wrocławskiego PTTK, pomysłodawcą był w 1967 r. Zbigniew Szkolnicki, wcześniej „Rajd dookoła Wrocławia” organizował od 1959 r. dr Bronisław Turon. Od 1986 r. szlak nosi jego imię, a w 1987 r. ustanowiono odznakę szlaku, który składa się z 10 etapów o łącznej długości 135 km.

Szlak kajakowy „Szlak Odry”. Odcinek między Wrocławiem a Głogowem jest nie tylko cenny przyrodniczo, piękny krajobrazowo i bogaty w ciekawe miejsca, ale także stosunkowo łatwy. Mariny: Uraz, Wały.

Szlak wodny „Omegami w górę Odry”. Trasa zaczyna się i kończy w Porcie Uraz. Szlak prowadzi najpierw w górę rzeki pod prąd, wśród pięknego nadrzecznego krajobrazu i łągowych lasów aż do ujścia Widawy i od tego miejsca z powrotem w dół rzeki.

Południowo-Zachodni Szlak Cysterski. Przebieg: fragment Lubiąż – Wołów – Oborniki Śląskie – Trzebnica. Jest częścią Europejskiego Szlaku Cysterskiego. Utworzony został on decyzją Rady Europy, jako szlak turystyczny śladami dawnych i współczesnych opactw cysterskich. Oprócz swojego turystycznego charakteru podkreślać ma on wspólne dziedzictwo kulturowe europejskich narodów.

Duża Ścieżka Świętej Jadwigi Śląskiej w Trzebnicy. Trasa Ścieżki Świętej Jadwigi poprowadzona została głównie polnymi i leśnymi drogami po malowniczych okolicznych wzgórzach i przedmieściach Trzebnicy. Dlatego poza walorami historyczno-edukacyjnymi, ścieżka pełni również doskonałą funkcję krajobrazowej trasy turystycznej, zarówno dla piechurów, jak również rowerzystów. Trasa ścieżki jest zamkniętą pętlą o długości 7 km. Rozpoczyna się i kończy na placu przed Bazyliką

Św. Jadwigi. Przechodząc ścieżką można zobaczyć siedem miejsc związanych z życiem św. Jadwigi. Na trasie ustawionych zostało siedem kamieni kontemplacyjnych, które ukazują cnoty Świętej.

Trasa spacerowa „Budowle hydrotechniczne Wrocławskiego Węzła Wodnego”.

Przebieg: fragment Śluza Miejska - Stopień wodny Różanka - Stopień wodny Rędzin.



Fotografia. 11. Miejsce postoju (fot. B. Kowalczyk)

Tabela 70. Zestawienie najważniejszych istniejących elementów infrastruktury turystycznej na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Obręb leśny	Leśnictwo	Oddz. pododdz.	Typ obiektu	Opis
1	Bagno	Cieplice	97 d, f, g	Domki wypoczynkowe	b.d.
2	Bagno	Cieplice	97 h	Miejsce postoju	b.d.
3	Bagno	Zwierzyniec	78 f	Miejsce wypoczynku	w części S
4	Bagno	Zwierzyniec	84 a	Miejsce postoju	w części N
5	Bagno	Lipnica	264 k	Miejsce postoju - wiata, ławy	w części E
6	Bagno	Kraniec	316 a	Miejsce postoju	w części NE
7	Bagno	Radecz	310 b	Miejsce postoju	w części N
8	Oborniki Śląskie	Osolin	47 g	Miejsce postoju	w części S
9	Oborniki Śląskie	Trzebnica	498A f	Boisko sportowe	w części SE
10	Oborniki Śląskie	Trzebnica	523 h	Miejsce rekreacji	w części W
11	Oborniki Śląskie	Pęgów	395 y, 396 m	Ośrodek wypoczynkowy	b.d.

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie

Lp.	Obręb leśny	Leśnictwo	Oddz. pododdz.	Typ obiektu	Opis
12	Oborniki Śląskie	Pęgów	403 a-d	Ścieżka zdrowia	urządzenia do treningu
13	Oborniki Śląskie	Pęgów	412 d	Miejsce postoju	b.d.
14	Oborniki Śląskie	Rościszawice	144 f	Ścieżka zdrowia	urządzenia do treningu
15	Oborniki Śląskie	Rościszawice	160 c	Miejsce postoju	w części NE
16	Oborniki Śląskie	Rościszawice	167 g	Miejsce postoju	w części W
17	Oborniki Śląskie	Rościszawice	178 b	Miejsce postoju	b.d.
18	Oborniki Śląskie	Rościszawice	182 i	Miejsce postoju	w części S
19	Oborniki Śląskie	Rościszawice	183 h	Miejsce postoju	w części SE
20	Oborniki Śląskie	Jary	187 b	Miejsce postoju	w części NW
21	Oborniki Śląskie	Jary	189 g	Miejsce postoju	b.d.
22	Oborniki Śląskie	Jary	194 k	Miejsce postoju	w części NW
23	Oborniki Śląskie	Jary	199 i	Wiata turystyczna, ławki, miejsce postoju	b.d.
24	Oborniki Śląskie	Jary	206 d	Wiata turystyczna	b.d.

IX. LITERATURA

- Aktualizacja programu ochrony środowiska dla gminy Brzeg Dolny. Brzeg Dolny, 2007.
- Aktualizacja programu ochrony środowiska dla powiatu wrocławskiego na lata 2009-2012 z perspektywą 2013-2016. Wrocław, 2009.
- Aktualizacja programu ochrony środowiska gminy Długołęka na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016 – 2019. Długołęka, 2012.
- Aktualizacja Wojewódzkiego Programu Ochrony Środowiska Województwa Dolnośląskiego na lata 2008-2011 z uwzględnieniem lat 2012-2015. Wrocław, 2010.
- Anioł-Kwiatkowska J. 1988. Rozmieszczenie niektórych interesujących gatunków segetalnych na Dolnym Śląsku. Acta Univ. Wrat. 974, Prace Bot. 40: 7-35.
- Anioł-Kwiatkowska J. 1990. Zbiorowiska segetalne Wału Trzebnickiego. Florystyczno-ekologiczne studia porównawcze. Acta Univ. Wrat. Prace Bot. 46: 1-30.
- Anioł-Kwiatkowska J. 1993. Inwentaryzacja gatunków roślin chronionych na terenie gminy Wrocław. Uniwersytet Wrocławski, Instytut Botaniki. Maszynopis. Wrocław.
- Atlas Śląska Dolnego i Opolskiego. 1997. Pracownia Atlasu Dolnego Śląska. Uniwersytet Wrocławski, PAN oddział we Wrocławiu.
- Berdowski W., Panek E. 1993. Inwentaryzacja stanowisk roślin chronionych na terenie gminy Oborniki. Uniwersytet Wrocławski, Instytut Botaniki. Maszynopis. Wrocław.
- Berdowski W., Panek E. 1993. Inwentaryzacja stanowisk roślin chronionych na terenie gminy Prusice. Uniwersytet Wrocławski, Instytut Botaniki. Maszynopis. Wrocław.
- Bobrowicz G., Konieczny K. 2001. Waloryzacja przyrodnicza gminy Brzeg Dolny. Towarzystwo Przyjaciół Przyrody „pro Natura”. Wrocław.
- Bobrowicz G., Konieczny K. 2004. Waloryzacja przyrodnicza gminy Trzebnica. Polskie Towarzystwo Przyjaciół Przyrody „pro Natura”. Wrocław.
- Bobrowicz G., Konieczny K. 2004. Waloryzacja przyrodnicza gminy Trzebnica. Polskie Towarzystwo Przyjaciół Przyrody „pro Natura”. Wrocław.
- Dajdok Z. 1992. Inwentaryzacja stanowisk roślin chronionych na terenie gminy Wisznia Mała. Uniwersytet Wrocławski, Instytut Botaniki. Maszynopis. Wrocław.
- Drycz A., Grabiński W., Stawarczyk T., Witkowski J. 1991. Ptaki Śląska – monografia faunistyczna. Wrocław.
- Głowaciński Z. (red.). 2001. Polska Czerwona Księga Zwierząt. Kręgowce. PWRiL, Warszawa.
- Głowaciński Z. (red.). 2002. Czerwona lista zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce. Instytut Ochrony Przyrody PAN, Kraków.
- Głowaciński Z. (red.). 2004. Polska Czerwona Księga Zwierząt. Bezkręgowce. PWRiL, Warszawa.
- Głowacki Z., Wilczyńska W. 1979. Roślinność projektowanego rezerwatu torfowiskowego w Radeczu, woj. Wrocławskie (Dolny Śląsk). Acta Univ. Wrat. 304, Prace Botaniczne 22:37-60.
- Inwentaryzacja i system zarządzania szlakami turystycznymi w Dolinie Baryczy. Stowarzyszenie „Partnerstwo dla Doliny Baryczy”. Milicz, 2012.

- Inwentaryzacja miejsc pod użyciu ekologiczne na terenie gminy Prusice. 1996. Towarzystwo Przyjaciół Przyrody „pro Natura”. Wrocław.
- IUCN Red List of Threatened Species. Version 2013.2
- Jankowski W. (red.). 1998. Obszar Chronionego Krajobrazu „Wzgórza Trzebnickie”. Msc. Fulica Wojciech Jankowski. Wrocław.
- Kaźmierczakowa R., Zarzycki K. (Red.). 2001. Polska Czerwona Księga Roślin. Paprotniki i rośliny kwiatowe. PAN Instytut Botaniki im. W. Szafera, Instytut Ochrony Przyrody Kraków.
- Kącki Z. (red.). 2003. Zagrożone gatunki flory naczyniowej Dolnego Śląska. IBR UW., PTPP „pro Natura”. Wrocław.
- Klasyfikacja gleb leśnych Polski. 2000. Praca zbiorowa. Wydanie III PTG. CILP. Warszawa.
- Kleczkowski A. S. (red.), Adamczyk A. F. i in. 1990. Główne zbiorniki wód podziemnych (GZWP) w Polsce - własności hydrogeologiczne, jakość wód, badania modelowe i poligonowe. SGGW-AR. Kraków.
- Kobielska K. (kier.), Nawrocka E., Gryszel P. i in. 2007. Koncepcja subregionalnego produktu turystycznego Wzgórz Trzebnickich i Doliny Baryczy. Dolnośląskie Centrum Rozwoju Lokalnego. Wrocław.
- Kocie Góry – góry najbliższe Wrocławowi. Turystyka aktywna na terenie powiatu trzebnickiego. Starostwo Powiatowe w Trzebnicy. Warszawa, 2010.
- Koła W. 1991. Inwentaryzacja stanowisk roślin chronionych na terenie gminy Żmigród. Maszynopis. Wrocław.
- Koncepcja subregionalnego produktu turystycznego Wzgórz Trzebnickich i Doliny Baryczy. Dolnośląskie Centrum Rozwoju Lokalnego. Wrocław, 2009.
- Kondracki J. 2011. Geografia regionalna Polski. Wydawnictwo Naukowe PWN. Warszawa.
- Macicka T. 1991. Inwentaryzacja stanowisk roślin chronionych na terenie gminy Trzebnica. Maszynopis. Urząd Wojewódzki. Wrocław.
- Macicka T., Wilczyńska W. 1993. Inwentaryzacja stanowisk roślin chronionych na terenie gminy Brzeg Dolny. Uniwersytet Wrocławski, Instytut Botaniki. Maszynopis. Wrocław.
- Macicka-Pawlik T., Wilczyńska W. 1995. Szata roślinna rezerwatu „Jodłowice” i jej zmiany. Acta Univ. Wrat. 1667, Prace Botaniczne 62: 53–66.
- Mapa Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (wg stanu CAG na marzec 2012 r.). Państwowy Instytut Geologiczny.
- Mapa Podziału Hydrograficznego Polski. 2007. Zakład Hydrografii i Morfologii Koryt Rzecznych Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej.
- Matuszkiewicz J. M. 2002. Zespoły leśne Polski. Wydawnictwo Naukowe PWN. Warszawa.
- Matuszkiewicz J.M. 2008a. Regionalizacja geobotaniczna Polski. IGiPZ PAN. Warszawa.
- Matuszkiewicz J.M. 2008b. Potencjalna roślinność naturalna Polski. IGiPZ PAN. Warszawa.
- Matuszkiewicz W. 2008. Przewodnik do oznaczania zbiorowisk roślinnych Polski. Wyd. Naukowe PWN, Warszawa.
- Monitoring gatunków i siedlisk przyrodniczych ze szczególnym uwzględnieniem specjalnych obszarów ochrony siedlisk Natura 2000. Wyniki monitoringu, aktualizacja 2012-04-18.

- Mróz W. (red.) 2010. Monitoring siedlisk przyrodniczych. Przewodnik metodyczny. Część I-III. GIOŚ, Warszawa.
- Operat glebowo siedliskowy dla Nadleśnictwa Oborniki Śląskie, wg stanu na 1.01.2003 r. Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej oddział w Brzegu. Brzeg.
- Opracowanie ekofizjograficzne dla potrzeb studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Prusice. Wrocław, 2011.
- Opracowanie Ekofizjograficzne dla Województwa Dolnośląskiego. Wojewódzkie Biuro Urbanistyczne. Wrocław, 2005.
- Opracowanie ekofizjograficzne gminy Trzebnica sporządzone na potrzeby Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Trzebnica. Wrocław, 2007-2008.
- Opracowanie ekofizjograficzne gminy Wisznia Mała. Wrocław, 2007.
- Opracowanie ekofizjograficzne na potrzeby miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gminy Oborniki Śląskie. Wrocław, 2003.
- Opracowanie faunistyczne gminy Wisznia Mała (praca zbiorowa). 1991.
- Plan rozwoju lokalnego gminy Wołów na lata 2004-2013. Wołów, 2005.
- Plan urządzeniowo-rolny gminy Brzeg Dolny. Załącznik do uchwały Nr IX/61/2007 Rady Miejskiej w Brzegu Dolnym z dnia 26 czerwca 2007 r.
- Plan urządzeniowo-rolny gminy Wisznia Mała. Wrocław, 2005.
- Plan urządzeniowo-rolny. Dolnośląskie Biuro Geodezji i Terenów Rolnych. Wrocław 2006.
- Plan zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego. Perspektywa 2020. IRT. Wrocław. Załącznik nr 1 do Uchwały Nr XLVIII/1622/2014 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 27 marca 2014 r.
- Powiat wrocławski w zgodzie z naturą. Przewodnik rowerowy. Wydanie I 2013.
- Powiatowy program ochrony środowiska dla powiatu wołowskiego. Wołów, 2004.
- Program ochrony środowiska dla gminy Prusice na lata 2004-2014. Prusice, 2004.
- Program ochrony środowiska dla gminy Trzebnica na lata 2010-2014 z perspektywą na lata 2015-2018. Trzebnica, 2010.
- Program ochrony środowiska dla gminy Wisznia Mała na lata 2004 – 2011. Wisznia Mała, 2004.
- Program ochrony środowiska dla gminy Zawonia. Wrocław, 2004.
- Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Żmigród. Żmigród, 2004.
- Program ochrony środowiska dla miasta Wrocławia na lata 2012-2015. Wrocław, 2012.
- Program ochrony środowiska gminy Oborniki Śląskie. Wrocław, 2006.
- Program ochrony środowiska gminy Wołów na lata 2010–2013 z perspektywą na lata 2014-2017. Wołów, 2010.
- Program ochrony środowiska i plan gospodarki odpadami dla powiatu trzebnickiego. Wrocław, 2003.
- Projekt granicy rolno-leśnej gminy Brzeg Dolny. Wrocław, 2005.
- Richling A., Ostaszewska K. (red.), 2009. Geografia fizyczna Polski. Wydawnictwo PWN. Warszawa.
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. z dnia 7 października 2014 r. poz. 1348).

- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz.U. z dnia 16 października 2014 r. poz. 1409).
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz.U. z dnia 16 października 2014 r. poz. 1408).
- Sadurski A., Paczyński B. (red.). 2007. Hydrogeologia regionalna Polski. Państwowy Instytut Geologiczny. Warszawa.
- Siedliskowe podstawy hodowli lasu. Załącznik nr 1 do Zasad hodowli i użytkowania lasu wielofunkcyjnego. Opracowanie wykonane na zlecenie Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych w Warszawie przez zespół Polskiego Towarzystwa Gleboznawczego d/s. nowelizacji „Siedliskowych podstaw hodowli lasu” oraz „Instrukcji wyróżniania i kartowania siedlisk leśnych”. Warszawa, 2003.
- Standardowy Formularz Danych dla obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty (OZW) Dolina Widawy PLH020036. Data aktualizacji: 4.2014. Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Warszawa.
- Standardowy Formularz Danych dla obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty (OZW) Jodłowice PLH020106. Data aktualizacji: 04.2014. Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Warszawa.
- Standardowy Formularz Danych dla obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty (OZW) Łęgi Odrzańskie PLH020018. Data aktualizacji: 04.2014. Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Warszawa.
- Standardowy Formularz Danych dla obszaru specjalnej ochrony ptaków (OSO) Łęgi Odrzańskie PLB020008. Data aktualizacji: 04.2014. Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Warszawa.
- Strategia rozwoju gminy Długołęka na lata 2011-2020. Długołęka, 2011.
- Strategia rozwoju gminy Zawonia. Zawonia, 2004.
- Strategia rozwoju miasta i gminy Wołów. Wrocław, 2001.
- Strategia rozwoju powiatu wołowskiego do 2020 roku. Wołów, 2006.
- Strategia rozwoju powiatu wrocławskiego na lata 2012 – 2020. Wrocław, 2012.
- Strategia rozwoju turystyki gminy Trzebnica. Trzebnica, 2008.
- Strategia zrównoważonego rozwoju miasta i gminy Żmigród opracowana zgodnie z zaleceniami AGENDY 21. Żmigród, 2003.
- Strategia zrównoważonego rozwoju powiatu trzebnickiego w latach 2007 – 2015. Trzebnica, 2006.
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Brzeg Dolny. Załącznik nr 1 do uchwały Rady Miejskiej w Brzegu Dolnym Nr XIV/158 / 99 z dnia 30 grudnia 1999 roku.
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Długołęka. Projekt, 2012.
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Oborniki Śląskie. Załącznik do uchwały nr XXIV/187/12 Rady Miejskiej w Obornikach Śląskich z dnia 29 października 2012 r.

- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Prusice. Załącznik do Uchwały Nr XII/64/11 Rady Miasta i Gminy Prusice z dnia 8.06.2011 r.
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Trzebnica. Załącznik do Uchwały Nr XXVII/268/12 Rady Miejskiej w Trzebnicy z dnia 26 września 2012 roku.
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wisznia Mała. Załącznik do uchwały nr V/XXXV/194/09 rady gminy Wisznia Mała z dnia 29 grudnia 2009 r.
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zawonia. Załącznik do Uchwały Nr III/16/201 Rady Gminy Zawonia z dnia 24 lutego 2011 r.
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Żmigród. Załącznik do Uchwały Nr XII/73/07 Rady Miejskiej w Żmigrodzie z dnia 27 września 2007 r.
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Wrocławia. Załącznik do uchwały nr L/1467/10 Rady Miejskiej Wrocławia z dnia 20 maja 2010 r.
- Świerkosz K., Reczyńska K., Węgrzynek B., Pielech R. 2011. Kontrola jakości siedliska przyrodniczego 91P0 jodłowy bór świętokrzyski oraz jego rozmieszczenia na terenach proponowanych obszarów Natura 2000: Gola, Jodły Ostrzeszowskie oraz Jodłowice. Raport opracowany na zlecenie Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska.
- Witkowski A., Kotusz J., Przybylski M. 2009. Stopień zagrożenia słodkowodnej ichtiofauny Polski: Czerwona lista minogów i ryb – stan 2009. *Chrońmy Przyr. Ojcz.* 65 (1): 33–52, 2009.
- Witkowski J. (red.). 1991. Inwentaryzacja zoologiczna gminy Trzebnica. Maszynopis. Urząd Wojewódzki. Wrocław.
- Witkowski J. (red.). 1993a. Chronione gatunki zwierząt gminy Brzeg Dolny. Uniwersytet Wrocławski, Instytut Zoologiczny. Maszynopis. Wrocław.
- Witkowski J. (red.). 1993b. Chronione gatunki zwierząt gminy Oborniki Śląskie. Uniwersytet Wrocławski, Instytut Zoologiczny. Maszynopis. Wrocław.
- Witkowski J. (red.). 1993c. Chronione gatunki zwierząt gminy Prusice. Uniwersytet Wrocławski, Instytut Zoologiczny. Maszynopis. Wrocław.
- Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami Województwa Dolnośląskiego 2012. Załącznik do Uchwały nr XXIV/616/12 z dnia 27 czerwca 2012.
- Wyniki aktualizacji stanu powierzchni leśnej i zasobów drzewnych w Lasach Państwowych na dzień 1 stycznia 2013 r. Praca wykonana przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej na podstawie informacji z Banku Danych o Lasach. Sękocin Stary, styczeń 2014.
- Wyniki monitoringu gatunków i siedlisk przyrodniczych ze szczególnym uwzględnieniem specjalnych obszarów ochrony siedlisk Natura 2000. Aktualizacja 2012-04-18. Projekt realizowany na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska przez Instytut Ochrony Przyrody PAN, finansowany ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.
- Zarzycki K., Mirek Z. 2006. Czerwona lista roślin i grzybów Polski. Instytut Botaniki im. W. Szafera. Polska Akademia Nauk. Kraków.
- Zielony R., Kliczkowska A. 2012. Regionalizacja przyrodniczo-leśna Polski 2010. Centrum Informacyjne Lasów Państwowych. Warszawa.

Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Brzeg Dolny.
Projekt, 2013.

Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Wołów.
Załącznik do Uchwały nr XXXIX/253/2013 Rady Miejskiej w Wołowie z dnia 17 stycznia
2013 r.